6 VELIKI INTERVJU
JERNEJ VRTOVEC, MINISTER ZA INFRASTRUKTURO

8 TEMA MESECA
DRUGI VAL EPIDEMIJE

35 ŠPORT
100 LET NK DOMŽALE

SLAMNIK

OBČINA DOMŽALE
prostor zadovoljnih ljudi

GLASILO OBČINE DOMŽALE

28. OKTOBER 2020 | LETNIK LX | ŠTEVILKA 10 | IZDAJA KULTURNI DOM FRANCA BERNIKA DOMŽALE | CENA 1,09 EUR www.kd-domzale.si/glasilo-slamnik.html

Foto: Špela Trškan

Ponovno pouk na daljavo

Po pričakovanju in napovedih nas je dosegel drugi val epidemije covida-19, ki je po številu obolelih še silovitejši od prvega vala spomladi, ko je zaradi njega popolnoma zastalo javno življenje.

Število obolelih oseb s covidom-19, ki je iz dneva v dan višje, tudi vedno več je obolelih oseb s težjo klinično obliko, narekuje vedno nove ukrepe za zajezitev te bolezni, kar pomeni, da že postopoma ugaša javno življenje na vseh področjih. Vlada je tokrat ubrala drugo pot kot spomladi, saj na dolgi rok ne more ponovno zamrzniti življenja. Med jesenskimi ukrepi se je znova znašlo šolanje na daljavo. Teden dni pred jesenskimi počitnicami je pouk na daljavo potekal samo za učence v osnovnih šolah od 6. razreda dalje, dijake in študente, po počitnicah pa bo glede na trenutno situacijo pouk na daljavo potekal še za nižje razrede, se pravi, za vse osnovnošolce.

Ker se je že kar nekaj časa napovedoval drugi val, so se tudi v šolstvu že pred začetkom novega šolskega leta zavedali, da verjetno ne bodo šolskega leta izpeljali po ustaljenih izobraževalnih tirnicah. Na to so se v šolah pripravljali že v poletnih mesecih, ko so proučili vse štiri modele organizacije in izvajanja pouka, ki so jih predstavili na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport. Za vse strokovne delavce so v avgustu pripravili izobraževanje za delo v Arnesovih spletnih učilnicah, s katerimi najbolj učinkovito podprejo izvajanje pouka, vodijo projekt, sodelujejo s starši ipd. Učence so v septembru sistematično učili vstopati in uporabljati te učilnice. Po besedah Petre Korošec, ravnateljice OŠ Venclja Perka Domžale, so bili zdaj vsekakor bolje pripravljeni na šolanje na daljavo kot spomladi, ko so v to situacijo vstopili čez noč. Soočili so se tudi z učenci in družinami, ki še vedno nimajo računalnikov, pametnih telefonov, internetnih povezav, ali pa je veliko družinskih članov in le en računalnik. Na OŠ Venclja Perka so stopili v akcijo ter pridobili donatorje, ki so donirali rabljene računalnike. Kljub vsem pripravam pa se še vedno soočajo tudi s težavami, kot so neodzivnost in nemotiviranost nekaterih učencev, s tehničnimi težavami ... Več o šolanju na daljavo si lahko preberete v Temi meseca, kjer pišemo o drugem valu epidemije.

› 8

MIHA ULČAR

Teden otroka

Letošnji Teden otroka se je začel 5. oktobra in je potekal na temo Odgovor je pogovor.

Zaključil se je v nedeljo, 11. oktobra 2020, in je bil za vsa društva prijateljev mladine, tudi domžalsko in krovno Zvezo prijateljev mladine Slovenije, priložnost za organizacijo različnih prostočasnih in razvedrilnih programov za otroke v vseh večjih krajih po Sloveniji, obeležili pa so ga tudi vrtci in šole.

Posebej je Zveza prijateljev mladine Slovenije poudarjala, da je letos Teden otroka povezan tudi s Konvencijo o otrokovih pravicah, ki jo je 20. novembra 1989 sprejela Generalna skupščina Združenih narodov. Tudi zato je bil letošnji Teden otroka namenjen pravicam otrok. Z namenom ozaveščanja o pomembnosti otrokovih pravic so razpisali tudi likovni natečaj in pozvali vse otroke in mladostnike po Sloveniji, da na letošnjo temo ustvarjajo likovna dela, pripravili pa so tudi dobrodelno fotografsko razstavo, ki so jo zaključili z dobrodelno licitacijo, katere ves izkupiček bo namenjen otrokom, ki si ne morejo privoščiti zimskih počitnic.

› 5

ROK ZA ODDAJO

Naslednja številka Slamnika izide v petek, **27. novembra 2020.**

Rok za oddajo prispevkov je v četrtek, **12. novembra 2020, do 12. ure.**

Pri vsakem prispevku mora biti jasno razvidno, kdo je avtor prispevka, podpis fotografa in komentar k fotografiji.

Prispevke lahko v času uradnih ur oddate v Kulturnem domu Franca Bernika Domžale, zunaj uradnih ur v nabiralniku na stavbi ali na naš e-naslov.

V skladu z Odlokom o javnem glasilu Občine Domžale Slamnik nenaročeni prispevki ne bodo honorirani, končno odločitev o objavi prispevkov in njihovi dolžini pa sprejema uredništvo. Za vsa vprašanja smo vam na voljo na e-naslovu:
urednistvo.slamnik@gmail.com

AKTUALNO

Kako se finančno opolnomočiti

Oktober je mesec varčevanja. Situacija, v kateri smo se znašli, nam je pokazala, kako pomembno je, da imamo osebne finance dobro načrtovane in smo pripravljeni na nepričakovane izdatke ali izpade prihodkov. Tokrat sta bili naši sogovornici Ana Zakšek, namestnica direktorice Centra za socialno delo Domžale ter Ana Vezovišek, specialistka za financiranje in osebni proračun, ki je iz finančnega brezna pomagala že številnim Slovencem, pred časom pa gostovala tudi na delavnici v Domžalah.

› 18

GLAS MLADIH

Karin Božič Zupančič, fotografinja

Prepričani smo, da so vam že kdaj med prebiranjem Slamnika v oči padle fotografije, ki so nastale skozi fotografski objektiv Karin Božič Zupančič, ki je v zadnjih letih postala nepogrešljiva fotografinja v našem lokalnem prostoru. Poleg izrednega fotografskega talenta ter delavnosti jo krasi tudi skromnost, saj jo na prireditvah in dogodkih, ki jih fotografira, skorajda ne boste opazili. Kljub neopaznosti pa je njeno oko izredno ostro, iz njenega fotografskega objektiva pa nastajajo čudovite fotografije.

› 17

KULTURA

Marijan Vodnik, rezbar

Marijan Vodnik iz Domžal je upokojeni arhitekt, zdaj pa je že 20 let tudi rezbar z izjemno uspešno razstavno potjo. Pripravil je kar 655 razstav in predstavitev, zadnja je bila na ogled v galeriji Cankarjevega doma na Vrhniki, ki so jo drugi polovici septembra odprli ob njegovi 80-letnici. Tokrat je razstavil 33 del iz 28 vrst lesa, med njimi tudi veličastno izklesano skulpturo iz slive z naslovom Korona, ki je med obiskovalci vzbudila veliko zanimanja.

› 22

Drage bralke, dragi bralci,

z vso silo nas je zajel drugi val epidemije, ki je prinesel tudi izredno veliko število potrjenih okužb v občini Domžale. Zaradi naraščanja števila obolelih oseb s covidom-19 ter posledično tudi obolelih oseb s težjo klinično sliko se vlada odloča za vedno nove ukrepe za zajezitev te bolezni, kar pomeni, da že postopoma ugaša javno življenje na vseh področjih. Prav tako se je že pred jesenskimi počitnicami za del učencev in dijakov začelo šolanje od doma, ki naj bi se po počitnicah nadaljevalo za vse šolarje. Spomladansko šolanje na daljavo je pokazalo kar nekaj šibkih točk, zato nas je zanimalo, ali so tokrat šole bolje pripravljene. O tem smo se v Temi meseca pogovarjali z ravnateljico Osnovne šole Venclja Perka Petro Korošec, ki meni, da so zdaj bolje pripravljeni na šolanje na daljavo kot spomladi, ko smo v to situacijo vstopili čez noč, a kljub temu poudarja, da izkušnja iz spomladanskega šolanja na daljavo ni tako zelo pozitivna, kot se je sprva dalo razumeti iz medijev, ter da znanje, pridobljeno na daljavo, nikakor ni primerljivo z znanjem, pridobljenim v šoli.

V Velikem intervjuju je tokrat naš sogovornik Jernej Vrtovec, minister za infrastrukturo, ki nam je iz prve roke predstavil nekaj aktualnih nacionalnih infrastrukturnih projektov ter nekaj najpomembnejših državnih infrastrukturnih projektov v občini Domžale, kot so železniška postaja Domžale in kamniško-domžalska železniška proga, ki bo s posodobitvijo na določenih odsekih dvotirna, ter reševanje aktualnega problema javnega potniškega prometa ...

Ker je oktober mesec varčevanja, smo k pogovoru povabili Ano Zakšek, namestnico direktorice Centra za socialno delo Domžale, in Ano Vezovišek, specialistko za financiranje in osebni proračun, ter preverili, kako zelo se je (finančna) kriza v aktualnih kriznih razmerah poglobila pri družinah in posameznikih v Domžalah, kakšne oblike pomoči so na voljo v okviru Centra za socialno delo ter nazadnje izvedeli tudi, kaj je najboljša preventiva, da se ne bi še kdaj znašli v osebni finančni krizi in kako se pred tem zaščititi.

Na kulturnih straneh vam predstavljamo glasbenika Ajdo Stina Turek in Blaža Sobočana, rezbarja Marijana Vodnika in ljubiteljsko slikarko Bredo Cerar. Glas mladih tokrat pripada fotografinji Karin Božič Zupančič, saj njena dela lahko opazite tudi v našem časopisu. Na športnih straneh pa si ob 100-letnici NK Domžale lahko preberete zgodbo, ki je z vzponi in padci rasla in na koncu postala več kot to – rumena družina.

Špela Trškan, odgovorna urednica

Raba energije in poraba energentov

Preverili smo, kakšno je bilo stanje na območju občine Domžale v letu 2019.

Tudi v letošnjem letu Občina Domžale nadaljuje s spremljanjem rabe energije in porabe energentov na območju občine. Hkrati izvaja redno informiranje občanov o izvajanju ukrepov ter jih spodbuja k energetsko učinkovitemu ravnanju v lastnem gospodinjstvu in svoji okolici. Občina Domžale tudi intenzivno investira v energetske sanacije javnih stavb, kar se odraža tudi v prihranku stroškov za energijo. V tokratnem članku bomo na kratko predstavili rezultat analize rabe energije in porabe energentov v letu 2019 ter primerjave s preteklimi leti. Ker se je začela kurilna sezona, pa vam na koncu podajamo še nekaj preprostih ukrepov za zmanjšanje porabe za ogrevanje in ustrezno obratovanje kurilnih naprav.

V sklopu priprave Bilance rabe energije na nivoju občine Domžale se je pridobilo podatke o rabi energije in porabah energentov za leto 2019, in sicer o porabi zemeljskega plina, porabi električne energije in proizvodnji električne energije iz OVE. Dodatno so bili analizirani tudi izvedeni ukrepi za učinkovito rabo energije (URE) in izrabo obnovljivih virov energije (OVE). Za določitev učinkovitosti se je analiziralo tudi temperaturni primanjkljaj in trajanje kurilne sezone. Podatki, predstavljeni v nadaljevanju, so bili pridobljeni s strani distributerjev oziroma upravljavcev, in sicer Petrol, d. d., Elektro Ljubljana, d. d. ter j. s. Ekosklad in so vezani predvsem na porabo energije v gospodinjstvih.

Temperaturni primanjkljaj se je v zadnjih treh kurilnih sezonah nekoliko zmanjšal, pri čemer je bil od leta 2009 (začetek spremljanja) najnižji v kurilni sezoni 2013/2014, ko je bila tudi poraba zemeljskega plina za ogrevanje najnižja. Kurilna sezona 2018/2019 je bila sicer v primerjavi s preteklimi tremi najdaljša, vendar temperature v povprečju niso bile izrazito nizke.

Število priključkov na omrežje zemeljskega plina se na območju občine še naprej rahlo povečuje in je bilo v letu 2019 skupno 3761 priključkov, od katerih jih je bilo 3275 v gospodinjstvih in 486 v negospodinjski rabi. Kljub povečevanju števila priključkov je poraba zemeljskega plina v gospodinjstvih v obdobju 2017–2019 glede na predhodno obdobje upadla (z izjemo leta 2014). Skupna poraba ZP v gospodinjstvih je v letu 2019 znašala 38.335 MWh, kar je za 0,76 % več kot v letu 2018 in 2,4 % manj kot leta 2017 ter 8,2 % manj kot leta 2016. Zmanjšanje porabe je neposredna posledica manjšega temperaturnega primanjkljaja ter rezultat izvedenih ukrepov URE ter seveda zaradi zahtev po energetski učinkovitosti pri novi gradnji.

Raba električne energije se v povprečju povečuje, kar je trend na nivoju celotne države. Skupna poraba električne energije v letu 2019 je znašala 274.486 MWh in se je glede na leto 2018 zmanjšala za 0,6 %. Na zmanjšanje je vplival predvsem poslovni odjem, kjer se je poraba zmanjšala za 1,39 % glede na leto 2018, medtem ko se je poraba energije v gospodinjstvih povečala za 2,06 %. Prav tako se je poraba v gospodinjstvih povečala v predhodnih letih, in sicer 1,13 % v letu 2018 glede na 2017 in 2,77 % v letu 2017 glede na leto 2016. Skupna poraba električne energije v občini preračunana na prebivalca pa se je v letu 2018 skoraj povsem izenačila s slovenskim povprečjem. Pred tem je bila v občini Domžale višja od slovenskega povprečja. Za leto 2019 podatki za Slovenijo v času priprave analize še niso bili razpoložljivi, se je pa le ta v občini Domžale glede na leto 2018 povečala za približno 1,7 %.

Na območju občine Domžale je bilo v letu 2019 registriranih 45 elektrarn, ki oddajajo električno energijo v omrežje. Od tega je bilo največje število sončnih elektrarn (29), sledijo male hidroelektrarne (9), elektrarne na bioplin (2) in SPTE enote (5). Poleg proizvodnje električne energije v sklopu deklariranih proizvodnih naprav je z letom 2017 naprej ločeno vodena proizvodnja električne energije za samooskrbo, ki ureja samooskrbo v sklopu gospodinjstev (brez deklaracije proizvajalca oziroma pridobitve energetskega dovoljenja do navidezne moči 11 kVA). Proizvodnja električne energije za samooskrbo se je v letu 2019 glede na 2018 bistveno povečala. V letu 2018 je bilo za samooskrbo instaliranih 296,16 kW elektrarn na OVE, v letu 2019 pa že 599,70 kW (skupno 62).

Skupno število naložb v URE in OVE v letih 2017 in 2018, ki so bile sofinancirane s strani Ekosklada, je 329. Za naložbe je bilo s strani Ekosklada, j. s., pridobljeno sofinanciranje v skupni vrednosti 688.732 evrov. V letu 2019 pa je bilo skupno izplačanih 835.975 evrov spodbud, in sicer za 298 upravičencev. Vrednost izvedenih ukrepov se je tako glede ne leto 2018 skoraj podvojila.

Največje število naložb je bilo v vgradnjo toplotne črpalke za centralno ogrevanje stanovanjske stavbe, in sicer 72 v letu 2018 in 139 v letu 2019, za katere je bilo pridobljenih 137.732 evrov v letu 2018 in 309.547 evrov v letu 2019.

Ukrepi, ki so bili izvedeni na javnih objektih občine Domžale, bodo podrobno predstavljeni v eni izmed naslednjih izdaj Slamnika. V tokratni izdaji pa vam raje podajamo še nekaj preprostih ukrepov za zmanjšanje porabe v času kurilne sezone.

Pred kurilno sezono preverimo tesnjenje oken in vrat. V primeru netesnosti na okna in vrata prilepimo gumijaste trakove za boljšo tesnitev. To namestimo na vse stične površine. Na tak način lahko prihranimo do 6 %, ponoči zaprte rolete pa nam lahko dajo dodatnih 15 % toplotne energije, ki uhaja skozi okna oziroma vrata.

Vsaka dodatna stopinja Celzija v prostoru predstavlja povečanje rabe energije za okoli 6 %, kar pomeni, da če temperaturo prostorov znižamo s 23 °C na 20 °C, prihranimo pri stroških za kurjavo približno za okoli 20 %.

Povsem prijetna temperatura v prostorih je med 18 in 20 °C, v nočnem času okoli 16 °C, v kopalnici pa največ do 24 °C.

Pokrivanje radiatorjev preprečuje neovirano širjenje toplote po prostoru, zato to počnemo čim manj oziroma najbolje, da tega sploh ne počnemo. Tudi z dolgimi zavesami prek radiatorjev, postavljenim pohištvom tik ob radiatorjih in sušenjem perila ob radiatorjih preprečujemo neovirano širjenje toplote. Na tak način lahko izgubimo tudi do 20 % toplote.

Potrebno je vzdrževanje in pravilna raba peči in napeljave za ogrevanje. Z rednim vzdrževanjem tako poleg varnega obratovanja in preprečevanja okvar dosežemo tudi manjšo rabo energije.

Želimo vam toplo in varčno kurilno sezono.

Matija Matičič (MM Sol) za Občino Domžale

KRAJEVNA ORGANIZACIJA ZDRUŽENJA BORCEV ZA VREDNOTE NOB RADOMLJE

obvešča o

KOMEMORACIJI ob dnevu spomina na mrtve

v soboto, 31. oktobra 2020, ob 16. uri ob grobišču padlih v NOB v novem spominskem parku na pokopališču v Radomljah

Vse občane prosimo, da pri udeležbi na komemoraciji upoštevajo veljavne odredbe o zaščiti pred okužbo s koronavirusom. Če bo na ta dan zbiranje še vedno omejeno, se bodo komemoracije udeležili le nastopajoči in položili venec.

Komemoracijo bomo izpeljali v skladu z ukrepi v zvezi s preprečevanjem širjenja koronavirusa.

Kandidatura za najboljši svetovni turistični film

Občina Domžale s svojim turističnim filmom – Prostor zadovoljnih ljudi (The Place of Cheerful People) ponovno kandidira, tokrat za najboljši svetovni turistični film.

Mednarodni odbor turističnih filmskih festivalov (CIFFT) je domžalski turistični film opisal takole: »Živahno mesto Domžale je izjemno po svojih naravnih lepotah, kulturnih znamenitostih, privlačnih prireditvah in številnih drugih doživetjih. Je zelo dinamično mesto, polno živahnih sodobnih kreativnosti in različnih dogodkov, ki združujejo starejše in mlajše generacije. Film nas popelje od uživanja v različnih športnih dogodivščinah skozi predstavitev tradicionalnega zgodovinskega razvoja, ki prikazuje slovensko mesto v vsej svoji lepoti. Predstavljamo izjemno mesto Domžale z okolico v vseh naravnih lepotah, kulturnih znamenitostih, atraktivnih dogodkih in številnih drugih zanimivih izkušnjah.«

Glasovanje se zaključuje konec oktobra 2020.

Občina Domžale, Urad župana

SLAMNIK, GLASILO OBČINE DOMŽALE, ISSN 2536-4030, IZHAJA V NAKLADI 14 000 IZVODOV IN GA PREJEMAJO VSA GOSPODINJSTVA BREZPLAČNO. Ustanoviteljica glasila je občina Domžale. **Izdajatelj:** Kulturni dom Franca Bernika Domžale, zanj direktorica Cveta Zalokar / **Odgovorna urednica:** Špela Trškan / **E-naslov:** urednistvo.slamnik@gmail.com / **Trženje oglasnega prostora:** Nataša Gliha, 041 654 695, carniola1@siol.net./ **Oblikovna zasnova:** Mojca Bizjak, Klemen Gabrijelčič / **Prelom in priprava za tisk:** Zavod Zank / **Jezikovni pregled:** Primož Hieng / **Tajnica:** Tina Kušar, tel.: (01) 722 50 50, faks.: (01) 722 50 55, slamnik@kd-domzale.si, Ljubljanska cesta 61, Domžale / **Uradne ure:** uradne ure se spreminjajo glede na aktualno situacijo v zvezi s pandemijo covid-19 – spremljajte obvestila KD Franca Bernika in spletno stran / **Tisk:** Delo d.d., Dunajska 5, 1509 Ljubljana/ Uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja prispevkov.

Minister Janez Cigler Kralj na obisku

Janez Cigler Kralj, minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, je 28. septembra, obiskal Center za socialno delo Domžale in Dom upokojencev Domžale.

Namen njegovega obiska je bila seznanitev z razmerami na terenu ter z delovanjem domov za starejše in socialnimi službami.

Minister **Janez Cigler Kralj** je v sklopu terenskih obiskov institucij z njegovega resorja obiskal tudi Domžale. Srečal se je s predstavniki in zaposlenimi na Centru za socialno delo Domžale, Uradu za delo in zaposlovanje Domžale ter Domu upokojencev Domžale. Na obisku Urada za delo in zaposlovanje Domžale so mu povedali, da trend zaposlovanja niha, občasno narašča, zatem pa spet pade, odvisno od potreb delavcev in narave dela. Na Centru za socialno delo Domžale se je minister seznanil s stanjem na področju socialnega dela. Čaka jih še veliko izzivov. Ena od glavnih prioritet ministra je področje socialne pomoči, ureditev projekcij ter bolj razumljiv in preprost sistem socialne pomoči. Socialna pomoč naj gre tistim, ki jo resnično potrebujejo, delo pa naj (p)ostane vrednota. Minister je obiskal tudi Dom upokojencev Domžale, kjer se je seznanil z delovanjem doma. Njegov obisk je bil prilagojen razmeram. Direktorica Doma upokojencev Domžale **mag. Nataša Zalokar** in podžupanja Občine Domžale **mag. Renata Kosec** sta ministra seznanili z delovanjem doma in vključevanjem v lokalno okolje ter z aktivnostmi, ki smo jih skupaj izvedli ob razglasitvi epidemije. To sodelovanje predstavlja dober temelj tudi pri čim prejšnji zajezitvi koronavirusa. Direktorica doma je ministra seznanila tudi z izzivom, s katerim se sooča stavba Doma upokojencev Domžale. Dom je star 40 let in dotrajan, leta 2012 je bil energetsko obnovljen. Minister se je srečal tudi z delom, ki ga opravljajo ekipe zaposlenih, videl je predano in strokovno osebje. Z delom vseh institucij je zadovoljen, vse ekipe so strokovne, predane in dobro opravljajo svoje delo.

Minister se je seznanil tudi z delom in življenjem v Domu upokojencev Domžale.

OBČINA DOMŽALE, URAD ŽUPANA

Promocijski film o Pšati

V avditoriju gradu Jablje je 1. oktobra potekala predstavitev polurnega dokumentarno-etnografskega filma o reki Pšati.

Reka Pšata je izrednega pomena za razvoj različnih dejavnosti v naši občini in tudi v vseh okoliških, skozi katere reka teče. Imela je vpliv na razvoj mlinov in žag, lahko se pohvalimo, da je danes delujoč zgolj še Feliksov mlin v Dragomlju. Skozi zgodovino je bila Pšata tudi pomembna pri gospodinjskih opravilih, za kopanje, pranje perila. Pestra zgodovina te reke je kar klicala po njeni predstavitvi.

Naslov filma je Ukročena trmoglavka – Življenje ob Pšati: od izvira do izliva. Film so s pomočjo občin, skozi katero teče reka Pšata, izdelali člani študijskega krožka Etno-fletno, ki ga vodi Branka Urbanija. Predstavitve se je udeležil tudi naš podžupan Marjan Ravnikar. Pred projekcijo filma so se podžupan in župani sosednjih občin simbolično povezali s trakom in s tem poudarili njihovo povezanost, h kateri prispeva tudi reka Pšata. Po ogledu filma so na oder stopili tudi člani krožka Etno-fletno. Sporočilo večera je bilo: *»Naredimo več za čistejšo Pšato«*. Skrbimo torej za našo reko, poskrbimo, da bo v njej več življenja. Vsak od nas lahko prispeva del k ohranjanju te čudovite reke. Po koncu pogovora so na grajskem dvorišču pripravili še pogostitev, med udeleženci pa se je razvil živahen pogovor. Pšata kot reka seveda med seboj povezuje več občin, in tako je s pomočjo tega dogodka povezala tudi ljudi, ki se še bolj zavedajo pomembnosti ohranjanja tega bisera.

URAD ŽUPANA, OBČINA DOMŽALE
FOTO: JOŽEF PAVLIČ

Občine smo povezane med seboj.

V CENTRU ZA MLADE NOVEMBRA DOGAJA

Pravijo, da so spremembe naša stalnica. Z jesenskimi barvami narave prihajajo tudi novi ukrepi na področju zajezitve koronavirusa. Kljub novim ukrepom in omejitvam, ostajamo polni ustvarjalne energije in novih idej ter z vami delimo naše plane za mesec november. Zaradi nenehno spreminjajoče se situacije s koronavirusom (COVID-19) vam ne moremo zagotoviti, da se bo naš novembrski program odvil. Kako bo program potekal in v kakšni obliki, bo odvisno od aktualne situacije, zato predlagamo, da sledite naši spletni strani in FB profilu. Tam boste našli tudi številne namige, kaj početi v času, ko smo zopet več časa doma.

Skrbno bomo spremljali priporočila organizacij s področja mladine v zvezi z zajezitvijo širjenja koronavirusa in navodila NIJZ ter drugih pristojnih organizacij in tako sproti prilagajali naše aktivnosti.

Ostanite zdravi, pazite na sebe in na druge!
ekipa CZM

ČUJEČNOST V STARŠEVSTVU – spletno predavanje

sreda, 4. 11. 2020, 18:00

Predavanje bo potekalo prek aplikacije Zoom. **Obvezne so predhodne prijave na info@czm-domzale.si do 3. novembra.** Predavanje bo vodila mag. Maja Bajt, univ. dipl. psih., psihoterapevtka, Inštitut tukaj in zdaj. Več informacij o vsebini predavanja si lahko preberete na naši spletni strani czm-domzale.si.

RIZIČNA VEDENJA MLADIH – spletno predavanje

Predavanje bo potekalo prek aplikacije Zoom. Predavanje bo vodila Katja Lukač; Društvo brez limita. Točen datum predavanja in več informacij o vsebini bomo objavili na naši spletni strani www.czm-domzale.si.

IDEJE ZA NOVEMBER

- MEDGENERACIJSKA DELAVNICA NARAVNE KOZMETIKE
- DELAVNICA IZDELAVE MAKRAME
- DELAVNICE O TEHNIKAH UČINKOVITEGA UČENJA

VADBA ZA MLADE: PILATES

torki 18:00–19:00 in petki 16:30–17:30

Novembra bomo migali doma! Pridruži se nam na vadbi pilatesa, ki poteka pod vodstvom Sare Jeromel, inštruktorice pilatesa. Ob obisku 1x na teden za mlade do 30 let samo 10 evrov/mesec, ob obisku 2x na teden 20 evrov/mesec. Vadba bo potekala preko aplikacije Zoom.

CENTER ZA MLADE DOMŽALE
RAZPISUJE MLADINSKI
FOTOGRAFSKI NATEČAJ

POGLED 2020

TEME NATEČAJA: A: IGRA (B/ČB)
B: BLIŽINA (B/ČB)
C: PROSTA (B/ČB)

ROK ODDAJE:
15. 11. 2020

Več informacij o natečaju in načinu oddaje fotografskih del najdete na spletni strtani www.czm-domzale.si.

PREDNOVOLETNI DOBRODELNI BOLŠJAK

Med **30. 11. in 4. 12. 2020** načrtujemo tradicionalni prednovoletni doborodelni bolšjak. Vsako leto smo tudi zbirali praholovce. Tokrat vas prosimo, da nas vnaprej pokličete, če je zbiranje sploh mogoče in šele nato prinesete stvari za bolšjak.

ŽE V TEKU

- FOTO DELAVNICE ZA OTROKE in MLADE
- TEČAJ NEMŠKEGA JEZIKA
- TEČAJ FRANCOSKEGA JEZIKA
- TEČAJ ŠPANSKEGA JEZIKA
- UVODNI TEČAJ ČUJEČNOSTI
- UČNE URICE KEMIJE
- USTVARJALNE DELAVNICE

SVETOVALNICA ZA MLADE

Si se znašel/znašla v dilemi? Bi se rad pogovoril z nekom, a se ti zdi, da ne najdeš pravega sogovornika? V Centru za mlade Domžale imamo na voljo tudi svetovalnico za mlade, ki jo izvaja mag. psihologije. Predhodna rezervacija termina je obvezna.

NA VSE DOGODKE SO OBVEZNE PREDHODNE PRIJAVE

czm_domzale
czm.domzale
www.czm-domzale.si

Center za mlade Domžale,
Ljubljanska cesta 58, Domžale
040/255-568, 01/722-66-00;
info@czm-domzale.si

autumn image: Freepik.com

IZ URADA ŽUPANA

Pogumno in razumno

Če bi le lahko, bi si od vsega najbolj želel, da bi vam v tokratnem Slamniku lahko pisal o čem drugem, kot o tem, o čemur poslušamo že zadnjih nekaj mesecev. Veliko je stvari, o katerih sem razmišljal, a na koncu vedno pridem do sklepa, da je popolnoma vse povezano z virusom. Tukaj je, popolnoma prepleten z našimi življenji. Ne gre drugače, ne moremo ga kar izbrisati, pa čeprav bi ga vsi radi. Obstaja tisoč in ena teorija in vsi smo popolnoma zmedeni. Ne vemo več, komu verjeti, kaj je prav in kaj ne. Vsak dan nove informacije, ki polnijo naše, že tako preobremenjene glave. Želel bi pisati o lepih in brezskrbnih jesenskih dnevih, o tem kako šolarji proste popoldneve preživljajo v naših prelepih parkih, kako se starostniki brezskrbno sprehajajo po mestu, kako sproščeno pijemo kavo in še bi lahko našteval. Scenarij pomladi, ki nam je znan, se ponovno ponavlja. Tu so ukrepi, ki nas omejujemo, in sami se počutimo ujeti. Pa smo res?

Pa poglejmo še malo bolj iz svetle plati. Imamo streho nad glavo, imamo družino in prijatelje, s katerimi lahko poklepetamo prek različnih omrežij, nismo lačni, imamo čist zrak, skratka, nekako imamo večinoma zadovoljene vse tiste najnujnejše potrebe. Čeprav se počutimo nesvobodne, imamo še vedno veliko svobodne izbire. Lahko gremo na sprehod, v naravi lahko beremo knjige, na televiziji še vedno lahko najdemo dobre filme. Še vedno se lahko sprostimo in pozabimo na vse nevšečnosti, ki nas pestijo. Brezpredmetno je debatirati o stvareh, na katere nimamo vpliva. S slabo voljo ne bomo spremenili trenutne situacije, vse, kar bomo naredili, je to, da se bomo hranili z negativno energijo. Spomnimo se, da smo še ne dolgo časa nazaj tarnali, kako nam primanjkuje časa. Česa vse, da ne moremo postoriti. Trenutno nam je dan ves čas na svetu. Obrabljeno, a vendar. Podarimo si ga sebi. In svojim domačim. Odkrijmo, kaj vse lahko počnemo, čeprav čutimo, da ničesar ne smemo. Naj pesimizem zamenja optimizem. Napolnimo se s pogumom. S takim, da bomo sposobni sprejeti trenutno situacijo. In razumemo. Da bomo razumeli, da bo tudi ta čas minil. Vsi vemo, da bo.

Želim vam lepe in zdrave jesenske dneve.

Ostanite zdravi!

Župan Občine Domžale
Toni Dragar

Kongres ADMA – Kaj management pričakuje od podpore?

Podpora je zagotovo ključnega pomeni pri uspešnem managementu, je pomemben člen in gradi, ter povezuje odnose na ravni celotne organizacije.

O omenjeni temi so se v prijetnem pogovoru na letošnjem kongresu ADMA v Portorožu konec septembra ukvarjali naša podžupanja mag. Renata Kosec, direktor Pošte Slovenije mag. Boris Novak in direktorica Waldorfskega vrtca Studenček Maribor Viktorija Kovačič.

Mag. Renata Kosec je v svojih komentarjih izpostavila, da celotna organizacija lahko deluje uspešno in učinkovito le pod pogojem, da so vsi njeni deli, oddelki ali službe povezani in da med seboj zmorejo sodelovati. *»Izjemno pomembno se mi zdi, da vodstvo organizacije prepozna pomen vsakega zaposlenega, ne glede na njegov položaj v organizaciji, da se znotraj le-tega ustvarja prijetno delovno okolje z možnostmi dodatnega izobraževanja in usposabljanja; bistveno pa je tudi, da se prepozna dobro opravljeno delo, da se med zaposlenimi dopušča drugačnosti, spodbuja ustvarjalnost in kreativnost, ekipno delo ...«* je še dodala. Po njenem mnenju naj bi prav navedeno pripomoglo k boljšemu managementu v podjetju, saj se bodo le s tem izvedli še drznejši in prodornejši projekti. S tem pa se presežejo ustaljene prakse, s čimer pa postane organizacija še bolj prepoznavna v okolju.

Podžupanja mag. Renata Kosec na kongresu ADMA

V nadaljevanju pogovora je voditeljica Suzi Adfour, ki je tudi predsednica ZKTPSS na ADMA, s sogovorniki spregovorila tudi o preizkušnjah, ki jih je prinesel čas koronavirusa, ter izzivih, s katerimi se bodo organizacije spoprijemale v prihodnosti, predvsem na področju digitalizacije in tehnološkega razvoja. Podžupanja je izpostavila skrb, da bo tradicionalni način dela tehnološki razvoj zagotovo v neki meri izpodrinil, kar je velika škoda, saj bo zaradi tega zagotovo manj osebnega stika, kar pa je ključnega pomena za uspešnost organizacije. *»Najboljše ideje se rodijo spontano med sestanki,«* je še dodala in poudarila, da je ključ do uspešne organizacije tudi zagotavljanje prijetnega delovnega okolja.

Občina Domžale, Urad župana
Foto: Dean Grgurica

Pravljični Šumberk je bogatejši za veveričko – ste jo že našli?

V Pravljičnem Šumberku smo postavili novo leseno skulpturo – simpatični veverici na gugalnici, ki je še dodatno obogatila vsebino na hribu sredi Domžal. Informacije glede beležke in poti Pravljični Šumberk dobite na telefonski številki 01 721 07 26.

Služba za turizem Domžale
Foto: Vido Repanšek in Služba za turizem

Nov pločnik in prenovljeno vozišče v Jaršah

Občina Domžale je v oktobru ob Kamniški cesti (regionalna cesta Domžale–Duplica) v Jaršah zaključila z vzdrževalnimi deli na pločniku. Dela so obsegala menjavo poškodovanih robnikov in izgradnjo nove meteorne kanalizacije. Po prenovi pločnika so sledila vzdrževalna dela na vozišču, na relaciji od semaforiziranega križišča do železniškega prehoda v izvedbi Direkcije RS za infrastrukturo.

Občina Domžale, Urad župana

Prenovljeno vozišče in nov pločnik na Kamniški cesti

Mreža kolesarskih poti

Vzpostavljenih je bilo 11 kolesarskih poti na več kot 60.000 metrih, nameščenih je bilo več kot 200 tabel, več kot 1000 talnih označb in tudi informativne table z informacijami o pomembnih znamenitostih določenega kraja.

Projekt Las – za mesto in vas (načrtovanje in povezovanje kolesarskih in drugih poti) je lokalna akcijska skupina, ustanovljena na pobudo šestih občin Ljubljanske urbane regije: Domžal, Komende, Medvod, Mengša, Trzina in Vodic. Območje kolesarskih povezav in varnih kolesarskih poti se torej razprostira na območju omenjenih šestih občin, omogoča trajnostne oblike mobilnosti krajanov ter spodbuja zdrav in aktiven življenjski slog. Vzpostavljenih je bilo 11 kolesarskih poti na več kot 60.000 metrih, nameščenih je bilo več kot 200 tabel, več kot 1000 talnih označb in tudi informativne table z informacijami o pomembnih znamenitostih določenega kraja. V Češminovem parku je v septembru ob zaključku omenjenega projekta potekalo odprtje nove mreže kolesarskih poti. Podžupanja mag. Renata Kosec je na dogodku pohvalila omejeni projekt ter izpostavila pomembnost kolesarskih poti, tako na področju spodbujanja aktivnosti, kot tudi pri krepitvi turizma. Poudarila je, da si kolesarji na teh rekreativnih poteh lahko ogledajo tudi veliko kulturnih in naravnih znamenitosti in s tem ob rekreiranju spoznavajo tudi domače in okoliške kraje. Po slavnostnem odprtju je sledila zdrava sadna pogostitev, prav tako pa so se udeleženci na prireditvenem prostoru skupaj z ekipo Imagine-team-building lahko preizkusili v športnem poligonu, vse seveda ob upoštevanju zaščitnih ukrepov. Veseli smo novih kolesarskih poti, ki povezujejo manj urbane dele mesta ter kolesarjem omogočajo bolj varno preživljanje prostega časa v naravi.

Urad župana, Občina Domžale
Foto: Vido Repanšek

Odprtje novih kolesarskih poti

Aktualne investicije

Razširitev jedilnice in kuhinje na Osnovni šoli Rodica

Na Osnovni šola Rodica v Domžalah se je po povečanju kapacitet učilniških prostorov pojavila potreba po povečanju zmogljivosti jedilnice in prostorov kuhinje. Občina Domžale je zato pristopila k gradnji oziroma razširitvi jedilnice in kuhinje na OŠ Rodica.

V I. fazi smo pred začetkom šolskega leta preuredili že obstoječo jedilnico, zdaj pa izvajamo gradnjo oziroma razširitev jedilnice v predvideni enoetažni, delno vkopani prizidek v SZ delu šole, Nov prizidek bo obsegal 140 m2 bruto površine. Predvideva se tudi prestavitev obstoječe elektro omarice in dela trase vodovoda. Trenutno so zabetonirane vse stene jedilnice in odstranjen opaž stropa jedilnice. Za delitev hrane je postavljena začasna linija v obstoječi jedilnici. Dela potekajo v terminskem planu.

V času šolskih počitnic smo začeli z rušenjem kuhinje, ki predstavlja II. fazo projekta in vključuje tudi novogradnjo prizidka kuhinje bruto površine 239 m2 na isti lokaciji kot obstoječa kuhinja, ki se bo odstranila. Predvideva se nov plinski priključek, ostali priključki gospodarske javne infrastrukture ostanejo nespremenjeni.

Nova jedilnica na OŠ Domžale

Nov prizidek je namenjen jedilnici, umeščen je med severni in zahodni trakt šole in sprejme okoli 200 učencev.

Most na Viru

Na novem mostu, ki povezuje Vir in Jarše, nadaljujemo z betoniranjem mostne konstrukcije. Nameščena je bila varovalna mostna ograja. Sledi napenjanje uvodnih kablov v prednapeto konstrukcijo.

Cesta Dob–Češenik–Turnše, 1. faza

Občina Domžale izvaja investicijsko vzdrževalna dela na zadnjem sklopu obnove omenjene ceste. Trasa 1. faze poteka od naselja Češenik do regionalne ceste v Dobu. Zaključena je sanacija kanalizacije in vodovoda. Izvajajo se zaključna dela na cestnem tamponu, priprava robnikov in urejanje dovozov. Vzporedno se izvaja tudi delno asfaltiranje pločnika. Promet je urejen s polovično zaporo ter občasnimi popolnimi zaporami prometa. Predviden zaključek izvedbe rekonstrukcije ceste je v novembru 2020.

Dela na Ljubljanski cesti v Domžalah

Na področju nizkih gradenj oziroma cestne infrastrukture nadaljujemo z obnovo vodovoda in kanalizacije na Ljubljanski cesti, v začetni fazi je investicijo izvajal JKP Prodnik, d. o. o., od konca septembra 2020 z gradnjo razširjenega pločnika za pešce in kolesarje nadaljuje Občina Domžale. Zaključili smo s polaganjem granitnih robnikov in kock ter z javno razsvetljavo. Pripravlja se planum temeljnih tal. Sledi asfaltiranje ceste in pločnika.

Občina Domžale, Urad župana
Foto: Vido Repanšek

Gradnja jedilnice na OŠ Rodica

Nova, barvita jedilnica na OŠ Domžale

Konstrukcija mostu med Virom in Jaršami že stoji.

Nadaljujemo s 1. fazo prenove ceste Dob–Češenik–Turnše

Poslanica župana ob tednu otroka

V začetku oktobra, natančneje 5. oktobra, smo vstopili v Teden otroka®, letos smo v tem tednu pozornost namenili temi Odgovor je pogovor. Kot župan Občine Domžale imam to možnost in priložnost, da v lokalne aktivnosti vključim tudi pobude otrok. Saj so prav te zares iskrene, velikokrat priznam tudi zelo inovativne in preproste. V času mojega županovanja sem vedno dajal poudarek na delo z otroki, vsako leto pripravimo več dogodkov, od sprejema učencev in štipendistov v mojem uradu in obiska po šolah, do otroškega parlamenta in medenega zajtrka. A to leto nič ne gre po ustaljenih korakih, na vseh področjih so potrebne prilagoditve. Zaradi ukrepov NIJZ smo naš tradicionalni sprejem ob tednu otroka letos izpustili, a vaš teden, teden otroka ni šel kar tako mimo.

Dragi otroci,

skupaj s podžupanjo vas še vedno vabiva, da na prav poseben način opozorite nase, naj bo tudi vaš glas slišan. Ob tednu otroka vas povabiva, da nam na Občino Domžale na Urad župana, Ljubljanska 69, 1230 Domžale (s pripisom Mini župan, oz. Mini podžupanja), napišete pismo z naslovom ŽUPAN ZA EN DAN oz. PODŽUPANJA ZA EN DAN in vanj zapišete v kakšni občini želite odraščati. In ne pozabite pripisati svojih podatkov, da vam lahko odgovoriva. Ob svetovnem dnevu otrok, 20. novembra 2020, pa vam sporočiva, za kateri dve pismi sva se odločila in, če bodo ukrepi dopuščali, bi se ta dan srečali in preživeli en delovni dan skupaj. Prav je, da tudi otroci skupaj z odraslimi oblikujete prihodnost, zato je nujno, da je tudi vaš glas slišan in vaši predlogi upoštevani.

Župan Občine Domžale, Toni Dragar
Foto: Alenka Klinar

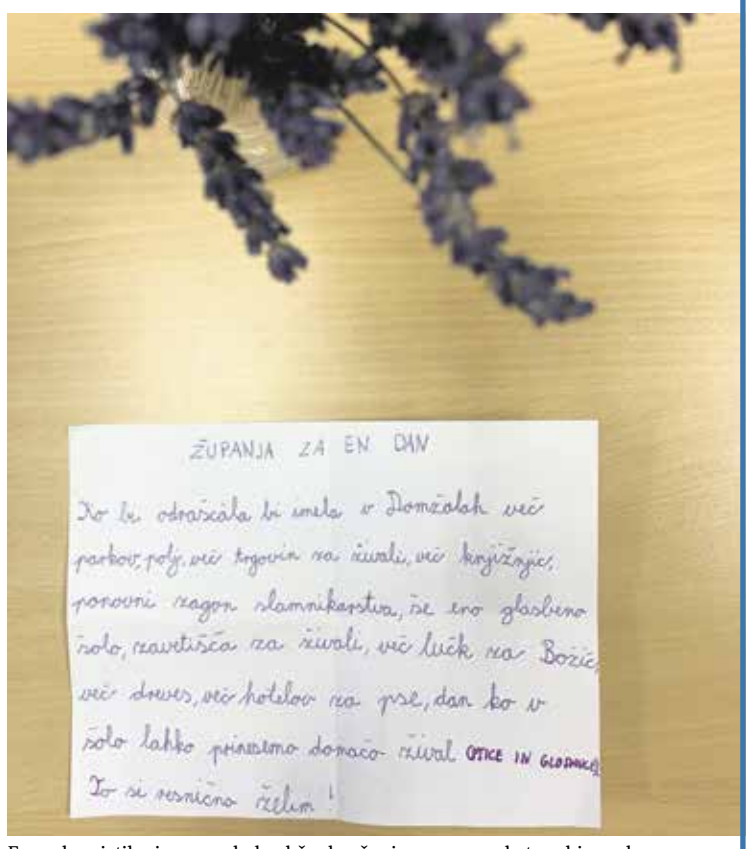

Eno od prejetih pisem – mlada občanka, če si se prepoznala te vabimo, da nam javiš še svoj kontakt.

Nadgradnja Domžalske čebelarske poti

Leta 2018 je Služba za turizem Občine Domžale v sodelovanju s Čebelarskim društvom Domžale in Čebelarskim društvom Krtina Dob postavila novo tematsko pot v naši občini – Domžalsko čebelarsko pot. Pot poteka ob Kamniški Bistrici in Rači, vse od novega API terapevtskega čebelnjaka ČD Domžale, pri Centralni čistilni napravi Domžale, do učnega čebelnjaka ČD Krtina Dob v parku pod Močilnikom. V oktobru 2020 smo obstoječo čebelarsko pot še podaljšali do Podružnične osnovne šole Krtina in postavili dodatne table na štirih lokacijah ob Radomlji. Na eni od tabel pred šolo si lahko preberete o Ivanu Šmajdku, učitelju in čebelarju. Več o poti si preberite na spletni strani www.visitdomzale.si. Vabljeni na sprehod v svet čebelic!

Služba za turizem Domžale, Občina Domžale

Čebelarska pot v parku pod Močilnikom

Učni čebelnjak v Dobu

VELIKI INTERVJU

ŽELIM SI, DA SE DOMŽALE RAZVIJAJO V VSEJ POLNOSTI IN IZKORISTIJO SVOJE POTENCIALE

JERNEJ VRTOVEC, MINISTER ZA INFRASTRUKTURO

Infrastrukturni projekti so izredno pomembni za pospešitev gospodarske rasti ter za razvoj posamezne lokalne skupnosti, saj se ta ob ustrezni infrastrukturi lažje razvija v vsej polnosti in izkoristi svoje potenciale. Prav tako je ustrezna primarna infrastruktura pomemben element kakovostnega življenja občank in občanov.

Miha Ulčar
Foto: Ministrstvo za infrastrukturo

Minister za infrastrukturo nam je iz prve roke predstavil nekaj aktualnih nacionalnih infrastrukturnih projektov, bolj podrobno pa sva se dotaknila najpomembnejših od njih v občini Domžale. Jernej je naš občan, saj si je pred leti v Domžalah ustvaril družino. Za Domžale pravi, da so prijetno in urejeno mesto, v katerem z družino radi živijo. Kot minister za infrastrukturo si za občino Domžale želi, da se razvija v vsej polnosti in izkoristi svoje potenciale.

Petintridesetletni Jernej Vrtovec, se je po končani srednji šoli vpisal na študij teologije v Ljubljani, kjer je leta 2013 z odliko diplomiral. Svojo politično pot je začel že leta 2003, ko se je včlanil v Novo Slovenijo in postal aktiven predvsem na lokalni ravni. Politične aktivnosti je nadaljeval v Mladi Sloveniji – podmladku NSi, kjer je bil generalni sekretar, leta 2009 pa je bil izvoljen za predsednika Mlade Slovenije. Podmladku stranke je predsedoval do leta 2015. S sovrstniki je v tem obdobju izvedel več uspešnih aktivnosti na mladinskem in študentskem področju ter ves čas deloval na področju odnosov z javnostmi. V letih 2009–2014 je bil nato uradni predstavnik za odnose z javnostmi v NSi. Leta 2014 je bil izvoljen za poslanca v državnem zboru, poslanski mandat pa mu je bil podeljen tudi na volitvah 2018. Je poročen in oče dveh hčera. V 13. slovenski vladi je bil v državnem zboru potrjen 13. marca 2020. S prevzemom ministrstva za infrastrukturo je Jernej Vrtovec prevzel zahtevno in odgovorno nalogo, saj so v njegovi pristojnosti infrastrukturni projekti, ki so izredno pomembni za pospešitev gospodarske rasti.

Pred leti ste se s Primorske preselili v Domžale, kjer ste si ustvarili družino. Kako vi vidite Domžale kot občan, kako kot minister za infrastrukturo in kje imajo potencial?

Prihajam iz Vipavske doline, žena pa je Domžalčanka. Domžale so prijetno in urejeno mesto, v katerem z družino zelo radi živimo. Zadovoljen sem z napredkom in razvojem občine. Seveda si želim, da bi skupaj prišli še do pomembnih izboljšav. Tako na področju turizma, kakor tudi na področju razvoja primarne infrastrukture, ki je pomemben element kakovostnega življenja občank in občanov. Domžale imajo zlasti potencial pri razvoju malega gospodarstva. Priložnost je tudi logistika in z njo povezane dejavnosti. Kot minister za infrastrukturo si za občino Domžale želim, da se razvija v vsej polnosti in izkoristi svoje potenciale. V Domžalah je namreč mnogo prodornih posameznikov, uspešnih podjetnikov in gospodarstvenikov, ki zaslužijo še več pozornosti, posluha in priložnosti.

Od prvega dne ministrovanja opozarjam na to, da moramo poleg spopada z virusom misliti tudi na jutri, na prihajajoče mesece in leta, ko nas čaka težko obdobje okrevanja.

Marca letos ste prevzeli vodenje ministrstva za infrastrukturo, kar je odgovorna in zahtevna naloga, saj so v vaši pristojnosti tudi infrastrukturni projekti, ki so izredno pomembni za pospešitev gospodarske rasti države. Kateri so ključni izzivi, ki ste si jih zadali ob nastopu vašega mandata?

Vodenje ministrstva za infrastrukturo sem prevzel v času, ko se je država spopadala s prvim valom koronavirusa. Že takoj je bilo treba zavihati rokave in praktično čez noč sprejeti ukrepe, s katerimi smo pripomogli k upočasnitvi širjenja virusa. Od prvega dne ministrovanja opozarjam na to, da moramo poleg spopada z virusom misliti tudi na jutri, na prihajajoče mesece in leta, ko nas čaka težko obdobje okrevanja. Vlada RS se zaveda, da bomo zlasti z zagonom infrastrukturnih projektov spodbudili gospodarsko rast, s tem pa nadomestili del izpada BDP zaradi trenutne krize. Prvič v zgodovini ima namreč ministrstvo za infrastrukturo na voljo več kot milijardo sredstev, skupaj za 191 milijonov evrov več kot v rebalansu 2020. Sredstva za razvoj infrastrukture se v predlaganem proračunu za leto 2021 občutno zvišujejo glede na letošnje leto, največ na področju železnic in državnih cest. S spodbujanjem javnih investicij želimo prek multiplikativnih učinkov v največji meri prispevati k okrevanju in rasti gospodarstva.

Pravkar smo zasadili prvo lopato tretje razvojne osi in s tem končno začeli z gradnjo te ceste, ki bo izboljšala povezljivost, dostopnost, konkurenčnost, okrepila privlačnost delovnih mest ter bistveno pripomogla k celovitemu nadaljnjemu razvoju tako regij kot tudi celotne Slovenije. V istem tednu smo po 20 letih čakanja začeli z deli za izgradnjo daljnovoda Cirkovce–Pince, ki bo vzpostavil prvo meddržavno povezavo s prenosnim madžarskim omrežjem in povečal zanesljivost delovanja elektroenergetskega sistema Slovenije. Vsekakor so na prednostni listi vsi projekti, ki so praktično že pripravljeni za izvedbo (t. i. ready to go projekti), vendar zaradi nepotrebnih birokratskih ovir stojijo. To je nedopustno in temu moramo narediti konec!

V letošnjem letu se zaradi novega koronavirusa soočamo z največjo zdravstveno krizo v zadnjem stoletju, ki pomembno vpliva na vse segmente življenja v državi in tudi širše. Kako kriza vpliva na delo ministrstva in organov v sestavi in kaj to pomeni za večje investicijske pojekte, ki so že v teku ali pa še bodo?

Že v prvem valu epidemije sem se zavzel za pospešeno obnovo in izvajanje investicij, za ohranitev obstoječih projektov in povečanje obsega investicijskega vzdrževanja v cestno in železniško infrastrukturo. Gradbeništvo je namreč panoga, ki ima od vseh panog največje dodatne učinke. Seveda pa morajo ob tem vsi izvajalci dosledno upoštevati vsa navodila Nacionalnega inštituta za javno zdravje: nošenje mask, vzdrževanje socialne distance in razkuževanje rok. V prvem valu smo v sodelovanju z družbo Dars pospešili gradbena dela na avtocestnem križu in tako je bilo v primerjavi z enakim obdobjem lani obnovitvenih del več za dobro polovico.

Večji infrastrukturni projekti so zagotovo velik izziv, saj je treba za njih zagotoviti sredstva, ki jih je v državnem proračunu običajno vedno premalo. Nedolgo tega ste nekje omenili, da rešitev za financiranje velikih infrastrukturnih projektov vidite v infrastrukturnem skladu. Kaj konkretno pomeni ta sklad in od kod vse bi se v ta sklad stekala finančna sredstva?

V državnem proračunu je približno 80 odstotkov razpoložljivih sredstev že vnaprej razdeljenih. Če ne bomo poiskali še drugih virov financiranja, ne bomo nikoli prišli do velikih javnih infrastrukturnih projektov, kot je denimo posodobitev železniškega omrežja. Imamo na voljo evropska sredstva, vendar razmišljamo tudi o drugih možnostih financiranja. Infrastrukturni sklad je ena od možnosti financiranja velikih projektov, ki bi se polnil z zunanjimi viri. V tujini tovrstni skladi dobro delujejo. Menim, da je za uporabnike pomembnejše, da imajo dobro avtocesto in železniško infrastrukturo, kot pa vprašanje, iz katerih virov jih bomo financirali.

Po letih prizadevanj, zapletov in nesoglasij ste 15. oktobra zasadili prvo lopato za začetek gradnje težko pričakovane tretje razvojne osi, ki bo, kot že njeno ime pove, odprla vrata za razvoj mnogih potencialov tega Koroške in Šaleške doline. Kako bo potekala gradnja, kdaj se predvideva zaključek in kaj konkretno prinaša prebivalcem?

Da, severni del tretje razvojne osi je nujen za razvoj Koroške in Šaleške doline. Z novo hitro cesto se rešujejo razvojna vprašanja regij in krajev ob trasi tega cestnega projekta. Kvalitetna prometna povezava gospodarskih subjektov s trgom in drugimi geografskimi okolji bo pripomogla k njihovi konkurenčnosti, ne nazadnje pa bo izboljšala tudi kakovost bivanja, v okviru možnosti, ki jih povezava ponuja. Nova prometnica bo Koroški in Šaleški regiji bistveno izboljšala pretočnost prometa in s tem zmanjšala potovalne čase. Izboljšan nivo prometnih uslug pa pomeni za regiji tudi ustreznejše razvojne pogoje.

Gradnja severnega dela se je v oktobru začela na odseku od Velenja do Slovenj Gradca. Celoten od-

Na železniški postaji Domžale je predvidena nadgradnja železniške infrastrukture, ki bo zajemala nadgradnjo tirov, tirnih naprav in peronov, gradnjo podhoda z dvigali, kjer bo ob stopnišču podhoda nameščen tudi kanal, po katerem bo možno zapeljati s kolesom.

sek je razdeljen po sklopih. Gradnja se je pričela na sklopu Gaberke, sklop Jenina je pripravljen za gradbeno dovoljenje, prva faza razpisa za gradnjo se izvaja na sklopu Škale in Konovo. V letu 2021 naj bi bilo gradbišče aktivno na celotnem odseku. Delno odprt še ostaja sklop Velenje, kjer se spreminjajo prvotne rešitve na začetku odseka. Pokriti vkop naj bi bil nadomeščen z nizkim viaduktom.

Na odseku od Šentruperta do Velenja so delne težave z lastniki zemljišč, ki ovirajo izvedbo geoloških raziskav, sklenjene so pogodbe za odkup 40 objektov, za šest objektov so v pripravi. V javni obravnavi je tudi presoja vplivov na okolje, ki je osnova za izdajo okoljevarstvenega soglasja. Gradbeno dovoljenje se realno pričakuje v naslednjem letu.

Gradnja severnega dela 3. razvojne osi bo potekala do leta 2025 na odseku od Velenja do Slovenj Gradca, v letu 2026 naj bi bil zaključen tudi odsek od Šentruperta do Velenja, ki z odsekom do Slovenj Gradca predstavlja prometno in funkcionalno zaključeno celoto, gradnja odsekov proti Dravogradu in Holmcu pa je predvidena po dokončanju prvih dveh odsekov, predvidoma po letu 2027.

Kaj pa 2. železniški tir Divača–Koper? Kaj se trenutno dogaja na tem področju?

Drugi tir nujno potrebujemo, če želimo, da se Luka Koper razvija. Luka Koper ni le strateško pristanišče za Slovenijo, temveč tudi za druge zaledne države. Imamo izjemno lego, ki jo moramo izkoristiti za razvoj logistike.

Trenutno dela na projektu drugega tira kljub neugodnim epidemiološkim razmeram nemoteno potekajo. Tako se nadaljujejo dela na dostopnih cestah in pri gradnji premostitvenega objekta Glinščica. Finančna konstrukcija projekta je zaprta. Kot veste, nam je EK pred približno mesecem dni odobrila 80 milijonov evrov nepovratnih kohezijskih sredstev. S tem smo uspeli pridobiti vsa nepovratna sredstva EU, predvidena v investicijskem programu. Vendar se na tej točki ne mislimo ustaviti, temveč bomo poskusili pridobiti še več sredstev iz nove finančne perspektive.

Največja težava v tem trenutku je oddaja naročil za glavna gradbena dela. Ta postopek se vleče že predolgo, a zdaj je videti, da bo kmalu uspešno zaključen. Nova uprava 2TDK se je s problemom takoj učinkovito spoprijela in že objavila odločitev o usposobljenih ponudnikih, ki se bodo uvrstili v 2. fazo postopka, v katerem bo merodajna samo ponudbena cena. Odločitev investitorja je usmerjena tako v upoštevanje vseh usmeritev v revizijskem postopku, kot v spoštovanje zakonodaje, ki je bila medtem sprejeta (interventni zakon za zagon gospodarstva po epidemiji covida-19), ki zahteva dosledno spoštovanje smernic EK o sodelovanju ponudnikov iz tretjih držav v postopkih oddaje javnih naročil.

Eden izmed pomembnih projektov za Domžale je izgradnja podhoda pri železniški postaji, ki naj bi ga zgradili v okviru rekonstrukcije lete, sredstva za pa naj bi zagotovila država. Na pobudo Občine Domžale so se pred leti z državo pričeli pogovori za realizacijo tega projekta, z nastopom funkcije ministra pa ste se aktivno v pogovore vključili tudi vi. Kdaj lahko pričakujemo realizacijo in kaj vse bo obsegal projekt?

V teku je javno naročilo za izdelavo novelacije Idejne zasnove (IDZ) in izdelavo Izvedbenega načrta (IZN). Trenutno sta v pregledu prejeti ponudbi. Rok za izdelavo projektne dokumentacije je šest mesecev od uvedbe v delo, ki bo predvidoma v novembru letos.

Na železniški postaji Domžale je predvidena nadgradnja železniške infrastrukture, ki bo zajemala nadgradnjo tirov, tirnih naprav in peronov, gradnjo podhoda z dvigali, kjer bo ob stopnišču podhoda nameščen tudi kanal, po katerem se bo možno zapeljati s kolesom. Z izvedbo nadgradnje železniške postaje bo zagotovljena interoperabilnost, povečana bo zmogljivost postaje, omogočeno bo fleksibilnejše odvijanje prometa in obratovanje daljših vlakov. Za potnike bo zagotovljena uporabnikom prijaznejša infrastruktura, prilagojena gibalno oviranim osebam. Nenazadnje bo z nadgradnjo povečana tudi varnost. Razpis za izvedbo gradbenih del bo objavljen v začetku naslednjega leta. Ocenjena vrednost rekonstrukcije železniške postaje Domžale z gradnjo podhoda pa znaša 7,5 milijona evrov.

Že leta poslušamo zgodbo o povezavi štajerske avtoceste z gorenjsko avtocesto (Želodnik–Vodice), s katero se bo možno izogniti ljubljanskemu obroču. Lani jeseni je bila v okviru tega projekta, ki vsebuje tri odseke, narejena obvoznica Mengeš. Čeprav gre pri gradnji te obvoznice za majhen del celotnega projekta Želodnik–Vodice, je izgradnja trajala več let. Kdaj lahko pričakujemo, da se bo gradnja na trasi Želodnik–Vodice nadaljevala in kateri odseki ceste se bodo glede na prioritete začeli graditi najprej?

Ta povezava je ključna tako za prometno razbremenitev posameznih občin kot tudi severne ljubljanske obvoznice. Lahko potrdim, da bo razpis za gradnjo obvoznice Vodice, ki je ključnega pomena, da razbremenimo Vodice tovornega prometa, kmalu objavljen. Čakamo namreč še na gradbeno dovoljenje. Prav tako bomo začeli s postopki pridobivanja dovoljenj za obvoznico Komenda. Za pripravljalna dela je zadolžena družba Dars. Kako bo prometnica šla od Mengša naprej, pa se moramo z lokalnimi skupnostmi še dogovoriti. Preveriti je treba tudi varianto proti Trzinu in Depali vasi ter naprej proti Študi.

V letu 2018 je bil sprejet Občinski prostorski načrt občine Domžale (OPN), v katerem je umeščen avtocestni priključek Študa z navezavo na Ihan, ki je bil v planih že ob gradnji avtoceste, izveden pa ni bil, ker takrat po pojasnilih države zanj ni bilo potrebe. Ker se v zadnjem času kaže potreba po širitvi avtocestnega obroča okrog Ljubljane, pa tudi potreba po širitvi avtoceste mimo Domžal, bi bilo smiselno v projekt vključiti tudi avtocestni priključek Študa, ki bo razbremenil center Domžal. Kako se stvari odvijajo na tem področju?

Priključka Ihan in Študa sta vsekakor potrebna. Dars pridobiva dokumentacijo, da začne z ostalimi postopki in nadalje z gradnjo. V letu 2022 pa začnemo z gradnjo tretjega pasu od Domžal do Ljubljane. Tako bomo omogočili boljšo pretočnost in skrajšali potovalni čas. Širitev avtoceste je zdaj v fazi projektiranja.

Eden izmed izzivov je zagotovo javni potniški promet in pospeševanje njegove uporabe. Pred leti sta tako Mestna občina Ljubljana in Občina Domžale izrazili interes, da bi Ljubljanski potniški promet pripeljal v Domžale in s to avtobusno linijo povezal še nekaj krajev v občini. Žal projekt ni dobil ustreznega dovoljenja. Je bila pa pred dvema letoma podaljšana avtobusna linija LPP do Dragomlja. Se pravi, da je do Domžal samo še en korak?

Bistvena je kakovost, dostopnost, cena in učinkovitost javnega prometa, in ne, kdo ga izvaja. Za Domžale si želim, da so z Ljubljano in drugimi kraji čimbolj povezane. To je ključno.

Celotno zadevo je treba pogledati iz širšega konteksta izvajanja javnega potniškega prometa v Sloveniji. Običajno namreč prevozniki, ki upravljajo mestni promet in imajo interes širiti linije tudi v druge občine, želijo, da se takšne linije registrirajo kot medkrajevni linijski promet in dobijo sofinanciranje od države. Nov razpis za koncesije, ki ga bomo objavili konec letošnjega oziroma v začetku leta 2021, bo priložnost, da se koncesijska razmerja opredeli na novo. Najbolj ustrezna rešitev pa bo v celoviti integraciji upravljanja mestnega in medkrajevnega potniškega prometa. To rešitev prav zdaj na ministrstvu pripravljamo.

Kmalu naj bi na kamniško progo zapeljali novi Stadlerjevi vlaki – sodobnejši, udobnejši in hitrejši. Za udobno in hitro potovanje pa sodobni vlak potrebuje posodobljeno in nadgrajeno železniško infrastrukturo. O slednjem ste za medije spregovoril nedavno, ko ste se v službo popeljali z vlakom. Med drugim ste omenili tudi dvotirnost kamniške proge in večjo frekvenco vlakov. Lahko poveste nekaj o tem? Kdaj lahko pričakujemo posodobitev kamniške proge?

Nadgradnja proge Ljubljana–Domžale–Kamnik je glede na potencial in podatke o dnevni mobilnosti, prioriteta. Trenutno se izvajajo vsi potrebni projekti, da začnemo z umeščanjem in nato z gradnjo dvotirnosti na posameznih odsekih. Na ministrstvu smo podali zahtevo, da se do konca tega leta pripravi pobudo za pričetek umeščanja v prostor za dvotirnost in elektrifikacijo kamniške proge.

Zavedamo se pomena regionalnih železniških prog, kot je t. i. kamniška proga, v smislu sinergijskega razvoja železniške infrastrukture v navezavi na cestno in drugo prometno infrastrukturo za trajnostno mobilnost regij. Če bo kamniška proga bolj učinkovita in bodo tudi vlaki modernejši, potem verjamem, da se bodo ljudje, ki vsak dan gredo v Ljubljano z avtom, raje odločili za vlak. Prevoz z vlakom mora biti privlačen, ekonomičen in hiter. Za prvi del prenove kamniške proge lahko štejemo že prenovo železniške postaje Domžale, ki se bo začela naslednje leto.

Lani je bila v Domžalah načrtovana izgradnja krožišča pri policiji. Ker gre za križanje državne in občinske ceste, je projekt zahteval več usklajevanj in načrtovanj finančnih sredstev, zato se je izgradnja prestavila v leti 2020/21. Kdaj lahko pričakujemo začetek izgradnje tega krožišča?

V začetku leta 2021 je predviden razpis za gradnjo in začetek gradnje krožišča pri policiji. To bo za Domžale res velik doprinos. Vsa potrebna zemljišča so že pridobljena in podpisan je tudi sporazum o sofinanciranju. V sklopu samega krožišča je predvidena tudi ureditev površin za pešce in kolesarje, ureditev odvodnjavanja, prometne opreme in signalizacije, izgradnja cestne razsvetljave ter prestavitev, zaščita in novogradnja komunalnih vodov.

Že večkrat so se med občani pojavljala vprašanja v zvezi z ureditvijo križišča/krožišča pri bencinski servisu Petrol oziroma pri AS, pri uvozu v Domžale. Po mojih informacijah naj bi bil za križišče pri bencinskem servisu (AS) izdelan idejni projekt, ki je bil revidiran in potrjen pri upravljavcu državne ceste, DRSI. Kdaj lahko pričakujemo ureditev tega krožišča, ki bo pripomogel lažjo vključitev na regionalno cesto in pa seveda večjo varnost?

Drži, to križišče, ki ga uporabljam dnevno, ni pregledno in je nevarno. Na cesti Domžale–Trzin je sicer velik problem zaporedje priključkov. Direkcija bo še letos obravnavala problem križišča AS Domžale in obvoznice Trzin pri Depali vasi ter sprejela ustrezne rešitve. V uvidu imamo tudi širitev same ceste proti Trzinu.

Letos ste na prvi dan Evropskega tedna mobilnosti v podporo kampanji tekli v službo iz Domžal v Ljubljano. Predvidevam, da se, če vam dopušča čas, na rekreacijo podate tudi po zeleni osi ob reki Kamniški Bistrici. Kako gledate na ta zeleni košček oaze in kje še vidite potencial, ki bi omogočal trajnostne oblike mobilnosti v naši lokalni skupnosti?

Rad živim zdravo, zato se trudim, da prosti čas, ki ga sicer ni veliko na voljo, z družino preživimo v naravi. Prav tako večkrat tečem po poti ob Kamniški Bistrici, kjer si v čudoviti naravi zbistrim misli in osvobodim stresa ter se tako lažje pripravim na vsakodnevne izzive. Tudi s hčerkama se ob Bistrici redno sprehajam, pot pa je lepo urejena tudi za kolesarje.

Kot minister za infrastrukturo velik poudarek dajem trajnostni mobilnosti, ki vključuje hojo, kolesarjenje, uporabo javnega potniškega prometa in alternativne oblike mobilnosti. Menim, da je na področju uporabe javnega potniškega prometa še veliko prostora za izboljšave, ne samo v naši lokalni skupnosti, v občini Domžale, temveč po vsej Sloveniji. Velik korak k večji uporabi javnega potniškega prometa smo naredili z uvedbo brezplačnih vozovnic za upokojence. Kamniško-domžalsko železniško progo bomo posodobili, na določenih odsekih bo proga dvotirna. Že pred meseci sem državni inženirski družbi DRI naročil začetek aktivnosti umeščanja v prostor za projektne rešitve na povezavi Ljubljana–Domžale–Kamnik. Na podlagi delovnih rezultatov je treba nemudoma začeti z aktivnostmi umeščanja v prostor za obstoječo kamniško progo – za dvotirnost in elektrifikacijo. Da ne omenjam železniške postaje v Domžalah, ki je v zelo slabem stanju in jo bomo začeli obnavljati naslednje leto. ❐

ROTARY Club DOMŽALE

Projekt: **tridnevni tabor rejniških družin**

HODIM IN POMAGAM

Kako lahko pomagaš/ daruješ/ sodeluješ?

- ob vsakem vzponu na hrib v šparovček vržeš **1 EUR**
- pošlješ sms s ključno besedo HIP na 1919 in prispevaš **1 EUR**
- nakažeš donacijo na TRR Rotary kluba Domžale št. **SI56 6100 0001 5856 549**

Zakaj?

- ker vsi otroci nimajo možnosti odraščati v svojih matičnih družinah,
- ker cenimo delo in vzgojna prizadevanja rejniških družin,
- ker ima rejništvo na našem območju dolgoletno tradicijo.

Pobudnik projekta: Rotary klub Domžale
Več informacij: - spletna stran kluba http://www.rcdomzale.si/
- 041 697 462 (Martina Oražem)

Obdobje: od 1. oktobra 2020 do 31. maja 2021

TEMA MESECA

DRUGI VAL EPIDEMIJE Z VSO SILO

Drugi val epidemije covida-19, ki so ga napovedovali že med prvim valom spomladi, ko se je zaradi njega popolnoma ustavilo življenje, je to jesen pljusknil z vso močjo.

Miha Ulčar
Foto: Miro Pivar, Špela Trškan, Štab CZ Občine Domžale

Eden izmed največjih problemov je veliko pomanjkanje zdravstvenega kadra. Treba se je zavedati, da v kolikor se polnijo bolnišnične postelje, toliko več kadra je potrebnega za oskrbo bolnikov. Po drugi strani se je treba zavedati, da tudi zdravstveni delavci niso imuni na virus, okužba slednjih pa pomeni še manj razpoložljivega kadra.

Zdravstveni strokovnjaki pravijo, da nas je prehitel, saj so menili, da bo do drugega vala prišlo novembra in pozneje v zimskih mesecih, ker se virus po besedah prof. dr. Bojane Beović, dr. med., vodje strokovne skupine za zajezitev in obvladovanje epidemije covida-19 na ministrstvu za zdravje, bolj prenaša v hladnejših dneh. Očitno je za ta zgodnji nastanek pomembno vsaj dvoje: veliko žarišče na Hrvaškem in pa širjenje virusa zaradi povečevanja druženja ljudi po končanih dopustih ter tudi z odprtjem šol. Prav tako lahko tudi rečemo, da nas je z vidika priprav na drugi val, vse skupaj, vključno z vlado, poletje malce uspavalo, saj smo ga kljub nekaterim milejšim ukrepom, kot so nošenje mask v zaprtih prostorih in z omejitvijo števila oseb, preživeli dokaj brezskrbno. Še največ skrbi je bilo, kdaj in kje unovčiti turistične vavčerje.

Izredno veliko število potrjenih okužb v občini Domžale

Dejstvo je, da je drugi val epidemije z vso silovitostjo preplavil Slovenijo, saj število okuženih iz dneva v dan strmo narašča. Marsikdo si reče, da je številka tako visoka, ker je tudi testiranj vedno več. To je res, vendar je zaskrbljujoče predvsem to, da raste tudi delež pozitivnih testov, saj znaša že več kot 30 %. V Sloveniji so do nedelje, 25. oktobra 2020, doslej skupno potrdili 24.065 primerov okužbe, število trenutno aktivno okuženih pa znaša 15.230. Štirinajstdnevna pojavnost na 100.000 prebivalcev je 727. Trenutno je hospitaliziranih 523 ljudi, v intenzivni enoti jih je že 82, doslej pa je umrlo 240 bolnikov s covidom-19. Po zadnjih ocenah Inštituta Jožef Stefan (IJS) je delež kužnih v Sloveniji trenutno 2,5 odstotka prebivalstva, kar je vsak 40. prebivalec. Ocenjeno reprodukcijsko število se je povzpelo na 2,20, medtem ko se število dnevno potrjenih okužb z novim koronavirusom podvoji v 6,2 dneva. »Kot da bi epidemija eksplodirala,« so zapisali ob tem. Zaskrbljujoč je tudi podatek, da je v drugem valu epidemije izredno veliko število potrjenih primerov okužb v občini Domžale. V zadnjih 21 dneh je bilo potrjenih 608 primerov okužbe, kar je 1657,8 potrjenih primerov na 100.000 prebivalcev. Prav takoj je tudi vedno več obolelih oseb s hujšimi simptomi in težjo klinično sliko.

Postopno se zapira javno življenje

Že takoj po prihodu drugega vala, ki se je kazal z dnevnim povečevanjem števila okuženih, je vlada sprejela več ukrepov za zajezitev te bolezni. Vlada je ubrala drugo pot kot spomladi, saj na dolgi rok ne more ponovno zamrzniti življenja. Poleg postopnega zapiranja javnega življenja, zaprtja gostinskih obratov, prepovedi prehoda med statističnimi regijami, obveznega nošenja mask na prostem, pouka na daljavo za učence v osnovnih šolah od 6. razreda dalje, dijake in študente, je 19. oktobra razglasila epidemijo, ki bo v veljavi 30 dni. Razglasitev epidemije pa vladi omogoča pravno podlago za sprejemanje določenih bolj restriktivnih ukrepov. Tako smo že deležni tako imenovane policijske ure oziroma prepoved gibanja na prostem med 21. in 6. uro, vrata so zaprle neživilske trgovine, nekatere storitvene dejavnosti, vrtci, po počitnicah pa po vsej verjetnosti še šole, zaradi česar bo pouk potekal na daljavo za vse učence osnovnih šol. Prav tako so od torka začele veljati omejitve gibanja na občine, kot je veljalo v spomladanskem času med epidemijo. Omejitev gibanja bo veljala sedem dni za celotno državo, nato pa se bo sproščala po regijah, ki bodo prve omejile epidemijo.

Zaščitna sredstva nosimo za varovanja sebe in drugih

Lahko rečemo, da smo Slovenci v večini razumen in prilagodljiv narod, saj bolj ali manj upoštevamo navodila in ukrepe v zvezi s preprečevanjem širjenja covida-19. Seveda obstajajo izjeme, saj se nekateri že po naravi težko podrejajo pravilom, svoje pa na ogenj prilivajo tako imenovani influenserji in razni pisci na družabnih omrežjih, ki v covidu-19 vidijo globalno zaroto, zaradi česar so ljudje zmedeni. Zmedo med ljudmi povzročajo tudi večkrat nejasno podana navodila s strani stroke in predstavnikov vlade, da ne govorimo o načinu podajanja informacij, ki je bolj podoben vojaški retoriki in nagovarjanju vojske kot pa državljanov. Potem so tu še primeri kršenja pravil tistih, ki bi morali biti prvi za zgled državljanom. Ob tem je treba poudariti, da zaščitne maske in druga zaščitna sredstva nosimo zaradi varovanja zdravja sebe in drugih, zato je toliko bolj pomembno, da se tega držijo tudi najvišji predstavniki države, torej tako politike kot stroke.

Vse večje bolnikov v bolnicah zahteva večje zdravstvene resurse

Seveda pa ne smemo pozabiti, da v boju z novim koronavirusom največje breme nosijo zdravstvo in zdravstveni delavci, ki so v prvih bojnih vrstah. Zaradi novega koronavirusa so morali prilagoditi delo in odpovedati vse nenujne in preventivne storitve, kar občutimo uporabniki zdravstvenih storitev. Virus je trenutno tisti, ki je prioriteta, če ga želimo zajeziti in preprečiti njegovo širjenje, prav tako morajo prednost dajati bolnikom, ki potrebujejo res zahtevno zdravniško obravnavo v sklopu intenzivne terapije. Dejstvo je tudi, da je virus pokazal vso krhkost našega zdravstva, na kar stroka opozarja že desetletja. Eden izmed največjih problemov je veliko pomanjkanje zdravstvenega kadra. Treba se je zavedati, da v kolikor se polnijo bolnišnične postelje, toliko več kadra je potrebnega za oskrbo bolnikov. Po drugi strani se je treba zavedati, da tudi zdravstveni delavci niso imuni na virus, okužba slednjih pa pomeni še manj razpoložljivega kadra.

Zaskrbljujoč je podatek, da je v drugem valu epidemije izredno veliko število potrjenih primerov okužb v občini Domžale. V zadnjih 21 dneh je bilo potrjenih 608 primerov okužbe, kar je 1657,8 potrjenih primerov na 100.000 prebivalcev.

Poziv Zdravstvenega doma Domžale

Kot smo že omenili, število pozitivnih na covid-19 v drugem valu izredno narašča v občini Domžale, prav tako se veča število obolelih s hujšimi simptomi in s težjo klinično sliko. Zaradi tega v Zdravstvenem domu Domžale pozivajo:

1. Obolele pred potrjeno diagnozo covid-19: ob najmanjših znakih bolezni **OSTANITE DOMA** in pokličete osebnega zdravnika.

2. Obolele s potrjeno diagnozo covid-19: NUJNO BODITE SAMO DOMA, ne hodite nikamor, omejite stike z vsemi ljudmi, bodite pozorni na opozorilne znake bolezni: popolna izčrpanost, nemoč, pretirana zaspanost, zadihanost ob minimalnem naporu – že pri hoji do stranišča, bolečina ali pritisk v prsih, novo nastala zmedenost, pomodrelost prstov ali ustnic, če si merite saturacijo doma – ob vrednostih 92 % ali manj takoj pokličite osebnega zdravnika ali urgenco ali 112. Opozorite, da ste bolnik s COVID-19.

3. KONTAKTE, DRUŽINSKE ČLANE: Če ste bili v stiku z obolelim, če je le možno, ostanite doma, obvestite delodajalca, delajte od doma. Če ni možno, dosledno in strogo upoštevajte navodila za preprečevanje prenosa bolezni (ves čas nosite masko, vzdržujte razdaljo 2 metra, razkužujte si roke). Z vsakim stikom lahko bolezen prenašate naprej! Zavedati se moramo, da vsaj 10 % obolelih potrebuje bolnišnično zdravljenje!

4. VSE OSTALE: Prav tako ostanite doma, če res ni nujno, ne hodite od doma, omejite gibanje samo na res nujne izhode, ne hodite na javna mesta, kjer se nahaja večje število ljudi.

V Domžalah vse več primerov poslabšanja ob obolelosti

Bodimo odgovorni do sebe in do ostalih in upoštevajmo zgornji poziv, saj se poleg večanja števila okuženih v domžalski občini kaže vedno več primerov, ko se ljudem simptomi ob obolelosti poslabšujejo. Po besedah **direktorice Zdravstvenega doma Domžale, mag. Renate Rajapakse, dr. med. spec.,** smo v domžalski občini prišli že v tisto fazo, ko se ljudem simptomi poslabšujejo. S terena dobivajo vedno več klicev, ko se pacientom stanje slabša, zaradi česar opravijo veliko prevozov z reševalnimi vozili. Prav tako so zaradi slabega stanja že veliko ljudi napotili v bolnišnico. *»Pozivam vse občanke in občane, da naj ostajajo doma in naj se vsaj 14 dni izogibajo obiskom, tudi med družinami, sorodniki ... Z odgovornim ravnanjem in upoštevanjem ukrepov bomo lahko omejili širjenje virusa,«* je poudarila mag. Rajapakse.

Nujno medicinsko pomoč kličite samo pri znakih hujšega poslabšanja

Zaradi epidemije so že v prvem valu spomladi v Zdravstvenem domu Domžale reorganizirali delo, o čemer smo v Slamniku že pisali. So pa ravno v teh dneh na prednjem dvorišču zdravstvenega doma postavili nov zabojnik za covid-19 ambulanto, tako da bosta od zdaj naprej delovali dve tovrstni ambulanti. Ker dobivajo s terena vedno več klicev zaradi poslabšanja stanja bolnikov, je zaradi tega frekvenca reševalnih prevozov izredno velika, prav tako je tudi velika gneča na urgenci. Ker so omejeni s kadrom in prevoznimi sredstvi, mag. Rajapakse naproša vse, da naj za nujno medicinsko pomoč kličejo samo v primerih znakov hujšega poslabšanja pacientov. V primerih blažjih simptomov pa naj pokličejo osebnega zdravnika in bodo obravnavani v zdravstvenem domu.

Eden izmed največjih problemov je veliko pomanjkanje zdravstvenega kadra. Treba se je zavedati, da v kolikor se polnijo bolnišnične postelje, toliko več kadra je potrebnega za oskrbo bolnikov. Po drugi strani se je treba zavedati, da tudi zdravstveni delavci niso imuni na virus, okužba slednjih pa pomeni še manj razpoložljivega kadra.

Hitri testi za mlajše in manj rizične

Novost, ki bo začela veljati v teh dneh, bo po besedah mag. Rajapakse tudi ta, da bo prišlo do omejitev genetskih testiranj, saj so po številu testiranj na dan v državi že na ravni, ko sistem ne more več procesirati vseh testov. Tako bodo za testiranje priporočali vse tiste, ki bodo kazali hujše simptome bolezni, kronične bolnike, z znaki hujšega poslabšanja, starostnike z rizičnimi boleznimi ... Mag. Rajapakse pravi, da se bo mlajše osebe brez rizičnih dejavnikov poskušalo testira-

ti s hitrimi testi, ki so sicer manj zanesljivi kot genetski testi: *»Vse skupaj se že pripravlja na državni ravni. Na voljo je več hitrih testov, posebna komisija pa trenutno preverja, kateri testi bi bili priporočljivi za uporabo. Seveda bo vse takšne teste treba pravilno izvajati in evidentirati.«*

Aktiviran Štab Civilne zaščite Občine Domžale

Vlada je z 19. oktobrom 2020 razglasila 30-dnevno epidemijo. Poveljnik Civilne zaščite Občine Domžale **Marko Žagar** je z dnem razglasitve epidemije aktiviral Štab CZ Občine Domžale, ki spremlja stanje v občini oziroma državi ter je v pripravljenosti. Štab je v stalnem stiku z Zdravstvenim domom Domžale, Domom upokojencev Domžale ter z enotami in službami, ki bi se v primeru potreb vključile v podporo javni zdravstveni službi. Ob tem se v občini Domžale še naprej zagotavlja neprekinjeno izvajanje obvezne javne zdravstvene službe, javne gasilske službe ter druge javne storitve iz občinske pristojnosti.

Telefonska številka za občane

Prek Območnega združenja Rdečega križa Domžale je vzpostavljena telefonska številka za občane, ki potrebujejo pomoč za dostavo osnovnih in nujnih življenjskih potrebščin. Na telefonsko številko **031 699 224 lahko pokličete od ponedeljka do petka med 9. in 12. uro.**

Psihosocialna in druga pomoč

Štab Civilne zaščite Občine Domžale je skupaj s Centrom za socialno delo Osrednja Slovenija vzhod – enota Domžale občankam in občanom zagotovil psihosocialno pomoč, ki obsega:

- razbremenilne pogovore,
- svetovanje,
- krepitev moči,
- opolnomočenje,
- pogovore, ki so usmerjeni v preprečevanje socialne izključnosti in podobno.

CSD Osrednja Slovenija vzhod – enota Domžale bo izvajal psihosocialno pomoč po telefonu, in sicer v poslovnem času **v ponedeljek, torek in četrtek od 8. do 15. ure, v sredo od 8. do 17. ure in v petek od 8. do 13. ure**, in sicer na telefonski številki **01 724 63 70** ali pišejo na elektronski naslov: gpcsd.domza@gov.si. Vse ostale naloge CSD Osrednja Slovenija vzhod – enota Domžale izvaja prilagojeno v skladu s smernicami NIJZ.

Psihološka pomoč

Zdravstveni dom Domžale nudi psihološko pomoč vsak dan **od ponedeljka do petka med 13. in 14. uro** na telefonski številki **051 246 195.**

Nujno varstvo predšolskih otrok

Občina Domžale se je skupaj z upravama **Vrtca Urša** in **Vrtca Domžale** dogovorila, da bodo za najnujnejše primere po varstvu otrok odprli dežurni oddelek, za tiste starše, ki nujno potrebujejo varstvo.

Gre za primere, katerih starši so zaposleni v zdravstvu, policiji, vojski, zaporih, komunalnih službah, živilskih trgovinah, lekarnah, domovih za ostarele, dežurni v šolah in vrtcih, redarstvih, službah civilne zaščite in gasilci. Za vsa dodatna pojasnila se lahko obrnete na upravo Vrtca Urša in Vrtca Domžale.

Spet pouk na daljavo

Za učitelje, učence in njihove starše je velika preizkušnja šolanje na daljavo. Prvič so se s to izkušnjo soočili v spomladanskih mesecih med prvim valom epidemije, učenci od šestih razredov dalje pa so v drugem valu epidemije šolanje na daljavo začeli teden dni pred jesenskimi počitnicami. Glede na trenutno situacijo kaže, da bodo po jesenskih počitnicah šolanje na daljavo nadaljevali tudi učenci od prvega do petega razreda osnovnih šol.

Na jesenski pouk na daljavo, so se v šolah pripravljali že poleti

Petra Korošec, ravnateljica Osnovne šole Venclja Perka, nam je povedala, da so letošnje šolsko leto začeli z rahlo negotovostjo, saj so se že v avgustu zavedali, da verjetno ne bodo šolskega leta izpeljali po ustaljenih izobraževalnih tirnicah: *»Dva meseca šolanja sta za nami in tudi prva, nam že znana, izkušnja s šolanjem na daljavo.«* Prva dva meseca so se držali priporočil NIJZ za preprečevanje širjenja okužbe z novim koronavirusom, skušali uskladiti različna mnenja staršev glede nošenja mask v šoli ter ohraniti varno in zdravo učno okolje.

»Na to smo se v šolah pripravljali že v poletnih mesecih, ko smo proučili vse štiri modele organizacije in izvajanja pouka, ki so jih predstavili na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport. Pripravili smo načrte za predvidene modele ter prilagodili letne priprave morebitni 'korona situaciji', z izpostavitvijo ciljev in vsebin, ki so najprimernejše za izobraževanje na daljavo. Za vse strokovne delavce smo v avgustu pripravili izobraževanje za delo v Arnesovih spletnih učilnicah, s katerimi najbolj učinkovito podpremo izvajanje pouka, vodimo projekt, sodelujemo s starši ipd. Učence smo v septembru sistematično učili vstopati in uporabljati te učilnice. Vsekakor smo bili zdaj bolje pripravljeni na šolanje na daljavo kot spomladi, ko smo v to situacijo vstopili čez noč,« pojasni Petra Korošec.

Na pomoč priskočili donatorji z rabljenenimi računalniki

Izkušnja iz prejšnjega leta jim je dala vedeti, kako pomembno je pridobiti stik s prav vsakim učencem, vzpostaviti primerno komunikacijo in delovno okolje, dostopno vsem, kar pa je izredno težko: *»Med nami so učenci in družine, ki še vedno nimajo računalnikov, pametnih telefonov, internetnih povezav, ali pa je veliko družinskih članov in le en računalnik. Zato smo ponovno stopili v akcijo ter pridobili donatorje, ki so donirali rabljene računalnike. Hvala prav vsem in vsakemu posebej.«*

Tehnične težave

Vse pa je prve dni šolanja na daljavo presenetila nedostopnost spletnih učilnic. V njih je bil naložen ves material za delo na daljavo, a je bila preobremenjenost sistema prevelika. Naša sogovornica pravi, da jih takšne situacije velikokrat pahnejo v paniko in obup, vendar s potrpežljivostjo, razumevanjem in podporo staršev to hitro premagajo.

Neodzivnost in nemotiviranost nekaterih učencev

Po besedah Petre Korošec je največja težava pri poučevanju na daljavo neodzivnost in nemotiviranost nekaterih učencev. Težave imajo tudi s priseljenci, ki še ne obvladajo slovenskega jezika in je komunikacija na daljavo še težja. Prav tako poudarja, da je to tudi za učitelje zelo stresna situacija, saj se srečujejo s pomanjkanjem kvalitetne IKT opreme za delo na daljavo (prenosniki, tablice, kamere, mikrofoni ...) in internetne povezave, ki učitelju omogoča kvalitetno poučevanje na drugačen način. Nekateri učitelji so izredno obremenjeni, saj poučujejo več predmetov in tudi do 300 otrok. Vsakemu učencu posebej je treba podati povratno informacijo o delu na daljavo. Nenadomestljiv je računalnikar, ki je hkrati tudi učitelj matematike in poleg poučevanja opravlja vrsto dodatnih del, ki se vsakodnevno pojavljajo v dani situaciji. Z nasveti in konkretno pomočjo je na voljo tako učiteljem kot tudi učencem in staršem.

Volja, prilagodljivost in optimizem učiteljev

»Zelo pomembna je medsebojna pomoč tudi med zaposlenimi, ki samoiniciativno priskočijo kolegu v pomoč, spretnejši na računalniškem področju mentorirajo kolege in manj obremenjeni prevzamejo posameznega učenca, ki je slabo odziven. Volje, prilagodljivosti in optimizma je zaenkrat še veliko, a me skrbi, da dolgo ne bomo zmogli. Prihajalo bo do izgorelosti in obolevanja, začetna zagnanost bo upadla,« je poudarila Petra Korošec.

Velika skrb so učenci iz socialno ogroženih družin

Petra Korošec se sprašuje, ali imajo dovolj hrane in zagotovljene pogoje, da poleg telesnega zdravja ohranijo tudi duševno in socialno blagostanje? Bo spomin na njihovo otroštvo zaznamovalo obdobje koronavirusa? Smo res naredili vse na tem področju?

Znanje na daljavo neprimerljivo z znanjem iz šole

Po njenih besedah je učno okolje na daljavo močno drugačno kot učno okolje v šoli. Pravi, da izkušnja iz pomladnega šolanja na daljavo ni tako zelo pozitivna, kot se je sprva dalo razumeti iz medijev: *»Znanje, pridobljeno na daljavo, nikakor ni primerljivo z znanjem, pridobljenim v šoli. Vendar pa je pouk na daljavo trenutno najbolj učinkovita pot v dani situaciji.«*

S skupnimi močmi bo uspelo

Se pa ob tej priložnosti Petra Korošec zahvaljujem staršem, ki stojijo ob strani tako otrokom kot tudi učiteljem: *»Hvala za povratne informacije, pohvale, konstruktivne kritike in predloge. Zavedam se, da se starši srečujejo z različnimi stiskami in dilemami. Skrb za zdravje, skrb za službo in s tem povezano socialno in finančno varnostjo in nenazadnje še skrb za kvalitetno šolanje na daljavo svojega otroka. Izobraževanje na daljavo je za vse nas zelo velika preizkušnja, vendar nam bo s skupnimi močmi uspelo.«* ❐

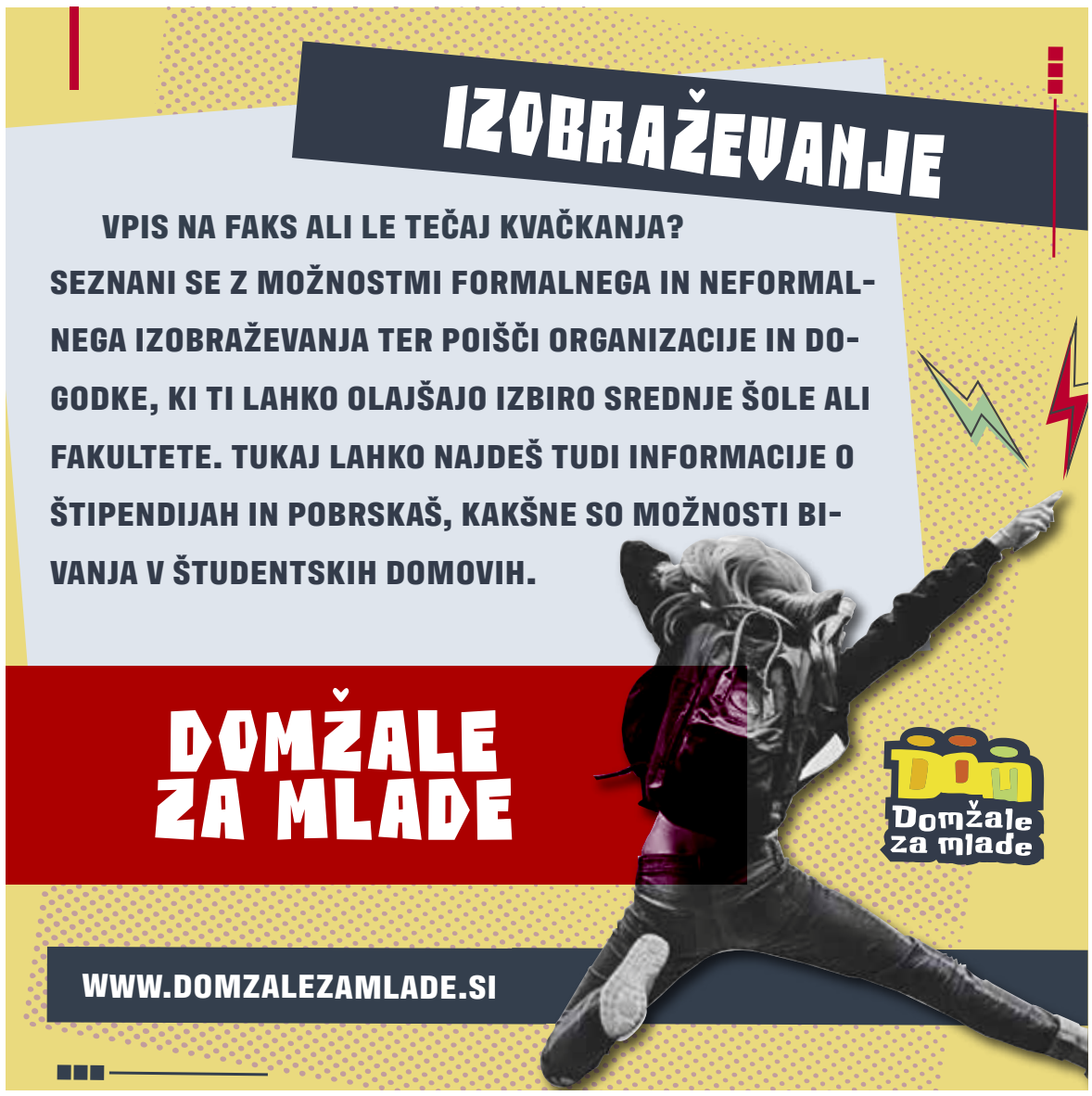

STE BILI MORDA MED BLIZU 1500 ŠOFERJI, KI JIH JE UČIL VOZITI

STANE BENKOVIČ

Vse najboljše ob 80. rojstnem dnevu, jubilant Stane Benkovič

Vera Vojska
Foto: Karin Božič Zupančič

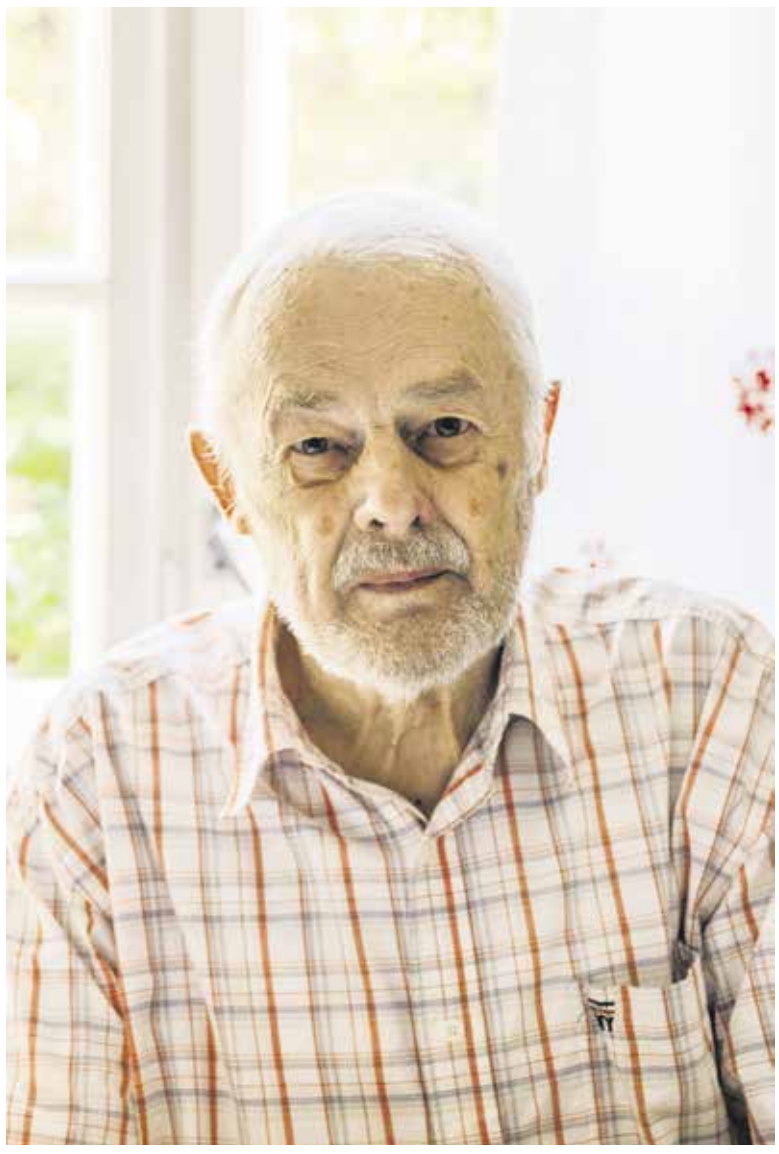

Prav danes, 29. oktobra 2020, praznuje Stane Benkovič iz Doba svoj življenjski jubilej – 80. rojstni dan, ki je bil tako zanj kot tudi zame, ki Staneta poznam že vrsto let, priložnost za podrobnejši pogled na delovno in življenjsko pot človeka, ki mu je življenje prinašalo mnogo izzivov, mnogo prijetnih trenutkov, manjkalo pa ni niti razočaranj. Vse to ostaja v spominih jubilanta, ki se je loteval različnih področij življenja in dela ter bil po njih znan ne le v naši občini, temveč tudi širše. Pa naj gre za poklic, učenje bodočih voznikov, nogometno sojenje, ustanovitev in delo z nogometašicami, prizadevanja, boj proti kajenju, pomoč bodočim najlepšim dekletom, pa tudi narodno-zabavnim ansamblom, ali pa novinarsko delo, ki bi ga našli tudi v katerem od izvodov Občinskega poročevalca ali Slamnika.

Z dogodki iz njegovega življenja bi lahko napisali več knjig

Vse to je opravljal z veliko entuziazma, energije, želje po uspehu, predvsem pa je bil vselej pripravljen v nova in nova poglavja svojega življenja vlagati veliko svojih moči in prostovoljnega dela, neredko tudi finančnih sredstev. Zdaj, ob visokem življenjskem jubileju, je vesel, ker vsi niso pozabili nanj; srečen, ker kljub kar nekaj nesrečam, in to težkih, ostaja še kar, bi rekel sam, zdrav, s spomini, ki jih obuja ob gledanju tisočerih fotografij z vseh področij dela. Rad skrbi za sadovnjak okoli domačije na Gubčevi cesti v Dobu, rad kaj speče, posebej za moj obisk je bilo na mizi okusno jogurtovo pecivo. Rad se pogovarja. Z dogodki iz njegovega življenja bi lahko napisala več knjig. Bogate bi bile s fotografijami in v njih ne bi manjkalo zgodb – prijetnih največ. Ob življenjskem jubileju si lahko preberete kratko predstavitev Staneta Benkoviča, ob kateri se boste morda spomnili tudi katerega od srečanj z njim. Priložnosti zanesljivo ni bilo malo.

Prva od petih težkih nesreč v življenju

Začela sva z 29. oktobrom 1940, njegovim rojstvom v družini Benkovič. Oče Vinko je bil gozdar in zaradi njegove službe so se kar precej selili, mati Betka, trgovka, je na domačiji v Kopišah v bližini Kamniške Bistrice skrbela zanj ter sestri Frančiško - Frido in Matildo - Tilko. Sedem let je bilo med vsakim razlike, in ko je šel eden v šolo, ga je drugi nadomestil doma. Spominja se šolskih dni na gradu Zaprice, dijaškega doma in rabutanja jabolk v bližnjih sadovnjakih, igranja kavbojev in indijancev, peke palačink v naravi, pa igranja tenisa in odbojke, lepi spomini, tudi na sošolko Emo Prodnik. Prav ob koncu osnovne šole se mu je zgodila prva od petih težkih nesreč v življenju. Padec s kolesom in nekajmesečno okrevanje je preprečilo šolanje v srednji šoli. Imel je različne želje, ampak tista, da postane 'cukerpekar' je bila največja. Čisto slučajno sta z mamo v Domžalah srečala peka Vovka iz Lukovice, ki je ob kruhu pekel tudi piškote. Mladi Stane je tako začel svojo pot peka v Lukovici, teoretična znanja pa je pridobival v živilski šoli v Mariboru. Medtem so se preselili na Kolovec, usoda pa jih je, čeprav so z gradnjo hiše začeli v Stahovici, leta 1962 pripeljala v Dob, kjer so si na mestu nekdanje delavnice uredili dom. Stane si je pridobil poklic peka, nato pa služil vojsko na Kosovem, kjer je v glavnem pekel kruh, ob prijateljevanju z enim od vojakov pa dobil prva znanja o motornih vozilih. Po prihodu domov je nadaljeval svojo pekarsko pot, morda ste se z njim kdaj srečali tudi v Pekarni Kancilija, kjer je preživel kar nekaj let. Za prvo plačo si je kupil kolo, nato je sledil moped, izpit zanj in nato izpit za avto. Bil je prepričan, da ga ne bo naredil, pa ga je, in leta 1966 postal tudi inštruktor vožnje.

Srečni so le tisti, ki dojamejo resnično srečo, ki ni v bogastvu, ampak v navdihu, čutnosti, harmoniji življenja in iskrenosti nasmeha.

V skoraj 20 letih je kar blizu ali celo več kot 1500 pomagal do šoferskega izpita. Deloval je tako v okviru AMD Domžale kot Kamnik, še danes pa je član Združenja šoferjev in avtomehanikov in prijetnih srečanj in obujanja spominov.

Slučaj ga je pritegnil tudi v nogomet

Nekoč je opazil plakat z vabilom za opravljanje tečaja za nogometne sodnike. S prijateljem Rajmondom Velepičem sta uspešno opravila izpit in Stane je nato sodil številne tekme – največ v okviru nekdanjega ljubljanskega nogometnega okoliša. Postajal je znan telesnokulturni delavec v občini. Z nogometom se je še posebej povezal, ko je bil pobudnik za ustanovitev ženskega nogometnega kluba v Domžalah. Ženska nogometna ekipa Domžal je igrala doma in v tujini, močno zgražanje v Domžalah pa je povzročila napoved nogometne tekme med dekleti in fanti. Stane je zaradi tudi drugih nestrinjanj Domžale zapustil, nato pa bil zraven pri začetkih in uspešnem delu nogometne ekipe v okviru Železničarskega nogometnega kluba Ljubljana. Z njim so sodelovali v tedanji jugoslovanski ženski nogometni ligi. Sicer se potovanj z ŽNK Domžale rad spominja, čeprav so bile sicer povsod finančne zadeve zelo neurejene in je moral marsikdaj za pokritje izdatkov seči v svoj žep. Kljub temu se s ponosom spominja začetkov ženskega nogometa v Domžalah še danes rad pogleda tekme nogometašic. Poleg nogometa edini šport je leta 1982 postal skoraj uradni piarovec motokrosistov in eden izmed redkih, ki je spremljal in posredoval vse rezultate in fotografije. Rad se spominja teh časov, posebej odličnega Marjana Avblja, s katerim je pripravil pogovor za tedanji Občinski poročevalec kar v avtu – na vožnji s tekme v Bolgariji, lepi so tudi spomini na udeležbo na različnih turističnih rallyjih – tudi v tujini.

Boj proti kajenju

Najini poti sta bili najbolj blizu, ko sva oba delala v vodstvu nekdanjega Društva nekadilcev, ki je imelo sicer sedež v Ljubljani, sestajali pa smo se v Domžalah in pod vodstvom Antona Dolenca izpeljali vrsto aktivnosti in opozarjali na nevarnost ter posledice kajenja. Izdajali smo krajše brošure, pisali prispevke za medije in skušali biti koristni. Malce za šalo mi ob tem pove, da je bil kar nekaj let zaposlen v Tobačni tovarni, kjer niso prav z velikim posluhom spremljali njegovega boja proti kajenju.

Fotoaparat ga spremlja že celo življenje

Ne smem pozabiti, da je fotoaparat tisti, ki Staneta spremlja vse življenje. Koliko tisoč fotografij je pravzaprav posnel, ne ve niti sam, ve pa, da jih je in jih še rad deli s tistim, ki jih fotografira, pa tudi, da ne ve čisto točno, koliko škatel za čevlje je napolnil z njimi. Ob tem še podatek, da je shranjeval tudi objave vseh svojih prispevkov in da je seštevek vseh časopisov in revij pokazal, da je v svojem življenju sodeloval kar z več kot s 30 revijami in časopisi. Največ prispevkov je bilo o športu, niso pa bili redki tudi pogovori z najbolj znanimi športniki, napisal pa je tudi kar nekaj kritičnih člankov in z njimi opozarjal na tedanje probleme v družbi.

Jubilant se rad spominja tudi čudovitega sodelovanja z modnim kreatorjem Ivanom Debevcem iz Mengša pri organizaciji mnogih modnih revij. Z njimi so se predstavljali v številnih krajih po Sloveniji, najbolj pa se spominja gostovanj v Afriki, kjer so ob modnih revijah nastopali najbolj znani slovenski pevci, kot je Marjana Deržaj, zraven je bil tudi Pero Dimitrijevič, sodeloval pa je tudi s Tomažem Habetom. Lepi pa so tudi spomini na sodelovanje z nekaterimi ansambli, najbolj se spominja ansambla Pomlad. Vodja je bil Emil Spruk, pevki pa sestri Regina in Vilma Jerman, s katerima je tudi pripravil pogovor za časopise.

Pa še na nekaj ne smem pozabiti. Stane Benkovič je bil namreč tisti, ki je najlepša domžalska dekleta popeljal med najlepša v Sloveniji. Nisva naštevala vseh, pač pa sva se najbolj zaustavila pri prvih dveh dekletih: Slavici in Majdi, ki ju je naključno srečal, ko sta na Prevojah štopali, nato pa ju prijavil na tekmovanje za miss Slovenije in druga tekmovanja. Lepi dekleti sta se povzpeli med najlepša v Sloveniji, podobno pa se mu je zgodilo še večkrat. Rad se spominja deklet, svoje skrbi zanje in rad pokaže njihove fotografije, ki jih skrbno hrani. Med njimi je tudi fotografija Monike, njegove največje ljubezni v življenju. Ob tem me opozori na eno redkih svojih 'slabih' lastnosti: rad zamuja. Ampak, tisti, ki Staneta poznajo, vedo, da pride, čeprav z malo zamude ...

Omeniti pa moram še njegovo sodelovanje pri nekoč med mladimi zelo priljubljeni reviji Antena, ob kateri je Stane spoznal znamenita Tofa in Lucuja ter veliko sodeloval z njima, tako pri izboru najlepših deklet kot pri začetkih igranja nogometa, saj je bila prav Antena tista, ki je spodbujala tovrstne aktivnosti med mladimi.

Jesen življenja

Sicer je jesen življenja Staneta Benkoviča, kljub zdravstvenim težavam, lepa in še vedno koristna. Dobro se počuti v zelo delavnem Društvu upokojencev Naš Dom Dob, kjer so vsem letošnjim jubilantom že pripravili prijetno srečanje. Je član kar dveh skupin združenja Jesenski cvet, ki ju rad obiskuje, rad se udeležuje srečanj nekdanjih sodelavcev in prijateljev v okviru Združenja šoferjev in avtomehanikov, rad se vozi z avtom, prebere časopis, medtem ko TV ne gleda. Veliko razmišlja, povezuje mladostne izkušnje in spomine jeseni življenja in rad živi.

Hvala, jubilant Stane Benkovič, in veliko zdravja in prijetnih trenutkov ti želimo, pa da se še velikokrat srečava na kateri od številnih prireditev, ki jih rad obiskuješ. Z vsemi, ki bodo brali najin pogovor, pa naj deliva naslednje tvoje razmišljanje:

»Usoda nam je položena v zibelko, a bodimo vedno optimistično prepojeni s svežo energijo z domačega okolja. Zbližujejo naj nas čustva, nenadna, a prijetna srečanja, hrepenenje, nepozabna doživetja, romantičen nemir in nova spoznanja te dane ljubezni. Srečni so le tisti, ki dojamejo resnično srečo, ki ni v bogastvu, ampak v navdihu, čutnosti, harmoniji življenja in iskrenosti nasmeha.«

Naj te besede, tudi tebe ob čestitkah za življenjski jubilej, spremljajo v prihodnje. ❐

Studenec – središče najuspešnejših gospodarstvenikov in podjetnikov

Glas o čudovitem prireditvenem prostoru, kot v občini Domžale ugotavljamo že več desetletij, je segel tudi do Gospodarske zbornice Slovenije, ki je v Poletnem gledališču Studenec pripravila 52. podelitev najvišjih nagrad za izjemne dosežke na področjih gospodarstva in podjetništva ki jih prejmejo najvidnejši gospodarstveniki, ki s svojim delovanjem pomembno sooblikujejo gospodarsko in širše družbeno okolje. Med številnimi udeleženci s področja gospodarstva in podjetništva so bili tudi Borut Pahor, predsednik RS, številni ministri in predstavniki vlade, župani, predstavniki diplomatskega zbora, Državnega zbora RS in Državnega sveta RS, pretekli in aktualni nagrajenci Gospodarske zbornice Slovenije ter njeno vodstvo in številni mediji. Podelitev je bila pravzaprav igra svetlobe, voditeljica prireditve Anja Križnik Tomažin in pomočnica enajstletna deklica sta suvereno vodili večer ter posebej pozdravili digitalno občinstvo, ki je letošnjo prireditev zaradi koronavirusa spremljalo prek spleta. V kulturnem programu, kjer je bila posebej kot pri vodenju prireditve poudarjena mentorska vloga, smo lahko prisluhnili znani violinistki Anji Bukovec in Matevžu Česnu, nagrajenemu koreografu, kot mentorjema majhni violinistki ter najmlajšima plesalcema.

Slovesnost so zaznamovali številni slavnostni govori, med njimi tudi govor Boruta Pahorja, predsednika RS, ki je ob čestitkah pohvalili GZS, da se je izkazala kot zrel in preudaren gospodarski partner, hkrati pa je zaželel, naj bodo rezultati letošnjih nagrajencev navdih in spodbuda za nadaljnji razvoj gospodarstva. Dr. Otmar Zorn, tudi sam pred leti nagrajenec za izjemne dosežke ter predsednik komisije za podelitev nagrad, je prestavil delo komisije in poudaril, da so prav vsi nagrajenci dali poudarek razvoju, so ustvarjalci in hočejo delati dobre stvari. Sledilo je pravo predavanje dr. Blaža Koritnika o učenju v digitalni dobi, po podelitvi nagrad pa je zbrane nagovoril tudi predsednik GZS Boštjan Gorjup, zelo zanimiv pa je bil prikaz celotnega slavnostnega dne nagrajencev. Nepozaben večer je zaključila violinistka Anja Bukovec z mladima učenkama ter posebna gostja – vokalistka Ana Soklič. Nastopajočim glasbenicam so se pridružile še tri trobente, ki so aranžma podprle in nadgradile s svojim značilnim zvenom. Kulturno-umetniška točka je izzvenela kot harmonija med vsemi nastopajočimi, ki so moči združili v slovesen, optimističen in ustvarjalen nastop z veliko energije ter tako zaključili slavnostni večer, namenjen predvsem prejemnikom najstarejših in najprestižnejših tovrstnih priznanj v Sloveniji, namenjenih gospodarstvenikom, ki trajnostno ustvarjajo presežke – imajo večletne odlične rezultate na domačem in svetovnih trgih, razpolagajo z inovativno poslovno filozofijo in ravnajo s premišljenimi poslovnimi potezami. Letošnji nagrajenci so: direktorica AMZS Lucija Živa Sajevec, predsednik uprave Elektra Ljubljana Andrej Ribič, direktorja družbe Elrad International Iztok Lipnik in Branko Šeruga, izvršni direktor TKK Uroš Lozar, direktor M Sore Aleš Dolenc, direktor družbe TRO rezalna orodja Sebastijan Suhovršnik ter direktor družbe MESI, razvoj medicinskih naprav Jakob Šušterič. Čestitke!

Čudovita slovesnost v Poletnem gledališču Studenec je še enkrat več dokazala, kako je naše poletno gledališče primerno za najodmevnejše slovenske morda pa tudi mednarodne prireditve – ob veliki pomoči Kulturnega društva Miran Jarc Škocjan. Zato je treba tudi v prihodnje podpirati njegovo modernizacijo in tako omogočiti, zlasti domačim kulturnikom, najboljše pogoje za ustvarjalnost in opravljanje njihovega kulturnega poslanstva – v njihovo in v veselje nas vseh.

Vera Vojska
Foto: Barbara Reya

Prva izmenjevalnica igrač in družabnih iger v Preserjah

V, soboto, 19. septembra, je Društvo Kreativni nomadi v sodelovanju s KS Preserje pripravilo prvo izmenjevalnico igrač in družabnih iger v našem kraju.

Dogodek je potekal pod okriljem Dneva za spremembe, katerega letošnji slogan je Dobro za ljudi in planet. Zakaj smo se odločili za izmenjevalnico igrač? Otroci imajo dandanes mnogo preveč igrač, tudi takšnih, ki jih se jih hitro naveličajo in obtičijo nekje v kotu omare.

S takšnimi dogodki otroke učimo, da si med seboj lahko zamenjajo igrače in da ni potrebno vedno kupiti novih, učinek navdušenja pa je isti.

Dogodek je bil obiskan nad našimi pričakovanji. Veselimo se podobnih dogodkov, kjer bomo menjali, podarjali ali pa samo prišli na družabni dogodek ter poklepetali o aktualnih lokalnih in drugih dogodkih ter projektih, ki jih lahko skupaj izpeljemo v dobro vseh – ljudi in planeta.

Besedilo in foto:
Društvo Kreativni nomadi.

Lep dan je na izmenjevalnico privabil številke krajane in otroke. Nekateri pa so prišli tudi iz Ljubljane

OBMOČNO ZDRUŽENJE RDEČEGA KRIŽA DOMŽALE

ISKRENA ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem, bilo vas je kar 137 krvodajalcev, ki ste se v septembru v Mengšu odzvali povabilu na krvodajalsko akcijo. Hvala vsem za darovano kri, saj le tako zagotovimo zadostne količine krvi, da lahko skupaj z vami dnevno rešujemo življenja in vračamo zdravje, hkrati pa nadaljujemo plemenito tradicijo slovenskega krvodajalstva.

Iskreno se zahvaljujemo Kulturnemu domu Mengeš, ki je omogočil brezplačno uporabo prostorov.

Hvala za vašo solidarnost in pomoč v imenu vseh, ki jim je vaša darovana kri rešila življenje.

Rdeči križ Domžale
Foto: OZ RK Domžale

Na krvodajalski akciji v Mengšu je kri darovala tudi Majda Mernik, sekretarka OZ RK Domžale.

NOVICE

Domžalski kralji brez kron

Domžalska zgodovina je po zaslugi Matjaža Brojana bogatejša za knjigo Domžalski kralji brez kron, ki prinaša osebni pogled na delovne in življenjske poti nekaterih zelo znanih Domžalcev in Domžalk, pa tudi ljudi, ki so bili z Domžalami ali z avtorjem tesno povezani, Matjaž Brojan pa nam v knjigi odstira tudi nekatere dele svojega življenja. Vsak od kraljev iz knjige je delček zgodovine naše občine in v knjigi pušča neizbrisljive sladi, kot jih s svojimi knjižnimi deli pušča avtor knjige Matjaž Brojan, novinar, urednik, raziskovalec domžalske preteklosti, ljubiteljski etnolog, rezbar, predvsem pa pisec mnogih knjig, v večini njih ohranja našo zgodovino, posebno pa je cenjen zaradi raziskovanja zgodovine slamnikarstva na našem območju. Mož s številnimi talenti, za katerim so mnogi uspehi na več področjih ter mnoga priznanja in nagrade, ima Domžale rad in to svojo ljubezen izkazuje tudi z najnovejšo knjigo.

Polistajmo po straneh nove knjige, v kateri bomo našli ne enega, temveč zanesljivo več ljudi, ki smo jih ali pa jih še zdaj dobro poznamo, pa naj gre za častitljivo športnico Elo Košir, ali Ivana Ložarja, partizana, ki še kar navdušuje; spomnili se boste Andreja Zajca, tiča vseh tičev; prebrali zgodbo o usnjarju Janezu Grčarju iz Mavenč, spoznali Tončka Osovnika, domžalskega človeka dveh domovin; v ustih se vam bodo nabirale sline ob branju zgodbe o Janezu Lenčku, kuharskem in slaščičarskem velemojstru, avtor ni pozabil na vrsto kulturnih ustvarjalcev in umetnikov, med njimi boste našli: pod naslovom Mlinarjev sin nad črno belimi tipkami Acija Bertonclja, zanimiva je zgodba mojstra kaligrafije Francija Orehka, avtor vam bo približal Jožeta Töninga, Andreja Janžo in Danila Lovra Fuggerja, zanimiva je življenjska zgodba Mare Vilar, marsikaj novega boste izvedeli o Lojzetu Stražarju, pred bralci bosta vstali nogometni legendi Polde Šmid in kolesarski šampion Ljubo Vidali, med predstavljenimi dekleti pa omenjam še Vido Retelj, domžalsko štrikarico, pa Lenči iz Blatnikove pekarne. Pa to še niso vsi. Vzemite knjigo v roke in jih poiščite. Našli boste tudi strani, ki jih je Matjaž Brojan namenil izsekom iz svojega življenja. Če boste skrbno brali, boste na poteh Domžalskih kraljev brez kron zanesljivo našli tudi svoje spomine in lahko boste rekli: tudi jaz sem del te knjige, kot so domžalski kralji in kraljice, ki ob prebiranju knjige zaživijo pred nami. Avtor skupaj z njihovimi življenjskimi zgodbami odstira delček zgodovine okolja, v katerem so in še živijo, ob tem pa vrednote, ki jih niso le cenili, temveč živeli. Tako pred nami zaživi na 299 straneh imenitno tehnično urejene knjige več kot 20 kraljev in kraljic, na stotine fotografij in dokumentov, predvsem pa na tisoče be-

sed, s katerimi pisatelj Matjaž Brojan s posebno ljubeznijo predstavlja svoje junake, delček svoje življenjske poti in še marsikaj.

»Čisto vsi, ampak prav čisto vsi, ki sem jim z besedami izrisal njihov življenjski portret (četudi nepopolno in gotovo ne dokončno), so želeli ali še želijo, da bi ostala zapisana za prihodnost njihova doživetja, ljubezni, hrepenenja, dosežki in tudi manj vesele in srečne podrobnosti časa, ki so ga živeli, mnogi pa ga živijo še naprej. Vsaj nekateri,« je zapisal Matjaž, pa tudi: *»Upam in verjamem, da bodo portreti iz pričujoče knjige trajen spomin na vredne, ustvarjalne in zanimive ljudi, s katerimi in ob katerih sem živel.«*

Seveda bodo, spoštovani prijatelj Matjaž, o tem sem prepričana. Iskrene čestitke za že 25. knjigo – upam, da nisem kakšne izpustila. Prepričana, da si prav ti Domžalec s krono, v kateri se kot diamanti bleščijo tvoje izdane knjige in vse ostalo, s čimer si prispeval k temu, da po tvoji zaslugi bistveno bolj poznamo zgodovino naših krajev, predvsem pa ustvarjalnost ljudi, ki jih s svojim pisanjem – tudi v knjigi Domžalski kralji brez kron, ohranjaš v trajnem spominu.

Vera Vojska

Gosposka vožnja z motorji tokrat nekoliko drugače

Vsakoletni, sedaj že tradicionalni dogodek – Distinguished Gentleman's ride ali poslovenjeno uglajena gosposka vožnja, kjer so motoristi, moški in ženske, v uglajenih oblekah in z določenimi motocikli, je letos minil v prilagojeni, drugačni obliki, poroča Andraž Kopitar, ki v dobrodelnem projektu, v katerem najdemo tudi Domžalčane, sodeluje že vrsto let. Namen tovrstnega druženja je zbiranje finančnih sredstev za sofinanciranje raziskav raka, začetnik tovrstnih akcij, na kratko DRG, ki na isti dan potekajo po vsem svetu, so aktivisti iz Avstralije, dobrodelna akcija pa se je kar hitro razširila po vsem svetu.

Pri letošnji izpeljavi dobrodelnega projekta so organizatorji morali upoštevati ukrepe, povezane s koronavirusom. Druženje pred in po vožnji ter skupno vodeno vožnjo po Ljubljani in njeni okolici, navadno jih je vožnja peljala tudi skozi Domžale do Kamnika, so spremenili v samostojno vožnjo brez zaključnega druženja. Tako so dobrodelni fantje in dekleta poskrbeli za zdravje udeležencev, hkrati pa po svojih močeh prispevali sredstva, ki se jih po svetu zbere blizu pet milijonov dolarjev ter se jih kot donacijo posreduje ustanovam, ki raziskujejo področje raka. Po podatkih Registra raka RS v Sloveniji zboli za rakom vsako leto več kot 7000 moških. Možnost obolenja se s starostjo veča, najpogostejše mesto raka moških v Sloveniji pa je ravno na prostati.

Dobrodelni motoristi in motoristke se bodo zanesljivo družili tudi v letu 2021, le da se bodo po spremembi datuma družili zadnjo nedeljo v maju 2021. Tako bo naslednja dobrodelna prireditev uglajenih voznikov na motorjih od letos naprej pred poletjem, zato vas, Andraž Kopitar, skupaj z ostalimi dobrodelnimi motoristi in motoristkami, vabi, da si v koledarjih zadnjo majsko nedeljo že označite in se jim pridružite ali sodelujete kot gledalec.

Vera Vojska
Foto: Ivo Pogorelčnik

Oktober ni le teden, temveč je mesec dobrodelnosti

Ena izmed pomembnejših dejavnosti Rdečega križa Slovenije in njegovih območnih združenj je dobrodelnost, ki ima poseben teden dobrodelnosti v oktobru, letos je bil med 12. in 18. oktobrom, Rdeči križ Slovenija pa ga je pripravil pod tradicionalnim sloganom Lepo je deliti in ga je v sodelovanju s Televizijo Slovenija pospremil z mislimi velikega misleca Seneke: *»Tisti, ki stori kaj dobrega, naj molči; tisti, ki mu je bilo dobro delo storjeno, naj pripoveduje.«*

Na dobrodelnost pa se v oktobru navezujeta še dva svetovna dneva, in sicer: Svetovni dan hrane (16. oktober) in Svetovni dan boja proti revščini (17. oktober). Na potrebe po aktivnostih na tem področju kažejo podatki Statističnega urada RS, da je bilo v Sloveniji v letu 2019 tveganju socialne izključenosti izpostavljen vsak osmi prebivalec. Še posebno problematična je dolgotrajna revščina, saj si ljudje zaradi nje ne morejo privoščiti nekaterih dobrin, storitev in dejavnosti, ki so običajne za družbo, v kateri živijo, in se zaradi tega oddaljijo od socialnega okolja ali se celo izolirajo od družbe. Vsem, ki ste sodelovali v dobrodelnih aktivnostih, iskrena hvala.

Ob upoštevanju razmer, ki jih zahteva koronavirus, so na Osnovni šoli Venclja Perka v začetku oktobra 2020 pripravili tehniški dan na temo Prva pomoč, v okviru katerega je sodelovalo 61 učencev 8. razreda. Namen posebnega dne je bil podrobnejša seznanitev s preprečevanjem okužbe z novim koronavirusom ter upoštevanjem navodil in priporočil NIJZ in MIZŠ.

Z Osnovno šolo Venclja Perka zelo dobro sodeluje ekipa prve pomoči Občinskega združenja RK Domžale, saj so njene članice tudi tri strokovne delavke, ki so sodelovale na tehniškem dnevu dejavnosti. Dan se je začel z uvodnim predavanjem sodelavca RK Erika Juhanta – neposredno z učenci enega oddelka v učilnici, druga dva oddelka sta predavanje spremljala preko zooma v drugih učilnicah. Naslednje ure so bile namenjene delavnicam: temeljni postopki oživljanja in uporaba defibrilatorja, krvavitve in imobilizacija ter položaji poškodovancev Vsi učenci so se preizkusili v vseh treh delavnicah. Zadnja, peta ura je bila namenjena predstavitvi scenarija treh poškodb in reševanja ekipe prve pomoči OZRK Domžale ob sodelovanju učencev ekipe prve pomoči OŠ Venclja Perka.

Vera Vojska
Foto: OZ RK Domžale

Čestitka ob dnevu reformacije

Spoštovane občanke in občani,

ob dnevu reformacije, ko protestanti in vsi Slovenci praznujemo spomin na versko, politično in kulturno gibanje v 16. stoletju, ko nas je naš rojak Primož Trubar tudi prvič oklical za Slovence ter nas s prvo knjigo v slovenskem jeziku vpisal med civilizirane narode, vam iskreno čestitamo!

Vabimo vas, da se nam pridružite pri preučevanju Svetega pisma vsak četrtek ob 18. uri oziroma vsak drugi teden na naših nedeljskih bogoslužjih ob 9.30.

Vesela novica Domžale, baptistična protestantska skupnost, Ljubljanska cesta 104, Domžale

Arboretum še vedno vabi

Vsi, ki spremljate in obiskujete Arboretum Volčji Potok že desetletja, veste, da je naš čudoviti park postal mnogo več kot le priložnost za ogled raznovrstnega cveta in drevja, saj v zadnjih letih ni leta, ko v svoj program ne bi uvrstili kakšne novosti, ali posameznega tradicionalnega dogodka le ponavljali. To velja tudi za dneve medgeneracijske povezanosti in dan starih staršev. Njihove dejavnosti konec septembra so simbolizirale boj proti osamljenosti, ki so jo poskušali pregnati tudi s posameznimi energijskimi točkami, ob katerih so postavili klopce in cvetje, usklajeno z barvo energijske točke. Tako je bila oranžna barva veselja in ustvarjalnosti, ostale lastnosti barv pa ste lahko raziskovali sami. Oktober je bil v parku tudi v znamenju buč, ki so vas popeljale v pravljični otroški svet, sprehode pa so popestrili parkovni prizori, cvetoče okrasne trave in drevesa krošenj, odeta v čudovite barve jeseni.

Arboretum Volčji Potok pa, skupaj s številnimi slovenskimi javnimi ustanovami s področja varovanja dediščine, umetnosti, zgodovine, izobraževanja in hortikulture tudi pripravlja interdisciplinarni projekt o Mariji Auersperg Attems. Vodilna nit projekta je cvetje z njenih slik. Pripravljajo številne dogodke, med katerimi je bil že strokovni posvet, ob katerem so odprli tudi razstavo o parku dvorca Dornava. Projekt bo predstavljen na prvem evropskem forumu o kulturni dediščini in spolu v organizaciji Women´s Legacy-Bizkaia iz Španije. Strokovni posvet je potekal tudi v okviru dogodkov Dnevi evropske kulturne dediščine in Tedna kulturne dediščine, ki je letos potekal pod sloganom Spoznaj? Varuj! Ohrani.

Med strokovnjaki, ki so sodelovali na strokovnem posvetu v Dornavi, je bil tudi Matjaž Mastnak, ki se je v Arboretumu Volčji Potok poklicno posvetil okrasnim rastlinam, vrtnarstvu, publicističnemu in izobraževalnemu delu. V Arboretumu Volčji Potok je pomočnik direktorja za program. Kot svetovalec za dendrologijo je sodeloval z Ministrstvom z kulturo in ZVKDS pri projektih vzdrževanja, prenove in sanacije zgodovinskih vrtov in parkov.

Naslov njegovega prispevka je: Rastline na tihožitjih grofice Marije Auersperg Attems, v povzetku pa med drugim lahko preberemo: *»Znanih je osem cvetličnih tihožitij, ki jih je naslikala grofica Marija Auersperg Attems (1816–1880) in jih hranijo javne zbirke v Sloveniji. Prispevek se ukvarja z določitvijo cvetlic in drugih rastlin, ki so upodobljene na teh delih. Nabor rastlin v tihožitjih Marije Auersperg Attems je raznoroden. Prepoznali smo 66 različnih taksonov. Edina stalnica, ki se pojavlja na vseh osmih slikah, so različne sorte vrtnic. Od drugih cvetlic je najpogosteje naslikan tribarvni slak (petkrat), sledijo petunije (štirikrat) in vrtni avrikelj (trikrat). Nekatere prepoznane vrste in sorte pričajo, da je bila slikarka na tekočem z vrtnarskimi novostmi v Evropi. Ker se v umetnostnozgodovinskih interpretacijah pojavlja vprašanje, koliko slik je njeno avtorsko delo, koliko pa jih je kopirala, so lahko informacije o naboru naslikanih rastlin uporabne pri iskanju odgovorov na to vprašanje.«*

Obiščite Arboretum Volčji Potok tudi v novembru in uživajte!

Vera Vojska

Z upoštevanjem preventivnih ukrepov prispevamo k zaščiti ranljivih skupin, tudi starejših

Pandemija koronavirusne bolezni 19 je z različnimi posledicami prizadela vse ljudi, največje breme te bolezni pa zagotovo nosijo starejši, je ob mednarodnem dnevu starejših, ki smo ga obeležili 1. oktobra, opozorila Skupnost socialnih zavodov Slovenije, katere član je tudi Dom upokojencev Domžale.

Ob občutno višjem tveganju za resen potek koronavirusne bolezni 19 se starejši v večji meri kot ostali soočajo še s številnimi manj vidnimi učinki pandemije, kot so nižja kakovost življenja, otežen dostop do zdravstvenih storitev, poslabšanje počutja in duševnega zdravja, osamljenost in zapostavljenost ter tudi stigmatizacija. *»Vse prebivalke in prebivalce zato pozivamo, da dosledno upoštevajo vse preventivne ukrepe in tako prispevajo k preprečevanju širjenja okužb s koronavirusom,«* je pozvala mag. Nataša Zalokar, direktorica Doma upokojencev Domžale. Le s skupnim odgovornim ravnanjem bomo lahko kot družba, ki dejansko ceni bogat prispevek starejših k družbenemu razvoju, raznolikosti in kakovosti življenja, v kar največji možni meri zaščitili vse ranljive skupine, med katere spadajo tudi starejši.

»Ponovno prosim vse obiskovalce, naj upoštevajo omejitve in spoštujejo navodila ter tako prispevajo k zaščiti tako stanovalcev kot zaposlenih v domu. Na tem mestu se zahvaljujem vsem zaposlenim, ki se v največji možni meri trudijo obravnavati posebnosti vsakega stanovalca, v domu zagotavljamo individualni pristop, vendar vedno ne moremo ugoditi vsem prošnjam stanovalcev in obiskovalcev,« je dejala Zalokarjeva. *»Kot družba moramo gledati na najranljivejše, ki jih lahko bolezen najbolj prizadene, in ne gledati in misliti le nase. Spoštovati moramo odločitve starostnikov, saj so ljudje tudi v starosti sposobni odločati o sebi.«*

Pandemija razgalila dolgoletno zanemarjanje skrbi za starejše

Skupnost socialnih zavodov Slovenije, ki združuje izvajalce institucionalnega varstva starejših in posebnih skupin odraslih v Sloveniji, je obenem politične odločevalce pozvala, da s pospešenimi vlaganji v nove in obstoječe zmogljivosti, z razvojem sodobnih storitev in oblik pomoči za starejše ter s pripravo zakona o dolgotrajni oskrbi, ki bo deležen kar najširše podpore vseh deležnikov, prekine dolgoletno zapostavljanje skrbi za starejše v Sloveniji. Aktualna kriza je razgalila številne posledice dolgoletnega zanemarjanja tega področja, zato mora po mnenju Skupnosti socialnih zavodov Slovenije bíti zadnje opozorilo, da je treba v hitro starajoči se družbi starejšim in njihovim bližnjim nemudoma nameniti več pozornosti in virov za varno, dostojno in kakovostno življenje.

Foto: arhiv Doma upokojencev Domžale

Vlomi v vozila

Avtomobili niso v nevarnosti le na cesti, ampak tudi na parkiriščih, kjer nemalokrat postanejo tarča dolgoprstnežev.

Za tatove je privlačna preedvsem različna vsebina, ki jo na vidnih mestih puščamo v vozilih. Pogosto so to torbice, aktovke, denarnice in kakšni drugi vrednejši predmeti. Prav tako je treba opozoriti, da nepridipravi čakajo tudi na priložnosti, kadar nekdo samo za hip zapusti vozilo, npr. skoči v vrtec, v trgovino ... in pusti torbico, denarnico ali kakšno drugo vrednejšo stvar na sedežih. Takšna slika, ki se pojavi pred nepridipravom, je zanj lahko in hitro dosegljiv plen.

Med različnimi kaznivimi dejanji, ki so jih ta mesec obravnavali domžalski policisti, so bili tudi vlomi v osebna vozila. V nadaljevanju vam predstavljamo tri primere, ki so se pripetili na območju Domžal. Kot boste lahko prebrali, že sam vlom, ne da bi storilec nato iz vozila odtujil kakšno stvar, lahko povzroči na vozilu večjo škodo.

4. 10. 2020

Policisti so bili obveščeni o vlomu v osebni avtomobil. Ugotovljeno je bilo, da je storilec s primernim orodjem na vzvod odprl vrata ter tako prišel v notranjost, kjer je odklenil prostor prtljažnika. Iz prtljažnika je nato izvršil tatvino torbice z vsebino. Materialna škoda znaša okoli 300 evrov.

6. 10. 2020

Policisti so bili obveščeni o vlomu v osebni avtomobil. Ugotovljeno je bilo, da je neznani storilec na vzvod vlomil v osebni avtomobil, iz notranjosti pa ni ničesar odtujil. Z navedenim dejanjem je storilec lastnika oškodoval za približno 700 evrov.

6. 10. 2020

Policisti so bili obveščeni o vlomu v osebni avtomobil. Ugotovljeno je bilo, da je neznani storilec na vzvod vlomil v osebni avtomobil in iz notranjosti izvršil tatvino dveh parov rolerjev. Z navedenim dejanjem je storilec lastnika oškodoval za približno 1290 evrov.

Ne ponujajte priložnosti nepridipravom!

Za varnost svoje lastnine lahko največ storite sami. Policija zato svetuje:

- Upoštevajte samozaščitne ukrepe.
- Torbic, kovčkov in drugih predmetov ne puščajte na policah, sedežih ali na drugih vidnih mestih. Ti predmeti so vaba za tatove; varneje bodo shranjeni v prtljažniku. Zlatnina, denar, kreditne kartice, čeki in dokumenti ne spadajo v predale vozila.
- Predmeti v vrečki ali torbici, ki sicer niso dragoceni, so lahko vaba za storilce, saj ti ne vedo, kaj je v vrečki ali torbici. Povzročena materialna škoda bo v tem primeru večja, kot je vrednost odnesenih predmetov.
- Prtljago naložite v vozilo tik pred potovanjem. Ne puščajte prtljage na strehi avtomobila.
- Če je le mogoče, ne puščajte ključev v avtomobilu brez nadzora (avtopralnice, servisi). Preprečili boste ponareditev ključev in tatvino vozila.
- Ko zapuščate vozilo, zaprite vsa okna in vrata ter obvezno zaklenite vozilo, prtljažnik in pokrov posode za gorivo.
- Če imate možnost, izvlecite avtoradio ali odstranite prednjo ploščico, ki je ne puščajte v vozilu.
- Vključite alarmno napravo.
- Nikoli ne puščajte ključa v kontaktni ključavnici, tudi če zapustite vozilo le za hip.

Ker je pred vrati dan spomina na mrtve, policija še posebej opozarja, naj ljudje ob obisku pokopališč v vozilih ne puščajo torbic, aktovk, denarnic in drugih predmetov. Vozniki naj zaprejo vsa okna in vrata, naj ne pozabijo zakleniti svojega jeklenega konjička, prav tako pa svetujejo, naj ne parkirajo na neosvetljenih ulicah ali parkiriščih.

Vlom v vaš avto lahko storilec izvrši v manj kot 10 sekundah!

Kaj storiti, če vam vlomijo v vozilo? Vaša varnost je najpomembnejša, zato nikoli ne poskušajte vlomilca prijeti sami, zlasti če je fizično močnejši ali celo oborožen. **takoj pokličite policijo.**

Lahko pa pri izsleditvi vlomilca veliko pomagate, če si dobro zapomnite ali takoj zapišete predvsem:

- osebni opis sumljivih oseb (spol, starost, velikost, obleka, posebne značilnosti obraza, hoje, govora in drugo);
- registrsko številko, barvo, znamko in tip vozila;
- smer pobega vlomilcev;
- zunanjosti in notranjosti vozila se ne dotikajmo, saj lahko uničimo sledi storilca;
- natančno opišemo ukradene predmete;
- povejmo tudi, če smo pri tatvini zalotili storilca.

Če je vlomilec že vlomil v vaše vozilo, nemudoma pokličite policijo. Do njenega prihoda ničesar ne premikajte in ne pospravljajte, da ne boste uničili koristnih sledov, ki bi lahko pomagali pri odkritju storilca.

»Samo v vrtec sem skočila ... in pustila torbico na prednjem sedežu ...« Naj se to ne pripeti tudi vam. Dosledno varujte svojo lastnino.

Miha Ulčar

Kronika domžalskih poklicnih gasilcev

15. 9. do 22. 10. 2020

V preteklih štirih tednih je bil vsaj z našega vidika občutek, kot da je omejitev gibanja v nočnem času že ves čas v veljavi, saj so od skupaj 34 naše nočne izmene opravile osem posredovanj, pet od njih pred 20. uro. Sicer je bilo največ posredovanj – po sedem – med 12. in 14. uro ter med 17. in 19. uro.

Odhiteli smo na pet požarov. V Domžalah je izpod nadzora ušel ogenj ob požiganju odpadnega vejevja. V eksploziji pri uničevanju pirotehnike, se je na Viru hudo opekel občan, hkrati pa je zagorelo še nekaj bližnje okolice. Trikrat so zagorela vozila na avtocesti, dve tovorni in eno osebno.

Z veseljem zapišemo, da je na avtocesti le ena prometna nesreča zahtevala našo navzočnost: voznik je na viaduktu Petelinjek z osebnim vozilom trčil v odbojno ograjo, nastala je le materialna škoda.

Na lokalnih cestah naše in sosednjih občin je bilo precej več prometnih nezgod. Kar enajst smo jih zabeležili in žal v prav vsaki izmed udeleženci so utrpeli telesne poškodbe, tudi nekaj hujših. Trije padci kolesarjev v bližnji okolici Domžal ter padec mopedista pri Malem Jelniku nad Blagovico. V mengeškem krožišču trk osebnega vozila v kolesarja, v Trzinu je kombi presekal pot mopedistu. Po dvakrat sta trčili dve osebni vozili. Kombinacije pa s tem še niso povsem izčrpane – trikrat smo pomagali pri odpravi posledic trka kombiniranega in osebnega vozila.

Štirikrat nam je delo povzročila voda: počena cev radiatorja ter z meteorno vodo zalite tri kleti. Trije izvozi so bili zabeleženi kot posredovanje pri nevarnih snoveh. V Trzinu se je na potoku skozi industrijsko cono pojavila pena, a je analiza pokazala, da gre za naravi nenevarni kalcijev karbonat. V Vrhpoljah pri Moravčah se je iz neznanega razloga v servisnem jašku elektro omrežja pojavilo strojno olje. Posledice zastrupitve z ogljikovim monoksidom pa so bile žal tragične za dve osebi v vasi Čeplje nad Lukovico.

Žal pa epidemiološka slika močno vpliva tudi na naše delo – vsak dan opravimo okrog deset dekontaminacij vozil nujne medicinske pomoči in zdravstvenega osebja – reševalcev, na pomoč smo pa priskočili tudi Domu starejših občanov v Domžalah, kjer smo izvedli dekontaminacijo skupnih prostorov.

Če je le možno, radi končamo s prigodo, ki ne pušča grenkega priokusa. Kot tako izpostavljamo, kako se je v Domžalah, med plezanjem po drevesu deklici med dve veji zataknila noga in se ni mogla rešiti, ne sama ne s pomočjo staršev. Varno smo jo spravili z drevesa, starši pa so jo k zdravniku odpeljali le na preventivni pregled.

Ker nam je epidemija odnesla možnost organizacije dneva odprtih vrat našega Centra za zaščito in reševanje Domžale, smo pripravili virtualni 3D-sprehod po naših garažah in možnost vpogleda v vozila. Najdete ga na naši spletni strani czrdomzale.si – Vabljeni!

Društvo narodnih noš in ohranjanja kulturne dediščine Domžale praznuje 20 let

Čas hitro teče. Leta 2000 smo se odločili, da ustanovimo svoje društvo DNN.

DRUŠTVO NARODNIH NOŠ DOMŽALE Prej smo delovali pod okriljem Turističnega društva Domžale. Žal, tam nismo mogli razvijati svojih idej, zato smo se odločili za svojo pot. Najprej smo delovali le z narodnimi nošami. Potem pa so se porajale nove ideje. Z Božo Bauer smo ustvarili otroško folklorno skupino, ki deluje še danes in je zelo uspešna. Veliko smo sodelovali s prof. Brunom Ravnikarjem. Glede oblačil smo prosili za pomoč Bojana Knifica, ki je ekspert za oblačilno dediščino. Nato smo ustanovili še odraslo folklorno skupino, ker pač nismo imeli prostora za vaje, smo se preselili v Groblje. Še danes so zelo aktivni kot Folklorna skupina Groblje.

Leta 2004 smo pregovorili SOB Domžale za nakup Menačenkove domačije – to je bil zdaj naš dom. Šest let smo prostovoljno vodili Menačenkovo domačijo. Bili smo zelo uspešni. Vsak mesec smo pripravljali razstave, predvsem ljudi, ki niso imeli fakultetne izobrazbe in so lahko pri nas pokazali svoje prekrasne stvaritve. S pomočjo Matjaža Brojana smo odkrili Dinko Korbar, ki je s svojimi figurami v narodnih oblačilih iz gline zdaj znana po vsej Sloveniji in tudi v tujini. Tudi Menačenkovi domačiji je podarila 30 svojih izdelkov, ki smo jih imeli skrbno spravljene v omari. Kje so zdaj, ne vem. V času našega vodenja Menačenkove domačije smo imeli ogromno obiska, ob vsaki razstavi od 50 do 250 obiskovalcev. Tudi posamezne skupine z avtobusi in seveda skupine šolarjev iz OŠ Domžal ter starejše skupine. Prirejali smo razne delavnice in začeli z delavnicami rišeljeja in kleklanja. Pripravljali smo tudi večerje za posamezne skupine z domačo hrano, ki smo jo pripravljali v črni kuhinji. Ljudje so nas vzljubili in zaradi nas prinašali čudovite starejše primerke iz naše preteklosti. Hvala vsem!

Ob predaji Menačenkove domačije so mi rekli, da smo mi laiki, oni pa izobraženi. Moj odgovor je bil: *»Mi smo delali s srcem, oni pa imajo službo!«*

Torej, 2010. smo Menačenkovo domačijo predali Kulturnemu domu Franca Bernika, ker jaz psihično in fizično nisem več zmogla. Imela sem druge obveznosti. Nihče od društva pa ni hotel prevzeti domačije. Tako smo spet ostali brez doma. Vsa leta smo se borili, da bi dobili eno sobo, a nam ni uspelo. Tako smo zdaj 'brezdomci'. Še vedno sodelujemo na vseh prireditvah, kamor nas povabijo, še vedno imamo ure v vrtcih in jim razlagamo pomen narodnih noš za domoljubnost do domovine. Še vedno smo povabljeni na prvomajsko povorko z Godbo Domžale.

Redno smo prisotni na tradicionalnih povorkah Pivo in cvetje v Laškem, Beljak AUT, Sejem suhe robe v Ribnici, Dnevi narodnih noš v Kamniku ipd., prisotni smo tudi na sejmih doma in v tujini.

Upam, da ste si prebrali naše delo v 20 letih. Člani našega društva so predvsem starejši, zato si v prihodnje močno želimo tudi mladih.

Ustanoviteljica Društva narodih noš Domžale Olga Pavlin

Pri Čeh na Kolovcu je bilo veselo

Društvo podeželskih žena Domžale, za katerim je že štiri desetletja prijetnega druženja in prizadevanj, da bi vsaka od članic po svojih močeh prispevala k dobremu delu društva, v letošnjem letu, upoštevaje ukrepe zaradi koronavirusa, ne organizira tradicionalnih prireditev.

DRUŠTVO PODEŽELSKIH ŽENA DOMŽALE Se pa razširjeno vodstvo še vedno srečuje vsak prvi četrtek v mesecu z namenom, da poklepetajo, predvsem pa da izmenjajo izkušnje in druga drugi svetujejo, kako v danih razmerah najprimerneje uskladiti delo ter življenje na domačijah.

Konec septembra pa je bil za članice društva malce drugačen, saj so se odločile, da se sestanejo na turistični kmetiji Pri Čeh na Kolovcu, kjer ima njihova članica Tatjana Kastelic, rojena Judež, že več kot dve desetletji dobro obiskano turistično kmetijo. Glavni namen srečanja pa je bil življenjski jubilej lastnice Tatjane, rojene sicer 26. septembra 1960 na Viru, od koder pa se je z možem Ivanom v letu 1984 preselila na Kolovec, na nekdanjo rojstno domačijo mami Ane. Ob življenjskem jubileju so ji dekleta in žene zaželele predvsem veliko zdravja, prijetnih trenutkov z družino ter seveda veliko zadovoljnih obiskovalcev, predsednica Sergija Šuštar in podpredsednica Julka Černivec pa sta ji v imenu vseh izročile rožo in priložnostno darilo.

Članice Društva podeželskih žena so se tako lahko same prepričale o dobrotah, ki jih nudi turistična kmetija Pri Čeh, hkrati pa so srečanje izkoristile tudi za pogovor o delu na kmetijah in domačijah, kjer dela nikoli ne zmanjka, beseda pa je tekla tudi o ukrepih, povezanih s koronavirusom, ki jih povsod dosledno upoštevajo, hkrati pa težko čakajo, da ne preveč prijazno obdobje mine in da nadaljujejo z delom društva.

Pri Čeh ob Tatjani pomagajo še mama Ana Judež, tudi dolgoletna članica društva, hči Simona in Tatjanin mož. Ponudba turistične kmetije temelji na doma oziroma lokalno pridelanih surovinah, gojijo pa tudi mlada goveda, prašiče in perutnino. Imajo domače sadje in orehe, na domačem vrtu pa pridelajo tudi vso zelenjavo. Turistično kmetijo, kjer praktično lahko dobite vse, le dogovoriti se je treba (Turistična kmetija Čeh, Kolovec 12, 1235 Radomlje T: 01 722 76 38, M: 031 711 721 E: turisticnakmetijaceh@siol.net) nekateri obiskujejo skoraj vsak dan, veliko je pohodnikov, ki se radi napotijo do bližnjih turističnih točk, ali le uživajo v prijetnih kotičkih in razgledu na bližnjo okolico. Kot je povedala Tatjana, gostje uživajo v vseh jedeh, pa naj bodo to pečena svinjska rebra, krače, pečenka, raznovrstni zrezki, golaž, piščanci, in še kaj boste našli na njihovem jedilniku, Tatjana pa pripravi tudi imenitna jetrca in vampe. Ne manjka pa tudi domačih sladkih dobrot.

Turistična kmetija Pri Čeh vas vabi, da jo obiščete po predhodni najavi, in se v tem lepem delu naše občine sami prepričate o čudoviti naravi in prijaznih ljudeh, pa tudi bogati ponudbi domačih dobrot.

Vera Vojska

Odkrito obeležje za tajno skladišče orožja TO 1990–1991 v Domžalah

Veterani vojne za Slovenijo smo v oktobru, ob 30. obletnici projekta MSNZ, s spominsko slovesnostjo na domu Dominika Grmeka odkrili obeležje za tajno skladišče TO.

OZVVS DOMŽALE Glavno skladišče orožja TO v predosamosvojitvenem času je delovalo v strogi tajnosti. Zanj ni vedel nihče od bližnjih sosedov, niti domači ne vsi. Na naslov Ljubljanska cesta 27 v Stobu, ki je najstarejši del Domžal, je prihajalo orožje, MES (minsko eksplozivna sredstva) in oprema TO s Kočevskega, kjer so se nahajale republiške rezerve, ki pa niso bile predane v vojašnice pod okrilje JLA. S te lokacije so bili pozneje organizirani prevozi v ostala tajna skladišča v bližnji in daljni okolici. Vsi prevozi so potekali ponoči, saj pravijo, da ima vsaka noč svojo moč. Varovanje transportov je bilo najmanj dvojno, s pripadniki, ki so izvajali prevoz in s strani ONZ (organov za notranje zadeve), ki so bili tudi organizirani v tajni sistem MSNZ po svoji liniji. Zgodilo se je tudi, da so bila zaradi naključnega dogodka ali suma odkritja lokacije sredstva prepeljana na novo tajno lokacijo.

Dominik Grmek je bil izbran za načelnika MSNZ, ne samo zato, ker je bil vodstveni kader v štabu TO Domžale, ampak predvsem zato, ker je imel zelo dobre organizatorske sposobnosti ter bil izredno natančen in zanesljiv pri svojem delu. Za vsak transport orožja in opreme TO se je zelo natančno vedelo, kaj vsebuje, do potankosti so bili izdelani spiski.

Vse to orožje, MES in oprema je bila na področju nekdanje skupne občine Domžale izvzeta iz tajnih skladišč neposredno pred vpoklicem posameznih enot MSNZ. Tako je bilo njihovo zborno mesto vedno čim bližje lokaciji posameznega tajnega skladišča in se je razdelilo mobiliziranim pripadnikom neposredno.

Vsa obeležja, ki se nahajajo ali se še bodo na objektih nekdanjih tajnih skladišč, naj nas trajno spominjajo na obdobje, ko smo Slovenci iz naroda postali nacija in dobili svojo državo.

Država sama po sebi ni samoumevna, zanjo se je bilo treba boriti, žal tudi z orožjem v rokah. Namen ustanovitve države je, da bi vsi njeni državljani zadovoljili svoje potrebe in uveljavili svoje interese skozi parlamentarni demokratični način njenega upravljanja.

Pa nam to uspeva? In zakaj ne v popolnosti?

Pa presodite sami.

Janez Gregorič OZVVS Domžale

Optika Škofic že od 1975
Ljubljanska 87, Domžale,
T: 01 721 40 06
Delovni čas:
pon. – pet.: 8⁰⁰ – 12⁰⁰, 15⁰⁰ – 18⁰⁰
sobota: 9⁰⁰ – 12⁰⁰

Lipa spet cveti

Že v prejšnji številki Slamnika sem zapisala, da je predsednik Društva Lipa – Univerze za tretje življenjsko obdobje Domžale Marjan Ravnikar zelo pozitivno ocenil letošnje dneve odprtih vrat, ki jih je društvo pripravilo pred začetkom šolskega leta.

UNIVERZA ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE DOMŽALE Več kot 130 sedanjih, predvsem pa bodočih slušateljev se je v treh dneh odprtih vrat udeležilo konkretnih predstavitev posameznih študijskih krožkov. Mentorji so pripravili zanimive uvodne predstavitve, pri nekaterih krožkih (npr. ročnodelski) tudi praktične predstavitve. Slušatelji so prišli iz vseh občin: Domžale, Kamnik, Komenda, Lukovica, Mengeš, Moravče, Trzin, kot zanimivost pa naj napišem, da so se jim letos pridružili tudi študentje iz bližnjih občin Vodice in Dol. Vodstvo društva je tudi poskrbelo, da so se slušatelji, posebej v študijskih skupinah za tuje jezike, lahko vpisovali glede na svoja predznanja.

Posebej so bili navdušeni nad prostornimi učilnicami, nad novo urejenim vhodom ter kolesarnico, kjer bodo varno shranjena njihova kolesa, medtem ko bodo sami pridobivali nova znanja in spretnosti. Veliko zanimanja je bilo za nove študijske krožke: izdelavo mozaikov, restavratorstvo in na zelenjavnem vrtu, vodstvo društva Lipa pa je prisluhnilo tudi nekaterim novim pobudam in predlogom, ki bodo morda našla mesto v učilnicah v prihodnje. Predsednik Marjan Ravnikar ocenjuje, da sta obisk in število vpisanih študentov in študentk v letošnjem šolskem letu tudi odraz njihovih stalnih prizadevanj za promocijo domžalske

univerze za tretje življenjsko obdobje, objava številnih prispevkov v lokalnih glasilih, pa tudi konkretnih aktivnosti v obliki različnih prireditev, razstav ipd. Ob tej priložnosti se predsednik iskreno zahvaljuje vsem mentorjem, animatorjem, kolegom v tajništvu in seveda vsem slušateljem za res pestre in vsebinske dneve odprtih vrat, ki so bili predvsem rezultat uspešnega skupinskega dela. Hvala.

Začetek novega šolskega leta 1. oktobra 2020 je vsem slušateljem in vodstvu prinesel veliko veselja, pa tudi skrbi, povezanih predvsem z ukrepi, ki jih zahteva koronavirus. V društvu te dosledno spoštujejo. Glede na nove omejitve se bodo novim ukrepom prilagajali, računajo pa tudi na sodelovanje z NIJZ. Želijo si, da bi pouk potekal v učilnicah nemoteno, saj le tako zagotavljajo primerne pogoje ne le za usvajanje novih vsebin, temveč tudi za druženje, ki je pomemben del pouka. Ob tem je pomembno, da so v septembru pripravili posebno delavnico za delo na daljavo, pri kateri so upoštevali izkušnje iz spomladanskega obdobja, ko so tako mentorji kot animatorji in slušatelji znali poiskati primerne oblike za uspešno delo na daljavo. S fotografijo predstavljamo delo nove študijske skupine za izdelavo mozaikov, prve izkušnje s konkretno obdelavo manjšega zelenjavnega vrta bo imela tudi študijska skupina s tega področja, programi pa se uresničujejo tudi v drugih študijskih skupinah.

Pa še povabilo ustvarjalnih slikark likovnega krožka, ki se lahko pohvalijo s številnimi priznanji: pripravljajo razstavo v MGC Bistrica, ki bo na ogled do konca leta.

Domžalska Lipa kljub jeseni lepo cveti in vabi, da se ji pridružite ter obogatite svoja znanja in spretnosti, predvsem pa skupaj z njimi preživite prijetne trenutke v Univerzi za tretje življenjsko obdobje – društvu Lipa Domžale. Da pa jih ne boste iskali: pokličite 01 722 66 70, najdete pa jih tudi na njihovi spletni strani. Dobrodošli!

Vera Vojska

Uresničujemo načrtovani program

Kljub težkim časom uspešno nadaljujemo z delom in uresničujemo načrtovani program.

DRUŠTVO UPOKOJENCEV DOMŽALE Vsem, ki vas karkoli zanima o delovanju društva in programu ter bi se nam morda pridružili, sporočamo: v zimskem času imamo uradne ure vsak ponedeljek, sredo in petek od 9. do 11. ure na sedežu društva, Ulica Simona Jenka 11 v Domžalah. V času uradnih ur smo dosegljivi na tel. **št.** 01 724 19 04, tako v času uradnih ur kot vse druge dni na tel. št. 070 848 994 – predsednik društva Anton Prus in 031 623 114 – podpredsednica društva Marija Radkovič. Lahko pa se dogovorimo tudi za obisk izven uradnih ur, če bi vam tako bolj ustrezalo.

Vodstvo bo z veseljem prisluhnilo vašim željam, potrebam, pobudam, za izboljšanje dela društva, pa tudi konstruktivnim kritikam, če jih imate. Odprti smo za dialog, sodelovanje, predvsem pa bi si želeli več tistih, ki bi bili pripravljeni delovati v katerem od številnih odborov in skupinah v okviru posameznega odbora, kot so: Odbor za šport – šah, šola šaha, kolesarska skupina, pohodniška skupina, lokostrelska skupina, pikado skupina, tarok skupina, biljard skupina in streljanje z zračno puško. Vsi, ki bi se vključili v katero od teh skupin, lahko kontaktirate Borisa na tel. št. 041 692 495, skupaj z njim se boste dogovorili, kaj bi bilo za vas.

Odbor za kulturo – petje, ples, folklorna skupina Češminke; Odbor za izlete – drugo leto bodo ti organizirani dvakrat na mesec, ker jih letos zaradi korona krize ni bilo mogoče izvesti. Stanovanjska komisija na osnovi prijav in kriterijev rešuje stanovanjsko problematiko upokojencev v društvu. Odbor za socialo, v okviru katerega deluje tudi program SzS, prostovoljci pomagajo invalidom, starejšim in drugim pomoči potrebnim posameznikom, po potrebi organizira individulane pogovore, aktivnosti za ohranjanje zdravja (masaže), sodelovanje z drugimi institucijami, pomoč pri pridobivanju denarnih socialnih in drugih pomoči, organizira tudi poučna predavana, imamo Demenci prijazno točko, ustanavljamo skupine samopomoči za svojce dementnih idr.

Predavanje o zdravem spanju za zdravo življenje

Program je široko zasnovan in zagotavlja polno aktivnosti, možnosti in priložnosti za vse, ki bodo to hoteli in si to želeli v skladu z ukrepi. Treba je le priti do nas in povedati svoje želje in potrebe, skupaj bomo poiskali najboljše rešitve. Vsak novi član društva bo dobil sponzorsko majico, prav tako vsak, ki bo pripeljal novega člana. Več nas bo, bolj bomo slišani tam, kjer rešujejo tematiko starejših ljudi.

Uvajamo računalniško datoteko članstva, preverjamo podatke dosedanjih članov, usklajujemo kontaktne podatke (telefoni, elektronska pošta), saj bi radi zagotovili modernejše povezovanje.

To je le del truda vseh v novem vodstvu DU Domžale za boljši jutri. Pridite na obisk, veseli vas bomo. Do snidenja pa vse prav lepo pozdravljamo in pazite nase in na druge.

Vodstvo DU Domžale

DRUŠTVO ZA MEDGENERACIJSKO POVEZOVANJE SINICA

Vabilo na medgeneracijske spletne tečaje šivanja

Predelava oblačil in tekstila in delavnice individualnega šivanja po vaših željah v živo.

Ob prijavi prejmete navodila in urnik za nadaljevalni tečaj z mojstrico šivanja Joži Kokalj.

3. 11., ob 17.00, tečaj risanje kroja za bluzo za novoletne praznike:
Za tečaj potrebujete: - bluzo (lahko tudi majčko ali oprijet pulover), ki jo (ga) rade nosite in papir za krojne dele; krivuljnik ali ravnila, brezčrtno beležko za skice in zapiske, šiviljski meter, bucike, svinčnik, flomaster, škarje.
Termini tečajev za krojenje in šivanje bluze so ob isti uri: 4., 6., 11., 13., 18., 20. in 25. (dodatni termini: 7., 14. in 21.)

10. 11., ob 17.00, tečaj izdelava oboda za venček iz papirja za recikliranje in izdelava venčka:
Za tečaj potrebujete: vrvico (lahko tudi močnejšo prejo za kvačkanje); reklame ali časopis, škarje, vrtnarske škarje, tekoče lepilo; zelenje, zimzelene vejice, okrasne trave, lovorikovec, vejice s plodovi (šipek, leska), krizanteme, resje, jesenska vresa, cvetje (astre, krizanteme), želod, koščki lubja, storži, luščine orehov, lešnikov, suhe vejice pšenice, trave, itd.

17. 11., ob 17.00, tečaj šivanje darila – toaletne torbice.
Tečajnice bodo narisale kroj za tri različne toaletne torbice.
Za tečaj potrebujete: oblačila za predelavo ali novo blago, ki ga pred krojenjem strojno operemo in prelikamo; brezčrtni beležko za skice in zapiske, svinčnik, flomaster, šiviljski meter, papir za kroj, ravnilo, škarje; 1 ali 2 zadrgi, vrvico, gumb, podlogo, bucike, v šivanko vpeljan sukanec za ročno heftanje; v šivalni stroj napeljemo sukanec v barvi blaga za toaletno torbico, navijemo sukanec na vretence in vstavimo strojno šivanko debeline 80. Debelejšo šivanko (90, 100, 110) vstavimo za debelejše blago in tudi, če boste torbico podložile, saj bo več plasti blaga.

24. 11., ob 17.00, tečaj šivanje darila – puščice za barvice:
Za tečaj potrebujete: oblačila za predelavo ali novo blago, ki ga pred krojenjem strojno operemo in prelikamo; brezčrtni beležko za skice in zapiske, svinčnik, flomaster, šiviljski meter, papir za kroj, ravnilo, škarje; elastiko širine 1 cm ali, 1,5 cm, 1 ali 2 zadrgi, vrvico, gumb, podlogo, bucike, v šivanko vpeljan sukanec za ročno heftanje; v šivalni stroj napeljemo sukanec v barvi puščice, navijemo sukanec na vretence in vstavimo strojno šivanko debeline 80. Debelejšo šivanko (90, 100, 110) vstavimo za debelejše blago in tudi, če boste torbico podložile, saj bo več plasti blaga.

POGOJI ZA SPLETNE TEČAJE: Udeleženci iz ranljivih skupin se prijavite z uradnim potrdilom, s katerim dokazujete resničnost podatkov in upravičenost do brezplačne udeležbe na tečajih. Zaposlenim, upokojencem, študentom in osnovnošolcem nudimo ugodnost plačajo po 16,00 evrov za 4 ure tečaja. **Prijave in informacije:** na e- naslov: sinica.jozi@gmail.com ali na tel: 068 602 136.

Brezplačne delavnice za vse generacije: Individualno šivanje, kvačkanje in pletenje po vaših željah, v živo vam omogočajo znotraj projekta Večgeneracijski center Ljubljana Nš Plac, Cene Štupar – Cilj. Delavnice potekajo v prostorih zavoda na Šmartinski 134 a, Ljubljana (BTC), med 10. in 14. uro. Termini v novembru: 2., 9., 16., 23. in 30. Prijavite se na e- naslov: sinica.jozi@gmail.com ali na tel: 068 602 136.

Špagetnica v Domžalah

Precej oblačno soboto, 26. septembra 2020, smo Društvo Kreativni nomadi v sodelovanju s Sloga in Bridge47 začinili s kreativno delavnico Špagetnica.

DRUŠTVO KREATIVNI NOMADI Na delavnici smo se naučili, kako z re-uporabo odsluženih bombažnih majic, pripomoremo k zmanjšanju količine tekstilnih odpadkov, manjši potrošnji, s tem pa tudi manjši proizvodnji.

Udeležencem delavnice smo pokazali, kako lahko vsakdo deluje tudi globalno, in jih seznanili s konceptom globalnega in vseživljenjskega učenja ter trajnostnega razvoja ter njihovega pomena za današnjo družbo.

Prikazali smo pravilni razrez odsluženih bombažnih majic, raztegovanje in zvijanje t. i. špagetov v klopčič, pletenje verižic, trakov za lase in zapestnice v tehniki makrame. Mentorici sta z nekaterimi idejami spodbudili ustvarjalno domišljijo udeležencev, ki so spontano spletli tudi druge izdelke, med drugim tudi pasove in kvačkane košare. Na koncu smo izdelali še trajnostne vrečke, v katerih smo svoje izdelke odnesli domov. Prišli pa smo do spoznanja, da so take vrečke uporabne kot vrečke za sadje in za večje nakupe, otroci pa jih lahko uporabijo za copate in športno opremo v šoli in vrtcu.

Besedilo in foto: Društvo Kreativni nomadi

MD Jesenski cvet praznuje 20. obletnico delovanja in 25. obletnico delovanja skupin starih ljudi za samopomoč

V Domžalah je bilo 24. oktobra 2000 ustanovljeno medgeneracijsko in medobčinsko društvo Jesenski cvet, ki je bilo prvo društvo v občini, ki se je posvetilo starejši populaciji bolj vsebinsko, na osnovi strokovnih smernic v smislu potreb starejših po druženju in vključenosti v družbo.

MEDGENERACIJSKO DRUŠTVO JESENSKI CVET V Domžalah je bilo 24. oktobra 2000 ustanovljeno medgeneracijsko in medobčinsko društvo Jesenski cvet, ki je bilo prvo društvo v občini, ki se je posvetilo starejši populaciji bolj vsebinsko, na osnovi strokovnih smernic v smislu potreb starejših po druženju in vključenosti v družbo.

Prve skupine so leta 1994 ustanovile strokovne delavke Centra za socialno delo v Domžalah. Leta 1995 pa je bila ustanovljena prva skupina v zunanjem okolju.

Do ustanovitve društva so se skupine in voditelji vključevali v sekcijo spodnje Gorenjske in pozneje v sekcijo Domžale. Društvo danes povezuje 25 skupin, ki so aktivne v šestih občinah (Domžale, Kamnik, Mengeš, Trzin, Moravče in Lukovica).

Društvo Jesenski cvet je bilo prvotno član Združenja za socialno gerontologijo Slovenije do leta 2005, ko je 15 društev ustanovilo svojo Zvezo društev za socialno gerontologijo Slovenije, med njimi je tudi Medgeneracijsko društvo Jesenski cvet. Organizacija je ves ta čas javna in neprofitna in deluje v javnem interesu na področju socialnega varstva in skrbi za razvoj skupin in nudi strokovno podporo društvom na nacionalni ravni.

Medgeneracijsko društvo Jesenski cvet ima 25 skupin, ki jih vodi 36 usposobljenih voditeljev, 196 članov se redno vključuje v skupine, skupine štejejo do 10 članov in se dobivajo tedensko, ob isti uri in na istem kraju. Število društvenih članov je okrog 260.

Program skupine starih ljudi za samopomoč je osnovni in vodilni program društva. Temelji o vodenem pogovoru o aktualnih ali želenih temah, socialnih igrah in dejavnostih za pridobivanje in ohranjanje različnih veščin, kjer naši člani lahko aktivno sodelujejo. Z izvajanjem tega programa želimo preprečiti socialno izključenost starejših ljudi ter odpraviti stereotip, ki je še vedno uveljavljen v družbi, da so starejši zgolj uporabniki storitev. Izkazuje pa se, da so starejši lahko tudi nosilci dejavnosti ter tako izboljšujejo kakovost lastnega življenja. Taka vsebina se najbolj pokaže v aktivnem medgeneracijskem sodelovanju, ki ga v našem društvu izvajamo vsa leta. Primeren dokaz za to so mnoge aktivnosti, ki se izvajajo skozi prostovoljstvo.

Delovanje skupin in društva se je skozi čas organizacijsko in vsebinsko dopolnjevalo in spreminjalo, vendar je ohranjalo svoje poslanstvo v obliki tedenskih srečanj skupin z voditelji. S tem je ves čas zasledovalo dva temeljna cilja, ki sta temelj delovanja društva Jesenski cvet: skrb za starejše in izvajanje prostovoljstva.

Spoznanje, da predstavljajo sožitje, zaupanje in medsebojno podporo med ljudmi pomembno življenjsko kvaliteto, nas vedno postavlja pred izzive, ob katerih iščemo nove možnosti za zadovoljevanje nematerialnih potreb naših članov.

Nematerialne potrebe lahko zadovoljimo le v odnosu s sočlovekom, realizirajo pa se predvsem v:

- **Doživljanju smisla v tretjem življenjskem obdobju:** Vsak človek odkriva smisel svojega obstoja, z vidika tretjega življenjskega obdobja pa je to specifično, saj se človek pogosteje sooča s situacijami, ki zahtevajo odkrivanje smisla, in pri tem je povezovanje z drugimi ljudmi izredno dragoceno.
- **Komunikacija – možnost postavljanja dobrih medsebojnih odnoso:** Živimo v času, ko sta sodobna tehnologija in odtujenost ljudi v družinah in v prijateljskih ter delovnih okoljih dosegli visoko raven. Postavljajo se nova vprašanja, ki zahtevajo iskanje odgovorov, kako ponovno vzpostaviti harmonijo, kako urejati in negovati medsebojne odnose in odnose med generacijami. Komuniciranje vpliva na kvaliteto medsebojnih odnosov.
- **Prostovoljstvo in prostovoljec:** Prostovoljno delo je eden od možnih načinov spreminjanja družbe oziroma ustvarjanje boljše družbe. Vloga prostovoljcev pri izvajanju programa starih ljudi za samopomoč je neprecenljiva.

Letošnje leto je jubilejno leto za društvo MDJC, ki smo ga želeli slovesno obeležiti, vendar so nam (covid-19) razmere to preprečile. Naš osnovni program skupin starih ljudi za samopomoč pa se izvaja po prilagojenih metodah dela. Ravno posebne razmere v obdobju pandemije so nam pokazale, kako pomembne so potrebe ljudi po povezovanju in po stikih z drugimi ljudmi. Dodatno so nas prepričale, kako pomembne so za vsakega od nas socialne povezave in stik z ljudmi in z okolico. V obdobju socialne izolacije so se za povezanost trudili ne samo naši voditelji, ampak tudi člani, ki so iskali stik.

Medgeneracijsko društvo Jesenski cvet skrbi za organizacijo in razvoj dela skupin, ter organizira še druge dogodke, med katerimi so večdnevni medgeneracijski tabor (vsako leto preživimo nekaj dni skupaj na morju), strokovni izleti (ogledi raznih institucij za starejše in druženja s člani podobnih društev), predavanja in delavnice ter aktivnosti za druženje.

Društvo skrbi tudi za redno izobraževanje prostovoljcev, ki jih imamo v društvu že 36. Zveza društev za socialno gerontologijo prav tako vsako leto organizira dvodnevni seminar, kjer so predvsem uporabne vsebine za delo naših prostovoljcev – voditeljev skupin. Seminarji so med prostovoljci zelo priljubljeni in cenjeni, zato imajo vsako leto vedno večje število udeležencev in se ga redno udeležujejo tudi prostovoljci našega društva. Društvo Jesenski cvet tudi redno skrbi za izobraževanje – usposabljanje novih voditeljev skupin.

20-letno delovanje društva in 25-letno delovanje skupin na našem področju je vsekakor dolga doba prostovoljne aktivnosti, zato tega dogodka ne moremo spregledati in želimo, da je javnost seznanjena z našo obletnico in vsebino našega dolgoletnega in uspešnega delovanja.

Glede na letošnje posebne razmere se moramo proslavi ob 20-letnici žal odpovedati. Naše utrinke delovanja in druženja v Medgeneracijskem društvu Jesenski cvet v zadnjih 10 letih pa bomo do naslednje skupščine društva zbrali v 5. Zborniku društva.

Ob našem jubileju iskrene čestitke vsem članom, podpornikom in financerjem društva.

Predsednica: Majda Knehtl

MEDICINSKA PEDIKURA
Pančur d.o.o.
031/353 347
20 LET
skrbimo za zdravje vaših stopal
NOVA LOKACIJA
Slamnikarska 3B, Domžale
nasproti Sanolaborja

Vseslovensko srečanje žrtev druge svetovne vojne

»Naša dolžnost je, da otrokom prepustimo miren in varen svet.«

DRUŠTVO IZGNANCEV DOMŽALE Ob upoštevanju vseh ukrepov, povezanih z virusom covid-19, je sredi septembra v Portorožu potekala 57. slovesnost ob vseslovenskem srečanju bivših internirank in internirancev, političnih zapornic in zapornikov nekdanjih nacifašističnih taborišč in zaporov, izgnancev ter ukradenih otrok, svojcev in prijateljev. Srečanja sta se udeležila tudi Borut Pahor, predsednik RS, in evropska poslanka Tanja Fajon, slavnostna govornica pa nekdanja varuhinja človekovih pravic Vlasta Nussdorfer.

Srečanje je organiziral Taboriščni odbor Ravensbrück pri ZZB za vrednote NOB Slovenije, namenjeno pa je bilo spominu na 63.000 ljudi, ki so bili med drugo svetovno vojno iz Slovenije izseljeni v nacistična in fašistična koncentracijska in delovna taborišča, in skoraj 10.000 rodoljubov, ki so umrli v krematorijih. Predsednik države je v svojem nagovoru spomnil na 75-letnico osvoboditve koncentracijskega taborišča Auschwitz in med drugim poudaril: *»Naša dolžnost je, da otrokom prepustimo miren in varen svet,«* in predlagal, da se v predsedniški palači ponovi skupno srečanje internirank ter dijakov in učencev.

Letošnje srečanje je bilo tudi priložnost za obeležitev 75. obletnice zmage nad fašizmom in nacizmom ter osvoboditve vseh taborišč. Na vseh slovesnostih so udeleženci potrjevali pripadnost skupnim vrednotam, kot so tovarištvo, domoljubje, solidarnost, sočutje, pravičnost in enotnost, ki jih je generacija internirancev tako pogumno udejanjila v časih, ko je bilo težko biti človek.

Društvo izgnancev Domžale na spominski slovesnosti na Rabu v letu 2013

Začetek septembra je bil tudi priložnost za slovesnost na hrvaškem otoku Rabu, kjer so se spomnili osvoboditve taboriščnikov tamkajšnjega fašističnega taborišča Kampor, v katerem je bilo med letoma 1942 in 1943 zaprtih okoli 15.000 Slovencev in Hrvatov iz Gorskega Kotarja ter Kastava, maja in junija 1943 pa še 3360 Judov. Ob tem smo se v domžalskem društvu izgnancev spomnili, da smo prireditve na Rabu obiskali kar trikrat, zadnjič leta 2013, ko smo obeležili 70-letnico osvoboditve taborišča na Rabu.

Vse člane in članice Društva izgnancev Domžale lepo pozdravljamo in želimo, da ostanejo zdravi.

Vera Vojska

Zavrženo čebelje satje ogroža zdravje čebel

V naravo odvrženi ostanki satja, čebelje hrane in mrtvih čebel so vzrok za širjenje bolezni in ropanje čebel.

ČEBELARSKO DRUŠTVO DOMŽALE Posledice so lahko usodne za širšo okolico čebelje populacije. Dobra čebelarska praksa prepoveduje takšno ravnanje, ki je neetično in kaznivo.

Občani so pod Šumberkom opazili odvrženo čebelje satje, pred tem pa v Študi prav tako odvrženo večjo količino sladkorja in panjič ter o tem seznanili člane čebelarskega društva Domžale. Ker je obstajal sum, da gre za okuženo satje, v primeru odvrženega sladkorja pa bi lahko prišlo do ropanja čebel, so čebelarji nemudoma ukrepali in obvestili Nacionalni veterinarski inštitut.

Čebelarji domnevamo, da je v obeh primerih šlo za neodgovornega ‘čebelarja’, ki je po odmrtju čebelje družine zavrgel satje in panjič ter se pri tem ni zavedal, da s tem ogroža druge čebelje družine in s tem tudi čebelarsko dejavnost. Če gre za sum, da imajo čebele hudo gnilobo, je lastnik čebel po zakonu dolžan obvestiti veterinarja in po opravljenem pregledu in potrjeni bolezni čebel ukrepati po navodilih veterinarja.

Čebelarji Čebelarskega društva Domžale se stalno izobražujemo in delujemo skladno z dobro čebelarsko prakso, zato v svoje vrste vabimo vse, ki še niso včlanjeni v čebelarsko društvo in imajo ali bi želeli imeti čebele, da se vključijo v društvo, kjer skrbimo za redno izobraževanje svojih članov, nudimo mentorstvo začetnikom in stalno sodelujemo z veterinarji. Čebelarstvo je zahtevna kmetijska in naravo varstvena panoga, ki potrebuje izobražene in odgovorne čebelarje, ki se strokovno in naravovarstveno izobražujejo.

Čebelarsko društvo Domžale

GLAS MLADIH

NJENE FOTOGRAFIJE POVEDO VELIKO VEČ KOT TISOČ BESED

KARIN BOŽIČ ZUPANČIČ, FOTOGRAFINJA

Prepričani smo, da so vam že kdaj med prebiranjem Slamnika v oči padle fotografije, ki so nastale skozi fotografski objektiv Karin Božič Zupančič, ki je v zadnjih letih postala nepogrešljiva fotografinja v našem lokalnem prostoru.

Miha Ulčar
Foto: arhiv Karin Božič Zupančič

Poleg izrednega fotografskega talenta ter delavnosti jo krasi tudi skromnost, saj jo na prireditvah in dogodkih, ki jih fotografira, skorajda ne boste opazili. Kljub neopaznosti pa je njeno oko izredno ostro, iz njenega fotografskega objektiva pa nastajajo čudovite fotografije, ki velikokrat povedo veliko več kot tisoč besed. In prav to navdušuje tudi bralce Slamnika.

24-letna Karin prihaja iz Preserij pri Radomljah, ljubezen življenja pa jo je pred leti pripeljala v Grosuplje, kjer sta si z njenim Juretom ustvarila dom. Lani sta ljubezen okronala s poroko, zato si je Karin dodala še možev priimek. Kljub temu, da živi v Grosupljem, pa je njeno delo povezano z Domžalami. V času študija na Naravoslovnotehniški fakulteti, oddelku za tekstilstvo, grafiko in oblikovanje Univerze v Ljubljani je bila tri leta sodelavka spletnega portala domžalec.si, že leto dni pa je redno zaposlena v podjetju, ki je izdajatelj tega spletnega portala, kjer opravlja tudi funkcijo pomočnice urednika. Njene fotografije so kmalu opazili tudi na Občini Domžale, saj že od začetka sodeluje s službo za turizem, opazili pa jih boste tudi na občinski spletni strani, v Slamniku in še marsikje drugje. Ima tudi dve psički, Jelly Bean in Gummy Bear, ki jim posveča največ svojega prostega časa. Pogosto pa sta tudi njena fotografska modela.

Fotografija lahko pove več kot tisoč besed

Karin se je s fotografijo začela ukvarjati po zaključku prvega letnika Srednje medijske in grafične šole v Ljubljani leta 2012. Ker jo je v drugem letniku čakal predmet fotografija, si je med poletjem kupila fotoaparat in začela fotografirati. Na ta način si je pridobivala prve izkušnje, v nadaljevanju pa se je pri predmetu fotografija seznanila še s pravili in se naučila še bolj pravilnih tehnik fotografiranja. »Najprej sem fotografirala cvetje in ostale detajle iz narave. Kmalu zatem sem prišla v stik z ljudmi, ki so delali za radio Zeleni val, in ti so me povprašali, če bi za njih fotografirala prireditve. Tako se je vse skupaj začelo,« o začetkih pove Karin, ki mi o tem, kaj ji pomeni fotografija pove, da se z njo lahko veliko lažje izraža kot z besedo: »Fotografija lahko pove veliko več kot tisoč besed. Jaz recimo z njeno pomočjo predstavim nekoga, kakor ga jaz vidim.«

Fotografsko znanje nadgradila na fakulteti

Po končani srednji šoli se je Karin vpisala na Naravoslovnotehniško fakulteto, oddelek za tekstilstvo, grafiko in oblikovanje. Pravi, da je tam nadgradila znanje, ki ga je pridobila v srednji šoli. Je bolj kot ne nadaljevanje, saj je zelo podobno medijskemu tehniku. Na fakulteti je bilo veliko tudi studijske fotografije. Pa vendarle je po njenih besedah studijska fotografija čisto nekaj drugega kot fotografiranje prireditev: »V studiu si luči in vse, kar potrebuješ, nastaviš vnaprej. Tudi nastavitve imaš enake. Na prireditvi je pa vedno drugače, saj je tam prisotna svetloba, ki se ves čas spreminja. Če je recimo prireditev na prostem, je lahko nekaj časa sončno, nekaj časa oblačno, potem so tu odrske luči ...«

Pozitivni odzivi na njene fotografije so dobra popotnica in motivacija za naprej

Kot smo že omenili v uvodu, je Karin že štiri leta sodelavka spletnega portala domžalec.si. Pravi, da ima to delo zelo rada: »Zelo mi je všeč, da me ne omejujejo, saj lahko naredim, karkoli hočem. Se pravi, da se me upošteva. Prav tako sem se v tem času naučila ogromno, saj sem pokrila zelo veliko prireditev in dogodkov. Obenem sem spoznala ogromno ljudi. Lahko rečem, da je sodelovanje s portalom in ekipo res odlično.«

Odzivi na njene fotografije so vedno pozitivni in marsikdaj kdo uredništvo portala zaprosi tudi za kakšno fotografijo, ki si jo želi shraniti za spomin. Največkrat v primerih, ko se sami ali pa skupaj z družino oziroma prijatelji znajdejo na kakšni izmed fotografij. Na vprašanje, kaj pravi na odziv bralcev, Karin pravi, da je izredno vesela pozitivnega odziva, saj je to dobra popotnica in motivacija za naprej. »To mi veliko pomeni, da vidim, kaj si še oni mislijo o tem. Prav tako ni nič narobe, če kdo kdaj kaj pokritizira, da vem, kaj še lahko popravim,« obrazloži naša sogovornica.

Psički Jelly Bean in Gummy Bear sta postali njena osrednja modela

Družbo ji delata kar dve rešeni psički po imenu Jelly Bean in Gummy Bear. Seveda sta to njena osrednja modela, zaradi katerih je odprla tudi Instagram profil, ki so ga ljudje ne le iz Slovenije, ampak tudi iz tujine lepo sprejeli. »Dve psički ujeti na eno fotografijo je pravi izziv. Tako zame kot za njiju. Ampak sta se s pomočjo pozitivne motivacije in najboljših priboljškov naučili, da je poziranje tudi zabavno. Če bi morala izbirati, pa je zagotovo Jelly tista, ki je najbolj uživa v tem. Obe psički sta tudi ambasadorki za slovenska podjetja Loving Paw, SkyHunter in Jaz pa pojdem. Mimogrede ustvarjalec slovenskega izletnika Jaz pa pojdem prihaja iz Domžal. Naju s psičko Jelly pa ste lahko že videli na naslovni fotografiji Slamnika ter razglednici Domžal,« pove Karin, ki fotografira tudi poroke. Tam ima po njenih besedah malo manj proste roke, kot recimo pri fotografiranju prireditev. Najbolj pa obožuje fotografiranje koncertov, kjer so uporabljene odrske luči, ki fotografiji dodajo poseben čar.

Sodeluje tudi s službo za turizem Občine Domžale

Karin že od ustanovitve sodeluje tudi s službo za turizem Občine Domžale, saj so njene fotografije opazili že kmalu za tem, ko je začela delati za portal domžalec.si. Fotografira dogodke, ki potekajo v organizaciji službe za turizem, ter znamenitosti domžalske občine. Številne njene fotografije lahko vidite na spletni strani Visit Domžale, ki jo pomaga tudi urejati, v brošurah, razglednicah ter v različnem promocijskem gradivu. »To delo mi je zelo všeč, saj ne fotografiram samo prireditev, temveč tudi razne domžalske znamenitosti. Pri tem sem tudi sama odkrila veliko novih stvari, za katere prej sploh nisem vedela, pa še ovekovečila sem jih,« navdušeno pove Karin.

Zaupa mi, da ko se odpravi fotografirat domžalske znamenitosti, je vedno osredotočena na to, da bo čim lepše predstavila določeno stvar: »Če recimo fotografiram Kamniško Bistrico, je pomembno, da dobim v objektiv čim manj motečih stvari, česar marsikdo v naravi ne opazi, na fotografiji pa bi opazili.« Najbolj ponosna je na fotografije, ki so nastale s Svete Trojice, Šumberka in pogleda na Kamniško Bistrico.

Do ideje za temo diplomske naloge prišla pri delu za portal domžalec.si

Karin je na fakulteti diplomirala lani poleti, zato se dotakneva tudi njene diplomske naloge, za katero pravi, da je zadovoljna s končnim izdelkom, zadovoljni pa so bili tudi mentorji, saj je prejela desetki, tako za diplomsko delo kot za zagovor. Do ideje za temo diplomske naloge pa je prišla med delom za portal domžalec: »Tema se mi je zdela zelo zanimiva. Poleg tega, da sem takrat že dobra tri leta delala za portal, je bila ena izmed ključnih stvari tudi ta, da ni nikoli isto. Nobena prireditev ni namreč ista. Tudi, če je prireditev z istim naslovom, ni identična prihodnje leto. Z veseljem sem se lotila te tematike in jo naredila, prav tako je nisem delala z muko.« Namen diplomskega dela je bil ugotoviti, kakšne fotografije si želijo bralci spletnih informativnih portalov. Zaradi tega je bila narejena raziskava s pomočjo ankete, ki je vsebovala fotografije, in vseh komentarjev bralcev, ki smo jih kadarkoli zasledili na različnih družbenih omrežjih. Fotografije, ki so predstavljene v diplomski nalogi, so bile fotografirane na dogodkih v občini Domžale in objavljene na portalu. Ker je to lokalni informativni portal, je bila seveda zelo vesela mnenj bralcev. Fotografija pa je glavni element za uspešno predstavljen dogodek.

Vsakemu bralcu je všeč nekaj drugega, mi pa se moramo odločiti, kakšno pot fotografiranja bomo ubrali

Po njenih besedah fotografiranje za informativni spletni portal ni najlažje, saj moramo skozi fotografijo pričarati dogajanje na način, da bralca spodbudimo, da se počuti, kot bi bil prisoten na dogodku. Fotografije, ki se nahajajo v diplomski nalogi, so nastale že pred in tudi med njeno izdelavo. Ker je za portal takrat delala že tri leta, je bila po njenih besedah izbira fotografij kar težka, izbrala pa je fotografije, pri katerih so ji bili pogoji in sami dogodki najbolj všeč.

Želi si delati naprej v tej smeri

Po uspešnem zagovoru diplomske naloge se je Karin zaposlila v podjetju, ki je izdajatelj spletnega portala domžalec.si. »Del ekipe spletnega portala domžalec.si sem že od leta 2016. Najprej samo kot fotografinja, vmes sem tam opravila tudi redno prakso v okviru študija. Danes pa kot namestnica odgovornega urednika opravljam tudi vsa druga dela, kot so pisanje prispevkov, urejanje in nalaganje prispevkov, grafično oblikovanje in seveda fotografiranje. Torej, moj dan se začne in konča z aktualnim dogajanjem v naši občini. Delo je res razgibano in nikoli dolgočasno. Seveda pa je treba vedeti, da je delo za takšen medij način življenja in ne le običajna služba. Na tem mestu bi izpostavila tudi našega odgovornega urednika Miho Ulčarja in se mu zahvalila, ker v mladih vidi potencial in jim z veseljem ponudi priložnost.«

Nasvet za vse, ki si želijo ukvarjati s fotografijo

Na koncu pogovora sem jo še povprašal, kakšen nasvet ima za vse tiste, ki bi si želeli ukvarjati s fotografijo. Karin pravi, da vsem tistim, ki jih zanima fotografija, priporoča, da čim hitreje vzamete v roke svoj telefon, če še nimate fotoaparata, in začnete vaditi. »Seveda je super, da si preberete tudi kakšno dobro knjigo, ki vam bo odprla vrata v svet fotografije in predstavila vsa pravila, nastavitve ... Zagotovo pa najbolj priporočam fotografski priročnik odličnega slovenskega fotografa Arneta Hodaliča. Torej, čim več vaje in ne kar tako odnehati,« še doda Karin. ❐

KRIZA POGLOBILA LUKNJO V MARSIKATERI DENARNICI

Oktober je mesec varčevanja. A ne le takrat, pač pa vsak dan bi moral vsak zase vedeti, kako stojijo njegove osebne finance, kako bo danes plačal položnice, da mu bo nekaj ostalo še za jutri. Kako se finančno opolnomočiti?

Mateja A. Kegel
Foto: arhiv Slamnika

Situacija, v kateri smo se znašli v letošnjem letu, nam je pokazala, kako pomembno je, da imamo svoje osebne finance dobro načrtovane in smo pripravljeni na t. i. proračunske bombe, torej nepričakovane izdatke ali pa nepričakovane izpade prihodkov. Prav slednje je bil v letošnjem letu in je še vedno izziv številnih posameznikov in družin.

Tokrat sta bili naši sogovornici dve Ani, vsaka dela z ranljivimi skupinami na svoj način. Prva je **Ana Zakšek, namestnica direktorice Centra za socialno delo Domžale**, druga pa je **Ana Vezovišek, prva slovenska specialistka za financiranje in osebni proračun**, ki je iz finančnega brezna pomagala že številnim Slovencem, pred časom pa gostovala tudi na delavnici v Domžalah.

Preverili smo, kako zelo se je (finančna) kriza poglobila pri družinah in posameznikih v Domžalah, kakšne oblike pomoči so na voljo v okviru Centra za socialno delo ter nazadnje izvedeli tudi, kaj je najboljša preventiva, da se ne bi še kdaj znašli v osebni finančni krizi in kako se pred tem zaščititi.

10–15 odstotkov več vlog za denarno socialno pomoč

Ker je Center za socialno delo pogosto prva točka, na kateri se ljudje, ki imajo finančne in podobne težave, obrnejo, smo se tudi mi obrnili nanje. Povprašali smo jih, za koliko se je število oseb, ki imajo potrebo po socialni pomoči v Občini Domžale, povečalo v letu 2020 glede na leto 2019.

	september 2019	september 2020
Prejemniki denarne socialne pomoči (DSP) iz občine Domžale	563	653
Prejemniki izredne denarne socialne pomoči (IDSP) iz občine Domžale	30	47

»Ocenjujemo, da smo v letošnjem letu v Centru za socialno delo Osrednja Slovenija vzhod Enota Domžale (v nadaljevanju CSD) prejeli približno 10–15 odstotkov več vlog za denarno socialno pomoč in izredno denarno socialno pomoč. Po naših ocenah je povečano število vlog predvsem na račun izgube zaposlitve za določen čas in tudi manjše potrebe po delavcih, zaradi izrednih razmer v državi (povezano s covidom-19),« nam je zaupala pomočnica direktorice CSD Osrednja Slovenija vzhod Enota Domžale Ana Zakšek.

Na CSD so nam zaupali tudi primerjavo v letih 2019 in 2020, in sicer število prejemnikov denarne socialne pomoči za september 2019 in september 2020. Tako je bilo v letu 2019 prejemnikov denarne socialne pomoči v Občini Domžal 563, v letošnjem letu pa 653, kar je skoraj 14 % več kot lani. Povečalo se je tudi število prejemnikov izredne denarne socialne pomoči v naši občini, in sicer iz 30 (v letu 2019) na 47 (v letu 2020), kar predstavlja kar 36 % porast, samo za september. Pričakujemo lahko, da se bodo te številke v oktobru in novembru, glede na novi val koronakrize, še povečale.

Poleg koronakrize Domžale prizadela še naravna nesreča

Sicer pa je bilo v letu 2019 v Domžalah vseh prejemnikov denarne socialne pomoči 2018, v letu 2020 pa je le-teh do vključno 26. 10. 2020 1.572. Po drugi strani pa so številke prejemnikov izredne denarne socialne pomoči precej drugačne, saj jih je bilo v letu 2019 694, v letu 2020 pa do 26. oktobra 2020 že 456.

In kakšen je cenzus za dodelitev denarne socialne pomoči? Za samsko osebo je ta 402,18 evra mesečno, izračun za družino pa je sledeči; v primeru, da gre za dva odrasla zaposlena in dva otroka, je ta cenzus 1415,68 evra mesečno. Če pa gre za eno odraslo zaposleno osebo, eno nezaposleno in dva otroka, pa je cenzus 1311,11 evra mesečno.

Pri izredni denarni pomoči je nekoliko drugače. *»Izredna denarna pomoč je namenjena kritju izrednih stroškov, ki so vezani na preživljanje in jih z lastnim dohodkom ali lastnim dohodkom družine ne more pokriti. Pomoč se dodeli tudi v primeru, če se oseba ali družina znajde v položaju materialne ogroženosti. Dodeli se v obliki enkratnega zneska ali za obdobje od 3 do 6 mesecev. Največkrat se ta pomoč izplača za kurjavo, zapadle položnice ... Letos v Domžalah predvsem za nujna popravilo škode po neurju s točo. Izredna pomoč se lahko dodeli tudi za nakup oziroma popravilo nujnih gospodinjskih aparatov – tj. pralnega stroja, štedilnika, hladilnika,«* nam je povedala Ana Zakšek. S tem pa izpostavila še eno krizo, ki je poleg koronakrize letos doletela številne prebivalce našega mesta in jih konkretno finančno 'udarila po žepu' – naravna nesreča, v tem primeru toča.

Ena najbolj perečih tem so dolgovi

V letošnjem letu se ljudje s krizo soočajo na različne načine, zagotovo pa je narastel delež tistih, ki si sami težko pomagajo, zato so se za pomoč prvič obrnili tudi na Center za socialno delo, kjer pa točnega podatka o tem, koliko družin ali posameznikov iz naše občine je letos prvič zaprosilo za denarno socialno pomoč, žal nimajo, saj jim tega informacijski sistem ne dopušča, kot nam je zaupala pomočnica direktorice.

»Po naši oceni prvič oziroma na novo uveljavlja pravico do denarne pomoči 30 posameznikov oziroma družin. Za izredno pomoč pa je prvič zaprosilo 15 občanov oziroma družin. Pri izrednih denarnih pomočeh so v Domžalah to večinoma vloge za pomoč pri odpravi posledic neurja s točo. Med prosilci za izredno pomoč je vsaj polovica starejših, upokojenih oseb z nizko pokojnino, ki živijo same. Zaradi zaostrenih kriznih razmer v državi in konkretno v Domžalah, zaradi nujnega popravila škode po naravni ujmi smo se srečali s povsem novimi uporabniki naših storitev, s posamezniki in družinami, ki se do zdaj na CSD še niso oglašali,« pravi Ana Zakšek.

Ob tem dodaja, da je letošnje leto posebno leto še zlasti od marca do julija, saj so na CSD na storitvi prve socialne pomoči prejeli veliko klicev posameznikov v različnih osebnih, družinskih in finančnih stiskah, v zvezi z varstvom otrok v času epidemije, kršenje pravic zaposlenih, problemi z izvajanjem stikov, plačevanjem preživnine, izvajanje skrbi za odrasle, onemogle člane družine, ipd.

»Ena izmed najbolj perečih situacij, s katerimi se srečujejo naši uporabniki z nizkimi prejemki, so dolgovi. Najbolj pereči so dolgovi, povezani z neplačanimi najemninami in ostalimi stanovanjskimi stroški, ki privedejo tudi do sodnih deložacij. Predloge za sodno izselitev iz stanovanja podajajo tako zasebni lastniki tržnih stanovanj kot tudi Občina Domžale za najemnike neprofitnih stanovanj. Med njimi so tudi družine z otroki,« nam zaupajo na CSD.

Porast števila nezaposlenih in različne oblike pomoči

Opažajo tudi rahel porast števila nezaposlenih, predvsem občanov, ki so bili v začetku leta zaposleni za določen čas, in ki se jim pogodba o zaposlitvi ni podaljšala in se jim izteka pravica do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti. Problem so prekarne zaposlitve mladih, ki ne nudijo varnosti, izpostavijo.

»Vsaka ekonomska kriza oziroma različne finančne stiske postavljajo družinske odnose na preizkušnjo. Opažamo, da imajo družine v razhajanju oziroma enostarševske družine več težav pri reševanju starševskih vprašanj, od urejanja stikov z otroki, plačevanja oziroma neplačevanja preživnin ... V kriznih okoliščinah se starši težje spopadajo z vzgojnimi in vedenjskimi težavami otrok in tudi tu nudimo pomoč staršem in tudi mladostnikom.« Prav obravnava primerov nasilja v družini je prioritetna naloga Centra za socialno delo, zato izpostavljajo, da se pri njih lahko oglasijo vsak dan, v času poslovnega časa. Izven poslovnega časa, tudi ob vikendih in praznikih pa to pomoč nudijo z interventno službo CSD.

Sicer pa občani lahko uveljavljajo naslednje pravice: denarno socialno pomoč, pravico do kritja stroškov osnovnega zdravstvenega zavarovanja, pravico do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev, varstveni dodatek, subvencija najemnine, subvencija vrtca, otroški dodatek, subvencija šolske malice in kosila, državna štipendija. Poleg tega pa so na voljo tudi pravica do izredne denarne pomoči, izredna denarna pomoč kot pogrebnina in posmrtnina, dodatek za veliko družino v primeru treh ali več otrok, oprostitev in prispevek k plačilu družinskega pomočnika, oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev in uveljavitev starševskih pravic.

»Poleg denarnih pomoči, subvencij občanom je zelo pomembna pomoč, ki jo nudimo občanom v okviru storitve prve socialne pomoči, ki je namenjena posameznikom v različnih življenjskih situacijah in stiskah, ne glede na stalno bivališče. Prva socialna pomoč se izvaja vsak dan, v času poslovnega časa. Trenutno je priporočljiva predhodna najava obiska. Uporabnikom naših storitev nudimo tudi psihosocialno pomoč pri premagovanju različnih stisk in težav. Pomoč je namenjena vsem ranljivim skupinam. Krizna stanja v državi so še posebej težka za družine z otroki, starejše, osamljene osebe, za osebe, ki imajo težave v duševnem zdravju ... Izguba zaposlitve, izguba dohodka, neurejeno varstvo za otroka, prostorska stiska, problemi z računalniki in šolanjem na daljavo; različni problemi z nastanitvijo starejše osebe v institucionalno varstvo ... Vse to so situacije, ki so zelo stresne za posameznika oziroma za družino. CSD je prostor, kjer se lahko poišče pomoč, nasvet, išče rešitve,« še dodaja Ana Zakšek.

1001 izgovor, zakaj smo najemali kredite, limite ...

Med tistimi, ki redno spremljajo in se dnevno srečujejo z ljudmi in vse prej kot prijetnimi situacijami, v katere so jih pahnile finančne težave, pa je tudi Ana Vezovišek, specialistka za financiranje in osebni proračun. Povprašali smo jo, če so bili po njenem mnenju ukrepi, ki jih je država namenila posameznikom, predvsem podjetnikom, pa tudi zaposlenim, v času koronakrize zadostni ukrepi, da ljudje vseeno 'preživijo', ali bi ljudem bolj pomagali drugačni ukrepi. *»Vsakršen ukrep oziroma pomoč je veliko bolje kot nič. Pa vendar ostaja dejstvo, da je koronakriza ljudi prizadela zelo različno in tako bi morala biti tudi dodeljena pomoč. Našli so se ljudje, ki so situacijo izkoristili in dobili pomoč, pa čeprav do nje v resnici niso bili upravičeni, medtem ko je na drugi strani veliko več ljudi, za katere je bila pomoč prenizka oziroma skupine ljudi, ki so ostale celo brez pomoči. Seveda je nemogoče od države pričakovati, da bo takoj našla rešitev za vsakega posameznika, pa vendar bo treba slej ko prej primere reševati individualno, če ne želimo imeti rekordne stopnje brezposelnosti in velikega števila podjetnikov v osebnem stečaju,«* pravi Ana Vezovišek.

Če se lotimo reševanja problemov individualno, pri posamezniku, pa recimo vsak pri sebi, je zagotovo na mestu vprašanje, kako si posameznik sploh lahko postavi zdrave finančne temelje. To je še posebej izziv ob dejstvu, da številni živijo od plače do plače. *»Najprej moramo začeti pri sebi. Morda se sliši to preprosto, pa vendar lahko iz prakse povem, da je to tisto najtežje, saj hitro najdemo 1001 izgovor, zakaj smo do danes najemali kredite, koristili limit in tako naprej. Običajno iščemo razloge za nastalo situacijo v drugih in zelo redko pri sebi. Zatorej je treba začeti pri sebi in si nastaviti finančno ogledalo. Pogledati torej, kam sploh gre naš denar in katere napake smo do danes delali.«*

Po številnih podatkih in analizah naj bi bile prav finance eden od ključnih razlogov za psihične težave posameznika. Na vprašanje, če bi bilo tudi v resnici manj osebnostnih in zdravstvenih težav, če bi ljudje imeli pod nadzorom svoje osebne finance, Ana Vezovišek odgovarja, da definitivno. *»Ljudje bi imeli manj psihičnih težav, če ne bi doživljali finančnega stresa. Poglejmo si v kakšni situaciji se danes nahajamo ... Bolezni, stres, prepiri bodo na žalost vedno pogostejši, razlog pa bo v pomanjkanju denarja oziroma v boju za preživetje. Kadar veš, da nisi finančno odvisen od drugih, da imaš privarčevano za hujše čase, je že sama naravnanost člo-*

veka do življenja čisto drugačna, kot če temu ni tako. Že sam strah, ki je prisoten v nas, kadar živimo od plače do plače, se čuti navzven. Čuti ga delodajalec, partner in nenazadnje otroci. In življenje pod takim stresom bo težko dolgotrajno vzdržljivo,« opozarja.

Številni izkoristili mirovanje kreditov, pa vendar ...

Da so dolgovi eden od ključnih razlogov, zakaj se ljudje znajdejo v stiski, so izpostavili že na Centru za socialno delo. Eno prvih orodij, ki so se ga polotili številni, ko se je spomladi začela koronakriza, je bilo tudi mirovanje odplačevanja predvsem stanovanjskih kreditov. A dejstvo je, da to zadolževanje posameznika, družine le še poglablja, saj vedno obstaja končen datum, ko je dolg treba odplačati.

A kako se dolgov znebiti, kdaj se sploh lahko (varno) zadolžimo? *»Res je, marsikdo se je v tem času poslužil t. i. moratorija (mirovanja), saj jim drugega enostavno ni preostalo. Pa vendar nam je ravno to obdobje pokazalo, kako ranljivi smo v resnici in česa ne smemo delati – zadolževati se brez močnih finančnih temeljev. Že vrsto let opozarjamo ljudi, kako pomembno je imeti močne temelje, pa nas na žalost še vedno marsikdo noče poslušati. Ljudje imajo enostavno pred seboj en in edini cilj – npr. kupiti nov avto, nepremičnino, pa čeprav svetijo vsi alarmi, da danes še niso pripravljeni na to. Da nimajo likvidnostne vreče, nimajo nič lastnih sredstev ... Po možnosti je eden izmed partnerjev celo brezposeln ... Vsi dolgovi (izjema nakup nepremičnine in zelo redko za investicijo) so v resnici slabi dolgovi in nam ne povedo nič drugega, kot da si v dani situaciji nečesa v resnici ne moremo privoščiti. Vem, s tem se je težko sprijazniti, pa vendar je res. Vsi limiti, gotovinski krediti, kreditne kartice so idealne za to, da izpolnjujemo svoje želje. Ko nas doleti proračunska bomba (zbolimo, izgubimo službo ...), pa pridemo do tega, da ne zmoremo izpolnjevati niti svojih osnovnih potreb!«* opozarja specialistka za financiranje in osebni proračun.

In na žalost so prav to kritično situacijo tudi številni Slovenci in Domžalčani doživljali v letošnjem letu, ko so se zgodile nepričakovane situacije, ena kriza na drugo in trenutki, ko se je morda težko pričakovalo pomoč sorodnika, prijatelja, soseda, saj so se najverjetneje v krizi znašli tudi oni.

A če se vrnemo na to, da bi morali vedeti, kaj in koliko si v resnici lahko privoščimo, obstaja preprost recept, ki nam pravi, koliko na mesec lahko namenimo posameznim stroškom, kot je stanovanje, avtomobil, varčevanje ... Posledično pa tudi vemo, koliko moramo 'dati na stran' za takšne nepredvidene situacije. *»Vse je odvisno od tega, kakšen je naš življenjski standard, kaj nam veliko pomeni. Če nam naš avto zelo veliko pomeni (žal marsikomu preveč), potem lahko zanj porabimo tudi 40 odstotkov našega proračuna, a se moramo ob tem zavedati, da nam bo slej ko prej zmanjkalo denarja za nekaj drugega.«*

V resnici bi moralo biti zelo preprosto, če bi se vsi držali osnovnega pravila ... *»Osnovno pravilo, ki bi ga resnično morali upoštevati čisto vsi, če bi želeli živeti dolgoročno brez finančnega stresa, je pravilo 10 : 10 : 80, kjer 10 % namenimo za dolgoročne cilje, 10 % za kratkoročne cilje, 80 % ali bolje manj (ker ni vsak mesec enak) pa porabimo za življenje. Na ta način živimo pod svojimi zmožnostmi in poskrbimo za močne temelje. Seveda ne gre čez noč, še posebej, če smo že vrsto let vajeni živeti v limitu, pa vendar je treba enkrat začeti. In prej ko bomo začeli, prej si lahko izboljšamo trenutno življenje. Obenem pa se moramo zavedati, da je odgovornost na nas samih in da nam kazanje s prstom na druge ne bo prav nič pomagalo. Življenje nas preizkuša na vsakem koraku, na nas pa je, ali bomo to sprejeli kot izziv in ga čimprej preskočili, ali pa se bomo vdali, še preden poizkusimo situacijo rešiti,«* *še dodaja Ana Vezovišek.*

Za konec pa ... oktober, če se vrnemo, je bil mesec varčevanja. Letos žal precej manj izpostavljena tema, kot bi si želeli, pa vendar, na to ne smemo pozabiti. To nas je nenazadnje naučila tudi koronakriza. Četudi imamo kdaj občutek, sploh starejši, da je za koga vlak varčevanja in pravega ravnanja z denarjem že odpeljal, pa se moramo vedno vprašati – kaj pa naši otroci? Bomo tudi njim pustili, da potonejo ali komajda plavajo nad gladino finančnih izzivov, ki so iz generacije v generacijo večji? Kako sploh naučiti otroka ravnati z denarjem, če pa tudi sami tega nismo vešči? *»Res je. Težko bomo naučili svoje otroke varčevanja, če sami nimamo denarja pod kontrolo. Ali še huje – si od svojih otrok izposojamo denar. Takšnih primerov ni malo. Starši se ne zavedamo pomena našega ravnanja z denarjem in vpliva na otroke. Prav nič nam ne pomaga, če otrokom predstavimo teorijo, kako bi morali ravnati z denarjem, če pa s svojim izgledom dajemo popolnoma drugačno sliko. Ta slika je tista, ki se otrokom na koncu najbolj vtisne v spomin. Začeti moramo pri sebi. Tako kot pri postavitvi temeljev.«*

In tako kot bomo na novo postavljali temelje na številnih področjih svojega življenja, ko bomo enkrat za seboj pustili 'koronakrizo', bi bilo zelo prav, da se obenem, če ne že kar takoj, kolikor je le mogoče, lotimo postavljanja tudi svojih finančnih temeljev. Vsem pa seveda želimo, da ostanete zdravi, tudi finančno. ❐

KOLUMNA • POD MESTNIM SLAMNIKOM

AJDA VODLAN

DOMŽALE, KAVE BI!

1. oktober je svetovni dan kave. Kakšna je kavarniška kultura v Domžalah in kdaj se je razvila?

V zgodovini Domžal lahko najdemo kar nekaj slavnih gostiln – najstarejša obstoječa je Kebrova, ki deluje že od leta 1785, sicer pa je mnogo tistih, ki jih ni več. Gostilna pri Pošti, ki je bila tudi prvi hotel na Domžalskem. Pa recimo Jožetova gostilna oziroma županova gostilna. Matjaž Brojan pravi, da je bilo po prvi svetovni vojni pri nas nad 40 gostiln. Vendar v teh ni bil poudarek na hrani, ampak pijači – žganju. Vendar, kaj pa kavarne? Mar so obstajale na Domžalskem? Navsezadnje, kako je bilo s kavarnami na Slovenskem?

Kazina je bila prva ljubljanska kavarna in kavarniško koncesijo je dobila leta 1782. Ker so se tam zbirali kranjski Nemci, se je kot protiutež odprla tudi Narodna kavarna. Kavarne so bile v 19. in 20. stoletju središče političnega, pa tudi družbenega dogajanja v mestih. Za Slovence je to sploh pomembno, saj se je v tistem času ustvarjala narodna zavest. Kje so torej bile kavarne na Domžalskem? Ali so bile rezervirane zgolj za večja mesta?

Kavarn na Domžalskem ni bilo, pojavile so se po koncu druge svetovne vojne, v 70. in 80. letih. Pitje kave in uživanje slaščic je bilo mogoče v bližnji Ljubljani, navsezadnje tudi v Kamniku. Razlogi? Med drugim tudi to, da Domžale kot tisto klasično mesto vsaj pred prvo svetovno vojno niso obstajale. Večkrat je v teh besedah slišati očitek, tudi občutek manjvrednosti, ki ga želimo oziroma želijo pripisati Domžalam. Češ, kaj bo pa turizem v Domžalah, saj Domžale nimajo zgodovine. To ni res. Zgodovina na našem območju je zelo dolga in polna. Ni pa tistega starega, 'evropskega' središča mesta. Tudi sama to včasih pogrešam, vendar pa – kaj če je to naša posebnost? Naša unikatnost. Ker Domžale danes so mesto in ponujajo ogromno prostora za razvoj.

Ni le število prebivalcev tisto, ki nakazuje, da Domžale postajajo čedalje pomembnejše mesto za Slovenijo. Nastanek mnogih kavarn v Domžalah in okolici, predvsem pa to, da so vedno polne, nakazuje, da morda pa Domžale le niso samo spalno naselje. Kavarne zaživijo ob sobotah, vendar pa je dejansko tam dogajanje prav vsak dan, tako dopoldne kot popoldne. Se mi je že večkrat zgodilo, da nisem dobila proste mize in sem morala drugam. To je jasen indikator, da v Domžalah iščemo prostore za druženje, kar kavarne tudi so.

In katere so moje najljubše domžalske kavarne? Na prvem mestu je vsekakor Kavarna Flerin. Moja prva asociacija na besedo kavarna je ravno to, kar ponuja Flerin – stara stavba, visoki stropovi, prostor med mizami, bogata ponudba zajtrka, knjige in časopisi, odlična kava. Navsezadnje pa tudi dobra ponudba penin, vina in drugih alkoholnih pijač. Atmosfera v Flerinu, sploh ob sobotah, je pristno kavarniška. Seveda Flerinu posebno noto daje tudi bližina Kulturnega doma Franca Bernika. Ne le mogočna stavba, ki se jo vidi iz kavarniške terase, temveč predvsem možnost, ki nam jo kavarna ponudi, da se po predstavi v Berniku odpraviš še na kozarec vina. In nekaj sladkega.

Posebna je tudi kavarna Central, ker, kdo bi si mislil, da lahko sredi SPB-ja ustvariš tako kavarniško izkušnjo? Ponudba je bogata, predvsem pa je atmosfera tista, ki mi je ljuba. Potem pa je še tista kavarna, kamor večkrat pomotoma zaidem, ko se zmenimo v Flerinu. Tam, kjer moraš včasih poleti med pogovorom utihniti, ker mimo pripelje vlak, kar je prav poseben čar. Kavarno Florjan mislim – tisto, kjer se ob sobotah dobivajo moje nekdanje učiteljice iz osnovne šole.

> **❝ Spomladanska karantena je pokazala, kaj se zgodi s kavarnami in drugimi prostori, ko ni ljudi. Tišina. Prostor ustvarjamo ljudje.**

Sicer pa bi omenila še štiri – Češminovo, Dolce Vita, Hišo na travniku in Kavarno Tibu. Prva je posebna zaradi lokacije, vendar pa žal majhna notranjost v slabem vremenu ne nudi dovolj prostora, da bi se razvila bogata kavarniška izkušnja. Zato pa nudi unikaten intimen kotiček v mrzlih in deževnih dneh. Dolce Vita se je odprla pred kratkim, vendar vsi ljubitelji sladoledov in slaščic radi zahajamo tja. Zadnji dve pa sta v Dobu – prva nudi tako bogato kavarniško izkušnjo v notranjih kot zunanjih prostorih, druga pa je vedno tako polna, da že težko najdeš prosto mizo. Čeprav je sredi nakupovalnega središča, je atmosfera vseeno pristna, verjetno predvsem zaradi bogate množice ljudi in odlične postrežbe.

Tako Flerin kot Hiša na travniku nakazujeta, da se stare objekte lahko prenovi in jim da novo vsebino. Central pa je primer, kako prava vsebina lahko zaživi kjerkoli. Potrebni pa so posamezniki s sredstvi in predvsem vizijami. Spomladanska karantena je pokazala, kaj se zgodi s kavarnami in drugimi prostori, ko ni ljudi. Tišina. Prostor ustvarjamo ljudje. Vendar pa je potrebno, da obstajajo takšni posebni prostori, kot so zgoraj naštete kavarne. Prostori, kjer se počutimo prijetno in se radi družimo. Prostori, kjer lahko uživamo, predvsem pa ustvarjamo!

Domžale potrebuje več takšnih prostorov, da se bomo razvijali v mesto, ki ne bo le številčno bogato, temveč tudi kulturno, družabno, navsezadnje tudi politično bogato. Ali razmišljamo o prostorih druženja in ustvarjanja? Kljub trenutni socialni distanci verjamem, da je prav druženje tisto, kar ustvarja mesto. Pa še misel za konec – mladim se velikokrat očita, da so preveč virtualni, premalo aktivni v realnem svetu. V kavarnah jih najdemo. Je mogoče, da le nimajo dovolj prostorov za druženje in ustvarjanje, ki bi ustrezali njim?

Prihodnost Domžal torej je. Kakšna pa bo, pa je na nas, ki jo ustvarjamo. ❐

Kolumne izražajo stališča avtorjev in ne nujno uredništva glasila Slamnik.

NATEČAJ

LITERARNI MEDGENERACIJSKI NATEČAJ PREDELANA OBLEKA 2020

Sklepni dogodek literarnega medgeneracijskega natečaja Predelana obleka 2020 smo Društvo Sinica in selektorica mag. Ana Porenta organizirali v soboto, 10. oktobra, na spletni strani aplikacije Zoom.

Sklepni dogodek bi moral potekati v sredo, 14. oktobra, v Knjižnici Domžale, delavnica kreativnega pisanja pa štiri dni pred tem, vendar sva organizatorici zaradi poslabšanja s koronavirusom spremenili načrte.

Izbrani naslov natečaja Predelana obleka sporoča, da je treba skrbeti za okolje in razumeti problematiko hitre mode ter vpliva, ki ga ima na okolje, obenem pa spodbuja k ustvarjalnosti. Sodelovalo je 25 udeležencev. S stvaritvami v prozi ali poeziji so sodelovali v treh kategorijah – mladi, odrasli in seniorji. Največ poslanih prispevkov je bilo s strani odraslih, kar 13, sledilo je 7 mladih in 5 seniorjev.

Spletni dogodek se je začel ob 10. uri z branjem literarnih prispevkov udeležencev natečaja. Ob 12. uri pa je potekala razglasitev najboljših, nato je sledila delavnica kreativnega pisanja z mag. Ano Porenta. Spletna zaključna prireditev se je končala okrog pol dveh, z upanjem, da bo literarni natečaj prihodnje leto lahko potekal po predvidenem programu, predvsem pa – v živo.

Iskrene čestitke vsem sodelujočim za njihove literarne stvaritve.

Jill Wellington – Pixabay

MLADI

1. NAGRADA (šifra: KROKODIL99)

*

Zvezla (si) jo bom iz
spominov,
prahu,
ki se vztrajno nabirana na skodelicah
v vitrini,
obžalovanj,
objokovanj,
osame,
poleglega sedimenta temnih misli,
pajčevine, ki se je razprostrla preko
moje prve ljubezni,
želja, ki jih nisem
(in jih ne bom)
nikoli živela,
pobeglih priložnosti,
sedanjosti, preteklosti in
pričakovanja tistega,
kar *bo*,
upanja,
naročja dni,
ki so šli v pozabo
(ker so bili tako običajni),
nasmehov -
iskrenih otroških
in tistih na razgovorih za službo,
metuljev (iz trebuha),
korenin dreves,
travnih bilk in
Časa.
Zvezla (si) jo bom iz svetlo sivih las
Usode.

Nazadnje bom vanjo vpletla marjetice.
Vem, da jih imaš rad.

Tako se bo moja *bela poročna obleka*
skladala
s šopkom.

Utemeljitev: Vezenje in vpletanje posebne obleke v pesmi zadobi identifikacijski pomen, saj postopno nastaja iz vsega, kar je prvoosebna tvorka izkusila na svoji dosedanji življenjski poti; od lepih spominov do *sedimentov temnih misli*, od *pričakovanja*, *upanja*, do *pobeglih priložnosti* in *Časa*. Obleka je tako simbol za razvoj človeka, vanjo je vtkano vse, kar se je dogodilo, kar se je izpustilo, kar je kljub hrepenenjem ostalo neizpolnjeno. Gre za oseben obračun prvoosebne pripovedovalke pred življenjsko prelomnico. Po pravici je rahločutno izvezena obleka iz te pesmi *bela*, saj je iskrenost do same sebe dota za vse nadaljnje življenje.

2. NAGRADA (šifra: TL13)

Predelana Obleka

Čeprav te že dolgo ob meni več ni,
nekaj v skritem kotičku omare
še po tebi diši.
Po vonju nekoga, ki vedno bo del
mojega življenjskega kroga.
Ko se moje misli prebudijo,
mi željo po nečem tvojem vzbudijo.
Oblečem tisto obleko,
ki imela si jo na sebi zadnjo nedeljo.
Danes je malo drugačna,
še bolj je veličastna.
Ko jo imam na sebi,
čutim, da si ti ob meni.
Čutim najino povezavo,
čutim ljubezen med hčerko in mamo.

Utemeljitev: Preprosta rimana pesem, ki prinaša globoko sporočilo povezanosti. Stvari, v tem primeru obleka (tista, iz zadnje nedelje), ki ostanejo za nekom (mamo), pomagajo podaljševati njegovo prisotnost in potolažiti tistega (hčer), ki je ostal. Povezanost se preko obleke nadaljuje in blaži bolečino ob izgubi.

ODRASLI

1. NAGRADA (šifra: Berlin)

***

Iz drobovja rastlin
si zrastla ti
pol ženska
pol sončnica
vstala si iz rdeče zemlje
hodila si po vrelem soncu
se raztezala po ostrem skalovju
vpila si
ko so ti prirezali krila
ko so nate navlekli kože
tvojih sester
nekaj je v tebi umrlo
ko so te poimenovali
in naučili hoditi
pogreznila si se
v osrčje zemlje
da bi lahko spet dihala
slišala svoj srčni utrip
govorila v terci
s svojimi predniki.

Utemeljitev: Opazovanje druge (*pol ženske / pol sončnice*) je simbolno povezano z razvojem človeškega bitja, ki je le eno od številnih živih bitij narave. Pesem nas spomni, da sta koža in telo, v katero smo urojeni – obleka, ki nam jo nameni usoda. Morda nam obleke sester niso prav, za socializacijo moramo žrtvovati nekaj sebe, a soočenje s predniki (s podedovanim) v sebi ne more mimo tega. Šele ko se kljub prirezanosti zaveš, da se ne moreš izleviti iz svoje vrste, lahko med mnogimi zaslišiš svoj lasten utrip, ki na svoj (tudi drugačen) način nadaljuje pot, besede in življenje prednikov.

quotecatalog.com

2. NAGRADA (šifra: predelana)

Zapuščene hiše, ponošen tekstil in obleke za predelavo

Ko so odpirali zapuščene hiše, se je na ulice zvalila zatohla vlaga. Vdušena postana vlaga, kakor ustvarjena iz starih stopljenih pralnih mil in posušenega tekstila. Modna oblikovalka Sara je odpahnila lesena vrata, ki so se v starih ležajih zarežala in zaškripala hkrati. Zagledala je srajco v polmraku.

Satenasto bela moška srajca je visela pod stropom, zataknjena na prečnem tramu, ki je s svojo globoko rjavo barvo govoril o starosti te kamnite hiše. Poudarjena belina srajce je v večernem mraku in ponoči dajala vtis, kakor da bela barva plava v mraku, kakor da je belina priplavala iz globoke temine, kakor da je akvarelna risba, ki se najbolje obarva znotraj hiše. Bela packa privida.

Bila je to srajca pokojnega deda. Po narodnem običaju so jo obesili v prazni hiši. Varovala jo je pred nevidnimi obiskovalci. Nepovabljenimi, ki bi se lahko nastanili v hiši. Po izročilu je odganjala demone in ostalo črno nižjo laznino, ki bi se lahko nakotila med temi domačimi zidovi. Ob pogledu na plapolajočo srajco je Sara začutila, da je ta pravi spomenik tukajšnji opustelosti in zavrženosti.

Ker je bila vas na makedonsko-bolgarski meji popolnoma zapuščena, so se številni pogledi na razobešen tekstil nabrali v šopek zvedavih modnih obiskovalcev. V hišah so visele ženske rute, bluze, srajce, telovniki in tudi zimski pastirski kožuh iz grobe ovčje volne, ki je seval starosvetno energijo.

Francoska modna agencija se je naposled s pomočjo lokalnih oblasti dokopala do tekstila, ki ga bodo predelali ali ga po starem kroju, starih šivih na novo ukrojili. Modni oblikovalci so s pogledom na ponošen tekstil jemali okvirno mero za obleke, ki bodo nove ali predelane. *Neuničljiv star material, poglejte, tukajšnja svila in bombaž, tukajšnja preja,* tako so se modni oblikovalci veselili po hišah, ki so jim opustele ponujale nov vir navdiha.

»Ne dotikaj se je,« je za Sarinim hrbtom glasno zasrepel glas, kakor da bi kača strupenjača siknila v praznem prostoru. Vas le ni bila tako zapuščena, kakor se je na prvi pogled zdelo. Za njenim hrbtom je stala starka z masivno rogovilasto palico, pokrita s sivo naglavno ruto in oblečena v belo srajco z dolgimi rokavi, ki jo je te julijske dni hladila. Starka je dvignila leseno palico in gledala kakor ptica ujeda pred napadom. Sara je čutila hlad na hrbtu in starkina palica jo je želela doseči. Starkin obraz je bil obraz razpokane in presušene makedonske zemlje.

»Imamo dovoljenje oblasti za vstope v hiše,« je izgovorila stavek v zveneči francoščini, ki je v trenutku pobarvala samoto v hiši. Glede na srhljivo vzdušje, ki ga je prinesel starkin nepričakovan nastop, je Sara premogla veliko samozavesti in odločnosti, da je povedala nekaj, česar starka prav gotovo ne ve. A pred njo je bil zdaj le obraz peščene

zemlje, stkan iz suhih travnatih bilk, ki so se komaj vidno premikale v vetriču. Bil je le obraz razpokane makedonske zemlje.

To je od neprespane noči in preveč napetih živcev, si je mislila Sara in potežkala moško srajco ter še enkrat pogledala čez prag hiše, če morebiti staruha ne grozi z rogovilo tam naokoli. Ko so se kasneje modni oblikovalci zbrali pred džipom, so povedali, da je vse potekalo lepo in tekoče. Vse do trenutka, ko se je pojavila starka in zahtevala, naj pustijo tekstil pri miru. Vsakega modnega oblikovalca je nepričakovano obiskala. Vsakega napadla in oštela zaradi rokovanja s ponošenim kosom oblačil.

»V vsakem kosu tekstila je ostalo nekaj duše tistega, ki jo je nosil,« je povedala Patriku, ki se je z njo zapletel v buren prepir. »Vsi pokojniki se ne bi strinjali, da kradete njihove obleke,« je še dodala makedonsko odrezavo. Toda tudi Patriku se je starka udrla v tla, nastal je velik nič po njenem prihodu in tudi njega je gledal obraz makedonske zemlje. Vsi so se na svoj način pretreseni zbasali v džip in z veliko škatlo ponošenega vaškega tekstila odbrzeli po dotrajanem kolovozu v naselje.

Za tretjim ovinkom pa džipu ni uspelo prevoziti zavoja, zakaj šofer je bil mlad in rosen. Džip je zadel v veliko obcestno skalo in se nagnil nad prepad. Ko so se oblikovalci tekstila uspeli na previden način izkobacati iz vozila, je prazen džip zdrsel v globočino prepada. Iskre so se delale, ko je džip zadeval ob razčeperjene skale, dokler ga ni razneslo tik nad azurno reko, ki je v svojih modro zelenih vrtincih brzela skozi skalnato pokrajino. Strašno je počilo in goreči džip je tonil v vodo.

Škatlo tekstila je veter Sari iztrgal iz rok in obleke za predelavo so poletele v nebo. Začele so kriliti kakor ptice v karmin ožarjenega neba, ki je napovedoval prvi mrak. Ustvarile so velik krog, ki se je vrtel čedalje hitreje. Na vzpetini pred zapuščeno vasjo se je ponovno pojavila starka in nekaj vpila oblikovalcem, ki so gledali zdaj vrteči krog oblek na nebu, zdaj starko, ki je togotno udarjala s palico v peščena tla na vzpetini. In ustvarjala droben peščen oblak. Obleke so se vrtele vse hitreje, dokler se na nebu niso pojavile mlečne človeške roke. Vsak par rok je pograbil kos tekstila, potem je celoten prizor z vrtečimi ponošenimi oblekami izginil, kakor da niso obstajale niti za en sam srčen utrip na Zemlji.

»Mi smo si vse skupaj predstavljali bolj praktično, pričakala pa nas je ta dih jemajoča fantazija,« je Patrik kasneje pojasnjeval policistu, ki je nejeverno gledal zdaj njega zdaj Saro in ostale v ekipi, ki si bodo ta obisk zapuščene vasi zapomnili za zmeraj.

»V teh oblekah je bilo precej jeze, ki se je sprostila na ta način,« je Sara poskušala osmisliti vse skupaj.

Zgodbe oblikovalcev resni časopisi niso objavili, drugače pa se je prigoda odrezala v rumenem tisku.

Utemeljitev: Zanimiva, napeta in skrivnostna zgodba odprave modnih oblikovalcev v zapuščeni vasi na makedonsko-bolgarski meji. Pripoved nas potisne v neznano, skrivnostno vas, v kateri mladi modni oblikovalci (v ospredju je junakinja Sara) nabirajo stara oblačila po propadajočih hišah, da bi se navdihnili za oblikovanje nove kolekcije za francosko modno hišo, ki jih je (opremljene z uradnimi dovoljenji) poslala tja. Tretjeosebna pripoved je posejana s slikovitimi in metaforičnimi ter natančnimi opisi prostorov, bele srajce in skrivnostne starke, ki obišče vse vsiljivce in po svojem opozorilnem obisku izgine – postane makedonska zemlja. Mladi oblikovalci njenih besed kljub temu ne jemljejo dovolj resno. Ob vrnitvi se zgodi nesreča, zaplenjene obleke odnese v nebo, kjer jih pravi lastniki – duhovi vzamejo v svoje varstvo. Sodobni zorni kot, iz katerega se odvija pripoved, poudarja tudi zaključek zgodbe.

3. NAGRADA š(ifra: KROJAČ)

Pomeri mi plašč

Ne, ni še čas za menjavo oblačila.
Shajam z vsem toplim, vedrim,
mehkim,
skritim v robato, tršato, plitvo.
Še lahko čistim, gladim, občasno
mehčam,
madeže obdajam z okrasjem tujih
misli.

Prijetno je bilo lebdeti
v plašču spomina, na gladini pramorja,
se kopati v izkušnjah davnine,
vonjati lebdeče barve rojstva življenja,
tkati niti množici neznanih otrok.

Samost plašča je
varovala, grela, slikala iluzije neizkušenih pokrajin,
vnašala drobce lepote
med stesane zidove mehkega mulja,
pričala o vsem v ničemer.

V ovratniku je bila izvezena mamina misel,
iz žepov se je razlival vzklik otrok,
gumbi so zapirali in odpirali
skrivnostno neznanko para,
pod podlogo je bilo všito vse, česar
se sramujemo.

Novo jutro je nadelo plašč
na golo, drsečo, pripravljeno kožo;
prezrti trenutki dneva so trgali gumbe, parali šive,
večer je prinesel vsakodnevno
krpanje neiskrenosti ob ognju.

A zjutraj: zjutraj je bil
plašč zopet lep, sijajen, mlad.
Sprehod v njem je privabil svežino
ponosa,
poldne ga je grelo iz zenita,
večer mu je nadel šal medlega minevanja.

Ne, nikoli ni čas za menjavo oblačila,
ki se tako prilega
od vetra, morja, trav izklesanemu
telesu.
Ki tako sijajno poudari vse,
kar ljubljeni ne želijo videti.

Utemeljitev: Pesem spregovori skozi simboliko; tako lahko oblačilo dojamemo kot počutje / občutje lastnega mesta v svetu in družbi, *plašč* pa kot tisto vrojeno, podedovano. Posamezni deli so namenjeni posameznim pomembnim ljudem, ki krojijo našo usodo, tako *ovratnik* pripada *materini misli* (kar smo pridobili z vzgojo), *žepi* otrokom (in njihovim skrivnostim, živahnosti). *Gumbi*, ki se lahko zapenjajo in odpenjajo, ponazarjajo odpiranje ali zapiranje pred svetom in drugimi. Podlogo lahko dojemamo kot podzavest in tisto, kar je potlačeno. Čeprav se plašč vsak dan mečka, para, trga, je zjutraj spet nov – znova osrediščen, svojstven. Zaključna kitica, v kateri tvorka zatrdi, da: *nikoli ni čas za menjavo oblačila*, nam daje vedeti, da je sprememba zaradi drugih / drugega nemogoča. Na koncu nas prešine, da lahko le skupaj hodimo vsak v svojem plašču, in to sprejemamo (ali pa ne).

SENIORJI

1. NAGRADA (šifra: Plet)

Plašč

Stala je pred omaro, počasi odprla vrata, tečaji so zacvilili, prostor je napolnil vonj po sivki, zastrmela se je v polne obešalnike.

Plašči, polna omara plaščev, kaj naj naredim z njimi, kdaj sem nazadnje katerega oblekla?

Modrega na moževem pogrebu, belega na silvestrovo čez novo večerno obleko, svetlo modrega na poroki, zelenega prvo jesen po prihodu v Ljubljano, črnega na nekem pogrebu, tega je sešil krojač iz materinega pleta. Mogoče mi je še prav.

Potegne plašč z obešalnika, iz žepov vzame vrečki s sivko in ga obleče.

Ne morem verjeti, še vedno mi je prav, le rokavi v zapestju in žepi so malo obrabljeni na robovih. Pogledati se moram.

Stopi pred veliko ogledalo v spalnici, poboža mehko tkanino in se zazre v podobe pred seboj.

*

Izba je hladna in svetla, sonce na oknih počasi topi ledene rože, na okenski polici cvetijo primule, ob zidu je postelja, poleg nje predalnik in omara. Starka in dekletce na postelji zlagata plet, poravnavata vogale, robove in rese in ga zlagata v kvadrat.

»Pomagaj mi odpreti predal!« ukaže starka dekletcu.

Skupaj poprimeta za medeninaste ročaje na predalu in potegneta.

»Ahtat jo moram, ogrnjavka je še spod Avstrije, draga je bila, dva tisoč kron, je na češkem narejena. Ko boš zrasla, ti jo bom dala, tvoja bo. Vsak dan me obuješ,« počasi položi plet v predal in ga še enkrat poravna in zapre.

Zelo težko se je obuvala, nekaj s kolki je bilo narobe. Vsako jutro ji je pomagala, najprej nogavice, samo do kolen so segale, držale so jih podvezice, nazadnje čevlje. Kasneje, ko so zopet zaživele tihotapske poti, copate – pedule so jim rekli. Po nekih skritih vznemirljivih poteh so jih prinašali iz Italije. Bili so topli, z debelim gumijastim podplatom in zadrgo, zunaj rjavi, znotraj beli, podloženi.

Z leti sta dva kilometra peš poti do cerkve postala nepremagljiva ovira in je ob nedeljah začela ostajati doma. Pomoč pri obuvanju nogavic in čevljev pa je bilo še vedno del vsakega njunega jutra.

»Nobenega pametnega mantlna nimaš, ogrnjavko vzemi s kosma, naj ti žnidar sešije, sej sem ti rekla, da je tvoja, ker me vsak dan obuješ.«

»Bom, mati, ne rabim sedaj, ko bo zima,« ji je odgovarjala jutro za jutrom.

Na materin plet je tudi malo pozabila. Ko je zbolela in obležala, je sama imela druge skrbi. Tisto poletje po maturi, ko se je vrnila z maturantskega izleta, ji je neko sončno avgustovsko nedeljo mama naročila, naj se oglasi pri krojaču.

»V Ljubljano greš jeseni, rabila boš,« je bila odločna, »tebi jo je dala. Ko matere ne bo več, jo bo Franca hitro prišla iskat, je hotla že kolovrat, pa nismo pustili. Ti si jo obuvala, nje pa še blizu ni.«

Tisto jesen ji je krojač iz materinega pleta naredil prekrasen plašč. Vso zimo je hodila v njem na predavanja. Zgodaj spomladi je mati umrla, v osojnih zaplatah je bil še sneg, v plašču iz materinega pleta je bila na njenem pogrebu.

*

Iz gnezda pod nadstreškom so se oglasili goliči, lastovka jim je prinesla mušice. Ptičji ščebet jo je zdramil, še enkrat je počasi pobožala rokave plašča in ga slekla.

Skrajšala ga bom, za kakšnih trideset centimetrov, zašila nove žepe in zavihke na rokavih, zamenjala gumbe, pozimi ga bom oblekla.

****

ogrnjavka: plet večje velikost iz blaga, ki so ga nekoč ženske ob hudem mrazu nosile čez plašč
ahtat: paziti
hotla: hoteti, želeti
mantl: plašč
žnidar: krojač
pedule: čevlji na zadrgo iz klobučevine in z gumijastim podplatom

Utemeljitev: Tretjeosebna kratka zgodba opazuje junakinjo ob pogledu v omaro, iskanju ustreznega plašča, izbiri pravega in motrenju pred ogledalom. Vsak plašč je povezan z dogodkom iz življenja, vsak plašč prebuja spomin na preživete čase. Vsakdanjim dejanjem se pridružuje tudi notranji monolog junakinje, ki zapisano oplemeniti z dodatnim, notranjim pogledom. Izbrani črni plašč, v katerem se zrela ženska ogleduje pred ogledalom, sproži njene spomine na staro mater, povezanost z njo ter življenje v mladosti. Ko se odvrti spominski film, se pripoved znova vrne na realno stran ogledala in junakinja se odloči, da bo črni plašč z majhnimi popravki znova nosila. Prepletanje realnega, spominskega in misli junakinje je posrečeno ubesedeno in bralcem predstavlja navaden, a zanimiv in večplastno prikazan prizor iz življenja, ki bi se na podoben način lahko dogodil slehernici.

Art Lasovsky – Unsplash

2. NAGRADA (šifra: Slikarka)

Fatalna ženska

V kinu so vrteli film z Greto Garbo. Ne vem, zakaj je bila za vstop v kino potrebna polnoletnost. Po višini sem izpolnjevala predpisana merila, le leto ali dve sta mi manjkali do osemnajstega leta. Po pomoč sem se zatekla k starejši sestri Anici, ki je bila vsevedka, polna idej in modrih rešitev: »Pridi! Greva k Miji! Vem, da bo pomagala.«

Mija je bila Aničina najboljša prijateljica. Stanovala je v sosednji ulici, v veliki, razkošni vili, do katere se je vila s peskom posuta potka. Mijini starši so bili premožni. V hišo so si napeljali elektriko. Imeli so zaklenjena vrata in električni zvonec. Pri nas smo si svetili s petrolejko, vrat pa nismo zaklepali, saj je bil vedno kdo doma.

Pozvonili sva in čakali. Vrata so se nenadoma odprla in med njimi je stala Mija. Obraz se ji je razlezel v širok nasmeh: »Hej, punci! Hitro vstopita! Ata je slabe volje.«

Po prstih, kot sence, smo švignile v Mijino sobo.

»Kaj vaju je prineslo?« je bila radovedna Mija.

»Mija, pomagaj! Lidijo bi vzela v kino, pa ni polnoletna. Kaj praviš? Imaš idejo?«

»Glej, glej ... hmmm, hmmm,« je Mija podaljševala igro, se mrščila, vrtela okoli svoje osi, si s kazalcem trkala po čelu, nakar je vzkliknila: »Jo že imam! Postarali jo bova!«

Po prstih, kot miške, smo hušnile v spalnico Mijinih staršev. Mija je na široko odprla mamino omaro. Iz nje je jemala krila, bluze, obleke, šale, pasove, klobuke ... in jih grmadila na zakonsko posteljo. Joj, koliko garderobe! Vse v svili, žametu in najboljšem bombažu. Mijina mama je bila v koraku z modo. Ker se je bogato omožila, in ker se ji ob edinki ni bilo treba ukvarjati s kopico lačnih ust, je vso svojo energijo usmerila v oblačila in pokrivala.

Razposajeno smo se lotile pomerjanja. Bela bluza z globokim izrezom, desetimi na gosto posejanimi gumbi in v ramenih nabranimi rokavi in še modro plisirano krilo. Ne, krilo je padlo čez moje drobne boke in pristalo na tleh. Modni svetovalki sta ugotovili, da bi se bolje obnesla obleka. Na izbiro so bile tri: sončno rumena, živo rdeča in čokoladno rjava. Dekleti sta se odločili za rjavo, čeprav bi jaz raje oblekla rumeno ali rdečo, a sta zaključili, da je rjava barva trpežna in prav tako bi bili na njej morebitni na novo pridelani madeži manj opazni.

V rjavi obleki sem se skoraj izgubila. Bila mi je nekaj številk prevelika. Iznajdljiva Mija se je hitro znašla in me prepasala z rumenim pasom. Tesno ga je zategnila. Sama sebi sem se zdela preščipnjena kot osa.

»Še malo šminke na usteca in lička,« je modrovala Mija.

»In še klobuk za piko na i!« se je hihitala Anica.

»Poglej jo! Kakšna si! Diva na filmskem platnu!« je pritrjevala Mija.

»Kaj, če bodo hoteli mojo osebno? Jaz pa je nimam,« je plahnela moja vnema.

»Na mojo!« je bila velikodušna Mija. »Vse mladenke smo si podobne in v kinu sploh ne gledajo, kdo si.«

Neskončno srečna sem ob Anici poplesavala proti kinu. Neprestano sem govoričila, da bi pregnala strah, ki se je zajedel v moj želodec in me po malem črvičil. Pred kinom je bila gruča čakajočih gledalcev. Deset minut pred predstavo so se vrata v Komuno na široko odprla. Biljeterji so sumničavo premerili vsakega prišleka. Moje srce je divje razbijalo in lovila sem sapo. Če me Anica ne bi trdno prijela za roko, bi zbežala. Napol ohromljena sem pod klobukom mrščila čelo in srepo gledala, da bi bila videti starejša. Krst pri vhodu sem uspešno prestala. Na sredini petnajste vrste sem se zgrudila na zelen, žametni stol številka devet. Luči v dvorani so brlele, ko se je na platnu pojavil napis: »Dame, prosimo, snemite klobuke!« Po prehodu vzdolž vrst so se sprehodili nadzorniki reda in s prebadajočimi očmi iskali morebitne kršilce postave.

Niso me odkrili. Oddahnila sem si. Obe kontroli sem srečno prestala.

Luči v dvorani so ugasnile in na platnu je zažarel Gretin obraz.

Utemeljitev: Nostalgična pripoved, ki nas vrne v štirideseta leta prejšnjega stoletja: v mladost in tiste čase, ko je bil obisk kino predstav drugačen in drugače obravnavan, kot je v današnjih. Mladenke in njihova iznajdljivost v preoblačenju nepolnoletne prvoosebne pripovedovalke simpatično orišejo navade, razlike in življenje ljudi v tistih časih. Dogajanje in dialogi deklet so prikazani v ravno pravšnji meri, da zgodba teče gladko in je vse v njej predstavljivo. Pripovedi sledimo z zanimanjem in njen konec nas povrne k filmom, ki jih zdaj ne vrtijo več ... ❐

DLETO MU SLUŽI KOT PODALJŠEK ROK

MARIJAN VODNIK, REZBAR

Marijan Vodnik iz Domžal je upokojeni arhitekt, zdaj pa je že 20 let tudi rezbar z izjemno uspešno razstavno potjo.

Primož Hieng

Pripravil je kar 655 razstav in predstavitev, zadnja je bila na ogled v galeriji Cankarjevega doma na Vrhniki, ki so jo drugi polovici septembra odprli ob njegovi 80-letnici.

Tokrat je razstavil 33 del iz 28 vrst lesa, med njimi tudi veličastno izklesano skulpturo iz slive z naslovom Korona, ki je med obiskovalci vzbudila veliko zanimanja. Sicer pa so vse skulpture predstavile veliko delo mojstra Marijana Vodnika. Vse njegove rezbarije so iz enega kosa lesa in so prav tako vredne pozornega ogleda. Od ustanovitve je član Združenja rezbarjev in modelarjev lesa Slovenije ter Rezbarsko, intarzijskega in restavratorskega društva Solkan, skoraj dve desetletji pa je bil mentor v rezbarski skupini Turističnega društva Kanja Trzin.

Otroštvo ste preživeli v Kamniku, kjer ste se že srečali z lesom in imeli izvrstnega učitelja.

Otroška in deška leta so bila tudi čas občasnih druženj s stricem Maksom Bergantom, kamniškim rezbarjem in podobarjem. Prirojena potreba po izražanju v lesu je bila tako dopolnjena z izročili in znanji naših podobarskih prednikov. Tudi zaključek študija in poroka ter preselitev v Domžale, kjer zdaj živim s svojo družino, niso prekinili moje ljubiteljske potrebe, temveč so jo kvečjemu povečali.

Vaše prvo orodje je bil nožič, narejen iz stare kose, in ta nožič vas spremlja vse življenje ...

Že kot otrok sem začel rezljati v les in to mi je koristilo pri poznejši izdelavi daril za mojo ženo. Ko sem zaključil študij arhitekture in odšel k vojakom, me je spremljal tudi moj nožič. Ob večerih na bolgarski meji so spet nastajali spomini za moje takratno dekle in tudi poročno darilo je nastalo tako. Po poroki sem postal Domžalčan. V Domžalah so začele nastajati moje večje skulpture za domačo Formo vivo na vrtu, ki pa sem jih zaradi onesnaženja ozračja moral umakniti pod streho.

Ob odhodu v pokoj leta 2000 se je začela vaša lesena javna pot. Od kod tako navdušenje, da ste začeli svoje znanje razdajati tudi drugim ljubiteljem lesa in dlet?

S svojo ljubeznijo do lesa sem želel seznaniti tudi druge, med drugim več kot sto tečajnikov, s katerimi sem se v 19 letih srečeval in jih poučeval na osnovni šoli v Trzinu. Preživeli časi ob klesanju v Sutriju v Italiji so že preteklost, vrstile so se učne delavnice po vsej Sloveniji, prav tako v Narodni galeriji za odrasle in otroke, veliko je bilo razstav in predstavitev, do zdaj že 655. V Sloveniji mi je uspelo vzpostaviti uradni poklic – rezbar z znanji nekdanjih podobarjev.

Pot do tega ni bila ravno lahka, a imamo pestro zgodovino na tem področju.

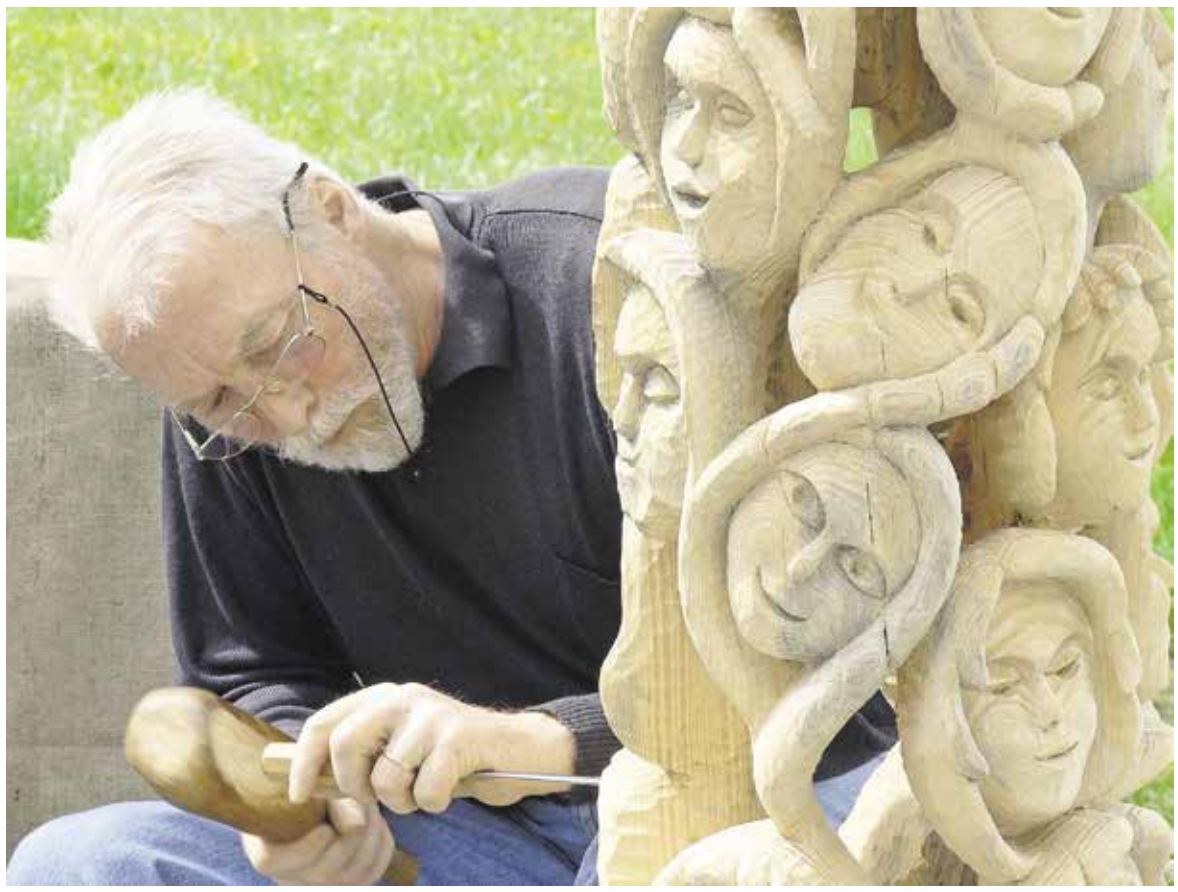

Marijan Vodnik z dletom in batom (foto: Primož Hieng)

S svojim klesanjem v les skušam ohranjati življenje lesa, dreves, saj imam izklesanih več kot 70 vrst lesov. Večkrat so me klicali neznani ljudje in me prosili, če vzamem njihovo deblo samo zato, da bi vedeli, da njihova drevesa še živijo.

Na Slovenskem kot tudi po ostali Evropi sega razvoj poklica rezbarja v prvotne podobarske delavnice, v katerih so takrat podobarji obvladali rezbarstvo, kiparstvo, restavratorstvo lesa ter pozlato in barvanje svojih stvaritev. Zaradi naraščajočih potreb so te delavnice začeli nadgrajevati z rezbarskimi in drugimi ustreznimi šolami. Pri nas je bila v primerjavi z ostalim svetom že zelo zgodaj, leta 1888, ustanovljena tehnična srednja delovodska šola in ženska obrtna šola, ki je imela tudi kiparski in rezbarski oddelek. Podobne šole so ustanavljali tudi drugod po Evropi: v Zagrebu leta 1882, v Franciji so že pred letom 1827 ustanovili šolo za vrezovalce in pozlatarje, v Avstriji pa so po letu 1714 ustanovili učiteljišče za umetnike in obrtnike. Želje naših prednikov in nas sodobnikov so se uresničile v samostojni Sloveniji. Naziv rezbar se je tako rekoč udomačil in prevzel vso vsebino stvaritev nekdanjih podobarjev, čeprav je le treba povedati, da je bil pomensko včasih le del te dejavnosti in tovrstnega umetniškega izražanja.

Do lesa oziroma podrtih dreves imate prav poseben odnos. Zakaj ste se tako odločili?

S svojim klesanjem v les skušam ohranjati življenje lesa, dreves, saj imam izklesanih več kot 70 vrst lesov. Večkrat so me klicali neznani ljudje in me prosili, če vzamem njihovo deblo samo zato, da bi vedeli, da njihova drevesa še živijo. Vesel sem oživljenega odnosa naših prednikov do dreves. Ob odprtju moje razstave na Vrhniki je Tatjana Oblak Milčinski iz Zavoda Ivan Cankar Vrhnika med drugim dejala, da so drevesa (les) spremljala človeško civilizacijo že od pradavnine – tako v tehnološkem kot duhovnem smislu. Ni torej nenavadno, da je človek do dreves vzpostavljal že nekdaj skrajno spoštljiv odnos.

Čeprav ste ljubitelj vsega živega, pa morate priznati, da čutite do dreves nekakšno posebno spoštovanje, kajne?

Res je. Večkrat me preseneča, da te izredne zapisovalce preteklosti in vire energijskih potencialov, ki nas vedno prežive s svojo starostjo, s tako lahkoto poseka tisti živi člen te skupne narave, ki bi se od njih moral največ naučiti. Že dejstvo, da imajo drevesa močne korenine in rastejo v nebo, bi nam moralo mnogo povedati. Verjetno me ta odnos do dreves spremlja že od otroštva, ko sem iz piščali izvabljal melodije in ko sem se v lesu začenjal izražati.

Vaše spoštovanje do lesa je neizmerno. In kakšno orodje uporabljate pri svojem pogovoru z lesom?

Za pogovor z lesom uporabljam le dleto in kladivo. Z dletom rišem in klešem hkrati. Zelo malo uporabljam motorno žago, in sicer le za začetne grobe reze. Drugih strojev pa sploh ne uporabljam, ker sem ugotovil, da mi stroji uničujejo energijo lesa in njegovo pripoved. Moja posebnost je tudi ta, da se mi je les dal spoznati do take mere, da klešem v svež les. Razlog je seveda v vonju lesa, saj mi ta ob vsaki vrsti lesa ustvari posebno vzdušje za popolnost užitka, ki ga ne morem imenovati delo.

Korona na razstavi na Vrhniki (foto: Miro Pivar)

Leta 2012 je v lesu ustvaril zlato olimpijko Urško Žolnir. (foto: Primož Hieng)

Do dreves čuti posebno spoštovanje. (foto: Primož Hieng)

Ustvarjanje je zanj počitek. (foto: Primož Hieng)

Kje pa je pri vas meja med obrtjo in med umetnostjo?

O tem, do kod je pogovor z lesom obrt in kje se začne umetnost, ne govorim rad. Verjamem, da je umetnost vse, s čimer znaš izraziti sebe, svoja doživetja in razmišljanja na nek svoj unikaten in pristen način. Če pa želiš izraziti sebe, moraš imeti svoje ideje, ki te prisilijo do takega izražanja. O lesu pa bi dodal še to, da je tehnično znanje za tak izraz potrebno nabirati kar dolgo časa, in da to ni nikomur podarjeno. Poleg vsega pa moraš za izpolnitev svojih želja znati dobro prisluhniti včasih morda le šepetanju lesa.

Ste izvrsten rezbar in odličen poznavalec lesa, poleg tega ste tudi odličen učitelj številnih mlajših in starejših, ki jih navdušuje ustvarjanje v lesu in delo z njim.

Vedno pogosteje se mi zdi, da mladi rod želi izvedeti, kako se spoznava les. To spoznanje naj bi služilo pri obdelavi tega kakovostnega materiala. Na srečanjih najraje opišem svoj način pogovarjanja z lesom. Besede delati se pri kakršnemkoli stiku z lesom zelo rad izogibam. Pri srečanju z lesom preprosto uživam. Drevo in iz njega izvirajoč les je zame ena največjih življenjskih energij, ki pa deluje na okolje in človeka povsem neprisiljeno in samo takrat, ko smo sposobni to dojeti in sprejeti. V drevesnih deblih se glede na možnost njihove starosti skriva mnogo več zapisov naše preteklosti in sedanjosti kot v vseh drugih živih bitjih in seveda tudi v človeku. Ravno zaradi povedanega sem proti sekanju dreves, pomnikov naše preteklosti in simbola naših korenin. Ko se v svojem okolju odločamo o rušenju raznih objektov, uničujemo le delo človeških rok. Stara drevesa so naša naravna dediščina, ki vedno presega kratko dobo našega življenja. Nič drugega nam ni treba storiti, kot da jih pustimo živeti.

Vedno klešete v en kos drevesnega debla, vsa vaša dela odražajo neizmerno znanje obdelave z dletom in batom ...

V kose drevesnih debel klešem z namenom podaljšati življenje vsaj delu drevesa, s čimer mu omogočim sporočilnost in preplet njegove energije z mojo. Prav to je razlog, da vedno klešem v en kos drevesnega debla ter se z njim dogovarjam na čim bolj human in spoštljiv način. Dleto služi kot podaljšek mojih rok. V vseh teh letih takšnih dogovorov z unikatnimi deli dreves sem spoznal, da vsako nasilje v te žive dele zmanjša uspešnost dogovora. Zato je zame klesanje v les počitek in dopolnjevanje energije dreves z dletom in batom z mojo energijo. Nikoli nisem posekal drevesa za klesanje, želim pa ohraniti spomine na drevesa. So vir energije in sporočilnosti. ❐

BREZ BLIŽNJIH SREČANJ TRETJE VRSTE

S poslabšanjem epidemiološke situacije in novimi ukrepi vlade, je moral Mestni kino Domžale žal znova zapreti svoja vrata. Projektorje bomo ugasnili do nadaljnega, upamo pa, da bomo lahko hitro začeli ocenjevati možnosti za ponovno odprtje. Ekipa Mestnega kina Domžale nestrpno čaka trenutek, ko se bomo lahko znova vrnili k najboljšim filmom v mestu!

Ostanite zdravi in toplih src!

Naj živijo dobri filmi!

MESTNI KINO DOMŽALE
Ljubljanska 61, 1230 Domžale
www.kd-domzale.si/kino
t. 722 50 50
blagajna@kd-domzale.si

IZBR@NO V KNJIŽNICI DOMŽALE

Izbral in uredil: Janez Dolinšek

knjige za odrasle

Sally Rooney

Normalni ljudje

Mladinska knjiga, 2019

Če sem pri anotaciji prvenca Sally Rooney omenjal visoko zveneče nazive, ki si jih je avtorica prislužila že ob prvem romanu, pri leto pozneje izdanem romanu Normalni ljudje lahko omenim, da je knjigo revija Guardian uvrstila med sto najboljših knjig stoletja. Čeprav se mi zdi tako intenzivno opevanje obetavne (in še zelo mlade) pisateljice mogoče preuranjeno, se mi pa zdi njen drugi roman precej boljši kot prvi. Liki so bolj izdelani, premisleki so globlji, usedline po koncu branja konkretnejše. Zgodba govori o najstnikih Marianne, vase zaprti pripadnici višjega razreda iz problematične družine, in Connelu, sinu matere samohranilke in priljubljenem športniku. Stik in zbližanje med Connelom in Marianne, ki sta sicer sošolca, omogoči predvsem dejstvo, da Connelova mati za nizko plačilo opravlja gospodinjska dela v hiši Mariannine družine, kamor jo Connel po opravljenem delu prihaja iskat. Med Marianne in Connelom se tako počasi splete zelo posebna vez, ljubezen in tudi močna vzajemna odvisnost, ki je skozi naslednja leta večkrat iz različnih razlogov prekinjena, ampak jo vedno znova obudita in oživita. Enako kot prvenec je tudi drugi roman Sally Rooney napisan v privlačnem jeziku in ga je užitek brati. Po romanu je posneta kritiško odlično sprejeta istoimenska serija v 12 delih (Hulu & BBC Three). (J. D.)

Robert Orfali

Smrt z dostojanstvom

Ciceron, 2020

V knjigi Smrt z dostojanstvom – umiranje z zdravniško pomočjo in evtanazija Roberta Orfalija je popisana osebna izkušnja avtorja in njegove žene Jeri (1952–2009). Jeri se je s pomočjo najsodobnejše medicine in z zdravim načinom življenja deset let upirala raku na jajčnikih. Ko ni več šlo, ja bila odločena umreti brez bolečin in dostojanstveno. Robert in njegova žena Jeri sta bila par 30 let, bila sta začetnika računalništva v Silicijevi dolini. Napisala sta tudi tri uspešnice o programiranju in jih predstavljala na nekaj svetovnih turnejah. Ko so Jeri leta 1999 diagnosticirali raka, sta se preselila na Havaje. Celo desetletje sta se spopadala z boleznijo in se hkrati naučila, kako z njo živeti. Smrt z dostojanstvom je knjiga o umiranju, ki je dostojno človekovega življenja. V večini držav ljudje še vedno umirajo brez možnosti, da bi si, ko jih zadane hudo trpljenje, izbrali način, kako bodo umrli. Filozof Tine Hribar je napisal predgovor k slovenskemu prevodu knjige. (S. S.)

Božo Vodušek

Žene ob grobu

ZD 1, ZRC, Ljubljana 2017

Kdaj pridemo od objokovanja do spomina? Smrt bližnjega nas absolutno prizadene. Bolečina je močna, velika in pritisk je neizmeren. Po navadi takrat človek ne razmišlja samo o smrti, ki ga je, kot živečega zadela, temveč se tudi on, kot trpeči obrača ali pa si celo želi smrti. Kakorkoli, res je, da smrt povzroči trpljenje, ki ga človek izraža skozi objokovanje izgube. A izguba lahko preraste eksistenco celo tako močno, da smisel življenja za nas preneha obstajati. Takrat lahko vemo, da je objokovanje požrlo naše bivanje do te mere, da svoje življenje uravnamo samo še po mrtvem sočloveku. Želimo biti z njim, želimo umreti in narediti vse, da bi tudi bili z njim. V takih trenutkih zato po ničemer bolj ne hrepenimo kot po pridružitvi s pokojnikom. Vendar na ta način mrtvega ubijemo še v drugo in to dokončno. Če nas ni, ne bo niti njega. Če pa bomo mi z življenjem nadaljevali, bomo v življenju zato primorani objokovanje spremeniti v spomin. Le-ta pa je tisti, ki preteklost pokoplje in nam s tem šele omogoča želeti prihodnost. (L. H.)

Beth Kempton

Vabi sabi: japonska modrost za popolnoma nepopolno življenje

Učila International, 2019

Vabi sabi je japonski duhovni koncept, ki nagovarja človeka k sprejemanju minljive in nedovršene narave življenja. Avtorica bralca najprej uvede v kulturni kontekst nastanka tega koncepta, nato mu ga poskuša predstaviti kot orodje za samopomoč. Eden bistvenih naukov vabi sabija je, da je nepopolnost naravno stanje stvari in da je v življenju vsak trenutek dragocen že zgolj zato, ker je nepovraten, enkraten. Pri vabi sabiju ne gre za življenjski slog, ampak za negovanje senzibilnosti, ki nam omogoči, da uzremo lepoto v nepopolnem, vsakdanjem, naključnem. Knjiga, s katero je moč na zanimiv način reflektirati vsakdanje bivanjske prakse. (G. J.)

knjige za otroke in mladino

Mina Lystad

Luzerka

Miš, 2020

Marie je čisto navadna najstnica. Njeni sošolci in sošolke so bolj ali manj popularni, ona pa je samo navadna. Od malih nog ima najboljšega prijatelja – Espena in le z njim se počuti dobro takšna, kot je. Pri pouku dobijo nalogo, da na spletu ustvarijo kanal, katerega izhodišče naj bodo oni sami. Tema kanala mora biti takšna, da 'se bo prijela'. Marie nima idej, kako naj to izpelje, v kateri smeri naj sploh razmišlja. Pomaga ji Espen, skupaj ustvarita nov kanal za Marie. Pokažeta, kako je nerodna pri poskusih, kako biti kul, in Marie oziroma #luzerka hitro zaslovi. Število všečkov in srčkov se hitro povečuje, nad njenim uspehom so navdušeni vsi: njena mami, ki je slavna blogerka, sošolki Heddy in Julie, ki postaneta njeni novi dobri prijateljici in vsi novi sledilci. Med vsem dogajanjem pa Marie pozabi na svojo navadnost in pokvari svoj odnos z Espenom, ki si je povrhu vsega medtem našel punco. Ali je za ceno slave vredno zavreči prijateljstvo, ki traja že dolga leta? Sta sošolki kar naenkrat prijazni do Marie le za to, ker je popularna? (K. Š.)

Gideon Samson

Dnevi na otoku

Miš, 2020

V zbirki Z(o)renja, ki je namenjena mladim nad 13 let, je izšel čudovit roman, ki nas popelje v svet odraščajočih najstnikov v sodobnem svetu. Dvanajstletni Jakob po osmih letih odsotnosti pride na počitnice v Grčijo k svojemu očetu, medtem ko gre njegova mama na počitnice z novim fantom. Jakob in oče se skoraj ne poznata, sta odtujena, in Jakob je prepričan, da je pred njim dolgočasno poletje, in če bi lahko, bi se kar peš odpravil na Nizozemsko. Sprva se tolaži s prebiranjem stripov, potem pa spozna 13-letnega Michalisa in njegovo punco Puck. Njihovi dnevi postanejo polni življenja, pisatelj tenkočutno opiše moč prijateljstva, pa tudi prve ljubezni, ki je čudovita in zapletena, kot so zapleteni vsi medčloveški odnosi. Knjigo toplo priporočam tako mladostnikom kot tudi odraslim. (S. Z.)

Marie G. Rohde

Prave pošasti ogrožajo naš planet

Hart, 2020

V letu 2020 smo zaradi pandemije precej hitro in lahkomiselno pozabili na grožnjo, ki je mnogo hujša in precej usodnejša kot covid-19. Resda določen odstotek ljudi umre tudi z(a) covidom-19, vendar nad vsemi nami visi grožnja nepovratnega uničenja klimatskih razmer, ki so optimalne za bivanje ljudi na planetu Zemlja. Nekateri deli sveta to že močno občutijo, drugje se lahko še malo slepimo, nekateri pa to očitno grožnjo celo zanikajo. V zadnjem času je k sreči čedalje več slikanic, ki to tematiko skušajo približati že otrokom in spotoma opominjajo tudi starše. Če se komu to zdi pretežka tema za otroke, naj pomisli še enkrat. Ravno za današnje otroke obstaja velika verjetnost, da bo njihova glavna skrb v odrasli dobi golo preživetje sredi poplav, požarov, suš in raznih neurij ter ostalih katastrof in njihovih posledic. Poučna slikanica Prave pošasti ogrožajo naš planet z odličnimi ilustracijami in izvirnimi duhovitimi poimenovanji predstavi vse ključne grožnje oziroma pošasti, kot jih avtorica poimenuje; ozonsko kačo, ozračnega zmaja, smogozavra, ogljičnega velikana, smet konga itd. Domiselno, humorno, kvalitetno, poučno in pravzaprav že kar obvezno branje. (J. D.)

KOLUMNA • ODTIS ČLOVEČNOSTI **LENART ZAJC**

IN POTEM ...

Če kaj, potem se zdi, da naša trenutna oblast predvsem obvladuje deljenje oziroma razdeljevanje ljudstva.

Sicer je res, da smo Slovenci tradicionalno nagnjeni k razdeljevanju, pa naj gre tu za politične delitve, geografske delitve ali religiozne delitve. Pač, v kulturo naše urejenosti spada, da smo lepo popredalčkani in opredeljeni. Ravno to našo tradicionalno nagnjenost so s pridom izkoristili oblastniki, ker je pač razdeljenemu ljudstvu lažje vladati kot enotnemu. Še pred spomladanskim prevzemom oblasti so znali podžigati iz druge svetovne vojne naprej tleče emocije in z zgodovinskim revizionizmom podžigati nasprotno stran ter strnjevati lastne vrste. Seveda se je to po prihodu na oblast le še stopnjevalo. Kako priročno! Z razdeljenim in emocionalno razklanim ljudstvom bo to težje prisluhnilo razumu in se odločalo o pravilnosti ali napačnosti vsake situacije posebej. Vedno bo prva reakcija iskanje krivca na drugi strani oziroma nekje drugje.

Tako je bil za začetek dežurni krivec za vse, kar nas je doletelo, najprej Marjan Šarec in njegova vlada, ko se je to izpelo, pa je oblast napovedala vojno novinarjem, kulturi in tudi medicinski stroki, če je ta imela tendence delovati mimo zapovedane dogme. Zadnje čase, ker je zmanjkalo drugih, pa smo za virusne tegobe krivi kar mi, samo ljudstvo. Ne, ni kriva kontradiktornost in tragikomičnost vladnih odločb in ukrepov. Ni kriv prelet ameriških vojaških letal, ki je oznanil veliko, tako rekoč vojaško zmago oblasti nad virusom in zazibal ljudi v lažen občutek varnosti in sproščenosti, zaradi katere smo mnogi odšli k sosedom na morje ali pa množično romali na Brezje. Zakaj bi se pazili, če je bil virus poražen? Zakaj bi bilo ljudstvo pozorno na možnost okužbe, če pa je oblast raje, kot bi pripravljala zdravstvo na možnost jesenskega vala okužb, vlagala v vojsko, uničevala slovensko kulturo ter bila vojno z novinarji, če so si ti drznili oporekati ali kritizirati njene postopke? Nobenega vzroka ni bilo, da bi ljudstvo, prepuščeno samo sebi, brez pravih informacij resno jemalo mračno nevarnost, odmaknjeno v prihodnost, prežečo v mesecih, ki so zdaj tu. Ljudskemu informiranju so kraljevali teoretiki zarot, instant medicinski znanstveniki z bogato youtubovsko medicinsko izobrazbo. Seveda je ob tem mogoče ohranjati skrajno cinično oblastniško pozo in se skriti za trapastim nasmeškom, češ, kaj, niste nas poslušali.

No, in seveda se ob tem mi dovolj razburjamo, da smo pozabili, da se delimo na leve in desne, pač pa smo se začeli deliti na antimaskerje in maskerje oziroma na tiste, ki so proti protivirusnim ukrepom, in tiste, ki jih podpirajo, ali pa tiste, ki jih vsaj deloma podpiramo, in spet tretje, ki v popolnem zavračanju protivirusnih ukrepov vidijo boj proti oblasti.

Super, še ena zmaga oblasti nad nami, ki se med seboj prerekamo in prepiramo ter obenem zbolevamo. Ob tem ta ista oblast dobro kopira preizkušene modele (vse)slovenskega ameriškega zeta, in velikega madžarskega prijatelja. Pač, jezi in deli ljudi z neumnostmi in nesmisli, da razburjeni ne bodo opazili, kaj v resnici počneš. In kaj v resnici počne vlada, medtem ko se medicina in ljudje borimo z boleznijo? No, v tem času se vlada predvsem trudi ukiniti vse potencialne nasprotnike njene politike. V dneh, ko dnevno odkrivamo nad tisoč šesto novih okužb, se ima vlada čas ukvarjati z menjavo vodstva RTV Slovenija, ima čas metati majhne, neodvisne kulturne organizacije, ki so si našle svoj sedež na Metelkovi, na cesto. Ima čas prodati petdeset odstotkov slovenskih tovornih železnic Čehom in ima čas sklepati posle, ki bodo koristili predvsem Madžarski. Bistveno bolj kot zdravje, blagostanje in dobrobit ljudstva te države to vlado zanima dolgoročno ohranjanje oblasti. Ob tem se zavedajo, da nam z njihovim načinom in kopijo orbanističnega totalitarizma ni mesta med zrelimi demokracijami, uveljavljenimi v državah zahodne Evrope. Treba nas je pahniti v gospodarsko odvisnost od držav višegrajske skupine. Držav, ki se požvižgajo na vladavino prava in človekove pravice, saj bodo le-te države dolgoročno podprle demontažo slovenske pravne države ter tudi demontažo slovenskih varnostnih mehanizmov, vzpostavljenih zato, da državo ščitijo pred povampirjenimi krvosesi, ki delajo le za svoj žep. Ta oblast dobro ve, kako strah paralizira ljudstvo, in da, če kdaj, potem je zdaj trenutek za njihovo priložnost, da dokončno skrenejo Slovenijo z njene evropske poti. Ob tem se seveda požvižgajo na to, da imamo Slovenci lepo navado, da se o takšnih za vse nas pomembnih vprašanjih odločamo na referendumih. Tako smo se odločili za izstop iz Jugoslavije in tako smo se odločili za vstop v NATO in evropsko skupnost, za vstop v višegrajsko skupino in Vzhodno Evropo se nismo nikoli skupaj odločali, tja nas peha zdajšnja oblast, medtem ko smo v strahu za zdravje zaprti v svojih domovih. ❐

> **❝ Ta oblast dobro ve, kako strah paralizira ljudstvo, in da, če kdaj, potem je zdaj trenutek za njihovo priložnost, da dokončno skrenejo Slovenijo z njene evropske poti.**

Kolumne izražajo stališča avtorjev in ne nujno uredništva glasila Slamnik.

Noč slovenskih skladateljev 2020 s flavtami

Na domžalskem glasbenem odru KDFBD nastopilo 12 flavtistk in 12 pianistov z 12 novimi skladbami slovenskih avtorjev

Tradicionalna Noč slovenskih skladateljev 2020 (ta je mdr. trajala le uro in četrt) je prinesla nastop 12 flavtistk, 12 pianistk in pianistov, gojenk slovenskih glasbenih šol in konservatorijev (za glasbo), z 12 skladbami, novimi deli slovenskih skladateljev različnih generacij, šol in slogovnih usmeritev, članov stanovskega Društva slovenskih skladateljev. Ta prireja podobne manifestacije, kovačnice nove slovenske glasbe, vse od leta 1993, ko je prireditev kot Lange Nacht (Dolga noč) z Dunaja k nam prenesel Marko Mihevc. Če so bile to v začetku res 'dolge noči', ki so se sprevrgle marsikdaj tudi do jutranjih ur, so se v tem pogledu malce umirile, zato pa se selijo iz Ljubljane zunaj nje. Tokrat so jo v teh izrednih zdravstvenih razmerah lahko z upoštevanjem res prav vseh tovrstnih kriterijev preselili samo še v veliko ali Tomčevo dvorano domžalskega KDFB. Zraven pa so si zadali še izvedbo vseh 12 na novo napisanih del za flavto in klavir in v Edicijah DSS (št. 2214) izdanih novih del. Tudi to, interdisciplinarno in multidisciplinarno povezanost samega koncerta, prireditve, je možno nadgraditi z marsičim: tokrat npr. z notno izdajo, posnetkom in morda kdaj še s ploščo? Vse to pa pomeni še novo nadgradnjo umetnosti, saj so prav njej dodali še njeno didaktično in metodično (pedagoško) funkcijo. Zmagovalci-flavtisti različnih kategorij (TEMSIG, 2019) pa so bili ob trdnih klavirskih opornikih, spremljevalcih že nov, poustvarjalni element tega večera. Vsem tem zunanjim podobam se je pridružil še letošnji 13. festival flavtistov Slovenije s še dvema koproducentoma tega koncerta: GŠ Zagorje in GŠ Domžale. Nad vsem tem pa je bdel zagotovo eden najuspešnejših slovenskih flavtistov srednje generacije Matej Zupan: izvrsten orkestrski muzik, komorni glasbenik in solist, redni profesor za flavto na ljubljanski AG UL, umetniški vodja Festivala flavtistov Slovenije v Zagorju, selektor in redaktor omenjene zbirke slovenskih skladb za flavto (in klavir) in še kaj bi se našlo. Človek, ki je kot flavtist sam morda naredil največ dotlej na področju flavte, morda več kot vsi njegovi predhodniki in sopotniki na ljubljanski AG; na različnih ravneh in različnih razsežnosti. Njegova flavta, s katero je mimogrede nastopil tudi že v Domžalah, se je od oglašanja z odra tako razširila še na menedžment, vodenje in celo v znanost.

Vrstni red predstavitev je bil od objav v omenjeni notni zbirki malce drugače, spet zanimiv. Skladbe zanj pa so podpisali Aldo Kumar Auliana (izvajalca Hajdi Haler/flavta in Lucijan Cetin/klavir, mentorica Andreja Istenič Lipovšek, GŠ Krško), Vladimir Batista, Hambedaj – duša Indijanca (Katja Jazbinšek in Melita Estigarribia Villasanti, Nina Fajfar Baša, GŠ Risto Savin Žalec), Peter Kopač, Iskanja (Izza Zrnec in Katja Stražar, Tanja Repe Horvat, GŠ Vrhnika): Bojan Glavina, Miniaturne variacije na slovensko ljudsko pesem iz Trsta (Anja Kranjec in Tilen Bajec, Mira Kranjec, GŠ Litija-Šmartno), Anže Rozman, Gora, jezero in gozd (Zala Plazar in Špela Troha Ogorevc, Ana Mlakar, GŠ Sevnica), Črt Sojar Voglar, Vetri v polju (Ajda Rončelj in Simon Đonlić, Metka Jevšnikar, Zavod Salesianum-GŠ Rakovnik), Igor Krivokapič, Igra ducatov (Larisa Mesarič in Barbara Škof, Katja Drevenšek in Katja Rojko, GŠ Slovenska Bistrica), Rok Golob, Magic Wand & Mystical Bond With a Pound (Klara Kobolt in Urška Roškar Imenšek, Nadja Rošer in Simona Vake, GŠ Ravne na Koroškem in Konservatorij za glasbo in balet Maribor), Leon Firšt, Iz globočin (Lara Gašić in Snježana Pleše Žagar, Suzana Furlan Mitev, GŠ Postojna), Rok Kamplet, Veter (Lara Govek in Nina Verboten, Špela Zamrnik, GŠ Frana Koruna Koželjskega Velenje in Umetniška gimnazija Velenje), David Beovič, Cynomys (Iza Štih in Katalin Peter Krivokapič, Agata Gojkošek in Liza Hawlina, GŠ Rista Savina in Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana) in Peter Šavli, Urok (Eva Faganelj in K. Peter Krivokapič, GŠ Nova Gorica in Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana). Kakor vidimo in kot smo slišali tokrat na domžalskem glasbenem odru, je šlo res za skoraj neznani cvetober izvajalcev, mlade, najmlajše generacije (slovenskih) flavtistk in za zelo različen ustvarjalni cvetober slovenskih skladateljev, kjer pa praviloma starejša generacija ni bila prisotna. Ali pa bi morda za večino predstavljenih avtorjev ugotovil, da niso bili iz t. i. 'prve lige'. Bila pa je to večinoma srednja generacija in v nekaj (redkih) primerih tudi mlajši, morda tisti, ki tako rekoč 'skočijo' na vsako društveno (DSS) priložnost. Med njimi naj izpostavim vsaj dvoje, troje del, ki pa so po izraznosti, skladateljskem in izvedenem prepričanju izstopala: Glavinove Miniature ..., variacije s hvaležno vključenostjo slovenske ljudske pesmi kot teme, Rozmanova Gora, ... s kar precej zapleteno govorico tako (solistične) flavte kot (spremljevalnega) klavirja, Golobova Magic Wand ... (Čarobna palica ...), kot morda najtehtnejše delo tega večera nasploh v dveh delih: komplicirana flavtna govorica s temeljnim, jazzovskim pridihom in Šavlijev Urok z okusnim pridihom (glasbenega) odra, kjer se solistka-flavtistka in spremljevalka-pianistka sprehajata po odru, medtem ko igrata, mdr. flavtistka tudi na klavir! Morda so imeli tokrat majhne težave pianisti, kajti klavir na odru ni bil popolnoma referenčen za take javne izvedbe, ki so se obenem (tonsko in slikovno) snemale.

Nekatere solistke so odigrale svoj part na pamet, kar je še ena in nova kvaliteta celotne piramide slovenskega glasbenega šolstva: od vzgoje in izobraževanja do čisto prave umetnosti na vrhunski ravni, povezanost različnih akterjev pri tovrstni prireditvi in enkrat za razliko netipično slovensko vrtičkarstvo, da o občinstvu tako na teh in takih Nočeh ... sploh ne pišem, ker so pač zdaj res izredne in posebne razmere. Da se je pa od vsega 12 (živih!) slovenskih skladateljev svojih izvedb-del udeležila le četverica od njih, pa tudi pove marsikaj! Lepa povezanost se je izkazala tudi z vlogo domače, domžalske GŠ, ki vsekakor ni od muh. Seveda pri vsem tem ni manjkala inovativnost KDFBD, ki v podobnih in takih situacijah nikoli ne odreče svoje vloge v tem širokem slovenskem glasbenem krogu; žal seveda tokrat brez (izvajalskega) deleža domačih logov.

Dr. Franc Križnar

Mlinček Gregorja Kokalja melje

»Mlinček nas čaka, čas je, da ga zavrtimo!« je zapisal programski vodja Jurij Smole v predstavitvi oktobrske razstave v Galeriji Domžale.

GALERIJA DOMŽALE Mlinček je prispodoba ustvarjalčevega umetniškega življenja: »Melje in trosi zgodbe ljudi okrog njega, čeprav v velikem formatu nastopa kot stvar, ki jo samo primemo v *roke in naredimo, kar je treba,*« nadaljuje. Zagotovo je koncept 'mlinčkovega mletja' prostorske postavitve razstave več kot očiten, saj nam avtor Gregor Kokalj vizualno postreže z množico podob, ki so le na prvi pogled neurejeno razvrščene po celotni površini ene izmed galerijskih sten – nasprotno – v premišljeni oblikovni, barvni in motivni razvrstitvi se razbira vsebina tokratne razstave. Pripoved teče v dveh vsebinskih in prostorskih pasovih: na eni strani že omenjena zbirka risb, slik, fragmentov, tekstur v okvirjih, fotografij kot umetnikovi dnevni zapisi; na drugi, nasprotni strani pa panoramska risba, ki se vleče po celotni površini stene kot časovni in prostorski trak utrinkov iz avtorjevih popotovanj. Ko se spomnimo avtorjevih likovnih del z njegove zadnje razstave v Galeriji Domžale pred šestimi leti, nas je prepričal z epično človeško figuro, neposredno in provokativno, ki jo je tokrat nadgradil s komponento prostora in časa.

Pričujoči prispevek je pisan v negotovih zdravstvenih časih, ki zastavljajo pomembno vprašanje: ali bo galerija še odprta v času izdaje časopisa. Avtor nam je obljubil nadgradnjo razstave ob zaprtju, ki naj bi potekalo 29. oktobra ob 19. uri. Pustimo se presenetiti, zagotovo pa priporočam ogled posnetka pogovora z avtorjem razstave na spletni strani kd-domzale.si in spletnem portalu Domžalec.si.

Katarina Rus Krušelj
Foto: Miro Pivar

Ob zaključku prazničnega leta

Naj kultura ostane magnet, ki privlači, nas plemeniti in nam bogati življenje.

KULTURNO DRUŠTVO MIRAN JARC ŠKOCJAN *»Častitljiv jubilej praznujemo v želji in upanju, da kultura ostane magnet, ki privlači, nas plemeniti in nam bogati življenje. Iskrena hvala in čestitke vsem, ki ste soustvarjali bogato in zanimivo pravljico, ki naj se nikoli ne konča,«* so misli, ki jih je Lojze Stražar, predsednik Kulturnega društva Miran Jarc Škocjan, med drugim zapisal ob 70-letnici prve amaterske gledališke predstave v tem delu naše občine. Zaradi prizadevnosti kulturnih delavcev je ta rodila obilo sadov, ki jih ni moglo preprečiti niti obdobje koronavirusa, čeprav je seveda vplivalo na letošnji jubilejni 20. kulturni poletni festival. Napovedanega belega konjička sicer letos v Poletno gledališče Studenec ni bilo, zato pa je bilo privlačno sodelovanje med gostitelji in Kulturnim domom Franca Bernika Domžale, o katerem mi je ena od obiskovalk abonmaja vsa navdušena in vesela po eni od abonmajskih predstav dejala, da tako ni uživala niti v matični dvorani in obljubila, da pride še večkrat na Studenec.

20. kulturni poletni festival se je začel s slovesnostjo, na kateri so podelili Linhartova priznanja najzaslužnejšim kulturnikom, hkrati pa so s prisrčno slovesnostjo odprli tudi razstavo o zgodovini in sedanjosti društva in Poletnega gledališča Studenec. Obiskovalci razstave se niso mogli načuditi, kaj vse je bilo tako pri urejanju poletnega gledališča kot pri organizaciji in izvedbi nekaj sto sila različnih prireditev narejenega s prostovoljnim delom, ki so ga opravljali amaterji, ki pa to že zdavnaj, glede na opravljeno delo, niso več, saj dosegajo včasih celo večjo kvaliteto kot profesionalci. Sledil je sprehod po zgodovini društva, čudovita pestra predstava, v kateri so se prepletala sedanjost s preteklostjo, tudi delček prihodnosti smo lahko že videli, vse skupaj pa se je nadaljevalo s koncertom vračanja, v katerem se je v poletnem gledališču v okviru koncertnega abonmaja in izven predstavil Domžalski violončelist Sebastian Bertoncelj s prijatelji: na temo gasterbajterstva, korone in postopnega zavzemanja odrov. Sodelovanje s Kulturnim domom Franca Bernika Domžale se je nadaljevalo z alpskim muzikalom SLG Celje Heidi – za glasbeno scenski abonma in izven. Zgodba o svobodi in sproščenosti, ki jo lahko občutimo le v naravi, o uporništvu, vztrajnosti in pogumu, ki so gonilo življenjskih sprememb, je navdušila zbrano občinstvo. V okviru gledališkega abonmaja in izven je na odru poletnega gledališča gostovala kar dvakrat, SNG Drama Maribor z rock'n'roll komedijo Večno mladi, kjer smo zaman iskali dolgočasne starce in se še enkrat več prepričali, kako radoživa je lahko jesen življenja. Za zaključek festivala v Poletnem gledališču Studenec je z akustičnim koncertom poskrbela akustična Siddharta. Uživali smo prav vsi!

Festival se je zaključil v cerkvi na Krtini s Glasbenim popotovanjem, v katerem so svojo ustvarjalnost združili Andrej Omejc (saksofon), Teja Komar (klavir), Katarina Kozjek (čelo) in Dorotea Senica (flavta) ter s čarobno glasbo pritrdili besedam slavnostnega govornika Alojza Kovšce, predsednika Državnega sveta RS, da nas kultura, pa tudi 20. kulturni poletni festival uči, da ne živimo le drug ob drugem, temveč drug z drugim.

Luči v Poletnem gledališču Studenec so ugasnile, 20. kulturni festival Studenec 2020 odhaja v zgodovino in bo tudi prihodnjim rodovom pričal, kako je mogoče tudi v nemogočih časih ohranjati kulturo in lepšati poletne dni vsem obiskovalcem festivala. Hvala, spoštovani predsednik Lojze Stražar ter člani in članice Kulturnega društva Miran Jarc Škocjan, za vaše prizadevno delo. Še enkrat iskrene čestitke in ne pozabite: Tudi zaradi vas je bilo poletje 2020 s koronavirusom lažje.

Vera Vojska
Foto: Marko Alpner/Siddharta

Presežki na zaključnem koncertu

V kratkem časovnem okviru možnih kulturnih dogodkov, ki jih lahko preštejemo na prste obeh rok, smo bili priča zaključku 20. poletnega kulturnega festivala Studenec s koncertom v cerkvi sv. Lenarta na Krtini. In kakšen koncert je to bil!

Če odmislimo poseben tretma obiskovalcev z razkuževanjem rok, brezplačnimi kartami, posebej razporejenimi sedišči in z masko na obrazu ves čas dogodka, je bil koncert nepozaben. Polno cerkev (kolikor je v danih razmerah lahko) je na začetku nagovoril predsednik Državnega sveta Alojz Kovšca, med skladbami pa vodil povezovalec Igor Velše. Na koncert, poimenovan Glasbeno popotovanje Teje Komar in Andreja Omejca, smo bili tako pripravljeni.

Ko so večer prevzeli v ustvarjalne roke nastopajoči, smo videli in predvsem slišali preplet mladosti, talenta, delavnosti, navdiha in veliko kontrole nad vsemi glasbenimi komponentami, združeni v za poslušalce navdihujočo celoto. Po začetnem ogrevanju s trostavčno skladbo Matthewa Jackferta Appalachian Impressions Sonata, se je klavirju in saksofonu priključila prečna flavta v podobi Melanije Pintar. Slišali smo skladbo Aus der Heimat Franca in Karla Dopplerja, za njo pa Slovansko rapsodijo Antonina Dvořaka. Iz evropskega glasbenega izročila smo z dodano violončelistko Katarino Kozjek odšli v arabski svet – skladba Ibn arabi postlude Kinana Azmeha, potem pa smo bili deležni krstne izvedbe skladbe Maroc Andreja Omejca. Lahko zatrdim, da sta bili skladbi vrhunca večera. Omejc nas je s saksofonom melodično povsem zazibal, Komarjeva pa ga je občuteno dopolnila. Brez slovenskega pridiha v programu ni šlo, tako sta zadnja skladba Cvetje v jeseni Urbana Kodra in dodatek Avsenikov Spomin marsikomu povzročila solzne oči.

Ustvarjalni dvojec, Teja Komar (klavir, aranžmaji skladb) in Andrej Omejc (alt saksofon, aranžmaji skladb in avtorska skladba), je več kot presegel klasično formo običajnega razmerja klavirja in solističnega inštrumenta. V njunem primeru govorimo bolj o dialogu, povezovanju, predvsem pa o poustvarjanju z enotnim ciljem, čim bolj doživeto in prvinsko izvesti skladbo, pravzaprav celoten zaokrožen program. To jima je uspelo v polni meri, kar so z velikim navdušenjem potrdili poslušalci. V preteklosti smo Omejca že doživeli kot izjemnega saksofonista, zdaj pa je naredil še nekaj ogromnih korakov naprej. Poleg virtuoznosti in pravzaprav igra(čka)nja z inštrumentom je treba poudariti zelo pomembno širjenje glasbenega obzorja. Oba s Komarjevo sta se namreč podala še v aranžerske in skladateljske vode. Če smo pri Teji Komar kaj takega zaradi študija kompozicije lahko pričakovali, pa nas je Omejc vrgel s stola z nepričakovano, a izjemno samostojno skladbo. Violončelo in flavta sta klavir in alt saksofon izjemno nadgradila, sama krtinska cerkev pa se je še enkrat več pokazala kot izjemen ambient za klasične koncertne izvedbe. Čestitke organizatorjem in izvajalcem za koncert, ki bo v poslušalcih še dolgo odzvanjal.

Matej Primožič
Foto: Milan Skledar, vir DS RS

DRUŠTVO ZA MENTALNO ZDRAVJE
1000 LJUBLJANA
Glavarjeva 47
E-pošta: zlatkojajcanin.dzm@gmail.com
Splet: www.mentalno-zdravje.si
Telefon: 031/643-782
Telefon: 041/341-081

SKUPINE ZA SAMOPOMOČ V DOMŽALAH ZA LJUDI S ČUSTVENIMI TEŽAVAMI

Obveščamo vas, da DRUŠTVO ZA MENTALNO ZDRAVJE v Domžalah organizira **dopolnilno mentalno zdravljenje – skupine za samopomoč** pod vodstvom izkušenega terapevta. Terapije potekajo v Zdravstvenem domu Domžale dva krat mesečno ob četrtkih z začetkom ob 18. uri. Udeležba je brezplačna.

Če ste depresivni, nevrotični, žalujete, imate socialno ali kakšno drugo fobijo, psihosomatske motnje ali kakšne druge čustvene težave,vas vabimo, da nas kontaktirate na telefonsko številko 031/643-782, da se dogovorimo o vaši prisotnosti na skupini.

Vljudno vabljeni!

DRUŠTVO ZA MENTALNO ZDRAVJE
Predsednik: Zlatko Jajčanin

VEM, RAZUMEM, NI LE ŠE ENA OD SKLADB, AMPAK ...

AJDA STINA TUREK, BLAŽ SOBOČAN, GLASBENIKA

Ne zgodi se pogosto, da dva domžalska glasbenika tako različnih žanrov združita svoje moči in naredita pesem, ki se močno dotakne tistih, ki jim pride v ušesa.

Mateja A. Kegel
Foto: Iztok Dimc

Ena naših mednarodno najbolj prepoznavnih glasbenic Ajda Stina Turek in glasbeni samouk Blaž Sobočan sta skupaj z že pred desetletjem zelo znanim raparjem Principom, Velenjčanom Maticem Klincem združila moči in nastala je ne le pesem, ampak sodelovanje, ki bo obrodilo nove sadove, obljubljata. Z Ajdo in Blažem smo se pogovarjali o pomenu glasbenega sporočanja, o trenutnih izzivih, ki jih imajo glasbeniki, pa tudi o tem, kako Domžalčana doživljata življenje samo.

Od kod ideja za skupno zgodbo?

Blaž: Besedilo za pesem sem napisal že pred šestimi leti, a z njo šele pred nedavnim odšel do Principa (Matic Klinc, op. a.). Spraševal sem ga o bitu, melodiji, posnela sva pesem, a mi je sprva na vprašanje, kako se mu zdi, odgovori, da je 'bogi'. To sem vzel zares, saj je on starešina rapa in sem mu tudi hvaležen, da me je vzel pod svoje okrilje. Mu je bilo pa všeč, da imam svojo hrbtenico, saj sicer te pesmi ne bi bilo. Če bi takrat to izbrisal ... ne bi bilo danes nič, a jaz sem vztrajal. Še isti večer, ko je produciral, me je klical in mi povedal, da mu je všeč, da se je poglobil in ima pesem res močno besedilo, da bi še on nekaj dodal in če poiščeva nekoga za refren. Sprva smo dali priložnost punci, ki pa ni imela pravega pevskega talenta, zato je vse skupaj nekaj časa stalo. Ko mi je dober kolega omenil, da pozna Ajdo, ki je študirala glasbo v Bostonu, sem jo dodal na socialnih omrežjih in sva prišla skupaj.

Ajda: Sama načeloma zelo redko s kom sodelujem na ta način, ne vem, zakaj nikoli prej nisem. A ko sem videla, da je Blaž iz Domžal, sem bila navdušena, sploh, ko sem slišala pesem in imela priložnost, da v obliki refrena dodam še jaz svoj del ...

Gre za izpovedno skladbo, kako ste uspeli spraviti svojo zgodbo v eno skladbo? Že en težko spravi svoje izkušnje v eno pesem, vi ste pa trije ...

Blaž: Jaz sem povedal na svoj način, Princip je povedal na svoj način, Ajda pa je dodala češnjo na smetani. Ko je vprašala, če ji bomo mi napisali refren, sem ji predlagal, da ga napiše sama, glede na to, da sama piše pesmi in je res vse tako, kot mora biti.

Ajda: Se mi zdi, da gre vsak posameznik čez neka obdobja v življenju, ko se ti zgodijo dobre in slabe stvari.

Blaž: Saj ni nujno, da so ljudje počeli iste stvari kot jaz, Ajda, Princip ... A pesem se jih dotakne, ima pravo sporočilo in se v njej najdejo. Kar se samega rapa tiče, vsi so to, ono, noben pa v pesmih nič ne pove. Sam osebno želim, da mi ostala rap glasba nekaj sporoči, da nekaj konkretno izvem. Ne zanima me, koliko ima nekdo denarja in materiala, ampak želim globljo sporočilnost.

Pesem je motivacijska, tako za vsakdanje izzive, s katerimi se ljudje srečujemo, od iskanja sreče, pa vse do tega, da ne smemo odnehati, recimo, v tem, da delamo, kar si želimo. Menita, da lahko pesem 'da krila', da nekaj spremenimo v svojem življenju?

Ajda: Odvisno kako močan si. Ko poslušaš pesem, si velikokrat misliš, da imajo prav, a še vseeno ni dovolj, da bi se kar odločil in rekel, zdaj moram pa nekaj narediti. Je pa vseeno neka pozitiva, nekaj, da vidiš, da nisi edini, ki se ti v življenju zgodijo slabe stvari, da ne gre samo tebi kdaj narobe. Vsi se soočamo s problemi in je včasih dobro slišati, da je še nekdo, ki se mu dogajajo slabe stvari in vseeno še vztraja, da bi nekaj dosegel. Sporočilo je: ne obupati, pojdi naprej. Kot glasbenica vem, kolikokrat v življenju sem se hotela nehati ukvarjati z glasbo, saj ni rednega prihodka, ves čas se moraš truditi, ni podpore, zelo malo podpore je tudi s strani radijskih postaj. Težko je v taki 'službi' vztrajati, kjer ni varnosti. Zato sem v refrenu, ki sem ga napisala, mislila predvsem nase, na to, kako sem se jaz velikokrat počutila.

Kaj pa odzivi poslušalcev?

Blaž: Odzivi so bili v smeri, da je skladba motivacijska, da jim nekaj za naprej. Odzivi so bili tudi pri starejših zelo pozitivni, ljudje me ustavljajo in mi to povedo. To meni osebno veliko pomeni, saj gre za izpovedno pesem, v kateri povem, da sem velikokrat prizadel člane družine. Mama je ponosna na to pesem in na nek način je ta tudi opravičilo njim. Res mi veliko pomeni, ker je iz srca.

Ajda: Dobili pa smo veliko komentarjev od ljudi, da jim je komad zelo všeč, da gre hitro v uho. Največ pomeni, ko ti nekdo sam od sebe reče, da mu je komad všeč. Tudi moja mami ga je ne vem kolikokrat poslušala in pogledala videospot, ker se ji zdi res super, pravi.

Skladba Vem, razumem ni le še ena od skladb, ima močno sporočilno vrednost. A vseeno, vsak sporočilo lahko prebere drugače. Kaj je bila vajina prelomnica v življenju, ko sta vedela, da morata pa nekaj drugače narediti?

Ajda: Sama se iskreno spopadam s tem ves čas. Ni le ena prelomnica. Ves čas se spreminja tudi slog glasbe, vedno sem na meji, ali bi rajši delala tisto, kar čutim, ali nekaj, kar je popularno in lahko vsaj kaj zaslužim. Kot glasbenica sem težko srečna in ves čas sigurna vase, ker se moram ves čas boriti. Meni to še vedno predstavlja izziv. En izziv je tudi to, da preden sem šla študirat v Ameriko, so me starši doma finančno podpirali, ni bilo nobenih računov. Potem pa kar naenkrat, ko sem bila tam, sem se morala osamosvojiti. To je bilo zame težko obdobje, toliko stran od Slovenije, mojih prijateljev. Še težje pa potem po študiju, ko sem šla v New York in se je začelo resnično življenje, saj ni bilo več niti podpore od šole, sam si sredi New Yorka, zdaj se pa znajdi. Pa tudi službo je zelo težko dobiti.

Blaž: Imel sem težka obdobja, šel skozi marsikaj in še vedno ostal isti dober človek. Saj veste, kako je v življenju, veliko ljudi te izda, razočara, držati moraš glavo gor, iti skozi vse to in ostati dober. Karkoli delam, še vedno pridem domov, imam rad družino, svojo dveletno nečakinjo ... Družina je prva, to je najpomembnejše. Tudi pet pravih kolegov, ki jih imam, so mi kot bratje. Držim svoj krog ljudi in skušam delati dobro, hodim v službo. Nisem na nivoju, ko bi lahko služil od glasbe, to je moj hobi in če bo kdaj kaj, super, sicer pa delam glasbo predvsem z drugimi nameni.

'Mešanje' različnih žanrov in izvajalcev, kot sta v tem primeru vidva, najbrž ni enostavno, zagotovo pa velik izziv. Kako sta se z njim spopadla?

Blaž: Niti ni tako težko. V 90. letih je bilo veliko rap pesmi z jazz pevko, v refrenu ali backvokalistko, tako kot Ajda in je res super izpadlo. Da je to res, se vidi tudi v naši pesmi.

Ajda: Zame ni bilo težko, mogoče zaradi jazza, ki sem ga študirala, navajena sem improvizacije in tudi lažje se prilagodiš kateremukoli stilu, ker imaš več idej, več svobode. Pri jazzu te vedno učijo, da imej svobodo, improviziraj, bodi to, kar si, ne poj kot drugi, poskusi čisto drugače. Pri drugih stilih ti da večjo svobodo, lahko preizkušaš. Vsekakor bolj svoboden, kot če bi delal klasiko, kjer mora biti vse po notah, natančno odpeto in nisi navajen svobode.

Blaž: Jazz, soul, funk vse to so osnova za hip hop. Hip hop je večinoma 'mešanje', iz različnih zvrsti, jazz, soul ... tako je. Žal pa je to, kar se danes dogaja v hip hop glasbi čisto mimo, saj se ne spoštuje več izkušenih, starejših glasbenikov, kar meni osebno ni niti najmanj všeč. Ne glede na nove trende, če vzamemo za primer, so raperji iz 90. spoštovali raperje iz 80. in podobno. To je del zgodovine in ne pomeni, da so kopirali njihov stil, ampak so peljali naprej rdečo nit. Danes pa nima ne repa ne glave, nima ne duše in nič.

Ajda: S tem se ne strinjam, saj je odvisno od poslušalca. Tebi to recimo ni, drugemu pa bi bilo to všeč in se s tem lahko poistoveti.

Blaž: Kot mlad sem poslušal 2Paca, Public Enemy in podobne glasbenike, ki so imeli kaj povedati. Ne govorim, da so me vzgojili, a so stvari, ki sem jih v življenju naredil drugače, kot bi jih. Kar se pa danes govori v pesmih, so pa same bedarije. Vsi se samo drogirajo, pijejo neke 'sirupe' in to prenašajo na mladino. Kakšna bo to mladina?

Kaj pa vajini glasbeni načrti za naprej?

Blaž: Že dolgo delam ploščo, a življenje pelje po svoje. Imam en komad, ki ga moram obnoviti, v njem je lepo podano moje mnenje glede svetovnih voditeljev in situacije v svetu. Tudi spot je bil že posnet, pa je prišlo do tehnične težave, ko se je vse zbrisalo. To nameravam obnoviti. Potem pa tudi projekt s Principom, morda plošča, pa z Ajdo. Danes je sicer praksa, da se izdajajo pesem za pesmijo in ni več v modi izdati ploščo, saj več pozornosti dobiš s posameznimi pesmimi. Čimprej, ko bo čas dopuščal ... Sicer pa, med nami je prava energija in verjamem, da bomo še sodelovali.

Ajda: Super je, ker se res dobro razumemo in tako najlažje delaš. Sicer pa sem pred nedavnim izdala pesem S teboj, ki je nastala v sodelovanju z ameriškim producentom Christianom Mombrujem, s katerim sva bila sošolca na Berkleeju. Všeč so mi njegovi r'n'b biti. Posnela sem tudi videospot, ki ga je delala moja sestrična Lara Pavli in je naredila res dobro delo. Vokale sem snemala pri Petru Vodetu, ki je tudi študiral v Bostonu, na New England Conservatory. V načrtu imam tudi duet projekt z Vidom Jamnikom na vibrafonu, posnela bova album slovenske popevke, nekaj najinih avtorskih pesmi in jazz standarde. S snemanjem začneva v nekaj mesecih. V mislih imam nato še en album, ki bo pa tudi v bolj modernih vodah, malo pavze od jazza. Še vedno delam sicer jazz, ampak pišem pa bolj v moderni smeri.

Ne moremo mimo 'koronačasa', ki je kulturnike močno prizadel. Kako je z vajinimi nastopi in udejstvovanjem v tem času?

Blaž: Mene niti ne, saj sem imel manj nastopov že prej, eden recimo je bil v Cvetličarni.

Ajda: Jaz sem imela malo sreče, maja so se začeli koncerti, nastopala sem z violinistko Ingo Ulokino, imela nekaj koncertov na balkonih, nastopali sva bolj na Štajerskem. Takrat je bilo kar dobro. Jeseni sem imela še nekaj koncertov v sodelovanju tudi z odličnim vibrafonistom Vidom Jamnikom, in sicer v Velenju, Črni in na Ravnah. Zdaj pa je slabše. Zato sem se tudi odločila za glasbeno šolo, v primeru, da bi bilo še slabše. Poskušala sem dogovoriti še kakšen nastop, a so vsi precej zadržani, ker je veliko koncertov odpadalo, prestavljajo prejšnje termine in veliko glasbenikov je, ki so imeli celo poletje odpovedane nastope. Tudi jaz bi morala junija in julija nastopati na križarki, pa je bilo odpovedano. Avgusta bi morala nastopati dva tedna v Dubrovniku in je bilo tudi odpovedano, ker praktično niso imeli turistov in se jim ni izplačalo. Malo težji časi so, ampak se znajdemo. Saj so še druge stvari, kar delaš. Na internetu sem se pojavljala, snemala pesmi, naredila 50 posnetkov različnih komadov in jih objavljala. Se pa trenutno pripravljam na sprejemne izpite za magisterij naslednje leto, in kot kaže tale korona situacija, najverjetneje nekje v Evropi. ❐

Pri nas pletemo kite iz slame

Kljub težkim zdravstvenim razmeram, ki so globoko posegle v kulturno delovanje in posledično tudi v muzejsko delo, smo v Slamnikarskem muzeju pripravili razstavo s posebnim poudarkom na predstavitvi domžalske zgodbe o nekdanji pomembni obrti pletenja kit iz slame, ki je skorajda odšla v pozabo.

SLAMNIKARSKI MUZEJ Ena od pomembnih nalog muzeja, ki ga osem let vodi Kulturni dom Franca Bernika Domžale, je tudi ohranjanje in predstavljanje domžalske nesnovne kulturne dediščine – šivanje slamnikov in pletenje kit iz slame. Tristo let in več se v naših krajih plete kite iz slame in zato je prav, da se podrobneje predstavi tudi ta rokodelska dediščina: od zgodovinskih začetkov pletenja pri nas, o postopkih priprave slame za pletenje, o vzorčkih pletenja in njihovem trgovanju, o današnji uporabi slamnatih kit in današnjem pomenu za ohranitev.

S soavtorjem razstave Romanom Kosom, ki je prevzel tudi oblikovanje in postavitev razstave, smo se pri raziskovanju tematike ozrli v gradivo, ki se že nahaja v muzejskem depoju, pa še ni dobilo priložnosti za javno predstavitev. Razne stare zgodbe in zapisi, zbirka pletenih kitk na sto in en način, različni predmeti, slike in fotografije, novi izdelki iz slame in še več, so našli novo mesto v malem razstavišču v pritličju muzeja. Zanimivo je opazovati, kako domišljena je bila ta slamnata obrt nekoč – izpod veščih rok pletic so nastajale prave slamnate umetnine: kite z različnimi vpletenimi vzorci, cofki za okraševanje slamnikov, vozljani slamniki, stenske obloge, cekarji, pleteni iz obarvanih kit, itd. Danes je domišljija in tudi sodobnejša tehnologija omogočila še druge načine dekorativne uporabe slame: od nakita, slik, pohištva do energijsko varčne in naravi prijazne hiše iz slame! Zagotovo zaključek in sporočilo razstave slama ni le slama, pove največ, saj v Domžalah slamo pojmujemo mnogo več kot le zapis! Le še Prekmurci svoj prosti čas (in dediščino) zapolnjujejo z izdelavo doužnjekov – žetvenih vencev iz slame – z dejavnostjo, ki je bila nekoč razširjena po vsem panonskem svetu, danes pa jo ohranjajo le še redki.

Še nekaj informacij, povezanih z razstavo – pridružili smo jo vseslovenskem projektu Dnevom evropske kulturne dediščine in Tednu kulturne dediščine (26. 9.–10. 10. 2020), ki so letos potekali pod naslovom Spoznaj? Varuj! Ohrani. V tem okviru se je na razstavo odzvalo nekaj domžalskih šolskih skupin, ki so se udeležili brezplačnega kulturno-vzgojnega programa s pletenjem kit iz slame. Razstava bo odprta še nekaj mesecev, kolikor pa nam bodo dopuščali ukrepi proti širjenju covida-19, načrtujemo tudi delavnice pletenja kit in delavnico izdelovanja novoletnih okraskov iz slame.

Katarina Rus Krušelj
Foto: Miro Pivar

60 let Moškega pevskega zbora upokojencev Janez Cerar Domžale

Fantje se zbirajo

Pogled na zgodovino Moškega pevskega zbora upokojencev Janez Cerar Domžale pokaže, da se najprej omenja ime tajnika Društva upokojencev Domžale Mihe Štiftarja kot pobudnika zbora, nadučitelja Rudolfa Božiča iz Radomelj kot prvega pevovodjo, nato pa smo že pri prof. Stanetu Habetu, ki je zbor prevzel 1965 in ga vodil vse do leta 2000. V kroniki zbora, ki so jo redno vodili, ob jubilejih pa izdajali lične brošure, preberemo, da sta zbor vodila tudi pevovodji Jože Dolinar in Primož Leskovec. V jeseni leta 2013 pa je vodenje zbora prevzela Marika Haler, odlična poznavalka slovenske ljudske pesmi in pevovodkinja, ki je pevce vzpodbudila k še večji skrbi za ohranjanje slovenske ljudske pesmi. Zato pevci danes pojejo na 'ljudski' način in ohranjajo našo pevsko dediščino, hkrati pa ob njihovem petju še bolj uživajo ljubitelji ljudske pesmi, ko jim prisluhnejo in velikokrat skupaj z njimi tudi zapojejo. Lahko bi naštela še vse druge pevce, ki so opravljali pomembne funkcije, pa se bom zaustavila le v letu, ko praznujejo 60-letnico zbora, ki je v kulturni zgodovini naše občine pustil neizbrisljive sledi.

V pogovoru s predsednikom zbora Dragom Tavčarjem sva najprej ugotovila, da je petju zvest od otroštva, posebej je lep spomin na strica pevca Janka Abeta in nižjo gimnazijo, kjer je pevce vodil Stane Habe. Pel je v zboru Svoboda pod pevovodjem Tonetom Juvanom, nato pa je tudi na njegovo pobudo začel s petjem zelo uspešen Stobljanski oktet. Kar 25 let so peli fantje na različnih koncertih in se v tem času srečevali tudi z Moškim pevskim zborom upokojencev Janez Cerar Domžale, saj so bili kar nekajkrat povabljeni, posebej ob nastopih, da zapojejo skupaj z njimi. Več desetletij je tudi član Godbe Domžale. Z Moškim pevskim zborom upokojencev Janez Cerar Domžale poje že kar nekaj časa in pevce dobro pozna. Rad poje, še posebej posrečena pa se mu zdi kombinacija petja zdajšnjega zbora, kjer pevci pojejo na ljudski način. Ta jim je bližje, bližje pa je tudi poslušalcem, posebej starejšim, ki radi zapojejo z njimi, posebej v domovih starejših. Res pa je tudi, da je ta način petja lažji, saj starejši pevci lažje pojejo po domače kot pa po notah, hkrati pa s prepevanjem starejših ljudskih pesmi ohranjajo dediščino za mlajše generacije.

Načrtovali so, da bodo praznično leto zaznamovali s slavnostnim koncertom, posebno zgoščenko in brošuro. Žal jim je koronavirus praznični koncert odnesel v naslednje leto, razveselili pa so se zgoščenke, ki so jo naslovili s Fantje se zbirajo. Moj sogovornik je povedal, da na zadnji strani ovitka predstavljajo na kratko zgodovino zbora, ne manjka pa niti fotografija kulturnega delavca Janeza Cerarja, po katerem se imenujejo. Zgoščenko so posneli v prostorih Godbe Domžale ob pomoči studia Rada Černeta. Dobri uglašenosti zbora pa se lahko zahvalijo, da je snemanje namesto štirih trajalo le dva dni. Na zgoščenki boste našli tudi fotografijo zbora iz leta 1961 in pesmi: Fantje se zbirajo, Jaz se ne bom nikdar ženil, Sijaj, sijaj sončece, Stoji, stoji Ljubljanca, Dobro jutro, Milka moja, Hladna jesen že prihaja, Bog je ustvaril vince, Polje, kdo bo tebe ljubil, Glej jo, kak mimo gre, Pozimi pa rožice ne cveto, Prej pa ne gremo dam, Mi Slovenci vinca ne prodamo, Novoletno voščilo, Pod to goro zeleno in Majolka. Če jim boste prisluhnili, sem prepričana, da jih boste zapeli skupaj s pevci in uživali.

Tajnik zbora Florjan Zabret pripravlja bogato spominsko brošuro, v kateri bo, tudi ob pomoči dosedanjih jubilejnih brošur, zbral številne podatke iz zgodovine zbora, manjkale pa ne bodo tudi številne fotografije generacij pevcev, ki so in še prepevajo v zboru. Pevci se ob tem lepo zahvaljujejo vsem donatorjem in sponzorjem, iskrena hvala pevovodkinji Mariki Haler, vse ljubitelje ljudske glasbe pa že zdaj vabijo na praznični koncert, kjer boste prisluhnili njihovemu petju, kot spominsko darilo pa prejeli tudi zgoščenko in skupaj z njimi zapeli: Fantje se zbirajo ...

Vera Vojska
Foto: arhiv MPZ

OBČINA **DOMŽALE**
prostor zadovoljnih ljudi

Kjer je volja, je pot

Praznovali so 13. rojstni dan.

FOLKLORNA SKUPINA GROBLJE, DOMŽALE – ZA UPOKOJENCE Po uspešnih in odmevnih nastopih za Krajevno skupnost Jarše - Rodica in Občino Domžale, slednji je bil v Arboretumu Volčji Potok, se je Folklorno društvo Groblje, Domžale, ki je 1. oktobra 2020 praznovalo 13. rojstni dan, odločilo, da pripravi še medgeneracijski folklorni večer za upokojence, ki so 17. septembra napolnili, v skladu s protikoronskimi ukrepi pripravljeno dvorano v Kulturnem domu Groblje. Ker je korona preprečila nastop otroške folklorne skupine, so prijeten plesno-pevski večer popestrili Rožančevi fantjiči, srečanje ljubiteljev folklore pa sta vodila dr. Franci Hribovšek, predsednik društva, in Nevenka Unk Hribovšek, umetniški vodja domače folklorne skupine.

Vokalno-instrumentalna skupina Rožančevi fantjiči Železničarskega kulturno-umetniškega društva Tine Rožanc veterani Ljubljana so nas ob nastopu spomnili na dolgoletno sodelovanje z gostitelji, nato pa predstavili svoj program, ki temelji tako na instrumentih (violina, kontrabas, es klarinet) kot na petju starih ljudskih pesmih, z obojim pa skušajo obuditi štimungo izpred več kot sto leti. S svojim petjem in igranjem navdušujejo že pet let. Strogo se držijo ljudskih melodij in pesmi ter ohranjajo zgodovino in izročila naše kulturne dediščine ter si prizadevajo, da z igranjem in petjem dediščine iz vseh pokrajin naše Slovenije ohranjajo slovenstvo.

Prav vse te besede, ob njih pa še srčnost, veselje do kulturne dediščine in še kaj, bi lahko zapisali tudi za plese in pesmi domače Folklorne skupine Groblje, Domžale, ki je 1. oktobra 2020 praznovala svoj 13. rojstni dan. S programom posegajo na vsa območja naše Slovenije, tokrat so se predstavili s spletom koroških plesov, prijeten večer pa zaključili z dolenjskimi plesi in obljubo, da kmalu zaplešejo še prekmurski splet, in povabilom, da si že zdaj rezerviramo 17. april 2021 za tradicionalno srečanje otroških folklornih skupin.

Delavnost in drznost, veselje do plesa in tudi sreča, da korone ni bilo niti blizu FD Groblje, Domžale, so prispevali k velikemu številu nastopov folkloristov, ki so se v Grobljah od občinstva, ki jih je zvesto spremljalo vse leto, poslovili s pravzaprav že njihovo Nocoj je ena lušna noč. Hvala pevcem in plesalcem za prijeten večer, v imenu Folklornega društva Groblje, Domžale pa hvala za finančno pomoč Občini Domžale, Krajevni skupnosti Jarše - Rodica in Območni izpostavi Javnega sklada za kulturne dejavnosti RS Domžale.

Vera Vojska
Foto: Viljem Kaker

Razstava TOKO Domžale gostuje v Šoštanju

Mineva skoraj dvajset let, odkar tovarne TOKO v Domžalah ni več.

Ostaja spomin na pomembno domžalsko tradicijo izdelovanja usnjene galanterije in njeno visoko kakovost. Zato smo se v Kulturnem domu Franca Bernika Domžale odločili, da pripravimo razstavo z naslovom TOKO DOMŽALE – Tovarna TO(rbic) in KO(včkov). Razstava, ki je bila odprta leta 2019 v Slamnikarskem muzeju, je bila dobro obiskana ter je v mnogih obiskovalcih vzbudila spomine in željo po darovanju Tokovih izdelkov. Projekt pa je nastajal že dve leti poprej z javnim pozivom za sodelovanje in v tem času se je zbralo presenetljivo veliko gradiva – Domžalčani so posodili ali darovali več kot tristo različnih izdelkov, fotografij in zgodb, s katerimi smo sestavili skupen spomin na nekdanjo domžalsko tovarno. Muzejsko delo pa še ni končano, saj je v pripravi katalog nekdanjih Tokovih izdelkov, ki bo objavljen na naši spletni strani.

Ker je bil projekt iz domžalske industrijske dediščine uspešen želimo, da TOKO razstava ne sameva v muzejskem depoju, smo sklenili sodelovanje z Muzejem Velenje in Muzejem usnjarstva v Šoštanju, ki deluje pod okriljem velenjskega muzeja. V Mestni galeriji Šoštanj, v neposredni bližini Muzeja usnjarstva, smo 15. oktobra ponovno odprli razstavo o domžalskem Toku ter skladno z ukrepi proti covidu-19 posneli kratek film o skupnem sodelovanju, ki pa se ni zgodilo prvič, saj je Muzej Velenje pred dvema letoma gostoval z razstavo citer v domžalski Galeriji Domžale. Veseli smo, da so nas Velenjčani in Šoštanjčani lepo sprejeli, med njimi pa nas je ob postavitvi razstave pozdravila tudi direktorica velenjskega muzeja Mojca Ževart. Sicer pa je projekt stekel tudi po zaslugi kolega kustosa Jerneja Huzjana iz Muzeja usnjarstva v Šoštanju.

Po dolgem času sta se ponovno srečali dve pomembni mesti, ki ju povezuje nekdanja tradicija usnjarstva. Naša želja je, da bo kljub zdravstvenim ukrepom razstava čim dlje odprta in dosegljiva obiskovalcem Mestne galerije v Šoštanju, uradno pa bo odprta do 10. novembra. Delovni čas galerije je od ponedeljka do petka od 16. do 18. ure, v soboto od 10. do 12. ure, za ogled v dopoldanskem času se lahko pokliče na 041 430 977. Več o razstavi z že omenjenim predstavitvenim filmom na spletni strani Muzeja Velenje in Slamnikarskega muzeja.

Katarina Rus Krušelj
Foto: K. R. K.

Lisice prihajajo v Domžale!

Sodobni časi kličejo po sodobni umetnosti, ki jo slovenski ustvarjalci tudi pridno izpopolnjujejo.

Ena takih razstav je, kljub pandemiji od konca oktobra na ogledu v Galeriji ZDSLU, in sicer gre za razstavo izbranih risb iz knjige umetnika Črtomirja Freliha z naslovom Lisice. Kot pravi avtor razstave, ki bo v kratkem gostovala tudi v Domžalah, za male zaklade bohinjskih modrosti, saj je projekt – izid knjige – med drugim podprl tudi Kulturni dom Franca Bernika Domžale.

»Lisičje domislice so risarski sprehodi, odmik od običajnega likovnega premišljevanja o resnih vsebinah k resnemu likovnemu premišljevanju o smešnih stvareh. Praktični interes za humor je pri meni že dolgo navzoč, že od osnovne šole sem plačujem davek zanj. Teoretični interes se je zbudil pozneje. In eden najbolj poučnih stavkov je bil, da nobena stvar na svetu ni tako smešna, kakor poskus napisati kaj resnega o humorju,« pravi Črtomir Frelih.

Na vprašanje, zakaj lisice, odgovarja, da imajo pri vseh narodih lisice pomembno mesto v bajkah, povestih, pravljicah. *»Zdi se, da je pri Slovencih tega še posebej veliko. Razlagam si, da majhen narod na križišču narodov ne bi uspeval, če bi se zanašal samo na svoje pozitivne lastnosti, marveč je bilo treba vključiti tudi druge, manj odobravane oblike vede-*

nja. Seveda pa se s tem ni lepo hvaliti, zato na to občutljivo mesto raje postavimo drugega. V lisičjih zgodbah bi v resnici morali nastopati ljudje, če to ne bi bilo grdo, nemoralno, nespodobno ali celo nevarno. In tako lisice lahko povedo marsikaj, česar si sami ne moremo privoščiti. Nobene zvestobe ni v teh šalah in tudi nobene ideološke uporabnosti. Če pa le sprostijo kakšno napetost, ugriznejo dolgčas, prelisičijo zlobo, potem si zaslužijo nekaj naše pozornosti.«

Sicer pa je prof. Črtomir Frelih, ki je med drugim tudi redni profesor za grafiko na ljubljanski univerzi, že prejel več domačih in mednarodnih nagrad.

Knjiga Lisice bo izšla sredi novembra, kdaj bo razstava na ogled tudi v Domžalah, pa je odvisno tudi od epidemiološke slike v naši državi. Da, kultura je zagotovo eno od področij, ki je pandemijo najbolj občutila.

Mateja A. Kegel

Odprtje razstave Slikografije

Center za mlade Domžale se z razstavo Slikografije prvič predstavlja v Knjižnici Domžale.

CZM Razstava je delo mladih fotografov in ustvarjalcev, ki se v prostorih Centra za mlade Domžale srečujejo vsak teden, skozi celotno šolsko leto.

Prvi del razstave je pripravila foto skupina, ki jo vodi fotograf Klemen Brumec. Osem mladih je v diptihe združilo pare slika-fotografija. Nadobudni fotografi, ki znajo ceniti svoje 'predhodnike', so s kančkom ironije zasukali svoj pogled in objektive na dela starih mojstrov in jih predrugačili v novo, sodobno in digitalno podobo. Nekateri so se projekta lotili zelo veristično, drugi pa so s humornim tonom modernizirali izbrane elemente umetniških del. Razstavljajo: Janez Anžič, Maša Bahovec, Nika Ilić, Meggi Mezek, Petra Škrjanc, Gregor Vovk in Klemen Brumec.

Likovni del razstave zajema likovna dela treh starostnih skupin. Vsi so ustvarjali pod mentorstvom **Mateje Absec**. Odpisanim stranem knjig in časopisov je bila s pomočjo risanja s tušem dodeljena nova uporabna vrednost. Slike so nastale s pomočjo risanja s peresi in čopiči, motivi so pretežno portreti. Mavrična skupina, v kateri so osebe s posebnimi potrebami, je slikala z akrili, pasteli in voščenkami, in sicer po spominu opazovanja slik velikih slikarjev. Razstavljajo: Ana Orel, Živa Marolt, Ariana Beganović, Maša Medvešek, Eva Prašnikar, Ana Železnik, Neja Žibert, Iris Kajbič, Nastja Trtnik, Petra Eržen, Ana Poljšak, Mojca Vrhovnik, Aleš Podkrajšek, Jan Prašnikar in David Zajc.

Ustvarjalne delavnice so stalnica skorajda že od začetka delovanja CZM, ves čas pa jih vodi prav Mateja Absec. V teh letih se je zvrstilo kar lepo število otrok in mladostnikov, ki pogosto ustvarjajo dela, ki so posebna in nekoliko drugačna ter prav zato še toliko bolj zanimiva. Zanimiva pa so tudi fotosrečanja, ki jih že peto leto zapored vodi Klemen Brumec. Da je temu res tako, kaže obiskanost delavnic. Začeli smo s skupino mladih med 15. in 30. letom, ki se tudi predstavljajo na tej razstavi, a kmalu ugotovili, da fotografija zanima tudi mlade do 15. leta. Na foto srečanjih se tako izmenjaje dobivata skupini mladih do 15. leta in mladih med 15. in 30. letom.

Tako ustvarjalnim delavnicam kot foto srečanjem je skupno, da njihov namen ni strukturirano predajanje znanja in cilj niso po strokovnih smernicah oblikovani mladi umetniki in umetnice. Cilj so mladi, ki imajo znanje, da se izrazijo prek ustvarjalnih tehnik in si drznejo vzeti prostor izven okvirjev in pravil, hkrati pa se imajo pri tem res dobro v družbi sovrstnikov. Prav komponenta druženja, zabave in klepeta je pri delavnicah res močna.

Razstavo, ki je plod tega druženja in ustvarjanja, si lahko v knjižnici ogledate do 7. novembra. Jeseni 2021 pa si boste lahko ogledali dela, ki bodo nastala v letošnjem šolskem letu.

Recenzija filma: **Padati**

Režijski prvenec sicer odličnega igralca, vsestranskega umetnika Vigga Mortensena, s pomenljivim naslovom Padati (Falling), je neke vrste osebna na pol avtobiografska izpoved, ki se dotika kar najbolj intimnega okolja slehernega posameznika, tj. osnovne družbene celice: družine. Podobno kot sugerira v filmu, je Viggo namreč tudi sam odraščal ob avtoritarnem očetu, že zelo mlad pa je izgubil mater. Spremenjeno je le dejstvo, da igra Johna, srečno poročenega geja, kar pa se ne bi niti zgodilo, če se ne bi v projekt vmešale določene produkcijske zahteve, zaradi katerih je v njem potem sam tudi zaigral.

Johnovega očeta Willisa upodobi izvrstni Lance Henriksen, ki je častitljivi starosti navkljub – šteje že 80 pomladi, v karieri pa je odigral že prek 250 filmskih vlog – praktično prvič dobil kompleksnejšo dramsko vlogo, vredno svojega igralskega talenta. Do zdaj je namreč igral pretežno zlikovce v akcijah in trilerjih, za kar je bil s svojim razbrazdanim obrazom in prekajenim glasom več kot dobrodošla izbira. Tokrat pa se pojavi v vlogi dementnega očeta, polnega jeze in zamer na praktično vse okoli sebe, z izjemo svoje posvojene vnukinje Monice. Tonus njegovega lika se vzpostavi že v uvodnih minutah filma, ko ga kot mladega očeta upodobi Sverrir Gudnason, ki svojemu novorojenemu sinu prišepne, da *»mu je žal, ker ga je spravil na svet samo zato, da bi umrl«*, na kar le-ta začne nezadržno jokati. Willis v sedanjosti že dolga leta pogreša svojo umrlo ženo Gwen, čeprav se je od nje že za časa življenja ločil, le-da se tega ne zaveda. Še vedno jo namreč kliče na praktično vsakdanji ravni, saj misli, da živita skupaj. V stiski pokliče svojega sina Johna, ker zasluti, da ne more več živeti sam. Ko ga le-ta z odročne kmetije srednjega zahoda pripelje s seboj v Los Angeles, Willis na to hitro pozabi.

Lance je po premieri filma v ljubljanskem Kinodvoru v svojem pogovoru z gledalci prek Zooma povedal, da se je za vlogo tipično patriarhalnega, navidezno mačističnega in čustveno odmaknjenega očeta, moral kot igralec do konca razgaliti, na novo odkrivati in končno predati (uncover, discover and surrender), za kar je režiserju Viggu, ki je ravno tako sodeloval v pogovoru, neizmerno hvaležen. Po drugi strani lik Johna bazira na neizmerni potrpežljivosti in toleranci do svojega očeta, saj se zaradi svoje osebne zrelosti zaveda, da je le-ta globlje v sebi zgolj neutolažljivo nesrečen. Iz tega razloga je zmožen tolerirati tudi njegove homofobne izpade, pripombe o ženskah kot seksualnih objektih in permanentni potrebi po toaleti, kamorkoli gresta. Le v redkokaterem filmu je relacija na liniji konservativni oče – gejevski sin izpeljana do te mere rahločutno, da nikoli ne zdrsne na nivo klišeja, kjer pa je zelo tanka meja.

Na splošno je občutek, da je film Padati v današnjem času eden tistih redkih filmskih draguljev, ki se je zaradi neizmerne predanosti vseh vpletenih 'enostavno moral zgoditi'. Ko namreč poslušamo Vigga in Lancea (posnetek je dostopen tudi na Youtube kanalu), s kakšno medsebojno spoštljivostjo in zaupanjem govorita o svojem projektu, lahko hitro ugotovimo, da gre za eno samo ljubezen. Tudi način njunega dela je izjemno samozavesten, zato je bilo marsikaj v scenariju v kontekstu njunih likov podvrženo iskanju in raziskovanju, rešitve pa sta potem pogosto našla kar na licu mesta. Za našo prihodnost, kakršnakoli že bo, si tako lahko želimo čim več podobnih filmskih projektov: intimnih zgodb na osnovi osebnih izkušenj, ki se jim lahko približa slehernik.

Film si boste lahko ogledali tudi v Mestnem kinu Domžale.

Žiga Čamernik

SLIKANJE ME BOGATI

BREDA CERAR, SLIKARKA

Breda Cerar je že 12 let članica likovnega krožka v okviru Društva Lipa, Univerze za tretje življenjsko obdobje Domžale.

Cveta Zalokar
Foto: Miro Pivar

Na letošnjem likovnem natečaju, ki je simbolično zaključil obeležitev 100-letnice rojstva domžalskega kiparja Franceta Ahčina, je sodelovalo kar 45 ustvarjalk in ustvarjalcev iz širšega prostora Domžal, Mengša, Kamnika in Lukovice. V kategoriji slikarstvo je bilo prvonagrajeno likovno delo Brede Cerar, ki si je s tem tudi prislužila možnost samostojne likovne predstavitve v prihodnji sezoni v Menačenkovi domačiji.

Kaj Društvo Lipa pomeni starejšim in kako ocenjujete njegovo delo, ponudbo?

Društvo Lipa nam starejšim omogoča aktivno preživljanje časa. Lahko počnemo to, kar nismo mogli, ko smo bili v službi, saj nam je vedno primanjkovalo časa. Društvo ima veliko dejavnosti, tako da vsak lahko najde nekaj zase. Lahko se učimo tujih jezikov, ukvarjamo z likovno, literarno, glasbeno in športno dejavnostjo, izdelujemo punčke za Unicef, klekljamo, seznanjamo se z zelišči in udeležujemo izletov. Izleti so strokovno vodeni, tako si ogledujemo naravne, zgodovinske in kulturne znamenitosti. Delo predsednika Lipe Marjana Ravnikarja bi ocenila za zelo dobro. Skrbi, da je program pester in zanimiv, za čim več ljudi. V tem korona času se trudimo, da se držimo tudi vseh varnostnih ukrepov pri naših dejavnostih.

Kje vse se sami udejstvujete?

Sama se udejstvujem pri likovnem krožku in obiskujem pouk učenja angleščine. Včasih, ko mi čas dopušča, se udeležim tudi kakšnega izleta. Pred časom pa sem sodelovala tudi v krožku oblikovanja gline in v pohodniški skupini.

Likovni krožek pri Društvu Lipa vodi Mojca Marija Vilar. Kako poteka vaše delo in kakšna je vloga mentorja?

Naša mentorica, diplomirana slikarka Marija Mojca Vilar, je zares dobra pedagoginja. Uspešno nas uči likovnega izražanja, ki je delo rok, srca in uma, da znamo to lepoto občutkov preliti na slikarsko platno. Pouk pri njej poteka v sproščenem vzdušju. Poleg likovne kompozicije negujemo tudi čim boljše medsebojne odnose in si s tem dejansko izboljšujemo kvaliteto in bogatimo naša življenja. Članice smo postale prave prijateljice in se večkrat družimo tudi v prostem času. Mojca nam posreduje res veliko znanja, kar se izkazuje tudi s tem, da sodelujemo na številnih razstavah, ex temporih in slikarskih kolonijah, na katerih naša skupina prejema številna priznanja in kar nekaj prvih nagrad.

Kaj vam pomeni likovna umetnost in zakaj ste se odločili za slikanje?

Likovna umetnost mi veliko pomeni, mojemu življenju daje nove dimenzije in ga bogati. Že kot otrok sem rada risala. Zdaj pa sem vesela, da obiskujem likovni krožek, ker se lahko pod strokovnim vodstvom mentorja učim likovnega izražanja in uživanja v ustvarjanju lastnih del. Dober je občutek, da narišem sliko, ki mi je všeč.

Katera tehnika je vaša najljubša?

Težko bi rekla katera. Najraje imam akril in olje.

Najbrž tudi radi obiskujete razstave, kam vse vas vodi pot in katera razstava vam je še posebej ostala v spominu?

Rada obiskujem razstave. Skupaj s sošolkami obiskujemo razstave po Sloveniji in tudi v tujini. Seveda pa redno obiščem vse razstave v Domžalah, tako v Menačenkovi domačiji in Galeriji Domžale. Najbolj pa mi je ostal v spominu obisk Pariza in množice galerij. To je bilo pravo doživetje, saj smo imeli odlično strokovno vodenje Mojce in vodiča. Nekaj razstav sem obiskala tudi z Galerijo na potepu in Društvom Senožeti. Ogledala sem si tudi razstave v galerije v Firencah, Zagrebu, Dunaju, Milanu, Amsterdamu.

Kateri pa so vaši najljubši slikarji?

Moj najljubši slikar je Monet. Očarajo me njegove barvite slike vrtov in lokvanjev. Všeč mi je tudi Chagal, občudujem njegov barviti svet mitov in magije. Med slovenski slikarji pa mi je všeč Ivana Kobilca. Pogumna ženska, ki je ustvarjala v času, ko je slikarstvo veljajo za moško dejavnost.

Kaj vam pomeni prva nagrada na letošnjem likovnem natečaju v Menačenkovi domačiji?

Nagrade sem bila zelo vesela. Je nekakšna potrditev mojega dolgoletnega dela in spodbuda za bodoče likovno ustvarjanje.

Akril Potovanje čez morje, nagrajena slika Brede Cerar

Kako na vašo likovno ustvarjalnost gledajo domači in prijatelji?

Domači me podpirajo. Pogledajo na novo ustvarjeno sliko in pohvalijo, da je dobra, ali pa mi namignejo, da bi lahko bilo bolje. Prijatelji, posebno tisti, ki se ukvarjajo z likovno dejavnostjo, pa me spodbujajo.

Krasijo vaše slike tudi vaš dom?

Moje slike so obešene po vseh stenah našega stanovanja. Nekaj jih ima tudi sin, visijo tudi pri mami in v domovih prijateljev.

Kaj še radi počnete v prostem času?

V prostem času rada berem knjige, gledam televizijo, kuham, se ukvarjam z vrtom in rožami. Obiskujem gledališke predstave, sem zvesta abonentka v Bernikovem domu in Špas teatru. Vsak dan hodim s psom na sprehod. Rada tudi potujem, vendar letos samo po Sloveniji. Pri nas je polno lepih kotičkov, ki jih je vredno pogledati. Moj letošnji projekt je, da obiščem čim več slovenskih gradov. Pred kratkim sem obiskala grad Snežnik, kjer sem si ob tem tudi pogledala razstavo Oblo in oglato. ❐

KOLUMNA • MEDSEBOJNI ODNOSI **LIDIJA BAŠIČ JANČAR**

KO ME POGLEDAŠ, VEM, DA OBSTAJAM!

Oči imajo posebno moč in sposobnost. Pravimo celo, da so oči ogledalo duše, da se začutimo prek oči, da tako v sogovorniku hitro prepoznamo globlja čutenja, predvsem tista težja, kot so žalost, osamljenost, hrepenenja ...

Vemo namreč tudi, da smo si ljudje različni, nekateri imamo dober očesni stik, drugi ga ne zmorejo. Veliko je raziskav, ki so neposredno podprle ugotovitve, da se mamina uglašenost na otroka, zrcaljenje in sporazumevanje odražajo z globokim medsebojnim pogledom. Če je mama tega sposobna, bo otrok razvil odziv, najprej do mame, pozneje tudi do drugih. Vsak je že imel kdaj priložnost pogovarjati se s sočlovekom, ki ga ni zmogel gledati v oči ... kako težak je ta občutek. Kot da ne moremo zares vzpostaviti medosebnega stika, se zares začutiti, pogovoriti.

Dojenček mamico dojema kot osebo, ki je zanj najpomembnejša, če govorimo o občutjih, so ta občutja pravzaprav prav taka kot pri zaljubljenosti. Gleda jo z vsem mogočim občudovanjem, hrepeni po njenem odzivu in je neizmerno vesel vsakega njenega pogleda, dotika, poljuba, bežnega stika ... na vsak še tako droben mamin odziv se intenzivno odzove. V čustvenem smislu so ti drobni odzivi zanj življenjskega pomena. V nasprotnem primeru govorimo o čustveni smrti, ki se zgodi, če dojenček teh odzivov ni deležen ali pa ne v zadostni meri; v obeh primerih zanj to pomeni, da ne obstaja. Vemo namreč za mnenja prejšnjih generacij, naj otroka kar pustimo v posteljici, četudi joče ... se bo že umiril. Zares se umiri, saj na določeni točki za vedno obupa, in dokazano, čustveno umre. Kako krivično je to.

V mamico, ki se z dojenčkom zna pogovarjati, se odzivati nanj, ga gledati in se z očmi z njim sporazumevati, je ta dobesedno zaljubljen. Če mama tega ni sposobna v zadostni meri, bo pozneje ta človek kot odrasel te odzive iskal vse življenje. Lahko bi rekli, da mu vsak odziv drugih prinaša globoko hrepenenje po premagovanju njegove lastne osamljenosti, krivice in žalosti. Kot otrok, ki se vrednoti prek maminega pogleda in le tako ve, da obstaja, se odrasli z mnogimi primanjkljaji na tem področju počuti živega le prek odziva drugega. Je še mali otrok, poln hrepenenj po še, z občutki, ki jim ni kos, s sanjami. Torej se mora spustiti na samo dno, v samega sebe, odrasti. In oditi naprej. Gre za dozorevanje, ko si sposoben zares ljubiti z držo odraslega in ne le na podlagi svojih otroških, še ne preživetih in predvsem neuresničenih potreb.

Komu ni všeč, da ga drugi opazi? Kdo lahko reče, da mu ni všečno, če ga drugi pogleda? Zakaj? Kaj nam sporočajo ti pogledi? Da smo, da obstajamo? Da življenje ni več le črno-belo, temveč barvito? Če doživljamo življenje kot črno-belo, potem potrebujemo načine, da si ga obarvamo. Z računalnikom, raznimi chati, socialnimi omrežji, kjer pravzaprav lahko dobimo ogromno odzivov – ki dajo barvo dnevom, ko nikogar ne zanimamo. Danes je to velika težava, še posebej otrok in mladostnikov. Starši jih pripeljejo na terapijo, ko so že zasvojeni s telefoni. A njihov svet je kljub njim dolgočasen. Naučili so se dobiti impulze na hitro, saj le tako ti dovolj močno zarežejo v njihovo psiho, da imajo občutek, da so živi, da

> **❝ Kot otrok, ki se vrednoti prek maminega pogleda in le tako ve, da obstaja, se odrasli z mnogimi primanjkljaji na tem področju počuti živega le prek odziva drugega.**

obstajajo. Rešitev je iti nazaj, na poglede, na odzive, ki so živi in štejejo. Na mamino ljubezen in očetovo ljubljenost, odzivnost.

Marsikateri odrasli obstane ujet v občutku, ko le čuti občutke zaslepljenosti in brezmejne radosti, kar nikoli ni bilo zares zadovoljeno, izživeto. In se venomer vrača k tem občutjem, si jih želi in potrebuje: *»Ona je oseba, narejena nalašč zame in jaz zanjo.«* In se ustavi, ko občutki šibijo. Znova se vrnejo v situacije, ko jih spet lahko doživljajo. Ustvarjanje vedno novih hrepenenj in njihovo zavestno ohranjanje je dostikrat prisotno pri ljudeh, ki na ta način druge skrbi potiskajo s prizorišča. Tako njihov osamljeni jaz doživljajo kot 'midva', kar jim znova onemogoča srečanje s samim seboj.

Zvezde v vsej njihovi lepoti zares opazimo šele, ko se dodobra znoči. Ko se poglobimo vase, v svoje občutke, ko razumemo in znova doživimo tisto težko osamljenost in občutek, da nikomur nismo pomembni, da naši dosežki nikoli niso dovolj in zares dobri, šele dobimo moč, da zares odrastemo. Takrat zares obstajamo.

Odločitev, da boš v življenju imel nekoga ob sebi, je osebna odločitev, je odločitev za proces, da sam narediš korake v smeri prepoznavanja svojih prikrajšanosti. To je pravzaprav odločitev, da bo nekdo vseeno s teboj, ko ti bo slabo – in potem bo tisto slabo verjetno lažje minilo. Življenje se ne meri le po tem, ko ti gre dobro, brez težav, kriz in padcev. Nietzsche je rekel: »Da bi postali modri, se morate naučiti prisluhniti divjim psom, ki lajajo v vaši kletki.« Verjamemo v to, da se iz izkušenj in lastnih primanjkljajev nečesa novega naučimo in iz tega rastemo. ❐

Kolumna: Medsebojni odnosi – stiska ali izziv je namenjena osvetlitvi izzivov v odnosih in podajanju novih pogledov ali rešitev za vsakodnevne situacije. Lidija Bašič Jančar je terapevtka zakonske in družinske terapije pri Študijsko-raziskovanem centru za družino in nosilka programa Naj noben otrok ne izostane – takojšnja psihosocialna pomoč otrokom in mladostnikom iz ogroženih družin, ter Šole za družino v Domžalah, ki ju sofinancira občina Domžale, ter predstavnica LAS-a (Lokalna akcijska skupina za boj proti zasvojenosti) (lidijabjancar.com). Je avtorica knjige Popolna ljubezen.

Kolumne izražajo stališča avtorjev in ne nujno uredništva glasila Slamnik.

POLITIČNE STRANKE

SDS / MAG. TOMAŽ DEŽELAK, PREDSEDNIK OO

Komu denar – rebalans

Pred nami je mesec, ko je treba skleniti rebalans k veljavnemu proračunu za leto 2021. Zagotovo se vsi strinjamo, da je veliko potreb in projektov, kjer so potrebna dodatna sredstva. Vendar pa smo se v svetniški skupini SDS odločili, da enemu namenimo posebno pozornost. Predlagali bomo, da se Centru za reševanje Domžale (CZR) nameni dodatnih 350.000 evrov za nakup novega vozila za tehnično reševanje. Dejstvo je, da je bil nakup ovrednoten že v dolgoročnem planu nabave opreme in vozil za potrebe javne gasilske službe za 2022 oziroma 2023. Predvidena je bila namreč zamenjava vozila za tehnično reševanje (vozilo je namenjeno tehničnemu reševanju ob prometnih nesrečah in drugih tehničnih intervencijah, posebnost vozila je, da je opremljen z dvigalom HIAB). Vendar pa se je obstoječe vozilo zaradi dotrajanosti v juniju pokvarilo. Čeprav so vozilo popravili, pa je dejstvo, da je postalo kot tako nezanesljivo in ob hitri oceni tveganja lahko rečemo, da bi se lahko zgodilo, da v kritičnih trenutkih ne bi mogli nanj računati. Zato lahko rečemo, da je to eden izmed najnujnejših nakupov, ki jih mora izvesti občina. Zavedati se moramo, da bo končna vrednost vozila znana po izdelavi investicijskega projekta – trenutno jo stroka ocenjuje na približno 650.000 evrov. Razliko bo CZR pokril iz

“ Predlagali bomo, da se Centru za reševanje Domžale (CZR) nameni dodatnih 350.000 evrov za nakup novega vozila za tehnično reševanje.

vira tržne dejavnosti, požarnih taks in sredstev MORS. Novo vozilo za tehnično reševanje pa bo tako omogočilo tehnično reševanje v vseh primerih, saj bo opremljeno z izredno zmogljivim dvigalom. Drage občanke in občani, verjetno se vsi spominjamo požara, ki se je razplamtel v stolpnici v centru Domžal, pa neurja, ki je poškodoval več kot 800 hiš ..., pa še bi lahko našteval, zato upam, da lahko razumete razloge za oblikovanje takega predloga. Obenem pa bi se rad tudi zahvalil vsem gasilcem za njihov brezmejni trud in požrtvovalnost. Hvala vam!

NSI / LJUDMILA NOVAK – POSLANKA EVROPSKEGA PARLAMENTA

Podpora podnebni nevtralnosti, a ne za vsako ceno

Evropski parlament je na septembrskem plenarnem zasedanju v Bruslju podprl cilj o 60-odstotnem zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov do leta 2030 v primerjavi z letom 1990.

V politični skupini EPP v celoti podpiramo prehod na evropsko podnebno nevtralnost do leta 2050, a ob tem poudarjamo, da mora biti ta prehod narejen na način, ki bo ustvaril nove zaposlitvene možnosti.

Zato smo se v EPP glasovanja o 60-odstotnem cilju vzdržali. V EPP menimo, da gre pri tem za previsoko postavljeni cilj, zaradi katerega lahko pride do velike izgube delovnih mest. Kot je že znano, v EPP podpiramo zmanjšanje izpustov do leta 2030 za 55 odstotkov, če ocena učinka zmanjševanja pokaže, da je to ekonomsko izvedljivo.

Zavedamo se namreč, da bo pri prehodu na nizkoogljično gospodarstvo prišlo do migracij med delovnimi mesti, saj bodo v prihodnosti za nove tehnologije potrebna tudi nova znanja. Podnebna nevtralnost lahko odvzame veliko delovnih mest, če ni podprta s številkami o rasti novih delovnih mest ter s tem povezanim blagostanjem Evropejk in Evropejcev.

Smo pa v Evropskem parlamentu potrdili resolucijo o zaščiti demokracije, pravne države in temeljnih pravic v državah članicah EU. V resolucijo je jasno zapisana zahteva Evropskega parlamenta, da moramo v EU vzpostaviti zavezujoč in učinkovit mehanizem za zaščito vrednot EU.

“ Podnebna nevtralnost lahko odvzame veliko delovnih mest, če ni podprta s številkami o rasti novih delovnih mest ter s tem povezanim blagostanjem Evropejk in Evropejcev.

Kot sem že večkrat poudarila, tudi sama odločno podpiram vključitev pogoja pri izplačevanju evropskih finančnih sredstev s spoštovanjem vladavine prava. EU ne sme biti le bankomat, medtem ko se teptajo njene temeljne vrednote. Denar mora priti v prave roke za prave rešitve, evropska solidarnost ne sme biti zlorabljena, zato je potreben nadzor nad porabo denarja, ob spoštovanju vladavine prava v vseh državah članicah Evropske unije.

V Evropskem parlamentu tudi vztrajamo, da brez dogovora o pogojevanju izplačevanja evropskih sredstev s spoštovanjem vladavine prava ne bomo prižgali zelene luči novemu večletnemu okviru, ki skupaj s skladom za okrevanje sestavlja sveženj za odpravo posledic pandemije novega koronavirusa.

LMM / MATEJ ORAŽEM

V Domžalah znamo in zmoremo

V prvi vrsti je treba izpostaviti delo vodstva in zaposlenih v Domu starejših občanov Domžale, kjer kljub izjemno zahtevnim razmeram ob pojavu virusa znotraj doma in pomanjkanju navodil in pomoči s strani države, v teh težkih časih zelo lepo skrbijo za naše starostnike, ki so tam v oskrbi. Ogromno znanja, energije in prizadevanja je potrebnega, da se preživi te težke čase, in v Domžalah smo pokazali vse to. Zdravstveni dom Domžale je tako kot vse zdravstvene ustanove močno pod udarom, a je treba priznati, da občanke in občani tega skorajda ne občutimo. Testiranja na novi virus potekajo redno in organizirano, poskrbljeno pa je tudi za preostale bolnike, kolikor to trenutno stanje dopušča. Zgledno delujejo tudi šole in vrtci, kjer z rednim obveščanjem in prizadevnostjo tako organizacijsko kot s samo medčloveško komunikacijo med zaposlenimi in starši ter otroci stvari za zdaj potekajo kar najbolj optimalno, glede na dano situacijo. Vsekakor so pohvale vredna prizadevanja za obuditev kulturnega življenja v naši občini, kajti kultura nam je lahko v teh časih pomembno zatočišče pred vsakdanjimi številkami in težavami. Tudi športna društva nudijo vse, kar je z odloki dovoljeno, in skrbijo, da predvsem naši otroci ne bi prehudo čutili posledic ponavljajočih se karanten. Seveda ne gre pozabiti na vse gasilce, profesionalne in prostovoljne, pa civilno zaščito ter prostovoljce ostalih dobrodelnih organizacij, predvsem Rdeči križ in Karitas, ki prav tako delujejo v oteženih razmerah.

Veseli me, da – čeprav je politično delovanje v občini močno okrnjeno, saj smo se letos občinski svetniki res redko sestali – imamo na vodstvenih položajih in strukturi zaposlenih v naših ustanovah odgovorne, prizadevne in sposobne ljudi, ki kljub vsesplošnemu pomanjkanju navodil, pomoči in seveda tudi finančnih sredstev, uspevajo s svojim delovanjem vsem nam kar se da omiliti težke razmere, v katere nas je vse pahnil pojav novega koronavirusa. Velik poklon in zahvala.

“ Tako imenovana korona kriza nas je vse postavila pred premnoge izzive. Mnogim je delovanje onemogočeno, nekaterim omejeno, ogromno pa je tudi v naši občini organizacij, ki kljub težkim razmeram odlično opravljajo svoje delo z veliko mero solidarnosti in srčnosti.

SD / KRISTINA HAFNER

Rožnati oktober in javno zdravstvo

Rožnati oktober je mednarodni mesec ozaveščanja o raku na dojki. Ta mesec je posvečen vsem ženskam, ki trpijo in se zdravijo za rakom na dojki, ki je vse pogostejši rak pri ženskah. Ob pravočasnem odkritju obstaja velika možnost za ozdravitev. Javno zdravstvo v okviru akcije Dora skrbi za preventivne preglede dojk vseh žensk, starih nad 50 let, pri katerih odkrijejo največ raka dojk. Rezultati študije kažejo na hitrejše okrevanje, boljše preživetje in znižanje umrljivosti zaradi raka dojk. Žal pa se trenutno vse bolj nagiba k privatnim in plačljivim zdravstvenim storitvam, ker se je sistem storitev javnega zdravstva tudi pri nas upočasnil zaradi epidemije covida-19. V tem obdobju je bilo diagnosticiranih manj obolenj raka na dojki. Vse več ljudi pošilja slike svojega (ne)zdravja kar iz mobilnika in opisuje svoje zdravstveno stanje, da pridobi potrditev zdravnika, ali gre samo za virozo in ali je kaj drugega. Tudi zobozdravstvena oskrba je že vidno podhranjena. Trenutno se dogovarjajo o tem, katere storitve bodo plačljive in katere neplačljive, nujne in nenujne, katere bodo krile zavarovalnice in katere ne.

Potrebujemo zdravnike in zdravstveno oskrbo, ki je namenjena vsem, trenutno pa je ta precej nedosegljiva. Javni zdravstveni sistem potrebuje modernizacijo in skrajševanje

“ Potrebujemo zdravnike in zdravstveno oskrbo, ki je namenjena vsem, trenutno pa je ta precej nedosegljiva. Javni zdravstveni sistem potrebuje modernizacijo in skrajševanje čakalnih dob, ki ni na škodo dostopnosti zdravstvenih storitev za vse ljudi.

čakalnih dob, ki ni na škodo dostopnosti zdravstvenih storitev za vse ljudi.

V Zdravstvenem domu Domžale opozarjajo, da se je treba naročiti na vse zdravstvene storitve po telefonu ali elektronski pošti. Ob simptomih in znakih bolezni covid-19 izvajajo odvzem brisov, po novem tudi na ‘drive in’ načinu. Vsi ti ukrepi so na mestu, in verjamemo, da se trudijo po svojih najboljših močeh obvladovati situacijo. Ob vsem tem ponovno opozarjamo, da se mora Zdravstveni dom Domžale nujno in čimprej razširiti. Socialni demokrati bomo podprli vsa prizadevanja za ohranitev in razširitev javnega zdravstva tudi v bodoče!

NSI / TADEJA ŠUŠTAR, POSLANKA IN SVETNICA

Odprava krivic pri kmečkih pokojninah

Spremembe Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2), ki smo jih na 20. redni seji Državnega zbora sprejeli, popravljajo krivice za nazaj, ki so nastale v okviru prejšnjih različic ZPIZ-a.

Pri spremembah zakona gre v prvi vrsti za odpravo krivic kmetom, ki so bili zavarovani za ožji obseg pravic, v pokojninsko blagajno pa so vplačevali približno v enakem obsegu kot njihovi kolegi za širši obseg, le da so bili zadnji pridruženi različnim zadrugam. Manjši kmetje oziroma tisti, ki se niso želeli pridružili zadrugam zaradi osebnih razlogov, pa niso imeli niti možnosti, da bi si plačevali zavarovanje za širši obseg, čeprav so glede na velikost kmetije ali katastrski dohodek plačevali približno enako vsoto kot tisti v sistemu zadružništva. Na ta način je prejšnji režim spodbujal kmete, da so se vključili v sistem zadružništva in jim kot protiuslugo namenil več pravic, četudi so vplačevali v pokojninsko blagajno v podobnih zneskih kot tisti, ki niso bili člani zadrug.

Kmečki zavarovanci za ožji obseg pravic, ki so vplačevali primerljive prispevke kot tisti za širši obseg pravic in že prejemajo pokojnino, bodo lahko zaprosili za novo odmero pokojnine, da bo njena višina v skladu s tem popravki zakona. Upravičeni bodo tudi do enakih pravic iz pokojninskega sistema, kot so letni dodatek ali dodatek za pomoč in postrežbo.

“ Kmečki zavarovanci za ožji obseg pravic ... Upravičeni bodo tudi do enakih pravic iz pokojninskega sistema, kot so letni dodatek ali dodatek za pomoč in postrežbo.

Poleg tega se s temi spremembami zakona spreminja tudi status dokupljene pokojninske dobe zaradi študija oziroma služenja vojaškega roka, ki je bila dokupljena do 31. 12. 2012, torej do konca veljavnosti prejšnjega zakona ZPIZ-1. Ta bo po novem štela kot pokojninska doba brez dokupa. Ljudi, ki bi bili do tega upravičeni, je v Sloveniji med štiri in pet tisoč, in tistim izmed njih, ki so že upokojeni, se bo višina pokojnine na novo odmerila.

Trenutna vlada je dokazala, da ji je mar za male ljudi in kmete, ki se jim je zgodila krivica. Malo je potrebno, da se krivice odpravijo, vendar pa je potrebna politična volja, da se to udejanji. Krivice, ki so se dogajale, se tako postopoma odpravljajo in v Novi Sloveniji, krščanskih demokratih smo predlog zakona in te spremembe soglasno podprli. Predlog zakona bi moral biti sprejet takoj, ko so se ugotovile krivice, ne pa, da smo na njihovo odpravo čakali dolga leta. Ker prej za to ni bilo posluha, je bilo očitno treba počakati na vlado, v kateri sodeluje in udejanja svoj program tudi Nova Slovenija – krščanski demokrati.

LTD / MAG. RENATA KOSEC

Odgovorni do sebe in drugih

V Sloveniji je bila zaradi izrednega povečanja in širjenja okužb z novim koronavirusom ponovno razglašena epidemija in aktiviran Štab Civilne zaščite Občine Domžale.

Štab CZ v vsem tem času koordinira vse aktivnosti in dejavnosti organov in služb Sistema zaščite in reševanja Občine Domžale, ki sodelujejo pri izvajanju ukrepov za omejevanje epidemije v podporo ZD Domžale in izključno po njihovih strokovnih navodilih.

Ponosna sem, da lahko kot članica Štaba CZ s svojim delom in s pomočjo kolegov tudi sama pripomorem k zajezitvi oziroma izboljšanju razmer v teh časih.

V zadnjem času se pogosto srečujem z različnimi ljudmi in zgodbami, ki se dotikajo virusa, in zavedam se, koliko energije, dobre volje in sočutja premorejo vsi ti ljudje. Svoje delo opravljajo brezpogojno navkljub res težkim in izrednim razmeram.

Poklon gre osebju Zdravstvenega doma, zaposlenim v Domu starejših, lekarnah, učiteljem, vzgojiteljem, policistom, gasilcem, pripadnikom Civilne zaščite, humanitarnih organizacij, podjetnikom na različnih področjih, vsem tistim, ki skrbijo za naše nujne življenjske potrebe in počutje ter še mnogim drugim, ki s svojo neomajno voljo delate v dobro vseh nas. Ste nepogrešljivi, in zavedam se, kako zelo so prikrajšani vaši najbližji, saj ste od samega začetka polno vpeti v svoje delo, poleg tega pa v vsakem trenutku izpostavljeni okužbi.

“ Hvala tudi vsem posameznikom, ki se zavedate, da z upoštevanjem ukrepov ne ščitite samo sebe, marveč tudi druge.

Hvala tudi vsem posameznikom, ki se zavedate, da z upoštevanjem ukrepov ne ščitite samo sebe, marveč tudi druge.

Virus je med nami, ne izbira posameznikov, je nepredvidljiv in nihče ne ve, kakšne posledice bo pustil za seboj. In ravno zaradi tega je čas, da pozabimo na lastna prepričanja o tem, kaj je prav in kaj ne, da smo solidarni, da po svojih močeh pomagamo drugim, smo strpni, spoštujemo ukrepe in se zavedamo, da le skupaj lahko izboljšamo trenutno stanje in zmagamo v boju proti virusu.

Verjamem, da nam bo tudi tokrat uspelo. Vse dobro vam želim!

NSI / PEREGRIN STEGNAR, PREDSEDNIK OO

Obisk ministra Janeza Ciglerja Kralja v naši občini

Konec septembra je domžalsko občino obiskal minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Janez Cigler Kralj, ki je ta dan začel z delovnimi obiski v občini Litija, ga nadaljeval v Domžalah in zaključil v Komendi. Želel se je seznaniti z razmerami na terenu. Z ministrom sta bili še dve sodelavki z ministrstva, na obisku pa sva ga spremljala še poslanka in občinska svetnica Tadeja Šuštar in jaz kot občinski svetnik v občini Domžale.

Obiskali smo Urad za delo Domžale, kjer se je minister srečal vodjo urada Dragico Ribnikar in namestnico direktorja Julijo Petrovič ter se seznanil z delom urada. Zaposleni so bili navdušeni nad obiskom in nagovorom ministra, ker do zdaj še ni bilo tako visokega obiska v njihovem uradu. Delovni obisk je nadaljeval na Centru za socialno delo osrednje Slovenije – vzhod, enota Domžale. Tu je nagovoril vodstvo centra, direktorica Simona Rihter pa je ministru in njegovi ekipi predstavila delo centra in ga seznanila s trenutno situacijo. Po začetnem nagovoru in pogovoru z vodstvom je minister obiskal še vse sodelavce na centru. S svojim poznavanjem dela centra je vse prijetno presenetil in zaposleni so mu izrekli svojo hvaležnost za obisk in podporo, ki jim jo je izrazil. Nato je minister v Domžalah obiskal še Dom upokojencev, kjer so ga pričakali direktorica doma mag. Nataša Zalokar in podžupanja Občine Domžale mag. Renata Kosec. Minister je najprej prisostvoval skupnem praznovanju rojstnih dni stanovalcev doma, v drugem delu obiska pa ga je direktorica seznanila z delovanjem doma in o dobrem sodelovanju z lokalno skupnostjo. V domu zaenkrat niso imeli obolelih z virusom covida-19, kar kaže na dobro delo zaposlenih. Če bi se razmere spet zaostrile, pa je so pripravljeni, da virus čim hitreje zajezijo.

“ Obisk ministra Janeza Ciglerja Kralja v Domžalah je bil glede na razmere omejen, vendar je pokazal, da se ministrstvo prav v teh razmerah želi seznaniti s stanjem na terenu in še okrepiti svoje delo za omejitev posledic covida-19.

POIŠČITE NAS TUDI NA FACEBOOKU
SLAMNIK

POGLED NA DOMŽALSKO PRETEKLOST

SKRIVNE TANČICE PEVSKE KARIERE FRENKA CENTE

Letos je minilo že 26 let, odkar se je za vedno poslovil domžalski pevec Frenk Centa. Pa vendarle se odstirajo nova dejstva o njegovi zanimivi pevski karieri.

Jože Skok

Nekako je zablestel kot meteor, potem je njegova zvezda začela ugašati. Kljub temu je bil z glasbo tesno povezan, le tri leta pred svojo smrtjo leta 1994 ni več nastopal. Rojen je bil 10. maja 1946 v Landdressu v Franciji. Njegov oče je bil Američan, temne polti, ki pa ga nikoli ni videl. Frenkov ded je odšel na delo v Francijo, za njim je odšla tudi njegova družina, vendar se je kmalu po Frenkovem rojstvu vrnila v Domžale. Frenk je prvič pel na plesu v Grobljah, ko je imel šele šestnajst let, tudi skupaj s svojim dolgoletnim prijateljem Mirom Sršenom, prav tako iz Stoba, ki ga je povabil v zasedbo. Na Radiu Ljubljana je prvič nastopal v oddaji Pokaži, kaj znaš, kjer je zasedel tretje mesto. Zagotovo je bil njegov največji uspeh pesem Oprosti mi, ki jo je napisal skladatelj Alojz Ajdič in ki je leta 1966 na Slovenski popevki dosegla tretje mesto strokovne komisije. Frenk je kar naenkrat postal znan in slaven in to mu je, kot je sam priznaval, stopilo v glavo. O tem je zelo odkrito in neposredno govoril v intervjuju za revijo 7D pri mariborskem Večeru februarja leta 1973. Brez olepševanj je spregovoril o bolečinah, ki jih je imel že kot otrok, ko so ga vrstniki zbadali zaradi njegove temnejše polti, saj je bil mulat. Prav zaradi tega kot otrok skoraj ni imel prijateljev. Še pozneje je bil, po pripovedovanju tistih, ki so ga poznali in mu bili blizu, zelo občutljiv, če ga je kdo zbodel: »Češ, kaj boš pa ti 'ta črn'.«

Iznenada je postal znan

Dekleta so se zanimala zanj, vrstili so se zmenki, za resnejše ukvarjanje z glasbo pa je ostajalo vse manj časa. Na Radiu Ljubljana je tudi po letu 1966 posnel kar nekaj pesmi, vseh je skupaj je bilo okoli šestnajst, pri čemer so prevladovale Sepetove in Robežnikove melodije, poleg Oprosti mi, tudi znana – Sama. Nastopal je tudi v glasbeni oddaji na Televiziji Ljubljana s pesmijo Želja, kjer sta ga spremljala na klavirju vsestranski Mario Rijavec, na kitari pa Milan Ferlež - Žajfek. Manj je znana tudi pesem, bolj v country slogu – Dragi John (Dear John), ena izmed redkih, ki jo je mogoče poslušati prek kanala you tube.

Frenk na Slovenski popevki leta 1966

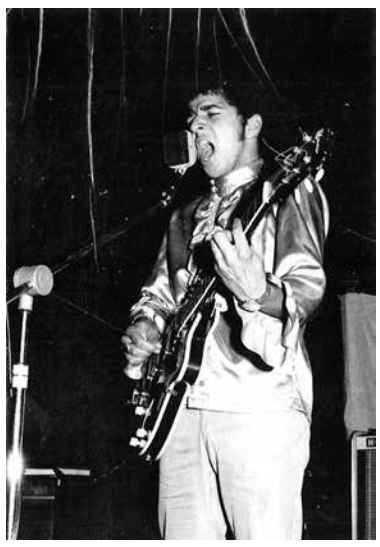
V značilni drži z električno kitaro na začetku pevske kariere. (Foto: družinski arhiv Milene Centa)

Mama ga je začela spodbujati, da bi ustanovil svoj ansambel. Prva zasedba so bili The Beggars. Vse to mu je vzelo veliko časa, saj so se fantje morali zelo potruditi, da so nabavili opremo. Srečno naključje je bilo, da so se pri mengeški Melodiji začeli ukvarjati z izdelovanjem električnih kitar, tako da je bilo po tej poti lažje.

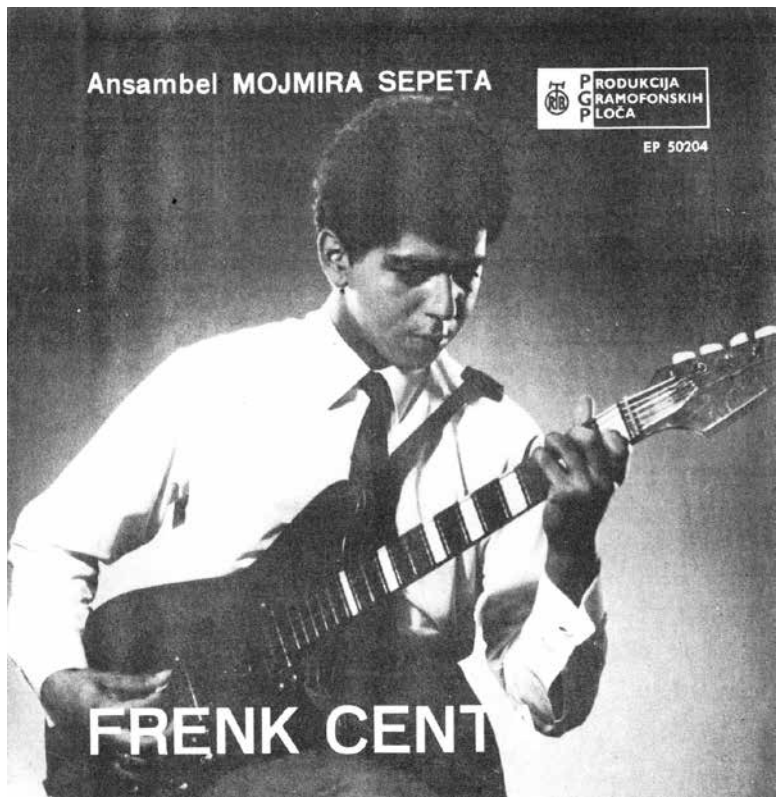

Naslovna stran samostojne plošče Frenka Centa

Frenk je imel tudi srečo, da je bil v Domžalah zelo moderen Foto studio Majhenič. Že iz zgodnjih let izhaja nekaj njegovih zelo impresivnih fotografij. Ena najbolj znanih je črno-bela s kitaro, ki je še dolgo časa krasila vitrino omenjenega družinskega studia.

Ansambel, vaje in nastopi, zmenki z dekleti in služba v Toku so mu vzeli toliko časa, da se ni odzival na vabila z Radia Ljubljana na snemanja in kaj podobnega. Takrat je bil vodja RTV benda – Plesni orkester Radia Ljubljana (PORL) Bojan Adamič. Marsikaj je bilo v ozadju, stalno so bile neke spletke, kot se spominja njegova žena Milena, pa Frenk nikoli ni želel govoriti o tej temi.

Skratka na Radiu so nekako obupali, začeli so se pojavljati novi pevci, med njimi najbolj prepoznavni Oto Pestner, in Frenk je šel v pozabo. Še posebej, ko je moral oditi na služenje vojaškega roka, vendar ga je že čez sedem mesecev moral prekiniti zaradi zdravstvenih težav, predvsem visokega pritiska. Stiki z Radiem Ljubljana in osrednjo glasbeno sceno so se prekinili, kar ga je žalostilo, čeprav je bil delno kriv tudi sam.

Igranje na Bledu

Leta 1968 ga je prijatelj, kitarist Miro Sršen, ki se je pogumno odločil za poklicno glasbeno pot, povabil, da je z njim nastopal na Bledu v Kavarni Park. Na Radiu Ljubljana po Frenkovem pripovedovanju niso niti vedeli, kje je. Za tednik 7D je izjavil: *»Jaz sem vedno živel v prepričanju, da mi mora nekdo pomagati. Zdaj ne mislim več tega. Če sam nočeš, potem ni nič.«* Frenk je devet let delal v Toku in bil vedno delaven. Tako je pristopil k združenju Slovenija koncert, prek katerega je nastopal v ljubljanskem nočnem baru Turist in tudi tam je z njim igral Miro Sršen. Spominjal se je tudi pevke Marjane Deržaj, s katero sta se dobro razumela.

V letih največje popularnosti je izšla samostojna vinilna plošča – Frenk Centa z Ansamblom Mojmira Sepeta. Založila jo je Produkcija gramofonskih plošč Radio Televizije Beograd. Na njej so bile pesmi: Sama, Mesto nikdar ne zaspi ponoči, Joči ter Veter in jaz. Na plošči Rafka Irgoliča pa je z njim kot spremljevalni vokal pel pesem Moj črni konj.

Frenk se je sprijaznil, da ga na RTV ne vabijo, je pa kljub temu nastopal, njegov ansambel The Beggars pa je leta 1968 prenehal igrati. Leta pozneje ga je k petju spodbujalo njegovo dekle, Milena Posavec z Vira, s katero sta se spoznala leta 1972, leto pozneje pa poročila. Ker sta se z Mileno dokaj zgodaj poročila in imela dva otroka, tudi ni bilo toliko časa, da bi nastopal še zunaj domžalskega okolja oziroma nadaljeval kariero v Sloveniji. Z ženo sta bila oba zaposlena, tu so bile tudi družinske obveznosti. Zadovoljil se je s tem, da je nastopal predvsem v domačem okolju. Morda tudi iz prizadetosti zaradi RTV Ljubljana izhaja to, da ni želel peti pesmi, ki jih je sicer posnel predvsem na Radiu. ❐

Se nadaljuje

REZINA KAŠČA

Za vsako krilo in hlače, sezonsko, lokalno, domače.

Spletna trgovina:
www.rezinakasca.si

Petra:
031 379 230

Ljubljanska 24
Stob
Domžale

REZINA KUHNA

Dobrote po receptih naših babic. Sezonske jedi na žlico iz lokalno pridelanih sestavin

Jedilnik na Facebook
Rezina kašča

Naročila na
031 379 230

Brezplačna dostava po Domžalah

Osebni brezstični prevzem na Ljubljanski 24 v Domžalah

PSIHOTERAPIJA

za otroke
mladostnike in
odrasle

individualna
partnerska
družinska

041 738 486

Ljubljanska 106 a
Domžale
prof.Jasmina Pelc, spec.PA in Gestalt psih. p.sup.

Zmanjšujmo negativni vpliv na okolje

Biološko razgradljivi odpadki predstavljajo veliko obremenitev za okolje, saj se ob odlaganju iz njih proizvajajo tudi toplogredni plini.

Veljavni predpisi zapovedujejo ločeno zbiranje odpadkov oziroma prepovedujejo mešanje bioloških odpadkov z drugimi komunalnimi odpadki. Kar z drugimi besedami pomeni, da biološki odpadki ne smejo biti prisotni v zabojniku za mešane (črni) odpadke niti v zabojniku za embalažo (rumeni), prav tako pa jih je prepovedano zlivati v odtoke ali metati v stranišče.

Ločevanje je obvezno

Ločevanje je obveza vsakega gospodinjstva, izvajalec javne službe pa mora zagotoviti ločeno zbiranje in prevzemanje. Glavni namen ločenega zbiranja biološko razgradljivih odpadkov je zagotoviti najprimernejše in najučinkovitejše nadaljnje ravnanje s tovrstnimi odpadki, da bo obremenitev okolja čim manjša.

Med biološko razgradljive odpadke spadajo:

- kuhinjski odpadki: ostanki hrane, papirnate brisačke, čajne vrečke in kavna usedlina ...
- vrtni odpadki: rože, plevel, trava, listje, veje ...

Ločevanje biološko razgradljivih odpadkov je na območju občin Domžale, Mengeš, Trzin, Lukovica in Moravče urejeno z uporabo rjavih zabojnikov, del uporabnikov, predvsem tistih na bolj ruralnem območju, pa ima ločevanje in odlaganje biološko razgradljivih odpadkov urejeno kot kompostiranje v hišnem kompostniku. Kjer je to izvedljivo, je najbolj priporočljiva kombinacija obeh rešitev.

Zbiranje v rjavih zabojnikih

Vsi ločeno zbrani biološko razgradljivi odpadki, zbrani v okviru javne službe ravnanja z odpadki (na leto se jih na območju občin Domžale, Mengeš, Lukovica, Moravče in Trzin zbere več kot 5000 t), so predani družbam za ravnanje s tovrstnimi odpadki in v kompostarni predelani v kompost. Tako pridobljen kompost se nato koristno uporabi, na primer za zasajanje površin po gradnji ob avtocestah ipd.

Odvozi vsebine rjavih zabojnikov se v poletnem času izvajajo enkrat tedensko, v zimskem terminu pa vsakih štirinajst dni. V poletnem obdobju so rjavi zabojniki enkrat na mesec strojno očiščeni. Ob tem velja poudariti, da lahko uporabniki rjavih zabojnikov kadar koli brez dodatnih stroškov pripeljejo v Center za ravnanje z odpadki v Dobu občasno povečane količine zelenega vrtnega odreza.

S hišnim kompostnikom do lastnega komposta

Na območjih, kjer ni predvidenih rjavih posod za zbiranje biološko razgradljivih odpadkov, jih je treba zbirati v kompostniku. Enako velja tudi za tiste uporabnike, ki se odločijo, da ne želijo imeti rjavega zabojnika in oddajo vlogo za hišno kompostiranje. Pri tem je pomembno, da kompostnik ustreza predpisom s tega področja.

Odpadki, ki so primerni za kompostiranje:

Zeleni vrtni odpad, zlasti:

- odpadno vejevje,
- trava,
- listje,
- stara zemlja lončnic,
- rože,
- plevel,
- gnilo sadje,
- stelja malih rastlinojedih živali,
- lesni pepel.

Kuhinjski odpadki, zlasti:

- zelenjavni in sadni odpadki vseh vrst,
- jajčne lupine,
- kavna usedlina,
- filter vrečke,
- pokvarjeni prehrambni izdelki,
- kuhani ostanki hrane,
- papirnati robčki, brisače in papirnate vrečke.

Odpadki, ki niso primerni za kompostiranje, so vsi odpadki, ki se v okolju ne razgradijo, poslabšajo kakovost komposta in vsebujejo nevarne snovi: plastika, steklo, kovine, keramika, kosti, maščobe, ostanki tekstila, vsebina vrečk za sesalnike, zdravila, oblanci in žagovina obdelanega lesa, mačji in pasji iztrebki, plenice.

S pravilno tehniko kompostiranja dobimo kakovosten kompost

Za postavitev hišnega kompostnika na vrtu izberemo polsenčen ali senčen prostor, zavarovan pred vetrom in lahko dostopen. Hišni kompostnik naj ima neposreden stik s tlemi in naj bo z vseh strani primerno prezračen. Postavi se ga tako, da ne povzroča motenj (npr. smradu) na sosednjih zemljiščih.

Hišni kompostnik mora imeti neposreden stik s tlemi. Osnovna plast zdrobljenih vej poskrbi za dobro zračenje od spodaj in preprečuje zastajanje vode. Za optimalen razkrojni proces je pomembna zadostna ponudba kisika, ki jo dosežemo tako, da se suhi strukturni material (veje in zeleni obrez) in vlažni nestrukturni material (trava, kuhinjski odpadki) vedno med seboj mešajo. Kuhinjske odpadke in ostanke hrane je treba takoj prekriti z listjem, zemljo, travo ali rahlo zagrebsti, da preprečimo neprijetne vonjave in ne privabljamo neželenih gostov, kot so podgane ali ptiči. V procesu razgradnje, ki poteka pri 50 °C–60 °C, mikroorganizmi, bakterije in glive proizvajajo humus in hranilne snovi, za kar pa potrebujejo določeno vlago. V času daljše poletne suše je priporočljivo vlaženje kompostnega kupa. Ko je hišni kompostnik poln oziroma po približno pol leta, njegovo vsebino preložimo. S tem ga prezračimo in pospešimo razkroj. Dozorel kompost presejemo s sitom z odprtinami 15 do 20 mm, preostanek uporabimo za nadaljnji razkroj kot strukturni material.

Kako uporabiti zrel kompost?

Kompost je zrel po šestih do 12 mesecih, ko se vsi odpadki spremenijo v rjavo grudičasto prst, ki diši in spominja na dobro gozdno prst. Zanesljivo znamenje, da je proces razgradnje organskih odpadkov končan, pa je tudi, ko se vsi deževniki umaknejo.

Zrel kompost presejmo skozi grobo sito. Dele, ki niso razpadli, vrnemo v proces razkrajanja, presejan kompost pa uporabimo tako, da ga potresemo po površini zemlje. Nikoli ga ne vkopavamo globoko v zemljo.

Kje lahko uporabimo kompost?

- pri presajanju rož, sadnega drevja in drugih večjih rastlin,
- za mešanje z neuporabljenimi deli zemlje na vrtu,
- kot dodatek k novemu kompostnemu kupu.

Več o ločevanju odpadkov in kompostiranju si lahko preberete na spletni strani www.jkp-prodnik.si.

JAVNO KOMUNALNO PODJETJE PRODNIK, D. O. O.

OBVESTILO O PREHODU NA ZIMSKI URNIK PRAZNJENJA RJAVIH ZABOJNIKOV

Uporabnike obveščamo, da od 15. novembra do 15. februarja velja zimski urnik odvoza biološko razgradljivih odpadkov, kar pomeni, da se zabojniki praznijo na 14 dni.

Točni urniki so objavljeni na spletni strani www.jkp-prodnik.

KOLUMNA • KAM GREŠ, ČLOVEK?

ANTON KOMAT

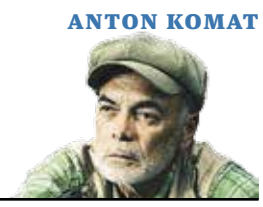

TRIKI S TESTI PCR

V zadnjih dveh tednih se je dnevno število na novo 'okuženih' podeseterilo, ljudstvo pa ni 10-krat manj upoštevalo zapovedanih ukrepov oblasti. Kaj se torej dogaja?

Zamislimo si, da je policija dobila nove alkoteste, ki ne zaznajo samo trenutne koncentracije alkohola v krvi voznika, temveč celo vrsto pijače, ki jo je popil recimo pred pol leta. Torej, če ste se pred pol leta napili vina in od takrat niste použili nobene alkoholne pijače, vam bo policist danes odvzel vozniško dovoljenje, čeprav ste popolnoma trezni. Če bi se vam to zgodilo, bi odločno protestirali in napisali ugovor, ne pomislite pa, da WHO zapoveduje prav tako metodo za dokaz 'kužnosti' s koronavirusom. S tem 'regulira' potrebno število 'kužnih' za opravičevanje protiustavnih ukrepov. Testi PCR so idealen način za pogon te velike prevare, ki je podprta z nasiljem na način, ki bi mu zavidal celo tiran Josip V. Stalin.

V desettisoče gre število pogumnih zdravnikov, uglednih profesorjev, poštenih raziskovalcev in pravnikov, ki manipulacijo s koronahisterijo razglašajo za globalni kriminal, naperjen proti človečnosti. Napovedujejo dan, ko bodo akterji končali pred mednarodnim sodiščem. Tem pokvarjencem je vseeno za naše zdravje, njihov cilj je preoblikovanje sveta! Ideolog histerije je zločinska WHO, izvajalke so vlade, ki jih 'poganja' natiskani 'helikopterski denar' brez kritja, ki ga sipajo globalni uničevalci demokracije. Vsaka država potrebuje sveže kredite, da preživi, toda ta čas država ne dobi kredita, če se ne pokori ukazom WHO. Globalni psihopati so pripravili načrt popolnega podrejanja onih, ki jih bodo pustili preživeti kot svoje sužnje. Če ne verjamete, vam bodo spregovorili dogodki.

Kdo nam uničuje demokracijo? To so nosilci globalizacije, korporacije, finančne skupine, bankirji in zloglasna trojka (IMF, ECB, komisija EU), ki za obrambo svojih načrtov rušijo vlade, kolonizirajo države in netijo vojne. Koronahisterija je posebna oblika biološke vojne proti človeštvu.

Ne morem verjeti, da so zmogljivosti zdajšnjega zdravstvenega sistema slabše kot partizanska saniteta med drugo svetovno vojno. Znamenita bolnica Franja v barakah na dnu kanjona v Cerkniškem hribovju je imela očitno več postelj za intenzivno nego, kot jih ima zdajšnji zdravstveni sistem Slovenije. V Franji so bili hudo ranjeni partizani brez pomoči antibiotikov potrebni izjemno skrbne nege, da so preživeli. Da ne govorim o amputacijah udov, ki jih je prizadela sepsa, pogosto brez narkoze. In zdaj naj bi se ljudje odrekli svobodi in pravicam, za katere so se borili milijoni mladih in milijoni tudi umirali v vojnah, in to zgolj zato, ker so jim vcepili paničen strah pred malo hujšo gripo! Pa kaj smo vsi nori!?

Še pred dvema mesecema so govorili, da nimajo kadra za več kot 1500 testov, zdaj pa kar naenkrat ni problem izvedba 5300 testov? Torej, kader za testiranje so našli, ni pa postelj in osebja za zdravljenje obolelih. Ni potrebe, saj je cilj zgolj ustvarjanje lažno okuženih, to je manever, s katerim regulirajo ukrepe podrejanja ljudi. Pri tem pa jim je glavno orodje test PCR.

Za določanje 'okuženosti' uporabljajo test PCR, ki ni namenjen, niti ni bil razvit, niti ni registriran za diagnostične namene. Za diagnostične namene ni uporaben, ker odkriva le delčke virusne RNK, ki lahko izvira tudi iz mrtvega virusa, ki ga je človekov imunski sistem že onemogočil. Test niti ni specifičen za novi koronavirus, ampak lahko delček RNK, ki ga s testom iščejo, izvira od drugih koronavirusov, ki povzročajo prehlade in so pri ljudeh ves čas prisotni na respiratornih sluznicah. Že dolgo je znano, da je sezona koronavirusov med decembrom in aprilom, izven tega obdobja so sicer prisotni, zato jih s testom PCR lahko odkrijejo, vendar ne povzročajo bolezni. Poleg tega je test PCR odvisen od števila podvajanj DNK oziroma RNK molekul. PCR (Polymerase Chain Reaction) namreč temelji na nizu hitrih podvajanj delcev dednega zapisa. V tej točki je prvi vzvod možne zlorabe metode PCR, in sicer število podvajanj. Če je prenizko (pod 35 ciklov), so vsi testi negativni, če pa uporabljajo več kot 60 ciklov, pa so vsi testi pozitivni. Oho! Odstotek pozitivnih (ali kakor so jih krstili 'okuženih') od celotnega števila testiranih se torej po želji regulira z nastavitvijo števila podvajanj. Če pa želijo večje število 'okuženih', potem enostavno le povečajo število testiranih. Kakšno krasno orodje za manipulacijo! Pandemija se krmi s testi, toda pozitivni test nam ne prinaša nobenega pomembnega podatka. Ne pove nam, ali je človek sploh okužen s korono; ne pove nam, ali so ti virusi v človeku sploh živi oziroma virulentni; ne pove nam, koliko teh virusov je v človeškem telesu; ne pove nam, ali bo človek zbolel; ne pove nam, ali bo pozitivni človek okužil druge ljudi. Klinično nam test ne pove ničesar! Vrednost testa je nična! Ob tem navajam, da v Sloveniji vsak dan za teste vržemo proč vsaj 400.000 evrov, kar je letna plača za najmanj 15 medicinskih sester!

> **“ In zdaj naj bi se ljudje odrekli svobodi in pravicam, za katere so se borili milijoni mladih in milijoni tudi umirali v vojnah, in to zgolj zato, ker so jim vcepili paničen strah pred malo hujšo gripo! Pa kaj smo vsi nori!?**

Tudi ukrep uničevanja družbenega življenja (lockdown) ne služi ničemur: vse se zapre, in ko se odpre, se spet vse ponovi. To smo v Sloveniji že doživeli in to oblast spet ponavlja, tako kot maske gor, maske dol! Po definiciji je norost nenehno ponavljanje istih napak. Grozljivo pa je, da je danes norost uzakonjena! Ali ne bi bilo bolje naučiti se živeti z virusom!

Na potezi je torej ljudstvo, da začne izvajati ostrejše ukrepe za resnico in svobodo. Naj nam bo jasno, za epidemijo štejejo le bolniki na intenzivni negi in število umrlih. Ker pa ta dva grafa že več mesecev kažeta navzdol, naj vas ne bo strah kljub strahovladi. ❐

Kolumne izražajo stališča avtorjev in ne nujno uredništva glasila Slamnik.

POGLED NA DOMŽALSKO PRETEKLOST

NA SKORAJ VSAKI TEKMI ZABIL GOL

Eden najboljših domžalskih nogometašev Tone Jančigaj - Jančo je septembra praznoval sedemdesetletnico. Njegovo življenje je bilo tesno povezano z nogometom, zato se zlasti aktivnih let v nogometu rad spominja.

Jože Skok
Foto: zasebni arhiv

Rojen je bil v Ljubljani leta 1950, potem se je družina preselila v Študo, novo hišo pa so gradili v Krakovskem naselju, na Brejčevi ulici, kamor so se leta 1970 vselili. Starša sta bila z Moravškega, mama je delala v Univerzalu, oče v Induplati Jarše, pozneje v Žitu na Viru in v Toku v Domžalah.

Tone je obiskoval prvo osnovno šolo Domžale, pozneje se je preimenovala v OŠ Venclja Perka. Izučil se je za kovinostrugarja v poklicni šoli pri gostišču Keber, delal pa v Mlinostroju. Nogomet je začel igrati že leta 1960, star deset let, najprej v pionirski selekciji Domžal, se spominja: *»Ker sem bil rojen septembra, sem leta 1966 pri šestnajstih letih še lahko igral za pionirje. Imeli smo dobro ekipo. Dvakrat smo igrali za tretje mesto, v glavnem pred finalom pa vedno izgubili z Olimpijo. Treniral nas je Vinko Brlec. Igral sem tudi za mladince, vendar si težko prišel zraven, za njih sem morda igral kakih deset tekem. Pionirji smo igrali dopoldne, mladinci pa popoldne, tako da sem včasih na isti dan igral za pionirje in mladince.«*

Tone Jančigaj – 70-letnik

Za člansko ekipo igral s 16 leti

Oktobra 1966 je igral prvo tekmo za člansko ekipo Domžal. Trener je bil Slavko Novak - Slavc, pred tem je bil vratar članov. *»Za tekmo v Tacnu so imeli samo deset igralcev in ker sem se vedno potikal okoli igrišča, mi je dejal, 'tamal pojdi z nami, da nas bo vsaj 11'. Vzel sem kopačke in mi je dejal, 'ti boš kar na levem krilu'. Igrali smo s Tacnom, ki je bil policijski klub, to je bila ljubljanska podzvezna liga. Poleg te je bilo tudi več republiških lig. Star sem bil 16 let in dva meseca. Igrali smo 1:1 in že na prvi tekmi sem dal gol.«*

Leta 1976 so šli igrat v Italijo, v Juventino malo naprej od Gorice. Novak je imel tam poznanstvo in tako so lahko nastopili. *»To je bila moja prva nočna tekma. Od doma smo šli malo pozno in sem se čudil, zakaj tako. In potem smo videli, da je to nočna tekma, čeprav smo jo začeli še podnevi. Tudi na tej tekmi sem dal gol.«* Skrivnost Jančevih golov je bila v tem, da je bil zelo hiter tudi z žogo, na 100 metrov je sicer tekel 11 sekund.

Vabili so ga v tovarniške ekipe

Rad se je odzval na sindikalne igre v nogometu in igral za Papirnico Količevo, pa Helios, oboji so nastopali tudi na jugoslovanskih panožnih igrah. *»Direktor Papirnice Ivo Sonc me je celo vabil v službo, ker sem zanje vedno igral, če so me povabili. Enkrat sem za Papirnico od devetih golov zabil osem. V Domžalah sem igral tudi za Helios, to seveda ni bilo nič plačano, le malica in veselje do nogometa. Tista leta sem res 'nametal' veliko golov, ni bilo tekme, da ga ne bi dal. Dvakrat sem bil poklican na trening za mladinsko reprezentanco Slovenije, vendar me pristojni v klubu o tem ni obvestil. Očitno mu nisem bil preveč pri srcu. Bil je odgovoren za vse: prijave, knjižice, garderobe, finance, skratka bil je alfa in omega kluba tja do leta 1996. Ko smo dvakrat mladinci igrali v finalu, me je republiški selektor vprašal, zakaj nisem prišel na priprave slovenske reprezentance, ker ni vedel, da o tem nisem bil obveščen.«*

Leta 1969 je Tone odšel na služenje vojaškega roka v Banjaluko in Pazin v Istri, kjer je vozil tank. *»Pred odhodom v 'vojsko' smo imeli Domžale jeseni v ljubljanski podzvezni ligi osem točk prednosti pred Medvodami. Hribarjev Toni mi je pisal vsak mesec in pošiljal rezultate tekem. Spomladi pa so bile Domžale že sedem točk za Medvodami.«*

Jančijeva odsotnost se je očitno zelo poznala. Za Domžale je igral še dve sezoni. V sezoni 1970–1971 so bili izenačeni s Slovanom, odločilne tekme pa žal ni mogel odigrati zaradi operacije polipov, in tako se je Slovan uvrstil v višjo ligo.

Zanj so se zanimali najboljši klubi

Omenimo naj Olimpijo, Ljubljano in Mercator. Med prestopnim rokom je čakal, čeprav ga Domžale niso prodajale. *»Pred lokalom Florijan na Kolodvorski v Domžalah se je pojavil nov BMW, iz katerega je izstopil nek Djurisič, predstavnik Mercatorja in me vprašal, če bi igral zanje in če grem z njim v Ljubljano podpisat pogodbo. Tako smo to opravili na Nogometni zvezi Slovenije. Bil sem presenečen in hkrati ponosen. Pogodba je veljala za štiri leta, znesek je bil 600.000 dinarjev, nisem pa vedel, da od tega 200.000 pripada NK Domžale. Takrat še ni bilo menedžerjev, nisem pa imel niti časa, da bi se s kom posvetoval, ker je šlo vse zelo na hitro.«*

Direktor Mercatorja in kluba je bil Adolf Osterc - Adi. Ker je podpisal pogodbo, je bil Tone dolžan sodelovati na treningih. *»Direktorju Mlinostroja Pavlu Grandovcu sem to povedal in ga prosil, če bi lahko delal samo dopoldne, ker imam popoldne trening, pa mi je odgovoril, da tako ne bo šlo. Dejal sem še, da bom počakal dva tedna in naj se odločijo. Bil sem tako rekoč prisiljen, da sem za mesec dni 'vzel' bolniško, kar se za današnje čase sliši nenavadno. A drugače ni šlo, saj smo imeli treninge dvakrat dnevno: ob desetih dopoldne in petih popoldne, kosilo sem imel urejeno.«* Vozil se je z vlakom in avtobusom. Leta 1972 pa je že opravil izpit za avto in kupil fička, tisto leto se je rodil sin Tadej. *»V Mlinostroju, kjer sem bil strugar, so mi dali odpoved, saj napol profesionalni status nogometaša in služba nista šla skupaj. Eno leto sem bil čisti profesionalec, ko še nisem bil zaposlen v Mercatorju. O klubu se je toliko pisalo, da so tako rekoč vsi vedeli, da ne morem biti na bolniški, če nastopam na tekmah.«*

O Mercatorju se je vsak dan pisalo v Delu, Sportskih novostih in Dnevniku, tudi če so bile prijateljske tekme. Temu se preprosto ni dalo izogniti. Bil je zaposlen na plačilni listi Hladilnica Mercator in v bistvu poklicni nogometaš, kar je trajalo šest let. Poleg plače je kot nogometaš prejemal tudi nagrade. Skratka, njegov položaj je bil urejen, tekla mu je delovna doba, ki je bila celo benificirana.

»Prve tekme v drugi zvezni ligi na Reki z Orientom nisem mogel odigrati, ker nisem dobil registracije od Domžal. To mi je spet zakuhal že omenjeni vodilni v klubu, ker bi moral Mercator Domžalam izplačati 200.000 dinarjev, kar so mi odtrgali od pogodbe. To je bil verjetno prvi denar, ki so ga Domžale dobile, ker je nekdo prestopil k drugemu klubu. Morda so bili jezni, ker se z njimi nisem posvetoval. Bil sem edini igralec iz domžalske občine, ki je igral v drugi zvezni ligi.« Na tekme na stadionu Svoboda na Viču je hodilo tudi po več kot sto gledalcev iz Domžal, ko je igral za Mercator.

»V moštvu sem igral levo in desno krilo, kar je bila prednost pri zabijanju golov. Takrat so lahko menjavali le dva igralca, tri igralce so menjavali mnogo pozneje, na tekme jih je hodilo največ 16. V ekipi so bili moji soigralci Mahmut Kapidžić, selektor Nogometne zveze Slovenije Matjaž Jakopič, pa Rudi Zavrl, ki je bil 20 let predsednik NZS. Omeniti velja še znane nogometaše Rudija Corna, Janija Zavrla, Nijaza Kulenovića in Antona Čeha.«

Leta 1977 v Sloveniji prevladal amaterizem

Zaradi portoroških sklepov klubi niso smeli nakazovati denarja nogometašem. Izjema sta bila Olimpija in Maribor, ki sta tekmovala v prvi zvezni ligi.

»To je menda uvedel dr. Branko Elsner, ki je želel prenesti v Slovenijo avstrijski sistem, saj je pred tem deloval v Avstriji. Prestopil sem nazaj k Domžalam, ker v tujini nisem smel igrati, saj še nisem dopolnil 28 let. Leta 1985 sem se zaposlil v Tosami.«

V Domžalah je od leta 1977 do 1982 kot amater igral in bil hkrati trener, tekmovali so v drugi slovenski ligi. *»Bil sem toliko vpet, da nisem mogel stran od nogometa. Igrali so lahko le trije, starejši od 24 let, drugi so bili mlajši. To je bilo na nek način ubijanje slovenskega nogometa, ki ni bil pretirano priljubljen pri ljudeh, razen na ravni prve in druge zvezne lige. V Domžalah je bila v prvem planu košarka in komaj sem nabral 11 igralcev. Kot trener sem jih ob sobotah celo iskal po disko klubih in jih prosil, da se ne bodo preveč napili, saj imajo naslednji dan, v nedeljo, tekmo.«*

Leta 1982 je Tone nekako izpregel in le včasih igral in bil tudi delegat. Takrat je moštvo prevzel Janez Pišek. V Domžalah je bila tudi veteransko rekreativna liga. *»Petdeset tekem smo igrali brez poraza. Tedaj so Domžale igrale v drugi slovenski ligi, Stol pa v prvi. Leta 1985 so Domžale prišle v prvo slovensko (republiško) ligo. Leta 1988 in 1989 sva z Brankom Bošnjakom prevzela ekipo, ki je igrala v prvi slovenski ligi. Vodila sva jo izmenjaje, jaz sem bil pomočnik. On je tedaj še igral v Avstriji in jo vodil, ko smo igrali v nedeljah doma, v gosteh pa jaz, ker je imel popoldne tekmo v avstrijski ligi. Bili smo peti, sedmi in tretji tedaj, ko sva dobila sedem mladincev iz Olimpije in pet iz Domžal. Leta 1991 smo igrali v prvi slovenski ligi, kjer sem bil tudi pomočnik trenerja. Moštva iz zveznih lig so se preselila v prvo slovensko ligo, kjer jih je bilo kar 21. Pomočnik sem bil le eno leto, saj me je Toni Hribar, ki je umrl leta 1996, zamenjal.«*

Davor Stefanovič je bil edini Domžalčan, ki je igral za slovensko nacionalno reprezentanco, vzgojil pa ga je prav Jančo, v pionirsko selekcijo je prišel star devet let. *»Štiri leta sem treniral pionirsko selekcijo. Plačan sem bil le, ko sem bil dve leti Bošnjakov pomočnik, še tedaj sem le nekaj malega dobil, po besedah tehnične vodje, 'češ, saj ti si Domžalčan ...'«*

Leta 1994 je Tonetovo družino doletela tragedija, ker je umrl sin Tadej, tudi nogometaš. Nekaj časa je živel v Mengšu, kjer mu je nogometni klub ponudil vodenje ekipe. V Domžalah pa je leta 2001 sooblikoval novo mladinsko in kadetsko ekipo, prej je bila samo mladinska. *»Moram pokritizirati NK Domžale, ker so mi dali pisno odpoved za trenersko delo in to priporočeno. Potem sem pa šel trenirat v Radomlje in Mengeš, pa v Jarše. V Domžalah so se mi tako zamerili, da nisem hodil na njihove tekme. Letos so mi prvič dali letno karto, ko so za televizijo snemali film o sto letih domžalskega nogometa. Smo verjetno edina družina, da smo za Domžale igrali oče, sin in vnuk. Tadej je igral v slovenski ligi in prej republiški, jaz pa v slovenski in drugi republiški ligi. V Mercatorju sem preskočil kar pet lig, ker so Domžale igrale v ljubljanski podzvezni ligi.«*

Tone Jančigaj je leta 1980 prejel priznanje NK Domžale za zasluge na področju nogometa, leta 1990 pa bronasto plaketo telesnokulturne organizacije Domžale za prispevek k nogometu. Dva mandata je bil delegat v svetu Krajevne skupnosti Venclja Perka Domžale. V prostem času je tudi balinar, član Balinarskega kluba Domžale. Ima vnuka Filipa, ki tekmuje za selekcijo U-11 pri NK Domžale. Vnukinja Zoja smuča za Smučarki klub Domžale, kjer je bil vrhunski smučar tudi njegov zet Dejan Schaubach. Hčerka Urša je bila zelo uspešna v Košarkarskem klubu Domžale, skratka vsa družina je bila in je še predana športu in Domžalam. Z ženo Heleno pa živita na Brejčevi ulici, nedaleč stran od domžalskega športnega parka. ❐

Ekipa Domžal leta 1978; stojijo (z leve): prvi Gorazd Ivkovič, vratar, četrti Srečo Rihtar, peti Toni Hribar. Čepijo – peti z leve Drago Korošec, šesti Tone.

slamnik@kd-domzale.si

NAŠA ZGODBA, NAŠIH 100 LET

Celotno stoletje mineva od začetkov nogometa v Domžalah. »Žoga je razvnela in navdušila mladino. Kamorkoli si pogledal, vsepovsod si videl, s kakšnim ognjem mladina brca žogo,« je v spominih na leto 1920 zapisal domžalski kronist Tone Ravnikar.

Domen Jarc
Foto: arhiv NK Domžale

Sto let, 24 predsednikov kluba, 41 članskih trenerjev, ki so klub vodili po drugi svetovni vojni ter številni še pred njo, na stotine trenerjev mlajših selekcij in pomočnikov trenerjev ter seveda na tisoče nogometašev. Od najmlajših do evropsko uveljavljenih igralcev. In ostalih klubskih delavcev, ki predstavljajo nepogrešljivi del zgodbe. Zgodbe, ki je z vzponi in padci rasla in na koncu postala več kot to – rumena družina.

Vse se je začelo začelo z igro

Igro, ki se je razvila kot konkurenca takratni obliki velikega rokometa in je že osvajala Anglijo ter Nemčijo. Tudi Češko, od koder je Stanko Skok, sin takratnega domžalskega župana Antona Skoka, iz Prage v Domžale prinesel prvo nogometno žogo. In rodila se je zgodba o domžalskem nogometu, ki 7. novembra 2020 praznuje 100 let obstoja. Na ta datum leta 1920 so na ustanovitvenem občnem zboru zasedali mladi domžalski športni navdušenci in izbrali tudi ime kluba DISK – Domžalski internacionalni sportni klub. Leto dni pozneje so na pobudo Stanka Skoka, ki je bil tudi prvi predsednik kluba, ustanovili SK DISK, in nogomet se je v Domžalah začel igrati.

Sloves enega najbolj urejenih in najboljših klubov na južni strani Alp

In igral se je vse do dveh naslovov slovenskega prvaka pod vodstvom Slaviše Stojanovića, do tiste deževne zmage nad nemškim velikanom Stuttgartom, pa epske zmage v finalu slovenskega pokala proti Mariboru s 4:3. Do domžalskega romanja v Stožice in zmage nad angleškim West Hamom, do trkanja na vrata raja po izločitvi nemškega elitneža Freiburga in spopadom za nastop v evropski ligi s francoskim Marseillem. Vmes so Domžalčani leta 2017 še enkrat dvignili pokalno lovoriko in si zagotovili sloves enega najbolj urejenih in najboljših klubov na južni strani Alp.

Kjer je volja, je tudi pot

A takšno zgodbo je treba spisati. Začeti graditi na temeljih, ki so bili pred 100 leti povsem drugačni, kot jih imamo danes in kot si jih lahko predstavljamo. Prav je, da vemo, kako se je začela pisati zgodba Naših 100 let. S kar nekaj poporodnimi težavami takoj po letu 1920. Nadobudni žogobrci takrat sploh niso imeli svojega igrišča in so igrali ter trenirali kar na travniku v Hudljah (blizu že takrat nastajajoče radio postaje – oddajnika na južni strani Domžal), gole pa so morali tja vsakič nositi iz centra mesta. A kjer je volja, je tudi pot. Igrišče se je tako selilo po različnih lokacijah v Domžalah, vse do časa po drugi svetovni vojni, ko se je igrišče postavilo za nekdanjo Pollakovo usnjarno, približno tam, kjer danes stoji Športni park Domžale. Šele poleti 1926 je bil domžalski nogometni klub DISK sprejet v članstvo Ljubljanske nogometne zveze in Nogometne zveze Jugoslavije ter je do desetletnice obstoja uradno odigral le 15 tekam, vse ostale tekme so bile prijateljske oziroma neuradne. Na tekme so fantje hodili s kolesom, v bolj oddaljene kraje tudi vlakom. Zaradi visokih stroškov oddaljenih gostovanj in brez možnosti dohodka ob igranju domačih tekem so v sezoni 1928/29 'pet pred dvanajsto' celo odpovedali nastop v prvenstvu, a k sreči naslednje leto z menjavo upravnega odbora in ob pomoči lokalnih podjetnikov znova zaživeli. Vse je seveda potekalo na amaterski ravni, z ljubeznijo do športa. Tudi zato je motiv na prvem žigu kluba SD DISK klobasa, ki so jo nogometaši dobili po odigranih tekmah namesto plačila. Nepredstavljivo v današnjih časih.

V NK Domžale so se s svojimi navijači zadnje osvojene lovorike veselili leta 2017

Športni direktor kluba Matej Oražem in nekdanja trenerja Luka Elsner ter Simon Rožman, ki sta poskrbela za številne uspehe domžalske ekipe

Razdružitev članov na dva kluba – SK DISK in SK Domžale – in ponovna združitev

Vmes, leta 1931, je zaradi političnih nasprotovanj (ideoloških razlik med Slovensko ljudsko stranko in Narodno napredno stranko) prišlo do razdružitve članov na dva kluba – SK DISK in SK Domžale, ki je svoj prostor našel pred gostilno Keber. Rodilo se je rivalstvo, ki je na tekme privedlo tudi do 2000 gledalcev, čeprav so takrat same Domžale štele le nekaj več prebivalcev. Obe moštvi sta že v sezoni 1932/33 nastopali skupaj v II. razredu ljubljanskega okrožja, sledila so leta v domžalsko-kamniški ligi, kjer sta večkrat oba kluba končala sezono na prvem in drugem mestu. Nato pa sta si znova le podala roki in leta 1938 je sledila vnovična združitev ter preimenovanje v Nogometni klub Domžale. Že v naslednji sezoni so se domžalski nogometaši skozi kvalifikacije sploh prvič uvrstili v I. razred okrožja Ljubljane, a sezono 1939/40 med osmimi ekipami končali na zadnjem mestu.

Ljubljanska podzvezna liga

Po drugi svetovni vojni je domžalski nogometni klub nastopal v ljubljanski podzvezni ligi. S kakšnim izjemnim preskokom v višji rang tekmovanja je bila podzvezna liga realnost v petdesetih, šestdesetih in sedemdesetih letih. V tem obdobju so Domžalčani igrali v I. in II. razredu Nogometne podzveze Ljubljana, a namesto, da bi se krivulja uspehov obrnila navzgor, se je navzdol. V knjigi Matjaža Brojana Stoletje nogometa v Domžalah je tako za to obdobje moč prebrati naslednje naslove: Žalost in beda – zadnje mesto! Doseženo je bilo dno, Brez ambicij v kamniško-domžalski rekreacijski ligi, Rekreacija, veliko politike in govorjenj, uspehov in poti navzgor pa ni bilo.

Zdelo se je, da domžalski nogomet tava iz leta v leto brez cilja vse do nepričakovanega šoka in izključitve iz območne članske lige leta 1979. Ta je bila, kot je v svoji knjigi zapisal Matjaž Brojan, 'plod napak in neupoštevanje postavljenih kriterijev za igranje v višjih ligah'. To je bil udarec streznitve. Ob velikih naporih Tonija Hribarja so se stvari začele postavljati na svoje mesto. Iz domžalsko-kamniške lige v sezoni 1980/81 je že naslednje leto sledila selitev v območno člansko ligo – zahod, kjer pa so ambicije hitro rasle.

Uvrstitev v prvo slovensko nogometno ligo

Pod vodstvom trenerja Dimitrija Srbuja je domžalska ekipa iz povprečneža v območni članski ligi v vsega dveh sezonah prišla na sam vrh lestvice. To pa je pomenilo uvrstitev v prvo slovensko nogometno ligo. V svoji krstni sezoni 1985/86 so Domžalčani med 14 prvoligaši osvojili sedmo mesto. Sledila je vožnja gor in dol po prvenstveni lestvici ob koncih naslednjih sezon, nato pa so imeli s tretjim mestom v sezoni 1989/90 priložnost, da se uvrstijo stopnico višje v jugoslovanskem tekmovalnem sistemu, a za igranje v novoustanovljeni medrepubliški ligi niso imeli denarja.

Nogometaši SK DISK iz leta 1931

Padec v drugo ligo

Na vrsto je prišlo prelomno leto 1991 in osamosvojitev Slovenije. S tem pa tudi krstno slovensko prvenstvo, ki je v sezoni 1991/92 štelo kar 21 ekip. Na 40 tekmah so se domžalski nogometaši le petkrat veselili zmage in zasedli končno 19. mesto, prvak je postala SCT Olimpija. Premalo za obstanek med elito, ki se je že naslednje leto krčila na 18 moštev. Padec v drugo ligo je bil daljši od želja, saj je trajal vse do sezone 1998/99. Domžalsko ekipo je nato nazaj med slovenske prvoligaše leta 1998 popeljal Ivan Ledenko. Sezono v drugi ligi je končal na tretjem mestu, nato pa v dodatnih kvalifikacijah premagal favorizirano moštvo SET Vevče. V naslednjih letih so se Domžale želele ustaliti kot stabilen prvoligaš, a namesto tega so ravno ob 80-letnici delovanja v sezoni 2001/02 znova izpadle tekmovalni rang nižje.

Potrebna je bila nova reorganizacija kluba in sestava temeljev, na katerih se bo dalo graditi uspešno zgodbo, ki so jo vodilni želeli. In res je predsednik kluba Stane Oražem potegnil prave karte. Na mesto trenerja je prišel Slaviša Stojanović, položaj športnega direktorja pa je prevzel donedavni odlični igralec Domžal Nenad Protega. Omenjeni tandem je rumene ekspresno popeljal nazaj med elito, kjer so prav tako začeli kazati vedno boljše predstave. in že v sezoni 2004/05 postali slovenski podprvaki za Gorico.

Nagrada – krstni nastop v Evropi

Nagrada – krstni nastop v Evropi. In to kakšen. Domžalčani so si kot slovenski podprvaki priigrali sodelovanje v kvalifikacijah pokala UEFA (zdaj Evropska liga) in najprej dobesedno odpihnili moštvo iz San Marina Domagnana, nato pa zaradi zadetka v gosteh izločili še Ashdod. V tretjem krogu jim je nasproti stal nemški Stuttgart, ki je doma slavil z 2:0, nato pa so Domžalčani na povratnem obračunu ob Kamniški Bistrici v pravem nalivu povedli že v 16. minuti po zaslugi Daliborja Stevanovića in vse do konca niso pustili dihati danes petkratnemu nemškemu prvaku, ki ga je takrat vodil Giovanni Trapattoni. Domžalska zvezda je bila rojena – leta 2006 je Stevanović prestopil k španskemu Real Sociedadu za rekordnih milijon evrov odškodnine.

Po vnovičnem drugem mestu za Gorico v sezoni 2005/06 so Domžalčani v novo krenili še odločneje. In niso imeli konkurence. Zlatan Ljubijankić, Luka Žinko, Dario Zahora, Juninho, Luka Elsner, Andraž Kirm in preostala druščina so bili razred zase, na 36 tekmah so izgubili le trikrat, ter drugouvrščeno HIT Gorico prehiteli kar za 17 točk. Domžalčani so leta 2007 osvojili tudi superpokal, potem ko so z 2:1 premagali Koper. A tu se niso zaustavili in v naslednji sezoni 2007/08 osvojili še drugi naslov državnih prvakov. Kapo dol igralcem in – ob trenerju Stojanoviću ter športnem direktorju Protegi – še dvema, brez katerih teh uspehov skoraj zagotovo ne bi bilo, trenerju vratarjev Filipu Filipovskemu ter kondicijskemu trenerju Martinu Magistru.

Prvi pokalni naslov

Sledila je rezultatska kriza ter končno peto in osmo mesto ob zaključku sezon 2008/09 in 2009/10. Nato pa nova lovorika. Pod taktirko trenerja Darka Birjukova so maja leta 2011 v pravi poslastici, polni preobratov, s 4:3 premagali Maribor za prvi pokalni naslov. Domžalčani so se v naslednjih letih ustalili kot prvi zasledovalec in izzivalec Maribora in Olimpije v boju za vrh. Evropski nastopi so postali stalnica domžalske nogometne zgodbe, ki jo je začel pisati nekdanji odlični domžalski nogometaš in nato trener Luka Elsner ter nadaljeval Simon Rožman. Preskakovanje uvodnih stopnic evropskih kvalifikacijskih preizkušenj je bilo logično, na evropski zemljevid pa so se Domžale postavile potem, ko so najprej v Stožicah junija 2016 ne le premagale, ampak kar prestrašile West Ham, leto pozneje izločile Freiburg in se enakovredno kosale z Marseillem, doma pred rekordnimi več kot 10 tisoč gledalci.

Vse to se je zdelo samoumevno. Preveč samoumevno. In ko je direktor Matej Oražem pred sezono 2018/19 napovedal, da se bodo Domžale spustile v lov po tretji naslov državnih prvakov, se je zgodba o uspehu podrla. Prišla je kriza, iz katere rešitev išče trener Dejan Djuranović. Zagotovo jo bo našel in ekipo popeljal proti dosežkom, ki jih s strani rumene družine spremljamo v zadnjih 15 letih.

Rumena družina ni samo članska ekipa

A rumena družina ni samo članska ekipa. Je izjemni Mladinski nogometni center, ustanovljen 2002, ki v zadnjih letih z mladinci in kadeti kraljuje na domači sceni ter v člansko ekipo tako rekoč vsako sezono izstreli kakšnega novega nogometaša. Je nogometna akademija, ki se razvija in mladim fantom ob tem, kar počenejo najraje – igrajo nogomet, omogoča šolanje in varno odraščanje. Je skupaj z Anino zvezdico dobrodelnost, ki pomaga. In je zgodba številnih, ki so v teh 100 letih dodali svoj del, tudi sebe, v mozaik Nogometnega kluba Domžale. ❐

ŠPORT

Radomljani pred zgodovinskim dosežkom, Dob z odličnim nizom tretji

Vnovična prekinitev druge lige je prinesla kar nekaj negodovanja med klubi.

NOGOMET Državne institucije zaradi poslabšanja epidemiološke slike ne dovoljujejo nadaljevanja sezone pri nogometnih drugoligaših, ki tako predčasno na zimski premor odhajajo po 12 odigranih krogih sezone 2020/21.

Velika škoda za oba 'naša' kluba Kalcer Radomlje in Roltek Dob, ki sta v odlični tekmovalni seriji. Radomljani so z desetimi zaporednimi zmagami – edini poraz so ob enajstih slavjih zabeležili že v drugem krogu – na samem vrhu lestvice in bi na naslednjem srečanju proti Fužinarju lovili rekordno enajsto zaporedno zmago med drugoligaši, kar do zdaj ni uspelo še nikomur. NK Roltek Dob pa je ritem ujel prav po avgustovskem porazu na 'vaškem el clasicu' proti Radomljam z 1:3, nato pa pod vodstvom trenerja Simona Sešlarja zabeležil sedem zmag ob enem neodločenem rezultatu. V oktobru so padli Primorje, Fužinar in Beltinci.

Zmago v Ajdovščini je z zadetkom v 29. minuti Dobu proti Primorju zagotovil Dino Zenković, ki je bil uspešen tudi teden dni pozneje, ko so 'modri' na domačem igrišču po pravi drami premagali Fužinar s 3:2. Gostje so hitro povedli, a je njihovo prednost izničil Denis Petrovič. Sledila je zapravljena priložnost kapetana Klemna Kunstlja z bele točke in hitra izključitev Žige Avblja v 31. minuti. A popuščanja kljub igralcu manj na igrišču ni bilo. Zenković je Dobljane na začetku drugega polčasa popeljal v vodstvo, ki so ga tokrat hitro izničili igralci Fužinarja. Vendar so varovanci Sešlarja še enkrat več pokazali borbenost in nepopustljivost, za kar so bili v sodniškem dodatku nagrajeni z zadetkom Kristjana Šipka za nove tri točke. Pred predčasno prekinitvijo sezone pa je Dob slavil še na gostovanju v Prekmurju pri NK Beltinci. Za zmago z 2:0 sta bila v prvi vrsti zaslužna z zadetkoma že v prvem polčasu Kristijan Šipek in Nejc Levec. Šipek si s sedmimi zadetki na 12 odigranih tekmah deli četrto mesto med najboljšimi strelci lige, še en igralec Doba Denis Petrovič je z osmimi sam na tretjem mestu. Po sedem zadetkov sta za Radomlje dosegla Luka Cerar in Sacha Varga.

Denis Petrovič je z osmimi zadetki najuspešnejši strelec Doba v jesenskem delu prvenstva.

Rumeni iz severa domžalske občine so na treh oktobrskih tekmah nadigrali Dravo (4:1), Nafto (3:1) in Primorje (4:1). Deset zadetkov je doseglo kar šest različnih igralcev, kar priča o napadalni širini ekipe, ki jo vodi Oskar Drobne. S 35 zadetki so tudi najbolj učinkovita ekipa lige. Na prvenstveni lestvici zasedajo prvo mesto z osvojenimi 33 točkami, druga je Krka (30), tretji pa Dob, ki jih je zbral 28.

Domen Jarc
Foto: nkdob.si

Domžalski (ne)nogometni boj na dveh frontah

Domžalski nogometni klub se je v zadnjih dveh tednih soočal z novimi in novimi preizkušnjami. Koronavirus je dodobra posegel v samo delovanje kluba, saj je pozitivnih na novi koronavirus kar nekaj nogometašev in tudi dobršen del strokovnega pogona.

NK DOMŽALE A to Nogometne zveze Slovenije ni motilo in domžalski nogometaši so morali 25. oktobra odigrati prvenstveno tekmo 8. kroga proti do takrat vodilni ekipi, zanje vedno neugodni Muri. V rezultatskem krču, saj so srečanje pričakali s popotnico dveh porazov in enega neodločenega rezultata in zagotovo tudi osebnem krču, saj je glava najverjetneje težko na pravem mestu, ko se pozitivni testi vrstijo in so soigralci ter trenerji poslani v karanteno. Vseeno se to na domači zelenici ni opazilo. Domžalčani so podjetneje krenili v tekmo, od 15. minute dalje imeli terensko premoč, potem ko je bil izključen branilec Mure Jon Gorenc, a velikokrat pustili preveč prostora za protinapade gostov. V tekmi z veliko priložnosti so vendarle zadeli prvi, odbito žogo po strelu Daria Kolobarića je v mrežo tekmecev vendarle zabil Gregor Sikošek. A namesto lova na povišanje vodstva je kljub igralcu manj vajeti začela prevzemati Mura, za kar so bili Domžalčani kaznovani z zadetkom v 80. minuti za končnih 1:1.

To je bila tako četrta zaporedna tekma brez zmage za domžalske nogometaše, ki ostajajo v spodnjem delu prvenstvene lestvice. Z osvojenimi devetimi točkami po osmih odigranih kolih zasedajo sedmo mesto, prav toliko točk pa ima deveti Aluminij. Tudi proti vrhu so ekipe tesno skupaj, četrta Olimpija je le zmago pred Domžalami, na vrhu pa je Sežana, ki so jo Domžalčani 20. septembra premagali s 3:1. A po tem slavju je sledil poraz proti Olimpiji z 2:3, nato remi z Gorico (1:1) in poraz s Koprom (0:2). Rezultatska kriza je tu, in še kako se v napadu čaka na strelsko prebujenje Daria Kolobarića, novih zadetkov Slobodana Vuka, ki se je vrnil po poškodbi ...

Gregor Sikošek je proti Muri dosegel svoj prvenec v sezoni 2020/21, a to ni bilo dovolj za zmago.

A v prvi vrsti, da se ekipa kot celota znova sestavi. Znebi koronavirusa, ki je konec oktobra pretil po igralcih in vodstvu. Potem pa v lov po zadetke in zmage ter skok proti vrhu lestvice, ki trenutno res ni daleč. Ob tem jih 10. novembra čaka še obračun osmine finala pokala z Beltinci, kjer si ne smejo privoščiti spodrsljaja, kot sta si ga Mura in Sežana, ki so jih s 3:2 izločili sosedje Radomljani!

Tam pa je, tako kot smo že navajeni, domžalski nogometni podmladek. Tako mladinci kot kadeti so na prisilo prekinitev prvenstva zaradi hitrega širjenja koronavirusa odšli kot vodilni na lestvici. Na skupni lestvici imajo po 18 odigranih tekmah – doživeli so zgolj en poraz ob 15 zmagah in dveh remijih – velikih devet točk prednosti pred Mariborom in neverjetnih 17 pred Olimpijo. Mladi nogometaši tako odločno korakajo proti novemu, staremu cilju. Še največja ovira se tako zdi prav tolikokrat omenjeni koronavirus. Da temu le ne bo tako in se bodo tudi mlajši nogometaši lahko hitro in varno znova merili s svojimi vrstniki.

Domen Jarc
Foto: Facebook/NK Domžale

Skoraj popoln začetek sezone za Helios Suns

Zgolj malenkost nezbranosti v zaključku gostovanja v Rogaški Slatini je bilo na žalost dovolj, da košarkarji Helios Suns po uvodnih štirih krogih državnega prvenstva nimajo stoodstotnega izkupička.

KK HELIOS SUNS Domžalski košarkarji so tekmovalno sezono 2020/21 konec septembra začeli na Obali, pri Koper Primorski. To je bilo sploh prvo uradno srečanje po marcu, ki so ga Sunsi odigrali proti ranjenemu levu – branilcu naslova iz sezone 2018/2019, ki se je pred aktualnim prvenstvom znašel v velikih finančnih težavah, na trenutke celo na robu obstoja. Domžalčani so to izkoristili in prepričljivo slavili s 77:60, potem ko so napaki prav Fermeta – pet sekund pred koncem spreobrnili rezultat in se veselili tesne zmage s 73:72. Čeprav so Domžalčani narekovali ritem tako rekoč vse do 38. minute tekme. Prav nesrečno se jim je uresničil rek 'ni konec, dokler ni zares konec'. A zagotovo je takšen poraz (če ga že moraš) bolje vknjižiti na začetku sezone kot pa pozneje. Za dodatno težavo je poskrbela še poškodba prvega igralca Domžal Blaža Mahkovica.

Mihailo Sekulović je s povprečjem 18 točk in 11 skokov eden osrednjih igralcev začetka sezone.

večino dela opravili že do polčasa, na katerega so odšli s 16 točkami prednosti. Še prepričljivejši so bili Domžalčani na naslednjem srečanju, prvem domačem v sezoni proti Hopsom iz Polzele. Eksplozija domžalske igre je privedla do vodstva v prvi četrtini s 30:9 in ob polčasu z 51:17, tako da je bil zmagovalec odločen že kmalu, večjo priložnost pa so lahko dobili tudi mlajši igralci. Končna razlika je znašala 36 točk (84:58), s 23 točkami in osmimi skoki je izstopal Blaž Mahkovic.

Tretjo tekmo sezone, ki so jo Sunsi odigrali 10. oktobra proti Rogaški, si bo zagotovo za nekaj časa zapomnil Tadej Ferme. Ko je dve minuti in 50 sekund do konca srečanja zadel trojko za vodstvo 65:72, domači pa so na drugi strani zapravili napad, se je zdelo, da bo prav on krvnik svojega nekdanjega moštva. A nato je v zadnjih dveh minutah zgrešil tri mete in devet sekund pred konec pri vodstvu 72:71 zapravil še oba prosta meta. Kazen je sledila in domači so z zadetima prostima metoma Malcolma Alexandra Bernarda – po osebni

A Domžalčani so hitro dvignili glavo že proti Šentjurju in po nekaj uvodnih zmedenih minutah ob odsotnosti poškodovanega prvega strelca moštva Mahkovica že do polčasa prevzeli vajeti in vodili s 40:33. Domači so na krilih Mihaila Sekulovića, ki se je izkazal z dvojnim dvojčkom (20 točk in 12 skokov), Danijela Vujasinoviča (12 točk in kar devet asistenc) ter Fermeta, ki se je podpisal pod 15 točk in pet asistenc, narekovali ritem igre vse do končnih 87:72. Vujasinović je po štirih odigranih kolih trenutno sploh prvi podajalec lige s povprečjem osem asistenc na tekmo.

Tri zmage in poraz košarkarje Helios Suns postavljajo na vrh razpredelnice ob bok Rogaški, ki ima enako razmerje zmag in porazov. Prav zato je še kako škoda tiste zapravljene priložnosti, zagotovo pa je bila ta velika šola za nadaljevanje sezone. Mladinski in pionirski pogon medtem znova prisilno počivata zaradi koronavirusa in nestrpno čakata, da se pod koši znova zapodita za žogo.

Domen Jarc
Foto: helios-suns.si

Pokal Ptuja

Tretjega oktobra je potekal tradicionalni Pokal Ptuja v judu. Prvo tekmovanje v letošnji sezoni se je odvilo odlično za člana Judo kluba Golovec iz Domžal Maksa Ferlana. V konkurecni 126 tekmovalcev iz 16 klubov je med kadeti (U18, 55 kg) dosegel 1. mesto. Čestititamo!

Besedilo in foto: Špela Lampe

Maks Ferlan – prvi z leve

Nika državna prvakinja v mnogoboju, Maja bronasta v krosu

V oktobru so atleti zaključili tekmovalno sezono 2020. Zaradi vse bolj razširjenega koronavirusa nekoliko prej kot po navadi, a z vidika AK Domžale uspešno.

ATLETSKI KLUB DOMŽALE Manjkala je morda kakšna pika na i, a tudi zadnja tekmovanja v letu so potrdila, da je za domžalskimi atleti sila uspešna sezona.

Prvi vikend v oktobru so v AK Domžale organizirali metalski miting z enim samim ciljem. Omogočiti Janu Emberšiču napad na državni rekord v metu kladiva za mlajše mladince, ki je sicer od junija letos z dosežkom 71,05 metra v njegovi lasti. Ni se izšlo, pet kilogramov težko kladivo je najdlje vrgel 70,84 metra in tako za slovo od mlajše mladinske kategorije za malenkost zaostal za osebnim in državnim rekordom. Mi mu želimo, naj njegov rekord obstane čim dlje. Se je pa na tej tekmi z novim osebnim rekordom 38,89 metra in drugim mestom v metu diska izkazal prav tako mlajši mladinec Aljaž Kuhar.

Istočasno je v Novi Gorici na Prvenstvu Slovenije v mnogoboju nastopila Nika Levičnik in si z osvojenimi 3599 točkami priborila naslov državne prvakinje v sedmeroboju med starejšimi mladinkami. V deževni prestolnici severne Primorske je za las zgrešila klubski rekord Larise Capuder iz leta 2002 (3679 točk). Z osebnim rekordom v teku na 200 metrov (26,34 sekunde) in za šprinterko zelo solidnim tekom na ovirah in 800 metrov se je že zdelo, da bo 18 let star rekord padel, a je slednji Niki ušel v obeh metalskih disciplinah, suvanju krogle in metu kopja, ter s slabim nastopom v skoku v višino. Resda v zelo zahtevnih deževnih pogojih, ki atletinjam niso prizanašali. A zmagi se ne gleda v zobe, priložnost za napad na klubski rekord v kategoriji starejših mladink bo Nika imela še drugo leto.

Do medalje na Prvenstvu Slovenije je v zaključku sezone pritekla tudi Maja Per, ki je bila bronasta na državnem prvenstvu v krosu. V Murski Soboti je 10. oktobra v kategoriji starejših mladink na 2000 metrov dolgi progi za las ostala brez srebra, potem ko je po taktičnem teku vodilne skupine v prvih dveh tretjinah proge nato v podaljšanem šprintu najprej odbila napad četrtouvrščene Eve Kosec Feltrin iz Štajerske (7:07,8), a prepozno odreagirala na napad vodilne dvojice. Srebrna Nina Pintarič iz Celja je bila pred njo vsega 0,3 sekunde, zmagovalka Hana Grobovšek pa štiri (7:01,5).

Maja Per (št. 334) na odlično pripravljenem krosu v Murski Soboti

Zadnjo tekmo v sezoni so atleti odtekli 15. oktobra na 'šprinterskem mitingu' v Ljubljani. V prevladi mlajših tekačev sta vlogo favoritov glede na prijavljen čas potrdila domžalska atleta, mlajša mladinka Nika Šter ter član Dominik Kozjek. V mrzlem in deževnem vremenu ter ob pomoči vetra tekačem v hrbet je Nika slavila v tekih na 60 in 100 metrov s časoma 8,20 in 13,10 sekunde, Dominik pa v teku na 60 metrov s časom 8,07. Oba sta omenjene razdalje v preteklosti že pretekla hitreje, vreme je tokrat naredilo svoje.

Atletsko tekmovalno leto 2020 je tako predčasno zaprlo svoja vrata. Nastopajoči v kraljici športov zagotovo upajo, da bo prihajajoče leto še uspešnejše, a tudi bolj mirno in sproščeno ob vseh 'koronaukrepih'. A to je tako ali tako želja vseh ...

Domen Jarc

»Trdo delo se obrestuje ...«

... s temi besedami je Marjan Bolhar, predsednik Kluba borilnih veščin Domžale ocenil uspehe prvih letošnjih tekmovanj svojih varovancev, saj je med drugim tudi trener.

KLUB BORILNIH VEŠČIN DOMŽALE Še preden napišem vse nosilce medalj s prvih letošnjih tekmovanj v borilnih veščinah, na kratko še o pripravah članov in članic Kluba borilnih veščin Domžale konec septembra v Kranjski Gori.

Šestnajst članov in članic je znanje, spretnosti in energijo pridobivalo v sedmih treningih, tudi z več treningi na dan, ki so se navadno začenjali z jutranjimi teki, nadaljevali v dvoranah in bili, kot se je pozneje izkazalo, odlična priložnost vseh udeležencev za pripravo na tekmovanja. Klub se zahvaljuje za podporo tudi Aqua Install, Miloš Keržan, s. p., AL IN Gradbene storitve, Alexander Levec, s. p., Enzo Grafika, d. o. o., saj so tudi oni omogočili, da so bile priprave uspešne, da so lažje potekale, hkrati pa so pokazale, da so prav vsi udeleženci trdo delali že med poletnimi počitnicami.

V znamenju tekmovanj je bil že začetek oktobra, ko so se udeleži- li državnega kickboxing prvenstva Kickboxing zveze Slovenije za Point fight disciplino na Ptuju. Vaditeljici Gaja Šalamun in Eva Ravnikar sta odlično opravili svoje delo, saj je Klub borilnih veščin Domžale domov pripeljal kar tri državne podprvake: Mark Patrik Keržan je srebrno medaljo osvojil med mlajšimi kadeti do 42 kg, Žana Hribar med starejšimi kadetinjami +65 kg in Gaja Hribar med mladinkami do 70 kg. Čestitke!

Nič manj uspešni niso bili borbeni tekmovalci dan pozneje v Podčetrtku, kjer je Boks zveza Slovenije organizirala ligo boksa. Prvo mesto je osvojil Brin Tomc med mladinci do 64 kg, drugi pa je bil Miha Lavrič med člani do 81 kg. Obema iskrene čestitke za veliko borbenost. V boks kotu domžalskih boksarjev pa je odlično vlogo odigral Boštjan Sušnik, zato tudi njemu čestitke.

Pri vsem svojem delu Klub borilnih veščin Domžale seveda upošteva vse ukrepe, povezane s covidom-19, prav tako pa tudi v prihodnje pričakuje lepe uvrstitve svojih borbenih članov in članic.

Vera Vojska
Foto: KBV Domžale

Začeti po štiridesetem

Jaz v trgovini pred blagajno (še) ne plešem. V kuhinji pa.

Jaz sem pri skoraj 47 letih že babica. Ne čisto prava, pa vendar me dva otroka kličeta Katka babi. Včeraj sem govorila z mamo svojih dveh vnukov, ki mi je potožila: *»Tjaša je ista kot ti. Kamor koli pridemo, ona pleše. Na blagajni pleše! Med zlaganjem posode pleše! Nobenega miru več nimamo!«*

No, jaz v trgovini pred blagajno (še) ne plešem. V kuhinji pa. In grem s tem pogosto na živce svojemu 16 let starejšemu možu, ki včasih vpraša, *»zakaj ne bi raje kuhala sarm«*, kot pa trikrat na teden obiskovala plesno šolo. Vendar se skušam držati vodila, da je 'najboljše komaj dovolj dobro za našo družino', in zato sebi privoščim ples. Verjamem, da lahko samo tako živa ohranjam pri življenju (in ne samo životarjenju) to svojo družino – v najširšem smislu.

Za jazz balet sem se neko zimo pred skoraj sedmimi leti odločila zato, da pripravim telo na začetek spomladanskih del na svojem zelo velikem zelenjavnem vrtu oziroma njivi – ta naporna fizična dela so me po vsaki 'zaležani' zimi tako izčrpala, da sem morala zaradi večmesečnih bolečin v sklepih včasih celo po pomoč k zdravniku. Drugi razlog je bil, da sem od nevroznanstvenika dr. Vojka Kavčiča izvedela, da je učenje novih plesnih korakov nekaj najboljšega za ohranjanje kondicije naših možganov.

Prvič v življenju stopiti pred ogledalo plesne šole pri štiridesetih je bilo zame skoraj travmatično. Kdo se rad gleda v ogledalo neroden, nespreten, pred skupino tujih ljudi in zato še toliko bolj ranljiv? Telo nima plesnega spomina, vsi dojemajo hitreje od tebe, vsi te gledajo ... tako se ti vsaj zdi, čeprav je resnica ta, da imamo v plesni dvorani vsi toliko dela sami s seboj, da tebe še opazi ne nihče. Ne veš niti tega, da je učenje plesa podobno tvorjenju stavkov – ko enkrat poznaš besede in nato njihovo logično zaporedje v smislu osebek – povedek – predmet, gre bistveno lažje kot na začetku, ko ne poznaš niti črk. Enako je z učenjem koreografij. Ko usvojiš posamezne gibe oziroma plesne elemente, ti je tudi način njihovega povezovanja logičen in zato postane učenje hitrejše. Vse postane lažje, bolj razumljivo.

Kako se je spremenil moj svet v teh nekaj letih plesa? Ker je jazz balet predvsem zelo naporen trening za vse telo, sem zdaj v največji življenjski formi. To je dejstvo. Mimogrede, svojo vrtno zemljo z lahkoto premetavam brez posledic vse leto. Stranski učinek rednih razteznih vaj je bil tudi ta, da sem lani prvič v življenju dokaj spontano naredila špago, kar se mi je zdelo sploh imenitno. Kolki in križ me bolijo samo še v času poletnih počitnic, ko se polenim in ne treniram. Zame največje odkritje pa je lepota, včasih že skoraj eleganca, ki jo zadnji dve leti opažam v svojih gibih. Naučila sem se lepe drže rok, prstov, stopal, ... nekako se znam s celim telesom postaviti v prostor na način, da sem si všeč. Naučila sem se lepše hoje, celo bolj prefinjene neverbalne komunikacije, in vse pogosteje se mi zdi, da sem šele zdaj postala ženska. In lepo se mi je čuditi, da vse to prihaja iz mene, od znotraj in to prav zdaj!

Katarina pleše jazz balet v Plesni šoli Miki. Prijazno vabljeni, da si na www.mikiples.com svoj tečaj za odrasle izberete tudi vi.

Katarina Turnšek za blog Živim s plesom zapisala

Imamo državnega prvaka, podprvaka in državne ekipne prvake

V klubu SSK Sam Ihan smo zelo ponosni na rezultate naše tekmovalke in tekmovalcev, ki so dosegli vrhunske rezultate pod vodstvom trenerja Davida Krapeža.

SSK SAM IHAN V Mislinji je sončno soboto, 10. oktobra, potekalo državno prvenstvo v smučarskih skokih v kategoriji mladinke in mladinci do 16 let.

Tekma je potekala v smučarskem skakalnem centru Mislinja, na veliki skakalnici, ki meri 93 metrov. Nastopilo je 52 tekmovalcev iz 15 klubov. Dosegli smo slednje rezultate: Maj Tim Herbstritt 17., Samo Seljak 24. Pri mladinkah je bila Zala Mihelčič 7. Izjemni skoki so dokaz, da se trdo delo in vztrajnost obrestuje. Naš Igor Teodor Herbstritt je na zahtevni tekmi postal državni prvak, izjemen uspeh je nato dopolnil še Žiga Jančar, ki je postal podprvak. Zlato in srebro je razveselilo vse člane kluba SSK Sam Ihan.

Ekipni državni prvaki Smučarsko skakalnega kluba Sam Ihan

Na ekipni tekmi smo dosegli 1. mesto v sestavi Maj Tim Herbstritt, Igor Teodor Herbstritt, Samo Seljak in Žiga Jančar. Naši skakalci so zelo prepričljivo postali ekipni državni prvaki z več kot 60 točkami prednosti.

Takoj po ekipni tekmi smo trenerja uspešnih posameznikov in ekipe **Davida Krapeža** vprašali, če je vesel in njegov odgovor je bil: *»Vsi so odlično oddelali tekmo in sem izjemno vesel in ponosen na celo ekipo in klub.«* In v Smučarsko skakalnem klubu Sam Ihan smo veseli z našimi skakalci in skakalko ter s trenerjem Davidom Krapežem.

Ob tej priložnosti je na mestu zahvala vsem staršem, trenerjem, sponzorjem in simpatizerjem smučarskih skokov, ki s svojim prostovoljnim delom poskrbijo za športni duh in veselje mladih, ki vztrajajo v športu in pridno trenirajo z ljubeznijo. In priložnost za nove sponzorje, da v naših skakalcih prepoznajo možne promotorje.

Vse nadobudneže, ki jih smučarski skoki zanimajo, vabimo, da se nam pridružijo na treningih. Več informacij na http://www.ssk-ihan.si/. Ljubezen je v zraku – SSK Sam Ihan.

SSK Sam Ihan

Petra Pavlič postala prva Slovenka, ki je dvignila 100 kg

Začela se je nova sezona ekipnega državnega prvenstva v olimpijskem dviganju uteži.

TAK DOMŽALE Ekipa Težkoatletskega kluba je gostovala pri CF Celje. V ženski konkurenci je za Težkoatletski klub Domžale nastopila tudi Petra Pavlič, ki ji je uspel izvrsten in hkrati zgodovinski dosežek, ki se bo z zlatimi črkami zapisal v kroniko slovenskega dviganja uteži. V disciplini sunek je namreč kot prva Slovenka dvignila 100 kg! Ta dosežek ji je uspel pri telesni teži 62 kg, kar daje izrednemu rezultatu bleščeč sijaj.

Naj na kratko (kolikor je za 12 let pač to mogoče) orišemo pot, ki je vodila stotim kilogramom naproti. Petra je prag TAK Domžale prestopila konec maja leta 2008, ko je na povabilo predsednika kluba Ivana Peterce nastopila za slovensko reprezentanco na mednarodnem turnirju v italijanskem Vidmu. Tisti čas se je Petra povsem posvečala atletskim metom v AK Domžale pri trenerju Danilu Emberšiču. Atletski meti (kopje, disk, kladivo in krogla) zahtevajo precej moči, zato se je že takrat priučila nekaj osnov tehnike dviganja uteži. Sprva je za TAK Domžale in slovensko reprezentanco nastopala samo na tekmovanjih, pozneje pa je tako naneslo, da je trenirala kar dva treninga na dan. Po šoli je najprej popoldan opravila trening atletskih metov, nato pa zvečer še trening uteži. Po tehtnem premisleku se je povsem posvetila utežem, kopje, kladivo in disk pa je metala samo še na tekmovanjih.

Njen prvi trener v TAK Domžale je bil Roman Dimc. Ker je bilo uspehov in rekordov preveč, da bi jih naštevali, pa zagotovo bi jih še mnogo pozabili, povejmo samo najimenitnejše. Zaporedni naslovi državne prvakinje med letoma 2009 in 2015 ter nato od 2017 do 2019. Deveto mesto na študentskem svetovnem prvenstvu na Tajskem, zmaga na mednarodnem turnirju Alpe Adria 2015 in več kot 40 državnih rekordov. V letu 2017 pa je celo postala državna prvakinja v metu krogle, kar je svojevrsten dosežek ob dejstvu, da metov resneje ni trenirala že več let. Ob številnih uspehih pa v dolgih letih pridejo tudi grenki trenutki.

Prvi petek v avgustu leta 2015 se je v proizvodnem obratu večje pekarne okoli ene ure popoldan zaključevala prva izmena. V delovni ekipi je bila tudi Petra Pavlič. Študentsko življenje je sicer lepo, vendar pa mnogokrat praznih žepov. Poletje je tako lepa priložnost za nekaj prepotrebnega zaslužka. Med čiščenjem stroja pa se je Petri pripetila strašna nesreča, saj ji je stroj roko potegnil v železno konstrukcijo in le dovolj hitra reakcija sodelavke je preprečila najhujše. Nesreča je imela vseeno hude posledice: dvojni zlom roke in štiriurna operacija. Vendar pa prva misel Petre ni bila: 'Joj moja roka', ampak: 'Kako bom s tako roko lahko dvigala?' Psihične bolečine so bile še hujše kot fizične. Petra je namreč dva meseca pred nesrečo kot prva slovenska tekmovalka zmagala na prestižnem mednarodnem turnirju Alpe-Adria. Nesreča Petre ni ustavila in po dobrem letu se je vrnila na tekmovalni oder. Dva meseca po nesreči je že trenirala, sprva samo počepe, nato pa zelo počasi tudi vaje, ki vključujejo delo rok. Že v letu 2017 je tako ponovno postala državna prvakinja. V letošnjem letu pa je za slovensko reprezentanco nastopila na močnem turnirju za olimpijske igre v Rimu in na Malti. V zadnjem obdobju je sodelovala tudi z Anžetom Kosmačem, ki ji je pisal treninge in svetoval pri korekciji tehnike. V času korone je trenirala doma v garaži, poletje pa je preživela v kletnih prostorih TAK Domžale, kjer je šestkrat tedensko trenirala po dve uri in pol. V celem poletju ni imela niti dneva dopusta (redno je zaposlena v ZD Kamnik kot magistrica zdravstvene nege), saj je vse moči in prosti čas usmerjala v projekt 100 kg sunka. V soboto, 19. septembra, ji je tako v Celju uspel prvovrsten dosežek.

Valentin Orešek

Na državnih prvenstvih v namiznem tenisu odlični rezultati

V tem mesecu so bila na sporedu štiri zaostala državna prvenstva, ki so se zaradi spomladanskih ukrepov proti koronavirusu lahko odigrala šele sedaj – za mlajše kadete, kadete, mladince in člane do 21 let.

NAMIZNI TENIS Sodelovali smo na vseh in se odlično odrezali. Nekaj odmevnejših rezultatov. Na državnem prvenstvu za mladince in mladinke, ki je potekalo v Izoli, je bila Tara Kobetič med mladinkami v posamični konkurenci tretja, enak rezultat je dosegla v dvojicah (s sotekmovalko Ano Kovačec iz Keme Puconci), naslov državne prvakinje pa je dosegla v mešanih dvojicah (s sotekmovalcem Žigo Kristjanom Žigonom iz NTK Fužinar). Pri mladincih je Aljaž Goltnik med posamezniki dosegel tretje mesto.

Veselje po odličnih uspehih na državnem prvenstvu članov in članic do 21 let.

Na državnem prvenstvu za kadete in kadetinje, ki je potekalo v Lučah, se je najvišje uvrstila Neža Pogačar Žun, na peto mesto, za vstop med nosilke medalj je izgubila proti poznejši zmagovalki Sari Tokič (nečakinji znanega reprezentanta Bojana Tokiča). V finalno skupino so se uvrstili tudi naši kadeti: Timotej Jerina, David Grad, Nel Savšek Pintarič, Jan Kromar, Andraž Maček in Nel Savšek Pintarič. Najboljša sta bila Jan Kromar in David Grad, med 16 najboljših.

V Lučah sta potekali tudi preostali dve državni prvenstvi – za mlajše kadete in kadetinje ter člane in članice do 21 let. Pri mlajših kadetih je državni prvak postal Luka Jokić, pri mlajših kadetinjah je Tina Križnič (igra sicer za NTK B2, trenira pa v našem klubu v Mengšu) prav tako osvojila tretje mesto, Lika Jokić je postal državni prvak tudi v dvojicah (s sotekmovalcem Majom Murnom, ki igra za ŠD SU iz Novega mesta). Pri članicah do 21 let je Tara Kobetič osvojila tretje mesto, drugo mesto pa v dvojicah (s sotekmovalko Ano Kovačec iz NTK Kema Puconci). Pri članih do 21 let sta v dvojicah državna prvaka postala naša Rok Trtnik in Nejc Erjavec, drugo mesto pa ja šlo tudi v naše roke, priboril si ga je Aljaž Goltnik (s sotekmovalcem Žigo Kristjanom Žigonom iz NTK Fužinar).

Zaradi stanja s koronavirusom bo tudi letošnja namiznoteniška sezona dihala v malo drugačnem ritmu, saj se bo treba sprotno prilagajati situaciji pri nas in v tujini. Mednarodna namiznoteniška zveza je za november sicer odobrila nekaj mednarodnih tekmovanj (med drugim na Portugalskem, Madžarskem, Slovaški in Estoniji), a se bo še videlo, če bo do njih res prišlo. Tudi pri nas tekmovanja za letošnjo sezono še 'visijo v zraku', koledar se pripravlja, seveda pa bo vse skupaj odvisno od tega, koliko časa in v kakšni količini bo koronavirus še naprej povzročal zdravstvene težave. Naj ob tem omenim, da mi kljub vsemu pridno in kvalitetno treniramo, držimo se smernic in priporočil NIJZ, tako da so treningi pri nas varni ter pod nadzorom. Imamo vodene vadbe za vse starostne kategorije. Možnost rekreacije ali pa tekmovalnega treniranja je pri nas vedno na dosegu žogice. Dodatne informacije glede treningov v našem klubu NTS Mengeš dobite pri trenerju Davidu (031 502 157), glede organizacij, sojenja in vodenja namiznoteniških tekmovanj pa pri našem mednarodnem namiznoteniškem sodniku Janezu (031 612 835).

Besedilo in foto: Janez

Zakaj plesati športni ples?

Šport pomeni gibanje in gibanje človeka sprošča, poživlja ter mu omogoča kvalitetnejše življenje, ker ohranja in krepi zdravje posameznika.

KING DANCE Velikokrat oziroma vse pogosteje pa skrbi tudi za družbeno socialno noto, z vadbo v skupini ali kot vidimo na mnogih primerih ob uspehih naših športnikov in športnic ter ekip, v duhu podpore in proslavljanja svetovnih uspehov, z veseljem, ki ga doživimo z njimi in katerega del se počutimo tudi sami. Vendarle pa ima vsak šport svoje posebnosti. Značilnosti plesa v paru so socialni stik, združenje giba, torej telesnega napora in glasbe v eno enoto, izuči pokončne in pravilne drže, izboljša samopodobo, in kar je verjetno ena redkejših lastnosti športa, priuči spoštovanja, enakosti in kulturnosti do sebi enakega, predvsem pa omejeno do nasprotnega spola. Zato plesni pedagogi ugotavljamo, da otrokom in najstnikom v vrtcih in šolah manjka te gibalne zvrsti, športnega plesa v paru, ki bi jim pomagal razviti odlično motoriko, hkrati pa jim vnesel tisto kulturnost in spoštovanje, ki jih dandanes pri mladih pogrešamo in se pojavi v le tako redkih primerkih, da se resno začudimo, če nekaj primerno bontonskega ali protokolarnega doživimo, še obstaja. Učenje standardnih in latinskoameriških plesov je najboljša življenjska naložba v otroka in zagotovo najlepši dvoranski šport. Ponudba te oblike plesa je z leti usahnila in je trenutno zelo skopa. Pa vendarle v Domžalah takšno učenje obstaja, saj želita nekdanja tekmovalca, brat in sestra Kralj, širiti znanje standardnih in latinskoameriških plesov med vse generacije. Ti se učijo v KING dance plesnem studiu, v samem centru Domžal, v 2. nadstropju TUŠ centra, kjer plešejo tisti, ki vidijo v športnem plesu v paru več kot le rekreacijo in preživljanje otroškega ali mladinskega časa podaljšanega bivanja.

Da pa dodamo k uspehom slovenskega športa novico tudi iz plesnega sveta, smo se sredi septembra veselili ponovnih nastopov plesnih parov, ki so nastopili na državnem prvenstvu v latino plesih v Ljubljani. Tekmovalni del je sicer nekoliko okrnjen zaradi zdravstvenega stanja, a vendarle spet poteka, in veseli smo, da pari ponovno vidijo jasne cilje, ki jih skušajo doseči v novi sezoni. Odličen nastop na plesnem parketu pa sta pokazala tudi občan Miha Žerjav in Laura Karcagi, ki sta na državnem prvenstvu na Madžarskem priplesala 2. mesto in z naslovom državnih podprvakov potrdila vrhunsko formo in tako napovedala svoj pohod po rezultatih na mednarodnih tekmovanjih, ter zaradi naslova, nastope na uradnih prvenstvih. Očitno je, da so nekateri pari tekom 'korona oddiha' naredili vrhunski napredek v svoji karieri in prosti čas več kot očitno superiorno izrabili. Mihi in Lauri iskreno čestitamo in upamo, da bo kmalu priložnost, da se predstavita tudi na kakšnem športnem ali kulturnem dogodku na občinski ravni, da lahko vidimo, kaj pomeni vrhunski plesni šport.

Plesni pozdrav!

KING DANCE, PLESNI STUDIO

PISMA BRALCEV

Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov, v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Izjema so odgovori in popravki objavljenih informacij, ki bi lahko prizadeli posameznikovo pravico ali interes, kot to določa zakon. Prispevki za rubriko Pisma bralcev morajo biti opremljeni s polnim imenom in naslovom odgovorne fizične osebe (tudi v primeru institucij, organizacij, strank, društev ipd.) ter kontakt, na katerem je mogoče preveriti avtentičnost avtorja.

Tegobe malega kmeta

V letih po drugi svetovni vojni je večji del podeželskega prebivalstva hodil v službe, zraven pa je imel še malo kmetijo, ki je zagotavljala osnovne prehrambne pridelke. Pravih kmetovalcev z več kot deset hektarjev obdelovalne zemlje je bilo zelo malo, saj jih je tedanji režim na vse načine onemogočal.

Po več desetletjih so se stvari bistveno spremenile. Malih kmetov, ki posedujejo do dveh hektarov zemlje, je le še za vzorec. Kmetujejo samo še zato, ker jim je zemlja, negovana in podedovana od prednikov, sveta. Vedno slabše jim gre. Svoje težave mi je razkril eden teh, ki v Dobu še vztraja pri kmetovanju. Občina Domžale mu je za letošnje leto predpisala nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča v znesku nekaj nad 300 evrov. Za enodružinsko stanovanjsko hišo, hlev in lopo za kmetijsko orodje bo plačal enkrat več kot prejšnje leto. Za plačilo bi moral pridelati in prodati najmanj tono krompirja.

Za razliko od drugih občin, nekatere nadomestil občanom do letos niso zaračunavale, je naša pri davkih in komunalnih storitvah najdražja v državi. Temu ne bi oporekali, če ne bi tako razsipniško ravnala s pobranim denarjem. Preplačane investicije, nepremišljene gradnje, vlaganja v slabo vodene kolektivne športe in drugo ponikanje denarja plačujemo občani. Tudi omenjeni mali kmet.

Jože Nemec

Kjer se obzorje dotika oblakov,
tam nas čakaš ti.
Še nekaj korakov
in spet bomo pri tebi.

ZAHVALA

Svojo življenjsko pot je v 84. letu starosti sklenila naša draga

Ančka Rahne

iz Rače pri Dobu

Iskrena hvala sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečena sožalja, darovano cvetje, sveče, svete maše in ostale darove. Hvala Onkološki kliniki in osebju Doma upokojencev Domžale za vzorno nego, skrb in ostalo pomoč.
Hvala Pogrebni službi Vrbančič za organizacijo pogreba in gospodu župniku Juretu Ferležu za obiske in čuten obred slovesa. Hvala vsem, ki ste bili z nami na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi vsem, ki obiskujete njen grob in jo ohranjate v lepem spominu.

Vsi njeni

Kogar nosiš v srcu, ta ne umre,
ostaja ljubezen in spomin na skupne dni,
ostaja upanje na snidenje,
tam med zvezdami.

ZAHVALA

V 87. letu se je od nas tiho poslovil ljubi mož, oče, dedek, pradedek, stric, svak in bratranec

Jože Urbanc

z Rodice pri Domžalah

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, sodelavcem, prijateljem in znancem za besede sožalja, darovane sveče in svete maše.
Iskrena hvala dr. Petri Jeretina Eržen za pomoč in dolgoletno zdravljenje, patronažni službi ZD Domžale, posebno gospe Poloni Kunstelj in oskrbovalkam Cometta za skrbno nego.
Hvala g. župniku Matjažu Križnarju in Pogrebni službi Vrbančič za lepo opravljen poslovilni obred.
Topla misel na našega atija in dela njegovih pridnih rok ostajajo za vedno z nami.

Žalujoči vsi njegovi

Zložil je krila, se skril vanje in se naslonil
na rob neba.
Zdaj sanja angelske sanje.
Nanj pada zlata tema.
Tone Pavček

ZAHVALA

V 76. letu starosti nas je zapustil mož, oče, dedek, brat in prijatelj

Ciril Loboda

iz Štude

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečena sožalja, darovano cvetje in sveče. Posebno se zahvaljujemo županiku Klemnu Svetelju, Matjažu Turku in Mateju Primožiču za tople besede slovesa, Godbi Domžale in Tanji Zajc Zupan za glasbeno spremljavo ter pevki Teji Saksida.
Za podporo in pomoč se zahvaljujemo tudi dr. Banku in urgentni službi iz ZD Domžale, MD invalidov Domžale, gasilcem PGD Študa, Pogrebni službi Vrbančič, društvu Hospic in vsem, ki ga boste ohranili v svojem spominu.
Ostal boš v naših srcih.

Vsi njegovi

V naša srca si se vpisal,
čas ne bo te več izbrisal.
In čeprav spokojno spiš,
z nami kakor prej živiš.

ZAHVALA

Svojo življenjsko pot je v 85. letu sklenil naš dragi oče, dedek, pradedek, brat in stric

Peter Muhič

s Škrjančevega

Iskrena zahvala vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za vsa izrečena sožalja, sočutne besede, darovano cvetje in sveče.
Posebna zahvala vsem zaposlenim iz Doma upokojencev Domžale za vso skrb in nego v času njegovega bivanja v domu. Zahvala tudi Količevo Karton, d. o. o., in Lovski družini Domžale ter vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Vsi njegovi

ZAHVALA

V 90. letu nas je zapustil naš ata

Ivan Lavrič

z Vira

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, podarjene sveče in svete maše. Hvala pogrebni službi, pevcem, trobentaču za zaigrano Tišino in g. župniku za lepo opravljen obred.
Naj počiva v miru.

Vsi njegovi

Srce je omagalo,
tvoj dih je zastal,
a nate spomin
bo večno ostal ...

ZAHVALA

Po težki in hudi bolezni nas je zapustil

Marjan Prosenc

Zahvaljujemo se gasilcem in vojnim veteranom za izrečena sožalja in darovane sveče.

Sestri Darinka in Mari

Ni večje bolečine,
kot v dneh žalosti,
nositi v srcu srečnih dni
spomine.

ZAHVALA

V 87. letu se je za vedno poslovila naša draga mama, babica in prababica

Narcisa Kuhar

iz Doba

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem za izrečena sožalja, darovano cvetje in sveče. Hvala g. župniku Juretu Ferležu za lepo opravljen pogrebni obred, Pogrebni službi Vrbančič, gospe Veri Vojska za besede slovesa, pevcem za zapete žalostinke in Cvetličarni Nuša.
Hvala vsem, ki ste našo mamo pospremili na zadnji poti.

Vsi njeni

ZAHVALA

Nekaj dni pred 81. rojstnim dnem je nehalo biti tvoje srce, dragi naš

Franc Zupan - Brane

iz Preserij pri Radomljah

Odšel si tako na hitro. V bolečem slovesu so se nam svojcem pridružili tvoji in naši prijatelji z moralno podporo, za kar se iskreno zahvaljujemo. Hvala za čudovito cvetje in številne sveče. Zadnje slovo je bilo tako, kot bi si ga želel. Lepo opravljen pogreb župnika, čutno zapete slovenske pesmi in zaigrana Tišina. Vsem hvala lepa.

Vsi njegovi

Tako tiho, skromno si živela,
takšno tudi si življenje imela,
zdaj rešena vseh si bolečin,
za tabo ostal bo lep, a boleč spomin.

Svojo življenjsko pot je v 99. letu starosti sklenila naša draga mama, babica, prababica in teta

Marija Posavec

iz Radomelj

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja in spremstvo na njeni zadnji poti. Vsem in vsakemu posebej iskrena hvala!

Žalujoči: sin Jože, hči Milojka z možem, brat Marjan z družino, snaha Irena, vnuka Grega in Anže z družinama ter pravnuki Miha, Matic in Kan

Spomin je kot pesem, ki v srcih odzvanja,
spomin je kot cvet, ki nenehno poganja,
spomin je svetloba, ki dušo obliva,
spomin je ljubezen, ki v srcih prebiva.

V SPOMIN

30. oktobra mineva eno leto, odkar nas je po hudi bolezni zapustil naš dragi

Albin Dečman

iz Domžal

Hvala vsem, ki se ga spominjate, postojite ob njegovem grobu in ga skupaj z nami nosite v svojih srcih.

Vsi njegovi

SIMAX
Domžale Masljeva 11, 1230 Domžale tel. 01 724 16 56
Kamnik Ljubljanska c. 21A (Duplica) tel. 01 831 17 96
PRENOVLJENA SPLETNA TRGOVINA: www.simax-slo.com
AVTODELI - AVTOMEHANIKA - VULKANIZERSTVO

SPREJEM OB JAV

Zahvale in v spomin sprejemamo pisno v nabiralnik pri vhodu z zadnje strani ali po e-pošti **slamnik@kd-domzale.si**; uradne ure za osebno oddajo se spreminjajo glede na aktualno situacijo v zvezi s pandemijo covid-19 – spremljajte obvestila KD F. Bernika in spletno stran

OBČINA DOMŽALE

OBVESTILO O JAVNEM RAZPISU

ZA PODELITEV ENKRATNIH ŠTIPENDIJ ZA ŠTUDIJSKA IZPOPOLNJEVANJA ZA LETO 2020

Občina Domžale od dneva objave tega obvestila na svoji spletni strani: **http://www.domzale.si/objave/58** pod rubriko »javni razpisi, naročila, objave/aktualni«

objavlja JAVNI RAZPIS ZA PODELITEV ENKRATNIH ŠTIPENDIJ ZA ŠTUDIJSKA IZPOPOLNJEVANJA ZA LETO 2020.

Rok za prijavo teče od dneva objave tega obvestila **sede, 18. novembra 2020.**

Predmet razpisa, pogoji, višina štipendij, obrazci, dokazila merila in drugi pogoji prijave so objavljeni na navedeni spletni strani.

Številka: 1003-17/2020
Datum: 28. 10. 2020

OBČINA DOMŽALE

MALI OGLASI

Brezplačen odvoz vseh kovinskih predmetov, pralnih strojev, odsluženih koles, plinskih jeklenk in akumulatorjev.
t: 040 780 078

Bistro Kiwi, Depala vas nudi prostor za zaključene družbe. Možen najem samega prostora.
t: 040 872 078

Nudimo vam razrez cistern za kurilno olje
t: 040 872 078

Iščemo 24-urno pomoč starejši gospe na njenem domu v Preserjah pri Radomljah, 3 dni na teden (petek in vikend). Plačilo 50 evrov/dan, hrana in bivanje zagotovljena.
t: 041 646 919

Male oglase sprejemamo pisno v nabiralnik pri vhodu z zadnje strani oziroma po e-pošti: **slamnik@kd-domzale.si**; uradne ure za osebno oddajo se spreminjajo glede na aktualno situacijo v zvezi s pandemijo covid-19 – spremljajte obvestila KD F. Bernika in spletno stran

NAGRADNA KRIŽANKA

KOLUMNA • VZGOJA BRALCEV

NINA MAV HROVAT

UMRLJIVOST JE SESTAVNI DEL ŽIVLJENJA

Umrljivost je sestavni del življenja. Zavedanje umrljivosti nam omogoča vpogled v smisel življenja.

Vprašajte se, s kom bi preživeli zadnji dan in kaj bi počeli? Morda vas bo uvid presenetil. Pravijo: »Živi, kot da je tvoj zadnji dan ...,« ker res ne vemo, kateri bo zadnji.

Vsako živo bitje se sreča z izgubami. Pri tem je najhujša dokončna izguba – smrt. Žalost ob trajni izgubi najbližjih in vsa spremljajoča čustva, kot so strah, jeza, obup ... zmedejo in spodnesejo tla pod nogami tudi odraslim, ki imajo mnogo izkušenj, še toliko težje se s tem soočijo otroci, ki se s podobnimi situacijami srečujejo prvič. Prav zaradi prizadetosti in zmedenosti bližnjih odraslih, ki običajno tudi sami hkrati doživljajo izgubo, so otroci v svoji stiski pogosto prezrti. Zaradi hiperprotektivnosti sodobne družbe se predvsem otroke od težkih tem pogosto distancira in se smrt tabuizira. Vzgojitelji v vrtcih se neradi odločajo za take vsebine, ker niso prijetne, niso otrokom blizu ali pa se bojijo odziva staršev.

Bistvo odraščanja, vzgoje in učenja je, da se v najboljši možni meri pripravimo na življenje: pridobivamo izkušnje, spoznanja, znanja, uvide in se soočamo s težavami, stiskami in strategijami za premagovanje težkih časov. V življenju se naučimo, da vse 'lepo enkrat mine', a na srečo mine tudi slabo in minejo tudi težki časi. O tem pripoveduje nešteto knjig, filmov in drugih umetniških vsebin. Z izogibanjem in begom pred neprijetnimi stvarmi, stvarnostjo in minljivostjo se ne moremo pripraviti na življenje.

O umrljivosti in smrti se je treba pogovarjati. Smrt je nekaj dokončnega in vsak se s situacijo spopada drugače. Tabuiziranje smrti, predsodki, leporečenje o smrti in potiskanje v podzavest nam škodujejo, saj otežijo prebolevanje in težko preizkušnjo dodatno otežijo.

Naloga in odgovornost odraslih je, da pomagamo najmlajšim pri pripravi na življenje. To velja tudi za soočanje z umrljivostjo in smrtjo. Pa vendar, kako se o tem pogovarjati z otrokom? Včasih je otroke strah, da bodo umrli ali pa bodo umrli tisti, ki jih imajo radi. Prav zato je odgovornost odraslih, da se o smrti pogovarjamo. O smrti nikoli ne leporečimo! Otroci potrebujejo preproste, resnične, odkrite in natančne informacije.

Pogovarjajmo se z otrokom ob dnevu mrtvih, ko obiščemo svojce na pokopališču, ko pogine žival, izgubimo hišnega ljubljenčka ... Izkoristimo situacije, s katerimi lahko načnemo pogovor, ko smo nanj pripravljeni in bomo zmogli odkrit pogovor z otrokom. Pripravite se vnaprej. Če ne znate presoditi, koliko otrok lahko razume, si pomagajte s slikanicami ali poučnimi knjigami (npr. iz priporočilnih seznamov v knjižnicah) na temo izgube, smrti, čustvovanja in otroka zgolj dobro poslušajte. Naj sam pove in vpraša, vi pa mu kratko in jasno odgovarjajte. S tem ne boste presegli otrokovega dojemanja in predstavljivosti. Pojasnite otroku, da smo ob izgubi žalostni, da smo lahko prestrašeni, jezni, razočarani, zmedeni ... Otroku pojasnimo, da ne umremo nalašč in da na smrt ne moremo vplivati. Morda se boste pogovarjali tudi o varnosti in o tem, kako ohraniti svoje zdravje, kar je v času spopadanja s koronavirusom posebej aktualno. Ne strašimo otrok s smrtjo! Povejmo, kaj lahko naredimo za ohranjanje zdravja in varno življenje. A ne zatajite, da bomo nekoč umrli. Če se soočite s smrtjo v družini, peljite otroka na pogreb in mu povejte, da je to slovo. Naj pove na svoj način, kako občuti izgubo. Morda besed še ne pozna, naj svoja občutja nariše. Otroška risba je lahko terapevtska. Otroci se pogosto bojijo, da bodo pokojnika pozabili. Uredimo foto album, da se bo lahko spominjal. Dovolimo si žalovati in dovolimo tudi otrokom. C. Longaker (vir: spletna stran hospic.si) pravi: *»Če otrok svoje nerešeno žalovanje prenese v odraslo dobo, je zelo možno, da bo v prihodnjih odnosih težko ljubil in zaupal. /.../ Mnogi odrasli, ki so v času otroštva ali najstništva izkusili smrt v družini, v svojem srcu še vedno nosijo breme nedokončanega žalovanja.«* ❐

❝ O umrljivosti in smrti se je treba pogovarjati. Smrt je nekaj dokončnega in vsak se s situacijo spopada drugače.

Kolumne izražajo stališča avtorjev in ne nujno uredništva glasila Slamnik.

SLAMICA

FOTOGRAFIJA S KRITIČNIM PRIDIHOM

Sobota, 26. septembra: 'domžalsko' jezero v pričakovanju deževnih jesenskih in zimskih dni ...

NAGRADNA KRIŽANKA 9

Nagrajenci, ki so pravilno rešili križanko v glasilu Slamnik št. 9-2019:

Matej Škofic iz Mengša (2 vstopnici za ogled filma v Kulturnem domu Franca Bernika za sezono 2020/2021)

Daša Ložar iz Ljubljane (2 vstopnici za ogled filma v Kulturnem domu Franca Bernika za sezono 2020/2021)

Ažbe Trdin iz Domžal (2 vstopnici za ogled filma v Kulturnem domu Franca Bernika za sezono 2020/2021)

Nagrade podarja:
Kulturni dom Franca Bernika Domžale, Ljubljanska cesta 61, 1230 Domžale

Rešitev križanke je:
MLADI AHMED

NAGRADNA KRIŽANKA 10

Nagrajuje Kulturni dom Franca Bernika Domžale

Nagrade:
Trikrat po dve vstopnici za ogled filma v Kulturnem domu Franca Bernika Domžale za sezono 2020/2021

Pravilno geslo križanke lahko pošljete do ponedeljka, 16. 11. 2020, na naslov: Uredništvo Slamnika, Ljubljanska c. 61, 1230 Domžale. Imena izžrebanih dobitnikov nagrad bodo objavljena v naslednji številki.

NAGRADNA KRIŽANKA 10

Kulturni dom
Franca Bernika, p. p. 2
1230 Domžale

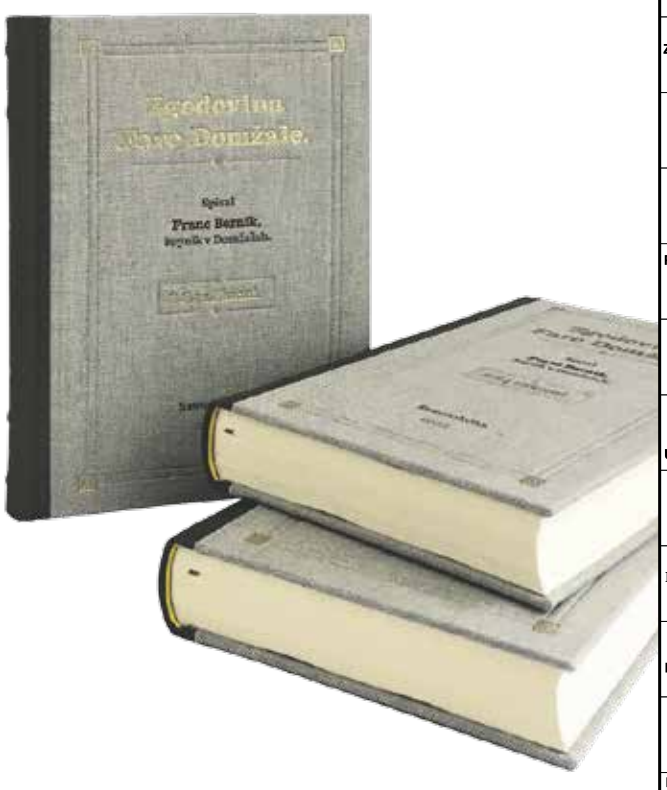

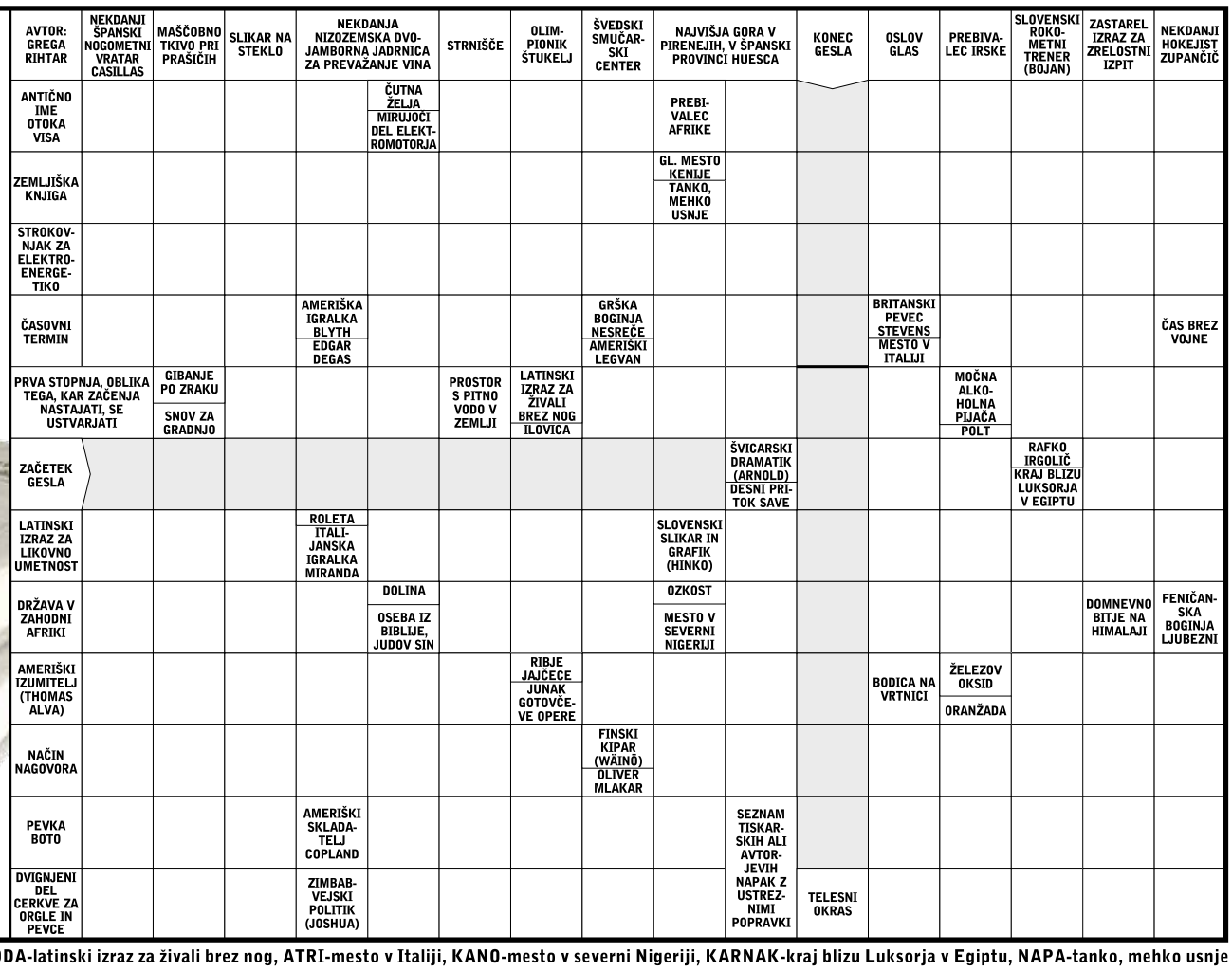

POMOČ: ABITURA-zastarel izraz za zrelostni izpit, **ANOLI**-ameriški legvan, **APODA**-latinski izraz za živali brez nog, **ATRI**-mesto v Italiji, **KANO**-mesto v severni Nigeriji, **KARNAK**-kraj blizu Luksorja v Egiptu, **NAPA**-tanko, mehko usnje